

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 1999-2000

17 mei 2000

BELEIDSPLAN

Kinderopvang

VERSLAG

**namens de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gelijke Kansen
uitgebracht door mevrouw Sonja Becq en mevrouw Ria Van Den Heuvel**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : mevrouw Patricia Ceysens.

Vaste leden :

mevrouw Sonja Becq, mevrouw Trees Merckx-Van Goey, mevrouw Riet Van Cleuvenbergen, mevrouw Ingrid van Kessel ;

mevrouw Patricia Ceysens, mevrouw Claudine De Schepper, de heren Jacques Devolder, Koen Helsen ;

mevrouw Niki De Gryze, mevrouw Marijke Dillen, de heer Felix Strackx ;

de heren Guy Swennen, Jan Van Duppen ;

mevrouw Ria Van Den Heuvel ;

mevrouw Simonne Janssens-Vanoppen.

Plaatsvervangers :

mevrouw Gisèle Gardeyn-Debever, mevrouw Veerle Heeren, de heren Jan Laurys, Luc Martens ;

de heren Frans De Cock, Freddy Feytons, André Moreau, Cis Schepens ;

de heren Wilfried Aers, Julien Librecht, mevrouw Marleen Van den Eynde ;

de heren Patrick Hostekint, Jacky Maes ;

mevrouw Ann De Martelaer ;

mevrouw Margriet Hermans.

Zie :

237 (1999-2000)

– Nr. 1 : Beleidsplan

INHOUD

	Blz.
1. Inleidende uiteenzetting door mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen	4
2. Bespreking	8
2.1. Algemeen	8
2.2. Per bouwsteen	14
2.2.1. De particuliere opvangsector op nieuwe wegen	14
2.2.2. Een leefbaar werkkader voor de diensten voor opvanggezinnen en de kinderdagverblijven.	19
2.2.3. Buitenschoolse kinderopvang : de pijlers verstevigen	23
2.2.4. Programmatorische groei	25
2.2.5. Het lokale advies bevestigen en versterken	26
2.2.6. Een verruimd aanbod als antwoord op bijzondere noden	27
2.2.7. Toegankelijke en betaalbare kinderopvang	28
2.2.8. Kwaliteit definiëren, stimuleren en bewaken	30
2.2.9. Diversiteit als inspiratiebron en toetssteen	31
2.2.10. Opvang en onderwijs : partners voor het kind	32
Bijlage : Verslag over hoorzittingen uitgebracht door mevrouw Ria Van Den Heuvel	33

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gelijke Kansen behandelde het Beleidsplan Kinderopvang – Blauwdruk voor een toekomstgerichte uitbouw van het kinderopvanglandschap in Vlaanderen, ingediend door mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, op 23 en 30 maart en 6 en 27 april 2000.

In het kader van de bespreking werden op 23 en 30 maart en 27 april 2000 hoorzittingen gehouden met verschillende actoren uit de sector (verslag als bijlage). Tevens werden diensten actief in de opvang van zieke kinderen en de flexibele opvang om schriftelijk advies gevraagd.

1. INLEIDENDE UITEENZETTING DOOR MEVROUW MIEKE VOGELS, VLAAMS MINISTER VAN WELZIJN, GEZONDHEID EN GELIJKE KANSEN

In het regeerakkoord van de Vlaamse regering (*Parl. St. VI. P. 1999, nr. 31/1*) werd gestipuleerd dat kinderopvang een basisvoorziening moet worden. Daarmee zou een antwoord gegeven worden zowel aan de toenemende nood aan kinderopvang op zich, als aan de werkloosheidsval in het kader van de actieve welvaartstaat. Zoals beloofd heeft de minister haar globaal beleidsplan binnen negen maanden na het aantreden van de nieuwe regering ingediend.

Evoluties in de kinderopvang

Vooraf schetst de minister de trends in de kinderopvang. Begin 1999 maakte ongeveer 54 procent van de kinderen tussen 3 maanden en 3 jaar gebruik van een of andere vorm van kinderopvang (ouders, familie of professioneel circuit). Dat aantal is inmiddels toegenomen tot 60 procent, wegens de toenemende vraag op de arbeidsmarkt. Van de 54 procent werd ongeveer 40 procent door de grootouders opgevangen. Het aandeel dat door de grootouders opgevangen wordt, valt jaarlijks met 1 procent terug. De beleidsmakers die tien jaar geleden een prospectie gemaakt hebben van het opvanglandschap hebben zich vergist. Door de ontgroening die parallel zou lopen aan de vergrijzing, had men verwacht dat er minder nood aan opvang zou zijn. Men had verwacht dat de capaciteit van grootouders die de kinderen kunnen opvangen,

door de vergrijzing zou toenemen. Nu stelt men vast dat enerzijds de ontgroening ertoe leidt dat men meer jonge vrouwen en mannen op de arbeidsmarkt vraagt en er dus meer nood is aan kinderopvang. Anderzijds willen de 'jonge' ouderen genieten van hun vrije tijd en zijn ze niet meer bereid permanente zorgtaken op zich te nemen. Die ouderen zijn wel nog bereid tot opvang in crisismomenten.

Tweede belangrijke element dat de vraag naar kinderopvang doet toenemen, is de flexibiliteit van de vraag. We stellen vast dat de laatste tien à vijftien jaar de werkgevers steeds meer flexibiliteit vragen, vooral de flexibele inzet van werknemers. Ouders werken ook langer. De kloof tussen de werkelijke arbeidstijd en de wettelijk bepaalde arbeidstijd is nooit zo groot geweest. Dat maakt dat vaak 12 uren kinderopvang per dag nodig is.

Kinderopvang uitbouwen als basisvoorziening betekent dus dat het aanbod moet verhogen, dat de ouders keuzevrijheid moeten hebben wat de vorm van kinderopvang betreft. Lange wachtlijsten moeten worden weggewerkt. Een andere voorwaarde voor kinderopvang als basisvoorziening is de betaalbaarheid van de opvang, ook in het kader van het dichten van de werkloosheidsval.

Het totaalconcept in het beleidsplan moest ook een antwoord geven op de versnippering in het opvanglandschap. De ouder die op zoek is naar aangepaste opvang, weet niet goed wat er op de markt aanwezig is. Het is dus de bedoeling een netwerk van kinderopvangvoorzieningen te realiseren voor kinderen van 0 tot 12 jaar. Het totaalplan moet de ambitie van het regeerakkoord waarmaken om kinderopvang als basisvoorziening uit te bouwen voor iedereen.

Het huidige landschap van kinderopvang

De minister geeft een overzicht van het huidige kinderopvanglandschap. Er zijn de onthaalmoeders (of -ouders of -gezinnen) aangesloten bij een dienst voor onthaalgezinnen (DOG). Een onthaalouder mag voltijds maximum gemiddeld 4 kinderen opvangen. In een flexibel systeem kunnen maximum 8 kinderen tegelijkertijd aanwezig zijn. Zij krijgen via de dienst een dagvergoeding van 508 frank per kind. De ouders betalen aan de dienst een bijdrage gerelateerd aan hun inkomen. De diensten worden gesubsidieerd door de Vlaamse overheid.

Particuliere onthaalouders (of -gezinnen, POG) die niet aangesloten zijn bij een dienst, sluiten rechtstreeks een contract af met de ouders. Zij mogen maximum 5 kinderen per dag opvangen. Ze staan onder toezicht van Kind en Gezin. Als ze onder toezicht staan, kunnen de ouders hun bijdrage fiscaal aftrekken. De onthaalouder zelf kan ook een kostenforfait van 450 frank per kind per dag fiscaal aftrekken. De ouderbijdrage die betaald wordt aan de particuliere onthaalouders, wordt vrij bepaald. Over het algemeen verschilt die niet zo sterk van de bijdrage die betaald wordt bij een onthaalouder aangesloten bij een dienst, maar ze varieert heel sterk van plaats tot plaats.

De kinderdagverblijven (KDV) vangen minimum 23 kinderen op (crèche) of 20 kinderen (peuter-tuin). Ze worden voor personeel en werking gesubsidieerd door de Vlaamse overheid. De ouderbijdragen zijn inkomensgerelateerd.

Tegenhangers van de KDV in de particuliere sector zijn de particuliere opvanginitiatieven (POI). Hun minimumcapaciteit is 6 kinderen. De ouderbijdrage wordt afgesproken tussen ouders en POI, en is fiscaal aftrekbaar. Het POI kan ook 450 frank per kind per dag fiscaal aftrekken.

Naast de opvang voor kinderen van 0 tot 3 (soms 6 zes jaar) is er de buitenschoolse opvang (BKO). BKO wordt nu niet gesubsidieerd vanuit de begroting van Welzijn, maar via het Fonds voor Collectieve Uitrusting en Diensten (FCUD), Weer-werk-gesco's (begroting Tewerkstelling Vlaams niveau), en de ouderbijdragen. Daarnaast investeren ook gemeenten o.m. via het plaatselijk overleg in de BKO.

Ten slotte mag ook de grootouder niet vergeten worden die een belangrijke plaats inneemt in de kinderopvang in Vlaanderen.

Basisprincipes

De minister overloopt verder de grote lijnen of de basisprincipes die doorheen het beleidsplan lopen. Kinderopvang is geen doel op zich. Het is wel een middel om gezin en arbeid beter te combineren. Het is niet alleen een kwestie van kwantiteit, maar ook van kwaliteit. Opvoedingsondersteuning maakt deel uit van de kwaliteitsverhoging die beoogd wordt. Onthaalouders en de verzorgers in kinderdagverblijven worden trouwens steeds meer geconfronteerd met de vraag naar ondersteuning.

Als men de kinderopvang als basisvoorziening wil uitbouwen, dan moet ook een aanbod ontwikkeld worden voor kansarmen, migranten, kinderen met minder mogelijkheden. De drempel naar kinderopvang is nog steeds hoog voor die bijzondere doelgroepen. De specifieke projecten die daaromtrent lopen, wil de minister ondersteunen. Als men overigens het tekort op de arbeidsmarkt wil wegwerken, is het appel op personen van een andere etnisch-culturele herkomst noodzakelijk, en dus ook aangepaste kinderopvang voor hen.

Het is de ambitie van de regering om 2500 plaatsen extra per jaar te voorzien (dus op het einde van de legislatuur 10.000 plaatsen extra), door alle opvangvormen gelijkwaardig hun plaats te geven binnen de basissokkel. De inbedding in die sokkel is het kwaliteitsattest. De minister definieert basisvoorziening als betaalbare opvang voor iedereen tussen 7 uur en 18 uur. Deze uren zijn o.m. belangrijk voor de rechtszekerheid van de onthaalmoeders in hun relatie met hetzij de (gesubsidieerde) diensten, hetzij de ouders. Het systeem van ouderbijdragen moet consistent worden.

De bijkomende plaatsen moeten binnen alle soorten voorzieningen gerealiseerd worden. Daarom wil de minister de particuliere opvang promoten, mits kwaliteitscontrole. Recent onderzoek naar de kwaliteit heeft overigens uitgewezen dat de kwaliteit in de particuliere opvang over het algemeen niet onderdoet voor de gesubsidieerde opvang.

Voor de bijzondere opvang (flexibele opvang en opvang van zieke kinderen) is het niet de bedoeling een afzonderlijk circuit op te zetten. Het moet geënt worden op het bestaande aanbod. Via subsidies moeten voorzieningen aangemoedigd worden die opvang te realiseren binnen het eigen aanbod. Dit komt de continuïteit van de opvang ten goede, wat in het belang van het kind is.

Tien bouwstenen voor een toekomstgericht kinderopvangbeleid

1. De particuliere sector op nieuwe wegen

Om de particuliere opvang uitdrukkelijk op te nemen in het globale aanbod in Vlaanderen moeten bestaande ongelijkheden aan de kant van de onthaalouders weggewerkt worden. De onthaalouder moet zelf kiezen of hij/zij wil functioneren binnen een dienst voor onthaalgezinnen of als zelfstandige. Het is de bedoeling de 450 frank kostenforfait die particuliere onthaalouders fiscaal kun-

nen aftrekken, op te trekken tot de onkostenvergoeding die onthaalouders bij een dienst ontvangen, nl. 508 frank en binnenkort 537 frank per dag per kind. Ook de capaciteitsbepaling moet gelijkgeschakeld worden aan die voor de onthaalouders bij een dienst (tot 8 kinderen). Dit betekent meer flexibiliteit voor de particuliere onthaalouder.

De particuliere opvanginstellingen zijn de laatste jaren enorm toegenomen. Zij vullen een gat in de markt. De meeste vangen 8 tot 22 kinderen op. Ze zijn dus groter dan de onthaalgezinnen en kleiner dan een kinderdagverblijf. Ze kunnen flexibel inspelen op de noden van de ouders. De minister wil hen extra steun geven via een premie van 15.000 frank per jaar per plaats. Het is niet de bedoeling de lonen te subsidiëren, maar wel de kwaliteitsontwikkeling te bevorderen, en vorming op te nemen.

Tot hier de maatregelen die op korte termijn beoogd worden. De vergoeding voor de particuliere opvanginstellingen gaat in vanaf 1 januari 2001.

2. Een leefbaar werkkader voor de diensten voor opvanggezinnen en de kinderdagverblijven

Hoe kan de situatie van de opvanggezinnen en de kinderdagverblijven kwalitatief verbeterd worden? De gesubsidieerde opvangsector staat voor een dubbele uitdaging: enerzijds de toepassing van het kwaliteitsdecreet en anderzijds de invoering van de enveloppenfinanciering. In het kader van de sociale onderhandelingen moet het engagement van de overheid duidelijk worden. Het engagement van de overheid inzake de enveloppenfinanciering wil de minister baseren op een onafhankelijke financiële audit waarbij de verschillende soorten kosten duidelijk in kaart gebracht worden.

Voor de kinderdagverblijven moet op korte termijn een inspanning geleverd worden om de infrastructuur te vernieuwen.

Voor de opvanggezinnen aangesloten bij een dienst worden uiterlijk in het laatste kwartaal van 2000 de volgende maatregelen getroffen. De onkostenvergoeding wordt opgetrokken tot 537 frank per dag per plaats. De werkzekerheid wordt verhoogd door een minimumbezetting in te voeren. Dit komt erop neer dat een ouder zich ertoe verbindt een minimaal aantal uren te betalen. Ook de dagdelen kunnen beter verloond worden door het aanpassen van de indeling in dagperiodes. De dagprijs wordt geënt op de basisvoorziening tussen 7 uur en 18 uur.

Ook het statuut van de onthaalouder moet verbeterd worden. Een volwaardig bediendenstatuut voor de onthaalouder aangesloten bij een dienst is niet wat men beoogt, wel een semi-agoraal statuut dat de middenweg houdt tussen dat van een vrijwilliger en loondienst. Daarmee kan via een verzekeringssysteem een stuk basisrecht voor de onthaalouder gecreëerd worden bij ziekte en pensioen. Dat semi-agorale statuut moet – niet alleen voor de kinderopvang – met de federale overheid bekeken worden.

3. Buitenschoolse opvang: de pijlers verstevigen

Sinds 1997 geldt voor de buitenschools kinderopvang een nieuwe regelgeving. Vanuit het lokale overleg moet men tot efficiënte beleidsplanning komen. De nieuwe regeling kreeg een goede respons: ongeveer 80 percent van de gemeenten heeft daadwerkelijk een lokaal overleg gestart. Er worden bruggen geslagen tussen het vrije en het gemeenschapsonderwijs. Het komt er nu op aan dit lokale overleg te continueren en verder aan te moedigen, en het te betrekken bij de totale planning inzake kinderopvang aangezien het overleg een beter zicht heeft op specifieke plaatselijke noden.

De Vlaamse Gemeenschap zal als subsidiërende overheid financieel niet afzijdig kunnen blijven. Vanaf 2001 wil de minister een rechtstreekse financiële inbreng starten voor specifieke initiatieven (die speciale flexibiliteitseisen stellen) die door het lokale overleg gesignaleerd worden. Zo worden problemen gesignaleerd voor de kleine verloven (bv. paasvakantie): de middelen van het FCUD en Weer-werkstelsel kunnen niet aangewend worden voor dergelijke niet-permanente opvang.

Het lokaal overleg heeft aangetoond dat de Vlaamse en de federale overheid enerzijds en het lokaal overleg anderzijds een verschillende perceptie hebben van het principe om buitenschoolse opvang absoluut buiten de school te willen organiseren. Dit systeem leidt tot het absurde wisselen van locatie voor zeer korte tijdsperiodes. Als men overigens de schoolinfrastructuur optimaler wil gebruiken en geen nieuwe VIPA-geldstroom wil creëren, moet men het lokaal overleg volgen. In dat kader wil de minister een kwaliteitslabel lanceren voor scholen die inspanningen leveren voor kwaliteitsvolle opvang.

De minister wil er voorts op wijzen dat samen met federaal minister Frank Vandenbroucke van Sociale Zaken gestreefd wordt naar een meer gelijkmatige verdeling van de FCUD-middelen. Nu is reeds

een 50/50-verdeling gerealiseerd. Streefdoel is een enveloppe voor de gemeenschappen zodat Vlaanderen die volgens zijn eigen regelgeving kan aanwenden.

4. Een programmatorische groei

De minister wil de programmatie van onderuit realiseren via stimuli aan de verschillende opvangvormen. Dit is niet meteen de eenvoudigste vorm van programmatie. De overheid moet soepel kunnen inspelen op de initiatieven en moet constant bijsturen zodat er voldoende spreiding is zowel naar regio als naar opvangvorm (gesubsidieerd en particulier, klein en groot). De aanwezigheid van de verschillende vormen is belangrijk voor de prijsbepaling. Waar de gesubsidieerde sector aanwezig is, verloopt de prijsbepaling evenwichtiger.

5. Het lokale advies bevestigen en versterken

Het lokale overleg heeft een beter zicht op de evolutie van de kinderopvang ter plekke. De minister wil dan ook de lokale overlegstructuren betrekken bij de programmatie. Een stuurgroep wordt opgericht die de ontwikkelingen van nabij volgt en die het lokale overleg moet ondersteunen. Kind en Gezin en de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) zijn, als belangrijke partners, opgenomen in die stuurgroep.

Er moet een grotere coördinatie tot stand komen tussen de verschillende beleidsplannen die te maken hebben met kinderopvang: de jeugdwerkbeleidsplannen, de SIF-plannen... De minister wil dit niet van bovenuit opleggen, maar de initiatieven van onderuit stimuleren door de uitreiking van een jaarlijkse prijs aan drie gemeenten die een geïntegreerd lokaal project realiseren.

De lokale specificiteit van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wordt niet over het hoofd gezien. De normering zal desnoods aangepast worden in overleg met de Vlaamse Gemeenschapscommissie, zoals dat reeds gebeurd is voor de kinderdagverblijven.

6. Een verruimd aanbod als antwoord op bijzondere noden

Er zal maximaal geprobeerd worden vanuit de al bestaande en nog op te richten voorzieningen een multifunctioneel aanbod te creëren. Er wordt geen afzonderlijk circuit uitgebouwd. Het lokaal overleg zal zeker voor de bijzondere opvangnoden een stu-

rende rol krijgen. Zieke kinderen moeten niet samengebracht worden, maar wel thuis verzorging krijgen. Er moet vanuit het lokale niveau gezocht worden naar samenwerkingsverbanden tussen het bestaande aanbod, zoals van ziekenfondsen en kinderdagverblijven.

7. Toegankelijke en betaalbare kinderopvang

Op korte termijn wil de minister de ouderbijdrage-schaal voor de gesubsidieerde sector herzien, in twee richtingen. Enerzijds is er een kloof tussen de officiële minimumouderbijdrage en de ouderbijdrage voor iemand met een bestaansminimum. Anderzijds moet de geplaffondeerde maximumouderbijdrage opgetrokken worden.

De opvangcheques zijn alsdusdanig niet in het beleidsplan opgenomen. De idee om de toegankelijkheid voor iedereen te garanderen door rechtstreekse ondersteuning is aantrekkelijk, maar stuit nog op problemen. Het toekennen van opvangcheques zou de prijs van kinderopvang in globo doen toenemen, want een groot deel van de huidige opvang, nl. de informele opvang, wordt nu nog niet gesubsidieerd. De idee van opvangcheques om de werkloosheidsval te dichten, is discriminerend ten opzichte van die ouders die reeds jaren opvang betalen. De discussie hieromtrent is dus nog niet uitgeklaard. Er zal toch een oplossing gevonden moeten worden, wil men de opvang voor iedereen toegankelijk maken.

8. Kwaliteit definiëren, stimuleren en bewaken

De kwalitatieve opvolging van de opvangvoorzieningen wordt steeds meer de hoofdrol van de overheid. Zeker als men ook de particuliere sector wil inschakelen, zal de subsidiërende rol van de overheid een stuk in belang afnemen ten voordele van de kwaliteitsbewaking. Er zijn meetinstrumenten voor kwaliteit ontwikkeld, met verschillende schalen voor de particuliere en de gesubsidieerde sector. Die meetinstrumenten worden geëvalueerd en zullen meer naar elkaar toegroeien voor de twee sectoren.

Vorming is vanzelfsprekend een belangrijk element voor de kwaliteit. Er moet bekeken worden of het pakket vorming dat de gesubsidieerde diensten aanbieden, kan worden opengesteld voor de particuliere sector.

Er wordt een onderzoek uitgevoerd naar de kindbeleving door het Centrum voor Bevolkings- en Gezinsstudies (CBGS). Uit onderzoek is reeds ge-

bleken dat kinderen er absoluut niets op tegen hebben – integendeel – dat de buitenschoolse opvang binnen de schoolmuren gebeurt. Het onderzoek kindbeleving wordt uitgebreid naar kinderen op jongere leeftijd. Ook de ouderparticipatie wordt verder bevorderd.

9. Diversiteit als inspiratiebron en toetssteen

Een kinderdagverblijf is vaak de wereld in het klein, zeker in een grootstedelijke omgeving. Voor de kinderverzorgster is het een grote opdracht om te leren omgaan met andere culturen. Aangepaste vorming is in dat verband belangrijk en moet verder ondersteund worden.

De minister wil tevens de inclusieve aanpak bevorderen waardoor kinderen met een handicap een plaats hebben in de kinderopvang. Aan voorzieningen die zich daarvoor structureel openstellen worden extra tegemoetkomingen gegeven voor hun flexibiliteit ten aanzien van de basissokkel.

Een inclusieve aanpak wordt ook gedragen door ervaringsdeskundigen en interculturele bemiddelaars in de kinderopvang. Dit sluit aan bij internationale projecten waarin Vlaanderen het voortouw neemt.

10. Opvang en onderwijs : partners voor het kind

Over de instapleeftijd is lang overlegd met de collega van Onderwijs, mevrouw Marleen Vanderpoorten. Uit eerste experimenten blijkt dat leeftijd van schoolrijpheid verschilt van kind tot kind. Vandaar werd afgesproken in bepaalde regio's projecten naadloze overgang tussen opvang en onderwijs op te zetten. In het onderwijs wordt een kinderverzorgster ingezet, in de opvang een kleuterleidster. Het kind kan op die manier beter gevolgd worden.

Voor buitenschoolse opvang wil de minister ook nauwe samenwerking met het onderwijs, maar dan vanuit het lokale overleg en niet vertrekkend vanuit de discussie tussen de netten. Het gezond verstand moet primeren.

Ten slotte is er natuurlijk de wisselwerking tussen Welzijn en Onderwijs betreffende de opleiding en vorming voor tewerkstelling in de professionele opvangsector.

Tot slot meent de minister dat – als de sociale onderhandelingen slagen – de loonharmonisering een belangrijk signaal aan de sector zal zijn. Het bete-

kent een serieuze loonsverhoging voor de kinderverzorgsters in de kinderdagverblijven.

2. BESPREKING

2.1. Algemeen

De meeste leden uiten hun waardering voor het beleidsplan kinderopvang en de snelheid waarmee het bij het parlement werd ingediend. Volgens mevrouw Sonja Becq, verslaggever, biedt het beleidsplan een algemeen kader waarvan de grote lijnen getuigen van een visie die gestoeld is op de realiteit. In die zin wordt een stuk continuïteit gewaarborgd. Het beleidsplan besteedt terecht aandacht aan de multifunctionaliteit van opvang en aan het meersporenbeleid. Tegelijk is er aandacht voor de nieuwe noden. Het is een ambitieus plan dan niet op één jaar uitgewerkt kan worden. Het lid wenst zicht te krijgen op de zowel de fasering als de financiering (door ouders en overheid).

Mevrouw Patricia Ceysens prijst de duidelijkheid van het beleidsplan. Het is geen sinecure de sector in een overzichtelijk geheel te vatten. De spreker hoopt dat initiatieven voor andere welzijnssectoren in diezelfde lijn zullen liggen. In tegenstelling tot de Beleidsnota Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen 1999-2004 is het Beleidsplan Kinderopvang vrij concreet, vindt de heer Felix Strackx.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel hoopt ook dat op andere domeinen dergelijk goed werk verwacht mag worden. Het lid is verheugd dat zorg eindelijk op de politieke agenda staat. Er wordt ingezien dat flexibilisering niet alleen een zaak is van werknemers, maar ook van de overheid en de werkgevers. De Blauwdruk sluit perfect aan bij de realiteit van dringende vragen om kinderopvang. Terecht wordt kinderopvang als basisbehoefte vooropgesteld. Eindelijk is het veel meer dan een restpost op de begroting die de economische conjunctuur volgt of de politieke meerderheid. Het beleidsplan is een goede basis, maar de verdere operationalisering zal afhangen van de mate waarin de minister erin slaagt financiële inspanningen te leveren om de kwaliteit te garanderen.

Het lid suggereert om het Nederlandse voorbeeld te volgen, waar eveneens een nota kinderopvang opgesteld werd, maar dan als start voor verder denkwerk over toekomstscenario's voor de herverdeling van onbetaalde zorgarbeid en voor de dagindeling. Dan kunnen ook in het gelijkheidsbeleid belangrijke stappen gezet worden en kan een

kwalitieve bijdrage geleverd worden aan de flexibiliseringsgolf.

Mevrouw Simonne Janssens-Vanoppen vervoegt de lof van de vorige sprekers en stelt heel wat eensgezindheid vast. Het beleidsplan bevat pragmatische en degelijke voorstellen voor een zo versnipperd veld. Er wordt terecht aandacht besteed aan het statuut van de onthaalouder, stelt mevrouw Simonne Janssens-Vanoppen. Het lid hoopt dat binnenkort een degelijk statuut uitgewerkt wordt. Zij vraagt verder ook extra aandacht te besteden aan de grootsteden, en in het bijzonder aan Brussel. De Nederlandstalige kinderopvang moet er gepromoot worden.

Kinderopvang als basisrecht

Sommigen zien kinderopvang als een antwoord op de combinatie van gezin en arbeid, en als tewerkstelling. Mevrouw Patricia Ceysens wil kinderopvang veeleer opvatten als een ontplooiingskans voor kinderen, vooral voor oudere kinderen vanaf 18 maanden. In de opvang kunnen aan kinderen zaken aangeboden worden die thuis niet mogelijk zijn. Kinderopvang beschouwen als louter middel voor tewerkstelling vindt het lid absurd.

Volgens de heer Felix Strackx onderkent het Vlaams Blok de nood aan kwaliteitsvolle betaalbare kinderopvang. Het lid klaagt dan ook aan dat er geen keuzemogelijkheid is voor de ouders : ofwel beide buitenshuis werken gaan en een beroep doen op kinderopvang of anderzijds één inkomen laten liggen en zelf voor de opvoeding van de kinderen in te staan. Daarmee velt het lid geen waardeoordeel over een van beide mogelijkheden. De gezinnen die ervoor kiezen zelf hun kind op te voeden, krijgen daarvoor echter geen vergoeding.

De heer Jacky Maes deelt grotendeels de uitgangspunten van het beleidsplan. Voor elke maatregel die in de kinderopvang genomen wordt, moet het kind in eerste instantie en de ouders in tweede instantie het uitgangspunt zijn. Kinderopvang is belangrijk voor de ontwikkeling van het kind. Het mag niet gezien worden als een middel voor tewerkstelling van laaggeschoolde langdurig werklozen. De kwaliteit moet primeren. Het ene hoeft het andere niet uit te sluiten.

Welke rol neemt de kinderopvang op in de samenleving ? In het beleidsplan wordt kinderopvang gekoppeld aan betaalde arbeid. Mevrouw Ria Van Den Heuvel is echter van oordeel dat kinderopvang niet als luxe mag worden beschouwd en wil het uitbreiden naar niet-werkende ouders. Als uit-

gangspunt geldt immers dat kinderopvang een basisrecht is voor alle kinderen. Het is de taak van de overheid om de ouders en opvoeders te steunen in hun opvoedingstaak.

Een nog belangrijker rol voor de overheid is het bewaken dat kinderopvang toegankelijk is voor iedereen, niet alleen op materieel vlak, maar ook voor alle sociale klassen. Mevrouw Ria Van Den Heuvel is dan ook verheugd dat onder de titel diversiteit gepleit wordt om daaraan extra aandacht te besteden. Ook op de hoorzittingen werd voorgesteld subsidies bij voorkeur aan te wenden op die plaatsen waar kansarmoede is (de zgn. categoriale witte vlekken).

Mevrouw Simonne Janssens-Vanoppen vindt het belang van het kind en dat van het gezin in de kinderopvang niet aan elkaar ondergeschikt, integendeel. Het is in het belang van het gezin dat het kind zich goed voelt, het is in het belang van het kind dat een gezin erin slaagt alles goed te organiseren. Kinderopvang moet leiden tot een goede combinatie van arbeid en gezin, en moet op maat van het kind zijn. Vanuit die bril bekijkt het lid het beleidsplan.

Mevrouw Simonne Janssens-Vanoppen betreurt wel dat de ouders die zelf instaan voor de opvoeding van hun kinderen vergeten worden. Ze worden noch maatschappelijk noch financieel erkend. In dat verband wenst het lid twee bekommernissen te berde te brengen. Wie ervoor kiest voor zijn kinderen thuis te blijven, ondervindt veel moeilijkheden om later terug in de arbeidsmarkt te stappen. Ook niet-werkende ouders moeten van kinderopvang gebruik kunnen maken. Kinderopvang kan op zich positief zijn voor het kind.

Financiering

In de begroting 2000 zijn extra middelen (ongeveer 52 en 90 miljoen frank) ingeschreven voor uitbreiding van de kinderopvang. Zijn de middelen voor de 2500 bijkomende plaatsen al financieel verworven voor de komende jaren of moet dit telkens opnieuw bij volgende begrotingen verworven worden, vraagt mevrouw Sonja Becq. Zijn een aantal andere meerkosten die voortkomen uit de uitbreiding al meegerekend ? Voor de financiering rekent de minister blijkbaar ook op een serieus engagement van het federale niveau, meerbepaald het FCUD. Op dat vlak werd reeds een hele weg afgelegd, maar welke perspectieven heeft de minister voor de toekomst ? De minister wil het fiscaal aftrekbare kostenforfait optrekken. Werd daarover al onderhandeld met de federale overheid ?

Uit de antwoorden op schriftelijke vragen leidt mevrouw Patricia Ceysens af dat de financiën van de erkende voorzieningen vrij onduidelijk zijn. Wat een plaats kost, kan wel berekend worden, maar niet de verhouding ouderbijdragen-subsidiëring in een voorziening. Alles komt immers in één pot samen.

Nu wordt de kinderopvang gefinancierd vanuit ouderbijdragen en algemene middelen van de overheid. In de buitenschoolse opvang betalen de sociale partners mee via het FCUD. Als men kinderopvang beschouwt als een ontplooiingskans voor kinderen, zoals het onderwijs, is het logisch dat ouders en overheid betalen. Als men kinderopvang ook beschouwt als een vorm van jobcreatie en als oplossing voor de combinatie arbeid en gezin, dan zijn de sociale partners mee verantwoordelijk, meent mevrouw Patricia Ceysens. Men kan dit positief bekijken : als sociale partners mee financieren, zien zij wat flexibele arbeid kost. Werkgevers bieden hun werknemers vaak een pakket sociale voordelen waaronder bv. een groepsverzekering ; kinderopvang zou daar ook deel van kunnen uitmaken.

Om kinderopvang als een basisvoorziening uit te bouwen zijn voldoende middelen vereist. Niet alleen de Vlaamse Gemeenschap draagt hier verantwoordelijkheid, ook de steden en gemeenten, meent de heer Jacky Maes. Voor sportinfrastructuur en cultuur wordt als vanzelfsprekend uit de algemene middelen geput. Waarom dan niet voor kinderopvang ?

Mevrouw Ria Van Den Heuvel heeft ook vragen over de concretisering van de financiering van kinderopvang. Volgens haar moet uitgegaan worden van het principe dat de sterkste schouders de zwaarste lasten moeten dragen.

De particuliere of de gesubsidieerde sector met kwaliteit en toegankelijkheid als inzet

Het beleidsplan gaat uit van 10.000 bijkomende plaatsen gespreid over de volgende vier jaar. Het nodige aantal is moeilijk in te schatten. Mevrouw Sonja Becq kan zich achter het vooropgestelde aantal scharen, onder voorwaarde dat het indien nodig kan worden opgetrokken. De premie van 15.000 frank per kind per jaar die de minister wil toekennen aan particuliere opvanginstellingen, slaat niet op uitbreiding, merkt mevrouw Sonja Becq op. Hoe zal die uitbreiding gerealiseerd worden ? Volgens het beleidsplan wordt vooral gerekend op de particuliere sector. Nochtans heeft de minister ooit verklaard dat eerst zou worden inge-

gaan op de aanvragen die bij Kind en Gezin ingediend waren. Het lid hoopt dat de minister zich daaraan houdt. De minister wil de particuliere opvanginitiatieven een kans geven, omdat ze beantwoorden aan de terechte nood aan een soort mini-crèches. Het lid pleit ervoor in het gesubsidieerde circuit alle vormen van kinderopvang uit te bouwen : onthaalgezinnen, kleine en grote crèches (kinderdagverblijven). De mini-crèches zouden dan aan dezelfde voorwaarden van kwaliteit en opgelegde ouderbijdrageschalen moeten beantwoorden. De particuliere sector kan daarnaast hetzelfde aanbieden. Dat zou de keuzevrijheid garanderen voor de ouders tussen een kleinere of een grotere opvangmogelijkheid. Kleinere crèches zijn meer buurtgericht, en in die zin ook belangrijk in kansarme buurten.

In de discussie particuliere versus gesubsidieerde sector moet de garantie van toegankelijkheid en kwaliteit voorop staan, meent mevrouw Sonja Becq. Worden in de “Blauwdruk” van de ‘groene’ minister enkel ‘blauwe’ accenten gelegd ? Het lid ontkent niet dat er kwaliteitsvolle particuliere initiatieven zijn. Kwaliteit wordt echter het best gegarandeerd door een gestructureerd kader. Niet alleen vorming is belangrijk, maar ook – zoals in de hoorzitting werd opgemerkt – ondersteuning, wat meer gegarandeerd is in een gestructureerd kader. Hetzelfde geldt voor de betaalbaarheid. Het lid gelooft niet in opvangcheques. Ze vreest een stuk commercialisering die onvoldoende garanties biedt inzake kwaliteit en toegankelijkheid.

Het doet mevrouw Patricia Ceysens genoeg dat in het beleidsplan voor het eerst met enige redelijkheid gesproken wordt over de particuliere sector. Eigenlijk is het niet correct alleen van particuliere en gesubsidieerde voorzieningen te spreken. Zowel binnen de erkende gesubsidieerde sector als de zgn. particuliere sector zijn er openbare en particuliere initiatieven. Het is correcter een onderscheid te maken tussen gesubsidieerde en niet-gesubsidieerde voorzieningen. Het invoeren van een stuk vermarkting is goed, zeker in deze sector die er beter tegen gewapend is dan bv. de gehandicaptensector.

Mevrouw Patricia Ceysens is de aanzet tot opdeling tussen de erkenning en de subsidiëring van voorzieningen gunstig gezind. De erkenning (of een attest van toezicht) legt een aantal normen op die de basiskwaliteit moeten garanderen. De periode waarin ouders een beroep doen op kinderopvang is te kort om de marktcorrectie te laten spelen. Binnen die korte periode kunnen ouders niet

zelf alle opvangaspecten (technische normen) checken.

Subsidiëring daarentegen heeft te maken met de financiële draagkracht van ouders. De subsidiëring moet een antwoord bieden op het Mattheuseffect, dat in vergelijking met andere welzijnssectoren het sterkste speelt in de kinderopvang. Als men vaststelt wat de overheid subsidieert in de erkende voorzieningen, dan moet men concluderen dat de overheid niet alle kinderen even graag ziet. Er is een grote mate van onrechtvaardigheid in de kinderopvang. Men kan dit volgens de spreker oplossen door rechtstreeks de kinderen te subsidiëren van ouders die zelf financieel niet in staat zijn om kwaliteitsvolle opvang te betalen. Zowel de Bond van Jonge en van Grote Gezinnen als de particuliere sector vragen dat aan elk kind een soort rugzakje meegegeven wordt. Mevrouw Ceysens is zich ervan bewust dat dit niet ineens kan worden ingevoerd, maar het moet toch betracht worden op termijn. Heel wat ouders zijn niet eens op de hoogte van het onderscheid tussen erkenning, subsidiëring, toezicht, sommigen zelfs niet van de fiscale aftrekbaarheid. De variatie in het kinderopvanglandschap is nu bijna louter administratief-technisch, terwijl de verschillen op andere vlakken sterker zouden kunnen, zoals op het vlak van voeding, ouderparticipatie enz.

Kinderopvang is een zaak van professionelen waarbij vorming, begeleiding en controle de pijlers moeten zijn van alle kinderopvangvormen, stelt de heer Jacky Maes. Mevrouw Patricia Ceysens beweert dat de overheid niet alle kinderen even graag ziet. De heer Jacky Maes is van oordeel dat niet de subsidies bepalen of een overheid alle kinderen al dan niet even graag ziet. 'Graag zien' moet betekenen dat even goede kwaliteit gewaarborgd wordt. Als men ervan uitgaat dat kinderopvang hoge kwaliteit vergt, dan moet er een stevige basis zijn voor de gesubsidieerde diensten voor opvanggezinnen. De harmonisering van particuliere opvanggezinnen en opvanggezinnen aangesloten bij een dienst kan voor de SP-fractie enkel als aan beide opvangvormen dezelfde kwaliteits- en controlenormen worden gesteld. Het grootste bezwaar van de fractie tegen de Blauwdruk ligt in de vaststelling dat de minister de prioriteiten verlegt naar de particuliere opvang. De particuliere sector kan geen voorrang krijgen als ze niet aan dezelfde kwaliteitsnormen beantwoordt.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel is eveneens de mening toegedaan dat het hele aanbod in de kinderopvang de kwaliteitstoets moet doorstaan. Het lid begrijpt de bezorgdheid van andere leden over het

feit dat voor de extra plaatsen gerekend wordt op de particuliere sector. De groei moet gepaard gaan met kwaliteitsbewaking.

Mevrouw Simonne Janssens-Vanoppen onderschrijft volledig de verbetering voor de particuliere sector. De particuliere sector kan wegens zijn kleinschaligheid soepel inspelen op de noden. Mevrouw Simonne Janssens-Vanoppen juicht toe dat kwaliteit wordt betracht in alle opvangvormen.

Multifunctionaliteit

Mevrouw Sonja Becq staat achter de idee om multifunctionaliteit (opvang allochtone of kansarme kinderen, opvang zieke kinderen, flexibele opvang...) te enten op de gewone kinderopvang. Dit sluit aan bij haar voorstel van decreet inzake thuisopvang van zieke kinderen. Het biedt een garantie op kwaliteit.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel steunt eveneens de idee om bestaande initiatieven te ondersteunen die uitbreiden of nieuwe taken opnemen. Er moeten geen afzonderlijke initiatieven opgericht worden.

Mevrouw Simonne Janssens-Vanoppen mist in het beleidsplan wel een aantal creatieve vernieuwingen in de kinderopvang. Het lid is van oordeel dat de atypische opvang verkeerd aangepakt wordt. Het hoeft niet altijd zo te zijn dat de zorgvrager naar de zorgverlener moet stappen, het kan ook omgekeerd. Waarom niet een onthaalmoeder aan huis laten komen 's ochtens vroeg? De zorgvraag kan ook ambulante gesteld worden. Die formule moet besproken worden met de werkgevers. Als ze van hun werknemers eisen dat ze heel vroeg of laat werken, waarom zouden ze niet samen kunnen bekijken hoe financieel tegemoetgekomen kan worden bij vroeg- en laatopvang. Deze flexibele opvang moet zeker meegenomen kunnen worden in het statuut van de onthaalouder. De zgn. flexibiliseringbesluiten in de gehandicaptensector moeten ook mogelijk zijn in de kinderopvang, meent het lid.

Participatie en gebruikersrechten

Participatie van ouders en kinderen is belangrijk, vindt mevrouw Sonja Becq. Mevrouw Patricia Ceysens meent dat ouder- en kindparticipatie nog te schuchter verloopt. De pleinvrees moet overwonnen worden; men moet verder op dit spoor doorgaan. De invalshoek van de rechten van de kinderen, de participatie van de ouders en de opvoedingsondersteuning kan verder worden uitgewerkt,

vindt ook mevrouw Ria Van Den Heuvel. Het beleidsplan is sterk opgesteld vanuit het perspectief van de ouders. Op de hoorzittingen waren vooral de voorzieningen de invalshoek. Volgens de spreker moet in de eerste plaats het kind het uitgangspunt zijn. Op de hoorzittingen suggereerde de Bond een kindeffectrapport op te stellen voor het beleidsplan. Het lid vraagt de minister dit tenminste te doen voor de concrete uitvoeringsplannen.

Positief is ook dat veel belang gehecht wordt aan de betrokkenheid van de gebruiker, vooral via ouderparticipatie, vindt mevrouw Sonja Becq. Dat kan de kwaliteit alleen maar ten goede komen. Misschien moet ouderparticipatie nog meer geïnstitutionaliseerd worden. Mevrouw Ria Van Den Heuvel wil in de verdere bespreking voorstellen inbrengen over de plaats van de gebruiker en zijn rechten.

Lokaal overleg

Mevrouw Sonja Becq kan zich ook terugvinden in de belangrijke rol van het lokale overleg. Op sommige plaatsen heeft het lokale overleg zijn actieterrein al uitgebreid van de buitenschoolse opvang naar de globale kinderopvang. Terecht wordt ook de betrokkenheid van het jeugdwerk benadrukt. Mevrouw Sonja Becq wenst te vernemen of aan het lokale overleg ook een beslissende functie wordt toegekend. De minister legt een nogal grote verantwoordelijkheid bij de ouders in de beoordeling van de kwaliteit. Volgens het lid kan ook het lokale overleg, dat een totaalzicht heeft op het aanbod, de ouders hierbij helpen.

Bij het lokaal overleg dreigt het gevaar van tegelijk rechter en partij zijn, meent mevrouw Patricia Ceysens. Het is niet denkbeeldig dat de door de gemeente opgezette initiatieven anders bekeken worden dan de particuliere, waardoor die laatste in de verdrukking dreigen te komen.

Mevrouw Simonne Janssens-Vanoppen steunt de idee om het lokale overleg meer te betrekken en te ondersteunen. Het lokaal overleg staat dicht bij de mensen. De idee sluit ook aan bij het subsidiariteitsprincipe. Het hoeft niet zo te zijn dat kleine initiatieven ontbreken op dat overleg.

Buitenschoolse kinderopvang

Voor de initiatieven BKO is een eenloketfunctie belangrijk, onderstreept mevrouw Sonja Becq. Zij moeten nu bij drie instanties een dossier indienen. De minister wijst deels de verantwoordelijkheid

voor de 12- tot 16-jarigen af. Nochtans is het belangrijk dat voor die jongeren ook een aanbod wordt gecreëerd, en niet exclusief vanuit het jeugdwerk. Samenwerking met welzijn is wenselijk. Dit aanbod kan geënt worden op initiatieven BO. Belangrijk is dat jongeren een vaste stek hebben, dat aan jongeren die niet bij een jeugdbeweging aangesloten zijn, zinvolle vrijetijdsbesteding aangeboden wordt. Opvoedingsondersteuning voor ouders met oudere kinderen kan ook daaraan gekoppeld worden.

Centrale rol van Kind en Gezin

Volgens mevrouw Patricia Ceysens is Kind en Gezin zowel rechter als partij. Kind en Gezin levert de attesten van toezicht en geeft de erkenningen, en voert de inspectie uit. Voor beroep tegen het niet verlenen of intrekken van een attest moet men ook bij Kind en Gezin terecht. Gelukkig worden niet veel attesten van toezicht ingetrokken; erkenningen zijn tot nog toe nooit ingetrokken. Attesten van toezicht worden blijkbaar heel vaak ingetrokken wegens overtal. Overtal is niet goed te keuren, maar het lid maakt uit de jaarverslagen van Kind en Gezin op dat er ook overtal is bij erkende voorzieningen. Blijkbaar haalt lobbying daar toch iets uit. Er moet dus bekeken worden hoe met de inspectie omgegaan wordt en wie in fine de beslissing neemt.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel erkent de centrale rol van Kind en Gezin in de kinderopvang. Die instelling heeft al goed werk geleverd. Toch kan men zich vragen stellen bij het toevertrouwen van sommige taken aan Kind en Gezin. De parlementaire controle op een VOI is niet bijster groot. Deze problematiek moet in het algemeen – dus los van dit beleidsplan – aangepakt worden.

Antwoord van de minister

De minister stelt vast dat de meeste commissieleden instemmen met het algemene kader van het beleidsplan. Als men een vraaggestuurd beleid wil, moet men vertrekken van de rechten van het kind en de vragen van de ouders. Ouders en kinderen vragen meer dan alleen maar pure opvang. Het kind wil zich ontplooien; de ouders willen ook meer. Als kinderopvang een recht is voor elk kind dan is het ook een recht op ontplooiing. Vanuit de actieve welvaartstaat wordt nog teveel gedacht aan louter opvang. Kwantiteit en kwaliteit zijn de twee pijlers waarop het beleidsplan rust. Die twee aspecten moeten voortdurend in het oog gehouden worden.

Kinderopvang is een recht voor iedereen, dus ook voor de kinderen van niet-werkende ouders. Kinderopvang wordt steeds belangrijker als gezinsondersteunend element. De centra voor kinderopvang en gezinsondersteuning worden hoe langer hoe meer geconfronteerd met kinderen van alleenstaande moeders. Beter zou de draagkracht van die ouders vergroot worden door de drempel naar de gewone opvang te verlagen en hen zo opvoedingsondersteuning aan te bieden.

Kwantitatief is de nood aan opvangplaatsen enorm groot. Daarom kan men beter ophouden te discussiëren over de tweedeling particulier-gesubsidieerd. Iedereen die zich inzet om kinderen op te vangen, is nodig. Een particuliere opvangouder begint niet aan die job om rijk te worden. Een onthaalouder aangesloten bij een dienst biedt niet per definitie meer kwaliteit. Een onderzoek heeft uitgewezen dat de kwaliteit bij de particuliere en gesubsidieerde onthaalouders vergelijkbaar is. Opvoeden heeft naast opleiding ook te maken met inzet en persoonlijkheid. Ook kinderdagverblijven en particuliere opvanginstellingen hebben elk hun plaats. De minister wil met dit beleidsplan afstappen van de aanbodgestuurde benadering.

In dat scenario is de kerntaak van de overheid dan ook op de eerste plaats kwaliteitsbewaking. Vooral in die sector is dit belangrijk. Het gaat om kinderen. Dit kan niet overgelaten worden aan de marktmechanismen. De minister wil de middelen investeren op drie vlakken : de keuzevrijheid van het kind en de ouder, de kwaliteit van de ontplooiingskansen, en de betaalbaarheid.

Inzake de keuzevrijheid wil de minister elke vorm van kinderopvang recht van bestaan geven. De minister is er geen voorstander van elke vorm zowel in de particuliere als in de gesubsidieerde sector aan te bieden. Integendeel, wat nu bestaat, moet naar elkaar toegroeien. Alle vormen van kinderopvang zijn noodzakelijk om de bijkomende plaatsen te kunnen realiseren. Alle vormen moeten ondersteund worden. De minister weigert nog langer in termen van concurrentie te denken. Verschillende maatregelen moeten het geheel aantrekkelijker maken, los van het feit of men nu zelfstandig werkt of bij een dienst. Het sociaal akkoord is een stap in die richting, het verbeteren van het statuut van de onthaalouder een andere.

Bij het definiëren van de doelgroep voor het actieprogramma in het kader van het jaar van de vrijwilliger in 2001 besliste de desbetreffende interministeriële conferentie dat de vrijwilliger op zich bereikt moet worden en niet degenen in de schemer-

zone tussen arbeid en niet-arbeid. Voor hen is een afzonderlijke interministeriële conferentie nodig. Voor de arbeidsrechtbank loopt momenteel een geschil tussen een onthaalmoeder en de dienst waar zij bij aangesloten was. De kans is groot dat de rechtbank zich uitspreekt ten gunste van de onthaalmoeder en dus bevestigt dat er een arbeidsovereenkomst was. Er moet dus dringend duidelijkheid komen over het statuut van de onthaalouder.

Steeds meer mannen en vrouwen worden gevraagd op de arbeidsmarkt. Parallel daarmee zijn steeds minder onthaalouders te vinden. Volgens de minister moet een manier gevonden worden om zowel arbeid als kinderopvang een plaats te geven in de carrière. Nu worden onthaalouders geworven voor een soort job voor het leven. Misschien is het beter ouders de mogelijkheid te geven even uit hun gewone job te stappen om tijdelijk als onthaalouder te fungeren, waarna ze opnieuw kunnen intreden.

Een tweede vlak waarop de minister wil investeren is de kwaliteit van de kinderopvang. De minister wil op termijn de vormingsprogramma's aangeboden door kinderdagverblijven en diensten voor opvanggezinnen – waar de overheid in investeert – ook openstellen voor de particuliere onthaalouders en opvanginitiatieven. De functie van de diensten voor onthaalgezinnen moet in die zin herdacht worden. Zij zijn er niet alleen voor de aangesloten onthaalouders, maar kunnen een ruimere opdracht hebben zoals ook het aanbieden van vorming aan de particuliere onthaalouders. Hetzelfde geldt voor de kinderdagverblijven. Op die manier kan de kwaliteit van het hele kinderopvanglandschap opgetrokken worden.

De kwaliteit voor het kind komt ook tot uiting in de atypische opvang waarbij zieke kinderen thuis opgevangen worden. Men zou dit kunnen open trekken tot de heel vroege en heel late opvang. Is dit betaalbaar ? Misschien moeten werkgevers daar ook een stuk financiële verantwoordelijkheid opnemen. Probleem is wel dat de opvang aan huis tot nu toe vooral een zwart circuit is, waardoor het moeilijk in het beleidsplan kan worden opgenomen. De minister wil dit verder bekijken.

Derde aspect is de betaalbaarheid en meteen de achillespees van de kinderopvang. Antwoordend op mevrouw Patricia Ceysens ontkent de minister dat de vorige regeringen niet alle kinderen even graag zouden zien. Wel speelt het Mattheuseffect. Bij de kinderdagverblijven zijn lange wachtlijsten. Ouders met een hogere opleiding of in een betere werksituatie kunnen zich beter organiseren waar-

door ze op tijd een plaats aanvragen. De aanpassing van de ouderbijdrageschalen zal onvoldoende zijn om het Mattheuseffect te neutraliseren.

Op de vraag van mevrouw Sonja Becq antwoordt de minister dat er geen financieel meerjarenplan is, maar de regering heeft er zich uitdrukkelijk toe geëngageerd om constant flexibel bij te sturen op budgettair vlak. Reden hiervoor is dat voor het eerst de particuliere sector betrokken wordt. De particuliere sector wordt gestimuleerd om meer initiatieven te nemen, maar tegelijkertijd wil de overheid blijven subsidiëren in kinderdagverblijven en initiatieven om de regionale en categoriale witte vlekken op te vullen. Men kan moeilijk voorstellen hoeveel dat tweesporenbeleid zal kosten. Het subsidiëren van x-aantal gesubsidieerde plaatsen is makkelijker te becijferen, maar allicht ook duurder per plaats. Dat zou de financiële ruimte verminderen om te investeren in kwaliteit en in atypische opvang. De regering heeft voor de moeilijkste weg gekozen. Het streefdoel is 2500 plaatsen per jaar, maar dat zal voortdurend om bijsturing vragen. Ook aan de kant van de betaalbaarheid voor de ouder. Opvangcheques zijn niet ideaal. De opvang subsidiëren langs de aanbodzijde heeft dan weer het Mattheuseffect tot gevolg. Over dit probleem moet dus creatief worden nagedacht.

De minister is niet ongevoelig voor ouder- en kindparticipatie. De minister vreest een kindeffectrapport niet. Men mag er echter niet euforisch over doen. Er liggen veel praktische bezwaren in de weg. In onderwijs werd veel in ouderparticipatie geïnvesteerd, maar de ouders zijn zelf moeilijk te mobiliseren. Voor de kinderen zelf wordt een kindbelevingsonderzoek voortgezet. De gebruiker betrekken is een van de basislijnen van dit beleidsplan, onderstreept de minister. In de sector van de kinderopvang is dit echter niet gemakkelijk te realiseren.

De minister wil het lokale overleg in ieder geval verder opwaarderen. Het zou onheus zijn het lokale overleg te vragen aan welke initiatieven erkenningen toegekend mogen worden. De minister wil hen wel betrekken bij de planning. De lokale noden kan men niet kennen vanuit Brussel. Er zal hen in ieder geval niet overhaast taken gegeven worden die ze niet zouden aankunnen.

Minister Mieke Vogels beaamt dat men de groep van 12- tot 16-jarigen dreigt te verliezen. De overheid heeft hier wel degelijk een taak op te nemen, maar dan niet binnen het kader van kinderopvang. Dit probleem moet dus buiten dit beleidsplan bekeken worden.

Kind en Gezin heeft een ongelooflijk belangrijke rol gespeeld in de opbouw van de kinderopvang. Men kan zich hierover vragen stellen. Het feit dat die 'eigenzinnige' VOI soms op het terrein durft doorduwen, veroorzaakt kritiek. De minister wil de verdediging opnemen voor Kind en Gezin. Het debat over de VOI's is een ander debat. Volgens het OESO-rapport dat binnenkort verschijnt, scoort Vlaanderen zeer goed op het vlak van kinderopvang. Voor het probleem van rechter en partij moet wel een oplossing gevonden worden. Misschien kan de beroepscommissie in de Gezins- en Welzijnsraad de dossiers inzake intrekkingen van erkenningen en kwaliteitslabels behandelen.

De specifieke situatie van Brussel zal de minister niet uit het oog verliezen. Afzonderlijke erkenningsvoorwaarden worden overwogen indien dat nodig is.

2.2. Per bouwsteen

2.2.1. De particuliere opvangsector op nieuwe wegen

De particuliere sector in zijn geheel

De heer Felix Strackx vindt het kinderopvanglandschap dat in het beleidsplan wordt geschetst, erg onduidelijk : particuliere en gesubsidieerde onthaalgezinnen en particuliere en gesubsidieerde kinderdagverblijven bestaan naast elkaar zonder dat er duidelijkheid bestaat over hun statuut. De minister antwoordt dat de onduidelijkheid over de kinderopvang niet wordt vergroot in het beleidsplan. Men kan niet anders dan voortbouwen op de bestaande situatie.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel vraagt hoe een uitbreiding van het aantal opvangplaatsen in de particuliere sector kan worden aangemoedigd, en op welke manier de overheid de particuliere initiatieven kan sturen. De minister antwoordt dat in de eerste plaats rekening moet worden gehouden met de particuliere sector. Dit gebeurt door de sector mee te betrekken in het beleidsplan Kinderopvang. Ten tweede wordt binnen Kind en Gezin een ondersteunende cel voor de particuliere sector opgericht. De ambtenaren van deze cel zullen de maatregelen die in het beleidsplan zijn uitgewerkt voor de particuliere sector, uitvoeren. Dit is nieuw, aangezien de administratie zich tot nu toe vooral met de gesubsidieerde sector heeft beziggehouden. Ten derde wordt een ondersteuningspremie van 15.000

frank per kind per jaar overwogen voor POI's met 8 tot 22 opvangplaatsen.

Mevrouw Patricia Ceysens en mevrouw Ria Van Den Heuvel vragen welke taken zullen worden toevertrouwd aan de ondersteunende cel die binnen Kind en Gezin wordt opgericht. Mevrouw Patricia Ceysens vraagt of deze cel de taken van het VIZO ten aanzien van de particuliere sector zal overnemen. Het lid vreest dat de oprichting van deze cel zal leiden tot een te sterke betutteling door Kind en Gezin, en dat belangengroepen als de Vlaamse Vereniging voor Particuliere Kinderopvang (VVPK) die nu de particuliere sector ondersteunen, worden onderuitgehaald. Het lid is veel eerder voorstander van netwerkvorming, waarbij particuliere initiatieven ervaringen delen en vormingsmogelijkheden krijgen. Ze verwijst naar de argumenten die de heer Peeters van het Vormingscentrum voor de Begeleiding van het Jonge Kind (VBJK) tijdens de hoorzitting naar voren bracht. Netwerkvorming mag volgens het lid wel niet betekenen dat men zich aansluit bij een zuil.

De minister antwoordt dat de cel binnen de administratie wordt opgericht, en dat het VIZO haar opdracht ten aanzien van de particuliere sector behoudt. Het VBJK, dat zeer goed werk levert, behoudt zijn contract met Kind en Gezin voor kwaliteitsondersteuning.

Particuliere versus gesubsidieerd sector met kwaliteit als inzet

De heer Jacky Maes is van oordeel dat de particuliere kinderopvang en de gesubsidieerde kinderopvang aan dezelfde kwaliteitsnormen moeten beantwoorden. In de particuliere sector staan, zo stelt de spreker, de POI's op dit vlak reeds veel verder dan de POG's. Hij vindt het positief dat de minister rekening houdt met deze verschillen in de particuliere sector, en in haar beleidsplan steeds een onderscheid maakt tussen POI's en POG's.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel betreurt dat in de visie op kwalitatieve kinderopvang niet het kind, maar wel de voorzieningen, centraal staan. Voorts vraagt het lid een gelijkschakeling van de personeelsnormen voor de verschillende soorten voorzieningen. Volgens de spreker bestaan er momenteel kwaliteitsverschillen tussen de verschillende soorten voorzieningen, omdat het aantal kinderen per opvangverschilt.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel besluit uit de hoorzitting dat voor de particuliere sector bijkomende kwaliteitsmaatregelen noodzakelijk zijn. Het attest

van toezicht dat door Kind en Gezin wordt toegekend, is onvoldoende, omdat het vooral rekening houdt met materiële criteria. Het lid ziet een mogelijkheid in een kwaliteitslabel voor initiatieven die aan een aantal kwaliteitscriteria voldoen.

De minister antwoordt dat bij het toekennen van het attest van toezicht ook pedagogische criteria worden gehanteerd, maar geeft toe dat er te weinig inspecteurs zijn om een grondige controle uit te oefenen. Op termijn ziet de minister een oplossing in de uitbreiding van de visitatietaak van de diensten naar alle opvanggezinnen in de regio. Daarbij kunnen de inspectie door Kind en Gezin en de visitatie door de diensten verder worden geïntegreerd. Eventueel kunnen regionale samenwerkingsverbanden ontstaan. De minister vreest dat dit wel zal worden bemoeilijkt door de verzuiling : aangezien de diensten niet regionaal, maar categoriaal zijn georganiseerd, is het gemakkelijker het beleid uit te voeren met de gemeentelijke diensten.

De minister benadrukt wel dat de kwaliteit in opvanggezinnen die slechts éénmaal per jaar door Kind en Gezin worden gecontroleerd, niet a priori minder hoeft te zijn dan in opvanggezinnen die maandelijks door hun dienst worden gecontroleerd. Volgens de minister interpreteren deze diensten het begrip kwaliteit soms heel divers, gaande van een mechanische controle van de hygiëne en de kwaliteit van het eten, tot ondersteuning bij de individuele begeleiding van het kind en ouderparticipatie.

De heer Jacky Maes is van oordeel dat de controle door Kind en Gezin en door de coördinator van de diensten een betere garantie biedt voor kwaliteit dan een eenmalige jaarlijkse inspectie door Kind en Gezin.

Mevrouw Patricia Ceysens merkt op dat belangenvermenging kan optreden bij de opvanggezinnen aangesloten bij een dienst : een dienst die moeilijk nieuwe onthaalgezinnen vindt, zal de resterende onthaalgezinnen niet zwaar op de korrel nemen tijdens de visitaties. Voorts moet volgens de spreker worden nagegaan welke vorm van inspectie kwalitatief het beste is : een visitatiesysteem dat aansluit bij de huidige controle door de diensten, of inspectie zoals die nu door Kind en Gezin wordt uitgeoefend. Volgens het lid kan het inspectiemodel in de toekomst evolueren naar een visitatiemodel.

Mevrouw Sonja Becq vraagt dat rekening wordt gehouden met het feit dat de kwaliteit in de POG's structureel anders is ingebouwd dan in de onthaalgezinnen aangesloten bij een dienst. Deze vraag is

niet ingegeven door het feit dat ze voor of tegen de particuliere of gesubsidieerde onthaalgezinnen is, doch ze vertrekt vanuit een verschillende realiteit ter zake.

De heer Jacky Maes en mevrouw Sonja Becq vragen welke kwaliteitscriteria in de toekomst zullen worden gehanteerd in de particuliere sector. Tijdens de hoorzitting bleek dat de norm van 3 op de schaal van Kwapoi onvoldoende is voor de POI's. Mevrouw Sonja Becq vraagt of de toekenning van een premie van 15.000 frank aan POI's met een opvangcapaciteit van 8 tot 22 kinderen nog aan andere kwaliteitscriteria is onderworpen dan die vermeld in het beleidsplan. Het lid vindt deze kwaliteitscriteria te beperkt, vooral omdat POI's vrij een ouderbijdrage mogen bepalen. Het lid stelt dat POI's nu reeds over een attest van toezicht moeten beschikken, en het volgen van opleiding geen zware eis is.

De minister antwoordt dat de kwaliteit in de POI's op twee manieren kan worden verbeterd. Ten eerste zal de norm van 3 op de Kwapoi-schaal worden opgetrokken tot 5. Daarnaast kan aan de POI's een premie van 15.000 frank worden toegekend, in ruil voor een verplichte opleiding voor het personeel.

De heer Jacky Maes meent dat zijn bezwaren in dezelfde lijn liggen als die van mevrouw Sonja Becq, maar wel om andere redenen. Hij is namelijk gekant tegen de huidige verzuiling. Hij betreurt dat het beleidsplan geen volledig nieuw beleid voert door komaf te maken met de verzuiling. Hij is voorstander van gemeentelijke initiatieven, en van het subsidiëren van diensten die zich onderwerpen aan de kwaliteitsvoorwaarden.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel vindt het een interessante piste om overal gemeentelijke diensten op te richten, maar argumenteert dat de financiering van de bestaande initiatieven onmogelijk plots kan worden stilgelegd. Volgens de spreker zou het lokaal overleg, op voorwaarde dat het sterker wordt ondersteund, op termijn wel een rol kunnen spelen in de uitbouw van gemeentelijke initiatieven.

Mevrouw Sonja Becq is er geen voorstander van dat de regering en de gemeenten de hele kinderopvang naar zich zouden toetrekken, en geen ruimte overlaten voor het vrije initiatief. Dit zou volgens de spreker tot te veel betutteling leiden. Ze vindt het vreemd dat verschillende partijen op economisch vlak het particulier initiatief steunen, maar dit in de sociale en culturele sector zuilgebonden noemen.

De minister antwoordt dat bijna alle gemeenten reeds over een dienst beschikken. Momenteel zijn twee derde van de diensten gemeentelijke diensten, en slechts een derde vrije diensten. Voorts benadrukt de minister dat de overheid niet sowieso voor betutteling staat. Daarnaast stelt de minister dat in het beleidsplan niet voor of tegen de particuliere of gesubsidieerde opvang werd gekozen. Ze wil enkel de kwaliteit begeleiden en een beter statuut aanbieden, zodat de mensen niet uit het beroep stappen.

De minister verklaart dat het de bedoeling is in Vlaanderen meer kwalitatieve opvang aan te bieden, vertrekkend vanuit de huidige situatie, waar particuliere en gesubsidieerde initiatieven naast elkaar bestaan. Op termijn moeten de opvanggezinnen en de opvanginstellingen naar elkaar toegroeien. Daarbij moeten niet de diensten, maar de ouders en degenen die de kinderopvang organiseren, centraal staan. De minister wil af van de idee dat de particuliere sector enkel winst nastreeft, terwijl de gesubsidieerde sector louter vanuit het algemeen belang werkt. Ze wijst erop dat veel ouders als particulier onthaalgezin starten omdat er in de omgeving geen dienst actief is, of omdat de dienst volzet is. De overheid moet ervoor zorgen dat iedereen op zijn maat kinderopvang kan organiseren, dat het aanbod voor de ouders voldoende groot is, en dat de opvang kwalitatief en betaalbaar is.

Mevrouw Patricia Ceysens stelt dat ze in het beleidsplan niets heeft gelezen over de initiatieven die enkel gemeld zijn bij Kind en Gezin. De minister verduidelijkt dat zal worden nagegaan of de gemelde initiatieven aan een aantal minimale kwaliteitscriteria kunnen worden onderworpen. Het gaat om 15 percent van de POG's en 11 percent van de POI's.

Een grotere gelijkschakeling van particuliere opvanggezinnen en opvanggezinnen aangesloten bij een dienst

Mevrouw Sonja Becq las in het beleidsplan dat de minister de mogelijkheid wil nagaan van een gelijkschakeling van het kostenforfait van de particuliere opvanggezinnen aan de onkostenvergoeding die geldt bij opvanggezinnen aangesloten bij een dienst, en de gelijkschakeling van de POG-capaciteitsregels aan deze die gelden voor opvanggezinnen aangesloten bij een dienst. Het lid vraagt hoe ver deze gelijkschakeling zal gaan, en welk voordeel een aansluiting bij een dienst nog zal bieden. Zal er één regeling komen waarbij iedereen aan dezelfde kwaliteitscriteria moet voldoen, dezelfde

vorming volgt, dezelfde begeleiding krijgt, dezelfde ouderbijdragen vraagt ? Wordt de vrije keuze afgeschaft ? Het lid vreest dat er met twee maten en gewichten zal worden gewerkt, zodat bepaalde zaken wel en andere niet worden gelijkgeschakeld, bijvoorbeeld wanneer de ene groep niet is gebonden aan ouderbijdragen en aan dezelfde kwaliteitscriteria als de andere groep.

De minister antwoordt dat het de bedoeling is dat de POG's en de opvanggezinnen aangesloten bij een dienst op termijn nog verder naar elkaar toegroeien, zodat er een kinderopvanglandschap totstandkomt dat is georganiseerd volgens de verschillende soorten opvang, en niet op basis van het onderscheid tussen particuliere en gesubsidieerde opvang. Op de vraag hoe ver de integratie van beide statuten zal gaan en of er één statuut komt, kan de minister nog niet antwoorden, aangezien dit debat nog moet worden gevoerd. De minister denkt wel dat de zaak in een stroomversnelling zit, en dat er op vrij korte termijn duidelijkheid zal komen. Volgens de minister mogen de diensten niet in het defensief gaan uit schrik hun onthaalouders te verliezen, maar moeten ze de onthaalouders positief benaderen en hun troef, met name begeleiding, promoten.

Volgens de heer Jacky Maes sluiten onthaalouders bij een dienst aan omwille van de inkomenszekerheid en de vaste regels. Mevrouw Sonja Becq benadrukt dat onthaalouders aangesloten bij een dienst veel sterker ondersteund worden dan POG's. Zo bieden de diensten niet enkel administratieve ondersteuning, maar fungeren ze ook als een netwerk waarop de onthaalouders kunnen terugvallen met pedagogische vragen, bij het organiseren van ouderparticipatie, enzovoort. Volgens mevrouw Patricia Ceysens zou de ondersteuning door de diensten een dermate toegevoegde waarde moeten bieden dat de onthaalouders uit zichzelf beslissen om aan te sluiten bij een dienst. Het lid is gekant tegen de betutteling, waardoor onthaalouders van bovenuit worden gevraagd aan te sluiten bij een dienst.

De minister antwoordt dat het aantal POG's de laatste jaren niet meer toeneemt, terwijl het aantal onthaalgezinnen aangesloten bij een dienst wel nog stijgt. Dit betekent dat veel onthaalouders kiezen voor het comfort dat een dienst biedt. Volgens de minister zou elke onthaalouder op termijn de mogelijkheid moeten krijgen om aan te sluiten bij een dienst.

De minister stelt dat de kwaliteit in de POG's kan verhogen wanneer ze toegang krijgen tot de vormingspakketten van de diensten. Momenteel wor-

den de diensten door de overheid gesubsidieerd om vorming te geven. Na de invoering van de enveloppenfinanciering volgend jaar, komt er meer duidelijkheid over welk bedrag aan vorming en welk bedrag aan administratiekosten wordt besteed. Op dat ogenblik kunnen de diensten eventueel worden aangespoord om hun vormingsprogramma open te zetten voor POG's.

De heer Jacky Maes heeft vragen bij het opentrekken van de vorming naar de POG's. Volgens het lid zal de kwaliteit in de POG's niet verhogen indien de vorming niet wordt verplicht.

Mevrouw Sonja Becq wijst erop dat zowel particuliere onthaalouders als onthaalouders aangesloten bij een dienst moeilijk opleiding kunnen volgen : tijdens de werkuren moeten ze voor vervanging zorgen, buiten de werkuren hebben ze weinig tijd. Uit een schriftelijke vraag die het lid tijdens de vorige legislatuur heeft gesteld, bleek trouwens dat POG's iets minder opleiding volgen dan het personeel van POI's.

De minister geeft toe dat de particuliere onthaalouders het moeilijkst bereikbaar zijn voor vorming. Ze stelt dat de vorming momenteel wordt aangeboden door Kind en Gezin, meestal bij monde van de inspecteur die eenmaal per jaar langskomt, maar dat de afstand tussen Kind en Gezin en de POG's te groot is. Volgens de minister zou het een verbetering zijn indien de vorming wordt aangeboden door een onthaaldienst uit de buurt. Bovendien stelt ze dat de cel die binnen Kind en Gezin wordt opgericht, de particuliere sector kan stimuleren om opleiding te volgen. Een andere oplossing, zo stelt de minister, is om niet enkel de diensten te vergoeden voor het geven van vorming, maar ook degenen die de vorming volgen. Met deze vergoeding kan dan een vervanger worden betaald. Volgens de minister zal dit ook leiden tot een grotere gelijkschakeling tussen de POG's en de onthaalouders aangesloten bij een dienst, die nu reeds een vergoeding vragen.

Mevrouw Patricia Ceysens, voorzitter, stelt vast dat POG's op twee vlakken worden gediscrimineerd ten opzichte van de onthaalgezinnen aangesloten bij een dienst. Ten eerste telt een gehandicapt kind in een POG slechts voor één kind, terwijl een onthaalgezin aangesloten bij een dienst 1,5 kind mag aanrekenen. De spreker vraagt de minister deze discriminatie recht te trekken. De voormalige minister van Welzijn, de heer Luc Martens, heeft – hoewel hij de problematiek erkende – vermoedelijk niets ondernomen om deze discriminatie op te heffen.

Ten tweede vraagt mevrouw Patricia Ceysens, voorzitter, de minister om tijdens het federaal overleg aandacht te vragen voor een gelijkschakeling van de regeling voor loopbaanonderbreking voor POG's, waar men slechts recht heeft op één jaar loopbaanonderbreking, en onthaalgezinnen aangesloten bij een dienst, waar men recht heeft op vijf jaar loopbaanonderbreking.

De minister verduidelijkt dat de discriminatie in verband met de opvang van gehandicapte kinderen te maken heeft met het feit dat de diensten voor onthaalouders een Vlaamse bevoegdheid zijn, en dat de Vlaamse overheid een hogere onkostenvergoeding betaalt wanneer een kind met een handicap wordt opgenomen. Voor POG's geldt daarentegen de aftrekbaarheid van het aantal kinderen. Er zal federaal worden gepleit om deze aftrekbaarheid tot 1,5 of 2 op te trekken voor een kind met een handicap. De minister stelt dat de fiscale aftrekbaarheid samen met het statuut van de onthaalouder ter sprake zal komen tijdens het federaal overleg. De minister wijst erop dat dit debat ook in het federaal parlement wordt gevoerd, en dat daar reeds een aantal voorstellen werden ingediend.

POI's

Met betrekking tot het ontsluiten van tewerkstellingsmaatregelen voor POI's, vraagt mevrouw Sonja Becq of er bepaalde vereisten gelden inzake opleidingen. Voorts vraagt het lid verduidelijking over de twee voltijdse personeelsleden die in een POI met 8 tot 22 opvangplaatsen moeten zijn tewerkgesteld indien deze wil doorgaan voor een aparte opvangvorm. Ze vraagt of het gaat om de zelfstandige en één werknemer.

Mevrouw Patricia Ceysens, voorzitter, wijst erop dat de premie van 15.000 frank wel wordt vermeld in het motiverend gedeelte, maar niet bij de concrete beleidsacties. De spreker vraagt of POI's met meer dan 22 opvangplaatsen tot het 22ste kind een premie krijgen. Ze vreest dat indien POI's met meer dan 22 opvangplaatsen voor geen enkel kind een premie krijgen, deze zullen afbouwen, wat in strijd is met de doelstelling om in de particuliere sector tot een uitbreiding van de plaatsen te komen.

De minister antwoordt dat de premie van 15.000 frank wordt beperkt tot POI's met 8 tot 22 opvangplaatsen. POI's met meer dan 22 kinderen krijgen niets. Dit heeft te maken met het feit dat de premie geen subsidie is, maar wel een aanmoedigingspremie voor kleine kinderdagverblijven.

Mevrouw Sonja Becq vraagt of de premie voor starters bijkomend kan worden toegekend, los van de premie van 15.000 frank per kind voor POI's met 8 tot 22 kinderen. Voorts vraagt het lid of de premie voor starters enkel zal worden toegekend aan POI's of ook aan POG's of opvanggezinnen aangesloten bij een dienst.

De heer Felix Strackx vraagt naar het statuut van de POI's. Mevrouw Ria Van Den Heuvel wil weten of de POI's een bepaald statuut krijgen, bijvoorbeeld dat van een VZW of een BVBA. De minister antwoordt dat het gewoon zelfstandige ondernemers zijn.

Toegankelijke en betaalbare kinderopvang

Mevrouw Ria Van Den Heuvel herinnert eraan dat in het regeerakkoord sprake is van meer middelen voor de gebruiker. Het lid vraagt of de minister in haar beleidsplan Kinderopvang een overgangsfase beoogt naar een volledige overheveling van de middelen naar de gebruiker.

Mevrouw Sonja Becq vraagt hoe de betaalbaarheid van de kinderopvang wordt gewaarborgd, wanneer het aantal opvangplaatsen in de particuliere sector zal uitbreiden, terwijl de gesubsidieerde sector enkel de witte vlekken moet opvullen. Wanneer het gesubsidieerde circuit onvoldoende is uitgebouwd, zullen mensen met een laag inkomen verplicht zijn aan te kloppen bij de particuliere sector, waar de plaatsen duurder zijn. Volgens het lid komt de uitbreiding in de particuliere sector enkel de gemiddelde en hoge inkomens ten goede.

Volgens de heer Jacky Maes is er slechts één manier om de betaalbaarheid en duidelijkheid over de prijssetting van de opvangplaatsen te garanderen: de gebruikers betalen aan de dienst, en de dienst betaalt de onthaalgezinnen.

De minister antwoordt dat ze de bezorgdheid van de sprekers over een voldoende aantal betaalbare plaatsen deelt, maar dat dit aanbod momenteel ook niet wordt gerealiseerd. Ze benadrukt dat ze haar beleid niet uit het niets kan opbouwen, en verplicht is voort te bouwen op de bestaande situatie, waarbij gesubsidieerde en particuliere initiatieven naast elkaar bestaan, er een tekort is aan plaatsen en de middelen te beperkt zijn om alle opvangplaatsen te subsidiëren. Volgens de minister is er momenteel sprake van een Mattheuseffect in de kinderopvang. Dit betekent dat gesubsidieerde plaatsen vaak worden ingenomen door diegenen die het in de samenleving goed hebben. Voorts wijst de minister op de onaangepaste schalen. Ze

stelt dat het de bedoeling is de schalen te heroriënteren, zodat de laagste inkomens minder en de hoogste inkomens meer betalen.

De minister benadrukt dat de nood aan opvangplaatsen niet enkel door de particuliere sector moet worden opgevangen, en dat ze een tweesporenbeleid wil voeren. In de eerste plaats wil ze de particuliere sector aanmoedigen om haar aanbod uit te breiden. Daarnaast zullen de middelen voor de gesubsidieerde sector zeker niet worden afgebouwd. Ze zullen wel sterker worden geïnteriseerd naar gebieden met witte vlekken en naar specifieke doelgroepen. Het is de taak van de overheid om het marktmechanisme te beïnvloeden, zodat de particuliere sector geen exuberante prijzen vraagt, en de keuzevrijheid wordt gegarandeerd. Er zal worden nagegaan of de laagste inkomens bij de juiste opvangvorm terecht komen. Er moeten voldoende gesubsidieerde plaatsen zijn voor wie dat nodig heeft. De minister belooft dat de regering regelmatig verslag zal uitbrengen over het aantal bijkomende gecreëerde opvangplaatsen en over het betaalbaar houden ervan.

Mevrouw Sonja Becq antwoordt dat de gesubsidieerde sector niet mag worden verengd tot kansarmen, aangezien kwaliteit en betaalbaarheid voor alle gebruikers belangrijke criteria zijn.

Mevrouw Patricia Ceysens, voorzitter, wijst erop dat uit het beleidsplan blijkt dat de gemiddelde ouderbijdrage voor opvanggezinnen aangesloten bij een dienst (493 frank) hoger is dan die voor POG's (473 frank), hoewel laatstgenoemden hun prijs zelf kunnen bepalen. Volgens het lid zijn beweringen dat particuliere initiatieven eens zo duur zouden zijn, bijgevolg onjuist. Het grote aanbod gesubsidieerde plaatsen beïnvloedt immers de prijs van de particuliere opvangplaatsen.

Voor de heer Jacky Maes mogen POG's een veel hogere prijs vragen indien daar een markt voor bestaat, op voorwaarde dat ze aan dezelfde voorwaarden inzake vorming, begeleiding en opleiding beantwoorden. Bestaansminimumtrekkers kunnen volgens de spreker, in tegenstelling tot wat sommigen beweren, wel bij onthaalgezinnen terecht, aangezien gemeenten bij Kind en Gezin een aanpassing van de prijs kunnen vragen. De spreker vraagt of de gemeenten in dit geval uit hun gewone middelen moeten putten.

Volgens mevrouw Sonja Becq zijn POG's in sommige gevallen wel degelijk duurder dan onthaalgezinnen aangesloten bij een dienst, bv. in Brussel. Volgens het lid verschillen de cijfers uit het beleids-

plan met die uit het jaarverslag van Kind en Gezin. Volgens deze laatste cijfers zouden POG's duurder zijn dan opvanggezinnen aangesloten bij een dienst.

De minister verduidelijkt dat de cijfers in haar beleidsplan afkomstig zijn van de Financieringscommissie, die heeft gewerkt in opdracht van Kind en Gezin, en in samenwerking met een aantal betrokkenen op het terrein. Aan de VVPK werd gevraagd om voor de particuliere sector op basis van een aantal cases een simulatie voor heel Vlaanderen te maken op basis van cijfers uit 1997. De Financieringscommissie stelde vast dat er geen juiste cijfers voorhanden zijn. De minister stelt dat de cijfers van Kind en Gezin, waarover mevrouw Becq het heeft, dateren uit 1998, en werden genoteerd door de inspecteurs. De verschillen tussen beide cijfers kunnen worden verklaard door het feit dat zelfstandigen onder meer uit fiscale overwegingen niet alle gegevens aan Kind en Gezin bezorgen. De minister denkt dat de ondersteunende cel die binnen Kind en Gezin wordt opgericht, de duidelijkheid over de cijfers zal vergroten.

Mevrouw Patricia Ceysens, voorzitter, wil weten of het verschil van twintig frank te maken heeft met de werking van de dienst. Ze vindt twintig frank weinig voor alle ondersteuning die een dienst biedt en voor de inspectie die ze uitoefent. Het lid vraagt of de kosten van de inspectie door Kind en Gezin zijn meegeteld voor de POG's, of op een afzonderlijke post 'Inspectie Kind en Gezin' staan vermeld.

2.2.2. Een leefbaar werkkader voor de diensten voor opvanggezinnen en de kinderdagverblijven

De werksituatie van de onthaalgezinnen

– *Op lange termijn : het statuut*

Mevrouw Sonja Becq en de heren Jacky Maes en Felix Strackx wijzen erop dat het statuut van de onthaalouder een federale aangelegenheid is, en vragen wat de Vlaamse inbreng zal zijn in het federaal overleg.

Mevrouw Sonja Becq vraagt of enkel een aantal aspecten van de arbeidssituatie worden verbeterd, bijvoorbeeld hogere ouderbijdragen of een vast inkomen, dan wel een aantal socialezekerheidsrechten worden ingebouwd. Zo ja, hoe worden deze rechten gefinancierd ? Volgens het lid is er een

grote noodzaak aan een sociale regeling voor onthaalouders. Zo zouden ouders die als onthaalouder starten wanneer ze zelf kleine kinderen hebben, moeten kunnen overstappen naar een andere job wanneer ze zelf uit de kleine kinderen zijn en ermee willen stoppen. Een ander probleem is dat onthaalouders maar socialezekerheidsrechten hebben wanneer ze gehuwd zijn, of wanneer ze werkloos zijn. Mevrouw Ria Van Den Heuvel sluit zich daarbij aan. Mevrouw Sonja Becq vraagt dat er in elk geval op zeer korte termijn maatregelen worden genomen. De nood aan nieuwe onthaalouders is immers acuut.

Volgens de heer Felix Strackx staat of valt het hele beleidsplan van de minister met het sociaal statuut van de onthaalouder, en kan er geen beleidsplan kinderopvang worden uitgetekend zolang er onduidelijkheid bestaat over dat sociaal statuut.

De minister deelt mee dat er in het federaal parlement reeds een aantal voorstellen voorliggen met betrekking tot het sociaal statuut van onthaalouders. De minister verklaart voorstander te zijn van een geleidelijke invoering, omdat de onthaalouders zelf geen vragende partij zijn voor de onmiddellijke invoering van een sociaal statuut. De minister verkiest een semi-agoraal statuut, en geen volwaardig bediendenstatuut, omdat het laatste zou gepaard gaan met eisen inzake vorming en omdat hiertoe momenteel de financiële middelen ontbreken. Er zouden in een eerste fase een aantal sociale rechten kunnen worden ingebouwd die het onthaalouderschap aantrekkelijker maken en garanties bieden voor situaties waarin men zonder inkomen valt, bijvoorbeeld ziekte of echtscheiding. Ook het herintreden kan worden vergemakkelijkt. De minister zal deze vorm van sociaal statuut verdedigen tijdens het overleg met het federale niveau.

Mevrouw Patricia Ceysens, voorzitter, vraagt wie zal deeluitmaken van de werkgroep die zich moet buigen over het sociaal statuut. Het lid hoopt dat deze werkgroep niet louter wordt samengesteld uit vertegenwoordigers van de diensten.

De minister verduidelijkt dat de werkgroep werd opgericht door voormalig minister Luc Martens, en is samengesteld uit mensen van diensten en particuliere opvanggezinnen. Deze werkgroep dreigt wel te worden ingehaald door het werk dat op federaal vlak wordt geleverd, waar men vooral werkt aan een inpassing van het statuut van de onthaalouder in de middelen voor werkloosheid. In tijden van hoge tewerkstelling zijn de uitgaven voor werkloosheidsuitkeringen lager, en die voor kin-

deropvang hoger. De Vlaamse regering zal er in elk geval op toezien dat de regeling die wordt uitgewerkt ook voor Vlaanderen een goede regeling is.

De heer Jacky Maes vraagt wanneer de minister een Vlaamse inbreng wil doen in het werk dat momenteel op federaal vlak wordt geleverd, zeker nu de Vlaamse werkgroep wordt voorbijgestoken. De minister herinnert eraan dat België een federaal land is met een ingewikkelde staatsstructuur, waar het federale niveau eigen initiatieven kan nemen en een eigen dynamiek kan ontwikkelen. Momenteel werkt mevrouw Onkelinx, federaal minister van Werkgelegenheid, aan een aantal voorstellen. Deze aangelegenheid staat ook op de agenda van de Federale Raad voor Gelijke Kansen. Vlaanderen kan zich echter niet uitnodigen om mee te werken aan deze initiatieven. De enige mogelijkheid is de organisatie van een interministeriële conferentie. De minister belooft dit te doen. Voorts spoort de minister de Vlaamse volksvertegenwoordigers aan om hun Vlaamse partijgenoten in het federaal parlement te sensibiliseren voor de Vlaamse belangen inzake kinderopvang.

De leden vragen verduidelijking over de inhoud van het statuut voor onthaalouders dat door de heer Frank Vandenbroucke, federaal minister van Sociale Zaken, in de pers werd voorgesteld, en over de gevolgen van dit statuut voor de Vlaamse Gemeenschap. Voorts wordt door de leden gevraagd welke houding de Vlaamse regering aanneemt ten aanzien van dit federale voorstel.

De minister verwijst naar haar antwoord op de actuele vraag van mevrouw Simonne Janssens-Vanoppen (*Bekn. Ver.* VI. Parl. 2000, 26 april 2000, 11), waarin ze stelt dat de federale minister van Sociale Zaken, de heer Frank Vandenbroucke, geen voorafgaandelijk overleg heeft gepleegd met het Vlaamse niveau, hoewel zijn voorstel financiële gevolgen heeft voor de Vlaamse Gemeenschap. De minister wijst er wel op dat ook in haar beleidsplan Kinderopvang voorstellen worden geformuleerd die de federale overheid geld zullen kosten, en dat ook de Vlaamse overheid hierover geen voorafgaandelijk overleg heeft gepleegd met het federale niveau. De minister vervolgt dat het initiatief van de heer Frank Vandenbroucke, federaal minister van Sociale Zaken, niet plots kwam, aangezien op federaal niveau verscheidene voorstellen met betrekking tot kinderopvang werden ingediend. Het voorstel van de federale minister van Sociale Zaken is voornamelijk gebaseerd op het voorstel van de SP-fractie.

De minister deelt mee dat momenteel een interministeriële conferentie wordt voorbereid inzake kinderopvang, om tot meer duidelijkheid te komen over een aantal zaken die deel uitmaken van een globaal pakket, als het statuut van de onthaalouders, de fiscale aftrek en de bevoegdheidsproblematiek met betrekking tot de FCUD-middelen. De minister antwoordt dat het voorstel van de heer Frank Vandenbroucke, federaal minister van Sociale Zaken, kan dienen als basis voor de gesprekken, en dat Vlaanderen tijdens het federaal overleg zal pleiten voor het opstellen van een stappenplan en een afsprakenkader. De minister vindt het belangrijk dat de sector mee wordt betrokken. Voorts antwoordt de minister dat de kostprijs van het statuut momenteel wordt berekend.

Mevrouw Sonja Becq vraagt wat het semi-atorale statuut, waarvoor de minister zal pleiten tijdens het federaal overleg, concreet inhoudt. De minister verduidelijkt dat deze vraag het onderwerp vormt van onderhandelingen die nog moeten worden gevoerd met het federale niveau.

Mevrouw Sonja Becq vraagt zich af of het mogelijk is aan onthaalouders, die geen werknemer zijn, een sociaal statuut toe kennen dat ongeveer identiek is aan dat van werknemers, met uitzondering van een aantal zaken die worden weggelaten. De minister verduidelijkt dat semiatorale statuten een vrij nieuw gegeven zijn, en zich situeren tussen het statuut van vrijwilliger en werknemer.

Op de opmerking van mevrouw Sonja Becq dat onthaalouders vaak in het beroep stappen om hun eigen kinderen op te vangen, antwoordt de minister dat werknemers met kleine kinderen gedurende vijf jaar loopbaanonderbreking zouden moeten kunnen nemen en een inkomensvervangende bijdrage krijgen. Indien ze nog andere kinderen opvangen, zouden ze extra moeten worden beloond. Bovendien moeten ze de garantie krijgen dat ze na vijf jaar kunnen terugkeren naar hun vorige job. De minister denkt dat dit ertoe zou leiden dat zich voortdurend nieuwe onthaalouders aanbieden, waardoor wordt ingegaan op de dringende vraag van de sector naar jonge startende onthaalouders.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel vindt dit een interessante denkpiste, maar is niet zeker dat dit zal leiden tot extra plaatsen in de kinderopvang. De spreker argumenteert dat volgens de diensten voor onthaalgezinnen onthaalouders een heel ander profiel hebben dan ouders die tijdelijk hun eigen kinderen opvangen. Bovendien meent het lid dat ouders die hun eigen kinderen opvangen, niet automatisch geïnteresseerd zijn om nog andere kin-

deren op te vangen. De minister repliceert dat het huidige profiel van de onthaalouder een uitstervend profiel is, en dat ze er niet op rekt om op deze manier aan extra plaatsen te komen.

Mevrouw Marijke Dillen staat volledig achter de idee van de minister, maar wijst erop dat dit onhaalbaar is voor de privé-sector, waar het ondenkbaar is dat werknemers na vijf jaar terugkeren naar hun job. Zelfs jonge bedrijfsleiders hebben weinig of geen aandacht voor de combinatie van arbeid en gezin, en leggen hun werknemers steeds meer de bikkelarde eisen van het bedrijfsleven op, zo stelt het lid. De minister geeft toe dat dit gemakkelijker kan worden verwezenlijkt in de openbare sector, maar denkt niettemin dat ook in de privé-sector vooruitgang kan worden geboekt. Ze verwijst naar een aantal verwezenlijkingen uit het verleden, als betaald verlof, die aanvankelijk ook onhaalbaar leken, maar nu als vanzelfsprekend worden beschouwd. De minister stelt dat de kwaliteit van het leven een belangrijke insteek moet zijn bij de interprofessionele onderhandelingen in het najaar. In plaats van lineaire loonsverhogingen zouden in CAO's maatregelen kunnen worden opgenomen die de combinatie arbeid en gezin vergemakkelijken. Volgens de minister is dit niet enkel de verantwoordelijkheid van de overheid, maar ook van de werkgevers.

– *Op korte termijn*

Mevrouw Patricia Ceysens vindt het vanzelfsprekend dat de onkostenvergoeding voor de opvanggezinnen wordt verhoogd, maar denkt dat zelfs een onkostenvergoeding van 537 frank niet voldoende zal zijn om alle kosten te dekken en het beroep aantrekkelijk te maken.

Mevrouw Sonja Becq stelt dat in de beleidsnota terecht een aanpassing van de dagindeling wordt voorgesteld zodat de onkostenberekening voor kinderen die slechts deeltijds worden opgevangen, rekening houdt met de vaste kosten die deze kinderen met zich meebrengen.

Mevrouw Patricia Ceysens wijst erop dat de sector geen voorstander is van een verhoging van de onkostenvergoeding tot 60 procent voor 3 tot 6 uur, en liever de huidige regeling van 50 procent voor 3 tot 5 uur, behoudt. Zes uur opvang betekent immers dat de onthaalouders een tweede maaltijd moeten aanbieden. De minister geeft toe dat een onkostenvergoeding van 60 procent voor 5 uur beter zou zijn.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel en mevrouw Sonja Becq begrijpen de vraag van de onthaalouders naar meer inkomenszekerheid, maar zijn geen voorstander van een onkostenvergoeding die door de ouders moet worden betaald indien ze zich niet houden aan het overeengekomen opvangplan. Ze vrezen dat dit vooral gezinnen in een precare inkomenssituatie ervan zal weerhouden om gebruik te maken van kinderopvang. Mevrouw Ria Van Den Heuvel ziet meer in de oprichting van een fonds, waarin de ouders naar gelang hun draagkracht storten, en waaruit kan worden geput om een onkostenvergoeding te betalen aan de onthaalouders wanneer kinderen ziek zijn of niet worden gebracht. Mevrouw Patricia Ceysens vindt het daarentegen goed dat ouders moeten betalen indien ze hun kind te laat afhalen of afbellen. Ook mevrouw Marijke Dillen denkt dat een gedragsverandering enkel kan worden afgedwongen indien ouders pecuniair worden gestraft voor afbellen.

De minister antwoordt dat de onthaalouders inderdaad last hebben van de flexibiliteit van de ouders, maar dat ze dit niet willen doorverrekenen op de ouders. Ze verkiezen immers een statuut. Ze vrezen dat het sociaal statuut op de lange baan wordt geschoven wanneer ze de 60 percent voor 5 uur en het gewaarborgd inkomen hebben verkregen. De minister is van oordeel dat de maatregelen die de werkingssituatie op korte termijn kunnen verbeteren, samen met het statuut moeten worden bekeken. Volgens de minister moeten sommige ouders in elk geval financieel worden geresponsabiliseerd.

Invoering van een enveloppenfinanciering

Mevrouw Sonja Becq stelt vast dat in het kader van de enveloppenfinanciering een financiële audit van de diensten voor onthaalgezinnen in het vooruitzicht wordt gesteld om meer duidelijkheid te krijgen over de bedragen die worden besteed aan werkingskosten enerzijds en vorming anderzijds. Mevrouw Sonja Becq vraagt of de enveloppe voor de diensten en kinderdagverblijven voldoende middelen zal bevatten, onder meer voor parameters als vorming en begeleiding, en of er middelen worden uitgetrokken voor de vorming van particuliere onthaalouders door de diensten. Voorts wil het lid weten of de enveloppenfinanciering enkel middelen zal bevatten voor de basisvoorzieningen in de kinderopvang, of ook voor de opvang van zieke en kansarme kinderen. Ten slotte vraagt het lid op welke termijn de enveloppenfinanciering wordt ingevoerd, en of de extra middelen in de begroting 2000 hiervoor zullen worden aangewend.

De minister antwoordt dat de enveloppenfinanciering voor de diensten voor onthaalgezinnen en de kinderdagverblijven wordt ingevoerd per 1 januari 2001. Het is de bedoeling zicht te krijgen op de financiële noden en stromen in de kinderopvang. De enveloppe zal middelen bevatten voor de basisfinanciering van de kinderopvang. Voor specifieke noden als opvang van zieke kinderen of kinderen die bijzondere opvang vragen, kunnen extra subsidies worden toegekend uit het FCUD of door de Vlaamse overheid.

De minister verduidelijkt dat de invoering van de enveloppenfinanciering een beslissing is van de vorige Vlaamse regering, en normaal gezien ingang zou vinden op 1 januari 2000. Omdat de Vlaamse regering een heroriëntatie van het kinderopvanglandschap op basis van het voorliggende beleidsplan kinderopvang in het vooruitzicht had gesteld, heeft ze de inwerkingtreding van de enveloppenfinanciering met een jaar uitgesteld. De enveloppes waarmee momenteel reeds wordt gewerkt, zijn geen inhoudelijke maar historische enveloppes. Ze zijn gebaseerd op de gemiddelde uitgaven van een dienst in het voorbije jaar. De echte enveloppenfinanciering zal op 1 januari 2001 worden ingevoerd.

Toegankelijke en betaalbare kinderopvang : ouderbijdragen

Mevrouw Ria Van Den Heuvel pleit voor maatregelen om de asociale tendens, die ook in de gesubsidieerde opvang aanwezig is, weg te werken. Alleenstaande ouders die overgaan van een werkloosheidsuitkering of een bestaansminimum naar een minimumloon, moeten plots honderd frank meer per dag betalen voor kinderopvang. Bovendien is de ouderbijdrage voor alleenstaande ouders die minder dan 500.000 frank per jaar verdienen, te hoog. De minister antwoordt dat de inkomensschalen gedurende lange tijd niet zijn aangepast, maar dat waarschijnlijk volgend jaar nieuwe schalen ingang zullen vinden. Het is de bedoeling dat mensen met een laag inkomen minder betalen, en mensen met een hoog inkomen meer.

Voorts pleit mevrouw Ria Van Den Heuvel voor extra parameters om de bijdrage voor zelfstandige ouders te berekenen. Naast het belastbaar inkomen zou bijvoorbeeld ook het katastraal inkomen in aanmerking kunnen worden genomen, zoals voor de studiebeurzen. De minister antwoordt dat er geen wettelijke basis bestaat voor extra parameters voor zelfstandigen. Uit een studie van het HIVA blijkt overigens dat het in rekening nemen van het KI voor de studiebeurzen slechts een heel kleine wijziging heeft teweeggebracht.

VIPA-middelen voor de kinderdagverblijven

De heer Jacky Maes vraagt of de VIPA-middelen ook kunnen worden aangewend voor initiatieven van openbare besturen. De minister antwoordt dat het niet de bedoeling is dat openbare besturen gebruik kunnen maken van VIPA-middelen. In de toekomst kan het VIPA-decreet eventueel worden gewijzigd, maar het zal moeilijk zijn om in de nodige middelen te voorzien. De minister verduidelijkt dat ze in haar beleidsplan de gesubsidieerde sector beoogt, wanneer ze stelt dat in de toekomst een vast deel van de VIPA-middelen zal worden voorbehouden voor verbouwings- en vernieuwingswerken.

2.2.3. Buitenschoolse kinderopvang : de pijlers verstevigen

Lokaal overleg

Mevrouw Ria Van Den Heuvel stelt dat ze op het terrein signalen opvangt als zou Kind en Gezin in het lokaal overleg vaak betuttelend optreden ten aanzien van de IBO's. De minister antwoordt dat Kind en Gezin omwille van historische redenen niet altijd even welkom is bij het lokaal overleg. De klachten over de betuttelende ambtenaren werden nagetrokken. Ze zijn gebaseerd op vooroordelen die te maken hebben met spanningen uit het verleden.

Mevrouw Sonja Becq vraagt of de minister het lokaal overleg zal aanmoedigen in de gemeenten waar het nog niet werd opgestart. Voorts wijst het lid op de problemen met betrekking tot het lokaal overleg in een aantal faciliteitengemeenten. In deze gemeenten kan Kind en Gezin in principe de taak van de gemeenten overnemen en BKO organiseren. Het lid vraagt of dit in de praktijk ook gebeurt, en of er wordt samengewerkt tussen meerdere gemeenten die elk afzonderlijk te weinig Nederlandstalige kinderen tellen. Het lid stelt ook dat faciliteitengemeenten vaak minder subsidies krijgen.

De minister antwoordt dat ze de 20 procent gemeenten die nog geen lokaal overleg hebben opgestart, zal aanmoedigen om dit alsnog te doen. Mocht er desalniettemin geen lokaal overleg tot stand komen, dan kan Kind en Gezin nog altijd in de plaats van de gemeenten treden. De minister vindt het evenwel belangrijk dat het lokaal overleg door de gemeenten wordt gedragen, zeker indien men de functie van het lokaal overleg wil verrui-

men. Dit geldt volgens de minister ook voor de faciliteitengemeenten. Ze deelt de bezorgdheid van mevrouw Sonja Becq, maar ook in de faciliteitengemeenten is het niet de bedoeling dat Kind en Gezin in de plaats van de gemeenten treedt. Dit zou tot te veel betutteling leiden.

Kwaliteit en personeel

Mevrouw Ria Van Den Heuvel betreurt dat wordt afgestapt van de eis van het FCUD dat buitenschoolse kinderopvang buiten de scholen moet worden georganiseerd. De minister verduidelijkt dat de buitenschoolse kinderopvang buiten de scholen overeind blijft. In het verleden werd er zeer streng op toegezien dat er geen buitenschoolse opvang in de scholen zelf werd georganiseerd, terwijl men nu een soepelere houding zal aannemen tegenover de voor- en nabewaking in de scholen. De kwaliteit van de opvang in de scholen zal wel worden bewaakt, onder meer door de toekenning van een kwaliteitslabel. De opvang in de scholen wordt evenwel niet gesubsidieerd. Dit zou immers betekenen dat men zich op het terrein van Onderwijs begeeft. Hierover wordt overleg gepleegd met mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel vindt het positief dat het kwaliteitscharter voor de BKO wordt behouden, en dat het een specifieke vertaling zal krijgen voor buitenschoolse opvang die in scholen wordt georganiseerd. Mevrouw Sonja Becq is daarentegen geen voorstander van twee verschillende charters, omdat dit de onduidelijkheid voor de ouders vergroot. Het lid pleit voor één minimaal kwaliteitscharter voor zowel de scholen als de initiatieven.

Volgens de heer Jacky Maes is de regel 'veertien kinderen per begeleider' dermate rechtlijnig dat niet kan worden ingespeeld op een aantal noden, onder meer kinderen die bijzondere aandacht vragen of extra kinderen tijdens schoolvakanties. De minister antwoordt dat dit onder meer te maken heeft met het ingewikkelde financieringssysteem van de FCUD-middelen. Deze middelen die over een jaar moeten worden gespreid, zijn niet flexibel genoeg om in te spelen op de piekmomenten in de buitenschoolse kinderopvang. Ze ziet een oplossing in het aanwenden van Vlaamse middelen voor specifieke initiatieven tijdens korte schoolvakanties.

De heer Jacky Maes stelt vast dat er een tekort is aan kandidaat-begeleiders voor de BKO. Hij vraagt of de voorwaarden voor deelname aan de cursus

voor begeleiders worden versoepeld, zodat ook bestaansminimumtrekkers in aanmerking komen.

Mevrouw Sonja Becq vraagt of de werkloosheidsstermijn van de Weer-werkers, die nu één jaar bedraagt, niet kan worden verkort. Ze heeft hierover een aantal schriftelijke vragen gesteld aan minister Landuyt, maar nog geen antwoord gekregen. De minister antwoordt dat Vlaams minister Landuyt, bevoegd voor tewerkstelling, deze termijn zeer binnenkort zal verkorten.

Ouderbijdragen en financiering

Mevrouw Ria Van Den Heuvel wijst op het Mattheuseffect in de buitenschoolse kinderopvang, dat inhoudt dat een aantal ouders omwille van financiële redenen geen gebruik kunnen maken van deze voorziening. Het lid vraagt of er een aanpassing komt van de ouderbijdragen.

Mevrouw Sonja Becq vindt het belangrijk dat de minister de tariefverschillen wil wegwerken die momenteel bestaan in de sector van de buitenschoolse kinderopvang. Dit is volgens het lid noodzakelijk om de vrije keuze van de ouders te garanderen.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel vraagt of de IBO's nog een beroep zullen kunnen doen op FCUD-middelen en op middelen van Tewerkstelling, wanneer het statuut van de Weer-werkers zal zijn geregulariseerd.

Mevrouw Sonja Becq vraagt verduidelijking over de financiering van de IBO's. Zullen ze volledig met Vlaamse middelen worden gefinancierd, zodat de Vlaamse regelgeving ten volle kan worden gevolgd? In dat geval moet geen rekening meer worden gehouden met de eis van het FCUD om de opvang buiten de school te organiseren, en wordt ook het probleem van de Weer-werkers opgelost. Op welke termijn zal men komen tot een financiering door één overheid?

Mevrouw Patricia Ceysens vraagt wat de minister bedoelt met "specifieke initiatieven voor buitenschoolse opvang die nu wel kunnen worden erkend maar niet subsidieerbaar zijn".

Mevrouw Ria Van Den Heuvel en mevrouw Sonja Becq pleiten voor een sterke vereenvoudiging in de dossieradministratie, zodat alle aspecten van een dossier door eenzelfde administratie worden beheerd.

De minister verduidelijkt dat alle FCUD-middelen, behalve 139 miljoen frank die Vlaanderen nog te goed heeft, zijn verdeeld. Ook de openbare besturen en de VOI's hebben hun bijdrage van 0,05 percent reeds gestort. Dit betekent dat Vlaanderen eigen middelen moet aanwenden indien men de BKO nog verder wil uitbouwen. In een eerste fase zullen in de begroting middelen worden uitgetrokken voor flexibele opvangvormen die nu wel kunnen worden erkend maar niet (of moeilijk) kunnen worden gesubsidieerd door het FCUD. Hiermee bedoelt de minister onder meer initiatieven tijdens korte schoolvakanties. Op termijn zal het statuut van de Weer-werkers worden geregulariseerd. Vermits alle FCUD-middelen zijn verdeeld over de gemeenschappen, wordt nu onderhandeld over een jaarlijkse enveloppe die aan Vlaanderen wordt overgedragen. Dit alles betekent een administratieve vereenvoudiging voor de BKO.

Op een vraag van mevrouw Sonja Becq antwoordt de minister dat de FCUD-enveloppe niet alleen wordt overgedragen voor de IBO's, maar ook voor de zieke kinderen.

Voorts wil mevrouw Sonja Becq weten of er nieuwe regelgeving nodig is voor de specifieke initiatieven die de Vlaamse overheid in een eerste fase wil organiseren. De minister antwoordt dat dit nog maar een denkpiste is, maar dat het perfect zou kunnen binnen het bestaande besluit van de Vlaamse regering, dat eventueel moet worden aangevuld met een ministerieel besluit houdende een aantal voorwaarden.

Opvang van +12-jarigen

Mevrouw Sonja Becq is vragende partij voor een aanbod voor +12-jarigen. Ze waarschuwt wel voor een te grote betutteling van de tieners. Volgens de heer Jacky Maes biedt het jeugdwerkbeleidsplan voldoende ruimte voor projecten rond tienerwerking.

De minister antwoordt dat er inderdaad behoefte bestaat aan een aanbod voor 12- tot 16-jarigen, maar dat dit aanbod niet binnen Welzijn moet worden uitgebouwd. Ze ziet wel een taak weggelegd voor enerzijds het jeugdwerk, en anderzijds de jeugdhulpverlening.

Mevrouw Sonja Becq repliceert dat ze geen voorstander is van een aanbod binnen de jeugdhulpverlening. Ze pleit voor initiatieven die ontstaan binnen het lokaal overleg en voortbouwen op hetgeen reeds bestaat op het vlak van IBO's. Het lid is het met de minister eens dat samenwerking met het

jeugdwerk belangrijk is, maar stelt vast dat er op het terrein reeds heel wat samenwerking bestaat rond concrete initiatieven tussen BKO en het jeugdwerk.

Mevrouw Patricia Ceysens is het met de minister eens dat de opvang van +12-jarigen een opdracht is voor het jeugdwerk. Ze vraagt zich af wat er mis gaat in het jeugd- en sportbeleid, aangezien Welzijn wordt gevraagd een aanbod uit te bouwen.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel wijst erop dat de jeugdconsulenten een grotere rol willen spelen op het vlak van de BKO. Voorts pleit ze voor een sterkere betrokkenheid van de jeugdconsulenten bij het lokaal overleg. De minister antwoordt dat uitdrukkelijk werd gesteld dat Welzijn niet op het terrein van het Jeugdwerk wil komen en dat de kinderopvang wordt beperkt tot 12-jarigen. Het lokaal overleg moet wel een platform zijn waar de opvang van jongeren ruim wordt bekeken. Er wordt onder meer overwogen om gemeenten te belonen die erin slagen een heel concept uit te werken gaande van buitenschoolse kinderopvang tot jeugdwerk.

2.2.4. Programmatorische groei

Mevrouw Sonja Becq komt terug op haar vraag in de algemene bespreking : laat de minister het marktmechanisme spelen om de 2500 plaatsen per jaar te realiseren ? Wat gebeurt er met de aanvragen die bij Kind en Gezin ingediend waren ? Hoe worden de financiële middelen in de begroting 2000 besteed, uitgesplitst over kinderdagverblijven, diensten onthaalgezinnen, de prijsuitreiking voor lokale initiatieven, de stimuli voor de particuliere sector, de subsidies voor de gesubsidieerde sector in ondervertegenwoordigde regio's... ? Wat dit laatste betreft : hoe zal de minister zicht krijgen op die witte vlekken ? Welke parameters worden daarbij gehanteerd ? Is er een financiële planning ?

Voor de programmatie van de opvang van 3- tot 12-jarigen wil de minister de dynamiek van het lokale overleg laten spelen, gekoppeld aan een lokaal behoefteonderzoek. Betekent dit dat het lokale overleg een determinerende stem krijgt, vraagt mevrouw Sonja Becq. Welke ondersteuning en begeleiding geeft de minister aan de gemeenten voor o.m. het behoefteonderzoek ? Voor de gemeenten moet zeker een belangrijke rol in de programmatie weggelegd worden. Ook het informele circuit moet ondersteund worden. Hoe denkt de minister dat concreet te realiseren ? Hoe ziet de minister het "inruimen van een wettelijke plaats in het opvang-

landschap voor specifieke projecten die worden gegenereerd vanuit consultancyprocessen en tewerkstellingsinitiatieven" ? Bedrijven hebben een verantwoordelijkheid op te nemen. Initiatieven van bedrijven zijn volgens het lid het best bedrijfsoverschrijdend, met lokale inbedding, zodat werknemers voor hun kinderopvang niet totaal afhankelijk zijn van hun werkgever. Van sterke bedrijven kan een impuls uitgaan naar zwakkere bedrijven.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel vraagt hoe de minister de programmatie zal sturen. Wordt een centrale gegevensbank aangelegd, die ook door gebruikers en initiatieven geraadpleegd kan worden ?

Als men ervan uitgaat dat de grootste groei gerealiseerd moet worden door de particuliere sector, blijven er minder middelen over voor de kinderdagverblijven, stelt de heer Jacky Maes. In dat scenario moeten die middelen prioritair besteed worden aan initiatieven in kansarme buurten.

Voor de groei in de kinderopvang doet de minister geen beroep op het informele circuit, de grootouders, stelt mevrouw Patricia Ceysens vast. In Dene-marken bv. wordt dat laatste nochtans wel aangemoedigd. Het benieuwt het lid of binnen afzienbare tijd een kaart voorhanden zal zijn van het opvanglandschap in Vlaanderen, met de zgn. regionale witte vlekken en met de kansarme buurten.

Minister Mieke Vogels antwoordt dat voor 1500 extra plaatsen middelen voorzien zijn in de begroting 2000. Vanzelfsprekend behoren die 1500 plaatsen tot de gesubsidieerde sector. De raad van bestuur van Kind en Gezin legt hierover binnenkort een voorstel voor, binnen de klijlijnen van het huidige plan kinderopvang. In de middelen voor dit jaar zit de verhoging van de dagprijs voor de onthaalouders vervat.

Er is geen financieel meerjarenplan opgesteld. De minister verwijst naar haar antwoord in de algemene bespreking. De Vlaamse regering heeft er zich wel toe verbonden jaarlijks 2500 bijkomende plaatsen te realiseren. Er zal telkens bekeken worden hoeveel middelen extra uitgetrokken moeten worden om dit aantal te realiseren.

Op de opmerking van de heer Jacky Maes antwoordt de minister dat door de particuliere sector aan te spreken, er niet minder middelen voor de gesubsidieerde sector zullen zijn. Het gaat niet om een besparing, wel integendeel. Er wordt geprobeerd meer plaatsen te creëren met hetzelfde geld. Door de particuliere sector aan te spreken blijven

meer middelen over voor de witte vlekken en de kansarme buurten.

De minister wil op de eerste plaats het lokale overleg ‘aanhoren’ over de planning van kinderopvang. Het lokale overleg wordt daarbij begeleid door de provinciale ambtenaren van Kind en Gezin. Het is niet de bedoeling het lokale overleg op korte termijn de erkenningen te laten sturen. Wel wordt bij het aansturen van de programmatie een beroep gedaan op hun kennis van het plaatselijke niveau.

De minister is evenmin voorstander van bedrijfs-crèches. Het door mevrouw Becq aangehaalde punt werd nog niet concreet uitgewerkt, maar er wordt gedacht aan incentives voor initiatieven die bedrijfsoverschrijdend kinderopvang opstarten, waarbij sterkere bedrijven zwakkere betrekken.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel suggereert dat de financiering van kinderopvang deel kan uitmaken van de faciliteiten die de werkgever aan de werknemer geeft. Mevrouw Sonja Becq waarschuwt voor het inkopen van kindplaatsen door bedrijven in opvanginitiatieven voor hun werknemers. Het beperkt de keuzevrijheid van de ouders en het aantal kindplaatsen wordt beperkt voor andere ouders uit de omgeving. De heer Jacky Maes is sowieso gekant tegen de bemoeienis van de bedrijven in de kinderopvang. Het is de overheid die met het belastinggeld de kinderopvang moet organiseren. Op die manier is de solidariteit van alle bedrijven ten aanzien van alle werknemers gegarandeerd. De heer Jacky Maes begrijpt niet dat men enerzijds de fiscale lasten voor de bedrijven wil verminderen en anderzijds lasten toevoegen voor kinderopvang. Mevrouw Marijke Dillen is geen voorstander van nieuwe belastingen ter bekostiging van kinderopvang.

Volgens minister Mieke Vogels ligt de waarheid in het midden. Wegens de schaarste op de arbeidsmarkt trekken bedrijven nu al werknemers aan via allerlei voordelen, zoals een bedrijfswagen, bonnen voor fitness, strijkbeurten enz. Extralegale voordelen kunnen beter aangewend worden voor collectieve zaken zoals kinderopvang. Er worden geen nieuwe lasten opgelegd aan de bedrijven : arbeid wordt gewoon duurder door de extralegale voordelen waarmee bedrijven werknemers aantrekken. Mevrouw Marijke Dillen is van oordeel dat die andere extralegale voordelen niet zullen wegvallen ; de financiering van de kinderopvang zal volgens haar dus toch uitdraaien op een bijkomende belasting. Mevrouw Patricia Ceysens vindt het daarentegen positief dat bedrijven geconfronteerd worden met de kost van flexibele arbeid. Dat is nu al het

geval via het FCUD. Mevrouw Marijke Dillen suggereert het voorbeeld te bestuderen van bepaalde Nederlandse bedrijven die zelf kinderopvang organiseren voor hun werknemers.

Het zou onheus zijn de programmatie te baseren op de grootouders omdat alle tendensen erop wijzen dat grootouders minder bereid zijn om hun kleinkinderen permanent op te vangen, zegt de minister verder. (In vergelijking met Denemarken waar slechts 20 percent van de opvang door de grootouders gebeurt, scoort Vlaanderen vrij hoog.) Het gaat de grootouders niet om het financiële aspect maar om een stuk verworven vrijheid waarvan zij wensen te genieten. De minister wil hen wel goed informeren omdat ze nog een belangrijke rol spelen in de opvang van zieke kinderen.

Op korte termijn is inderdaad een kaart te verwachten met de witte vlekken, bevestigt de minister. Er wordt rekening gehouden met de kansarmoedeatlas. De gesubsidieerde middelen gaan in de eerste plaats naar die witte vlekken en de kansarme buurten.

2.2.5. Het lokale advies bevestigen en versterken

Volgens mevrouw Sonja Becq moet het overleg het gemeentelijke niveau overschrijden. Voor de opvang van zieke kinderen en flexibele opvang bijvoorbeeld is voldoende schaalgrootte belangrijk. Wordt er een bovenlokaal forum gecreëerd ? Mevrouw Sonja Becq begrijpt dat voor diverse opvangknelpunten wisselende partners rond de tafel moeten gaan zitten. Hoe moet men dit echter concreet voorstellen ? Via werkgroepen die los van elkaar werken of met feedback naar het algemeen lokaal overleg ? De minister wil via prijzen gemeenten belonen voor een geïntegreerd lokaal project. Het lid stelt vast dat nu al in diverse gemeenten samengewerkt wordt. Wat is het doel van de prijsuitreiking ? Wat zijn de plannen terzake ?

Mevrouw Ria Van Den Heuvel benadrukt dat het lokale overleg goed ondersteund moet worden zodat voldoende professionaliteit kan worden ontwikkeld. Het lokale overleg moet ambtelijk ondersteund worden. De lokale besturen signaleren dat de personeelsformaties van gemeenten te strak zijn om nog nieuwe opdrachten erbij te nemen.

De provinciale amtenaren van Kind en Gezin zullen worden uitgestuurd als begeleider van het lokaal overleg dat verder denkt dan de buitenschoolse opvang. Mevrouw Patricia Ceysens vraagt in

hoeverre die ambtenaren nu al fungeren als centraal aanspreekpunt. Wat de prijsuitreiking betreft, merkt het lid op dat de idee positief onthaald werd op de hoorzitting. De laatste beleidsactie die de minister voostelt, betreft het adviserend raadplegen van het lokale overleg door de raad van bestuur van Kind en Gezin wanneer die nieuwe initiatieven of grote uitbreidingen op de sporen zet. Het verwondert mevrouw Ceysens dat hier sprake is van de raad van bestuur terwijl elders altijd naar de administratie van de VOI verwezen wordt.

Volgens mevrouw Marijke Dillen is flexibele opvang een van de belangrijke opdrachten voor de lokale overheden. In het noorden van de provincie Antwerpen werken verschillende gemeenten samen voor permanente flexibele opvang. Heeft de minister een overzicht van de gemeenten in Vlaanderen die een dergelijke permanente opvang realiseren ?

Minister Mieke Vogels antwoordt dat lokaal overleg niet gelijk te stellen is met gemeentelijk overleg. Vooreerst is het een overleg dat het gemeentelijk openbaar bestuur overschrijdt doordat ook Kind en Gezin en opvanginitiatieven deelnemen. Het lokale overleg overschrijdt ook het gemeentelijke niveau als verschillende gemeenten in een regio samenwerken voor flexibele opvang en opvang van zieke kinderen. De grenzen van de gemeenten worden wel gerespecteerd ; het lokale overleg moet vanuit de gemeenten starten.

De prijsuitreiking is een jaarlijks moment om de geïntegreerde werking van gemeenten aan te moedigen en de creativiteit aan te wakkeren, verduidelijkt de minister. De minister wil die geïntegreerde werking niet van bovenuit opleggen, wel van onderuit stimuleren. Gemeenten die al zo werken komen ook in aanmerking voor een prijs. Alle gemeenten zullen op de hoogte gebracht worden van het reglement, dat niet te regulerend zal zijn.

Mevrouw Simonne Janssens-Vanoppen vraagt wie in de jury zitting zal hebben. Gaat het om de integratie van de opvang in de strikte of in de ruime betekenis ? De minister antwoordt dat het om dat laatste gaat. Het is de bedoeling aspecten van kinderopvang in het kader van SIF-werking, jeugdwerkbeleid, veiligheidsplannen, IBO's op elkaar af te stemmen in een soort netwerk.

Mevrouw Patricia Ceysens vraagt welk verschil er bestaat tussen enerzijds het globaal beleidsplan en anderzijds het geïntegreerd lokaal project. De minister antwoordt dat het globale beleidsplan tot doel heeft dat de gemeenten al hun opvangvormen

op elkaar afstemmen. Het tweede heeft tot doel verschillende gemeenten te laten samenwerken.

Het initiatief in het noorden van de provincie Antwerpen is inderdaad een voorbeeld van kinderopvang als basisvoorziening voor iedereen, ook voor ouders die niet werken, beaamt de minister. In 1997 werd door het Centrum voor Bevolkings- en Gezinsstudies een inventaris gemaakt van alle flexibele opvang in Vlaanderen. De sector evolueert echter zo snel dat het document reeds voor publicatie verouderd was. Informatisering is dus essentieel om een up to date-overzicht te hebben. Daaraan wordt volop gewerkt. Ook voor de gebruiker is het belangrijk een dergelijk overzicht te kunnen raadplegen.

De raad van bestuur van Kind en Gezin beslist over de erkenningen. Vandaar is het juridisch correct om te stellen dat de raad van bestuur het lokale overleg raadpleegt, verduidelijkt de minister. In de praktijk zal dit via de ambtenaren van de VOI verlopen.

2.2.6. Een verruimd aanbod als antwoord op bijzondere noden

Mevrouw Ria Van Den Heuvel is het eens met de voorgestelde aanpak, maar doet een oproep om de thuiszorg te betrekken voor de opvang van zieke kinderen. Er kan gebruik gemaakt worden van hun ervaring in het aanbieden van dienstverlening thuis.

Mevrouw Simonne Janssens-Vanoppen verwijst naar haar pleidooi in de algemene bespreking voor het aan huis aanbieden van vroeg- of laatopvang. Dat zou de kwaliteit ten goede komen. Misschien moet in Vlaanderen naar een systeem gezocht worden dat vergelijkbaar is met het internationale au pair-statuut. Mevrouw Patricia Ceysens steunt die idee.

Mevrouw Sonja Becq heeft begrepen dat FCUD-middelen aangewend zullen worden voor de financiering van de buitenschoolse opvang en de flexibele opvang. Op bladzijde 64 van het beleidsplan staat dat de gemeenschappen de buitenschoolse opvang structureel als een basisvoorziening uitbouwen. Is dit niet in tegenspraak of moet 'uitbouwen' onderscheiden worden van 'financieren' ? Het lid is er verder voorstander van dat de opvang van zieke kinderen als bijkomende functie geënt wordt op het bestaande aanbod. Opvang van zieke kinderen moet thuis gebeuren. De door de minister voorge-

stelde aanpak loopt parallel met het voorstel van decreet dat het lid indiende (Parl. St. VI. P. 1999-2000, nr. 123/1). Het lid steunt ook de idee om de thuiszorg hierbij te betrekken. Daarbij moeten wel gelijksoortige tarieven en kwaliteitseisen gehateerd worden en moet daarmee rekening gehouden worden in de subsidiëring.

De heer Jacky Maes wijst op het probleem bij de diensten voor gezinszorg dat men gebonden is aan de tewerkstellingsvoorwaarden voor DAC. Het lid is van oordeel dat initiatieven op plaatselijk vlak, zoals de PWA's, voor de thuisverzorging ingeschakeld kunnen worden mits het aanbieden van vorming.

De minister zegt achter de idee te staan om niet alleen zieke kinderen, maar ook de meer flexibele opvang thuis te laten gebeuren. Een mogelijk scenario bestaat erin dat het lokale overleg contact opneemt met de thuiszorgdiensten van een bepaalde regio. Ziekenfondsen die opvang van zieke kinderen aanbieden worden ook het best betrokken. De Vlaamse overheid kan de eventueel hogere prijzen in de thuiszorg drukken. Het is dus de bedoeling voor de opvang voor bijzondere noden maximaal het bestaande aanbod te benutten en dat te enten op de basissokkel, door eventueel bijkomende middelen aan te wenden. Er gebeurt reeds veel opvang aan huis door het zwarte circuit. De minister wees er reeds op dat dit moeilijk gevat kan worden door het officiële beleid.

Voor de vraag van mevrouw Sonja Becq over het FCUD verwijst de minister naar haar antwoord bij hoofdstuk 2.3 over de buitenschoolse opvang. De FCUD-middelen werden toegekend aan verschillende projecten voor buitenschoolse opvang en de laatste tijd ook voor flexibele opvang. Die projecten zijn ondertussen volgens de Vlaamse regelgeving erkend. De Vlaamse overheid bouwt dus uit, maar het FCUD financiert. Nog ongeveer 139 miljoen frank kan voor Vlaanderen aangewend worden. Dit bedrag is echter onvoldoende voor de verdere uitbouw van de buitenschoolse opvang in Vlaanderen. Naarmate buitenschoolse opvang meer uitgebouwd wordt, zal het volume Vlaamse middelen toenemen. Daarmee wordt volgend jaar al begonnen door de financiering van een aantal specifieke projecten binnen de buitenschoolse opvang. Het blijkt immers dat de financiering van dergelijke flexibele opvang in de praktijk moeilijk verloopt via de FCUD-middelen.

Mevrouw Sonja Becq merkt op dat de minister die Vlaamse middelen nog niet verworven heeft voor de begrotingen van de komende jaren. Minister

Mieke Vogels brengt daar tegen in dat middelen voor gezinszorg nu al gebruikt worden voor opvang van zieke kinderen. Misschien kan in die enveloppe het aandeel voor flexibele opvang toenemen. Dit zou de toegankelijkheid van de diensten voor gezinszorg voor jonge gezinnen vergroten.

2.2.7. Toegankelijke en betaalbare kinderopvang

Omdat de betaalbaarheid reeds uitvoerig aan bod gekomen is in vorige hoofdstukken wil mevrouw Ria Van Den Heuvel zich nu toespitsen op de toegankelijkheid. Diversiteit, dat in III.2.9 van het beleidsplan aan bod komt, is ook een vorm van toegankelijkheid. Alle lagen van de bevolking moet toegang krijgen tot de kinderopvang. Ook de allochtone medeburger. In overleg met de minister bevoegd voor Onderwijs moet ernaar gestreefd worden nog meer allochtone medewerkers in de kinderopvang tewerk te stellen. Het lid pleit voor coaching van allochtonen in hun studieproject.

Zelfs al is er onvoldoende aanbod van kinderopvang voor kinderen van werkende ouders, toch wil het lid hier onderstrepen dat kinderopvang ook toegankelijk moet zijn voor kinderen van niet-werkende ouders. Vanuit het oogpunt van het kind is kinderopvang een antwoord op ontwikkelingsbehoeften. Mevrouw Simonne Janssens-Vanoppen en mevrouw Sonja Becq sluiten zich daarbij aan. Niet-werkende ouders zijn vaak een vergeten groep en ook een groep die zichzelf vergeet, meent eerstgenoemd lid. Kinderen die thuis opgevangen worden, missen sommige sociale aspecten. Mevrouw Sonja Becq onderstreept ook het belang van de toegankelijkheid voor gehandicapte kinderen.

Een actiepoint in het beleidsplan is het opzetten van een geïnformatiseerde databank door Kind en Gezin die ouders informeert over de opvangmogelijkheden in de buurt. Mevrouw Simonne Janssens-Vanoppen vraagt dat die databank gekoppeld zou worden aan het sociaal huis in een gemeente. Bij de geboorte van een kind zou aan de ouders onmiddellijk informatie aangeboden kunnen worden.

Een ander actiepoint in het beleidsplan is terecht erop gericht organiserende besturen te ondersteunen o.m. via vorming en op het vlak van methodieken, als ze investeren in het buurtnetwerk dat hen omringt. Informatie voor de gebruikers is belangrijk, stelt mevrouw Sonja Becq, maar dit moet gepaard gaan met begeleiding. Het aanbieden van een geïnformatiseerde databank op zich voldoet niet. Kan aan het lokaal overleg geen informatief

punt gekoppeld worden zodat ouders ook uitleg kunnen krijgen over de diverse voorzieningen? Mevrouw Patricia Ceysens suggereert verder om de databank op het internet aan te bieden.

Volgens mevrouw Sonja Becq mogen ouders die een beroep doen op flexibele opvang niet gesanc-tioneerd worden via de ouderbijdrage. De ouders kiezen er meestal niet zelf voor, maar zijn ertoe ge-dwongen door hun werksituatie. Het lid pleit er ook voor om de regeling voor de ouderbijdrage ge-lijk te maken voor kinderopvang en buitenschoolse opvang. De spreker is gekant tegen opvangcheques voor de particuliere sector omdat zij discriminatie vreest voor de gesubsidieerde sector, waar hogere kwaliteitscriteria gehanteerd worden en de ouder-bijdragen vastliggen. Zal er geen administratieve rompslomp gecreëerd worden met de opvangche-ques? Opvangcheques garanderen nog niet dat men effectief een opvangplaats vindt. De cheques garanderen evenmin de betaalbaarheid van de op-vang. De particulier sectore bepaalt zijn prijzen vrij. Opvangcheques zouden wel eens het onge-wenste neveneffect kunnen hebben dat de prijzen opgetrokken worden, zoals de artsen soms hogere honoraria vragen als de patiënt verzekerd is. Hoe kan de minister dat verhinderen? Het lid is dan veeler voorstander van een soort Vlaamse kinder-bijdrage. Dat biedt meer keuzemogelijkheid voor de ouders tussen de verschillende opvangvormen in enerzijds de gesubsidieerde en anderzijds de par-ticuliere sector.

Een werkgroep zal tegen medio 2000 een technisch uitgewerkt ouderbijdragesysteem voorstellen voor de gesubsidieerde sector en zal de mogelijkheid onderzoeken om voor de particuliere sector een systeem op te zetten dat de gebruikers financieel ondersteunt. Mevrouw Patricia Ceysens merkt op dat de minister gepleit heeft voor het naar elkaar toegroeien van de beide sectoren. Moet de werk-groep dan niet de twee systemen samen bekijken? Het is niet opportuun op de twee systemen afzon-derlijk te blijven verderwerken.

Verschiedende vragen hadden betrekking op het hoofdstuk over de diversiteit, stelt de minister vast, nl. het betrekken van andere doelgroepen in de kinderopvang. De minister wil verderwerken met het MEQ-project (Milestones through Equality to-wards Quality) en het DECET-project (Diversity in Early Childhood Education and Training). Het betreft dynamische Europese projecten. In dat kader verricht het Vormingscentrum voor de Bege-leiding van het Jonge Kind (VBJK) mooi werk in projecten in Gent en Antwerpen. Ervaringsdeskun-digen van allochtone afkomst worden ingeschakeld

in de kinderopvang, zodat de drempel voor migran-tenouders kleiner wordt.

De minister wil er in eerste instantie naar streven de kinderopvang open te stellen voor allochtone en gehandicapte kinderen, en dan stilaan ook voor kinderen van niet-werkende ouders als instrument tot ontplooiing.

Wat de geïnformatiseerde databank betreft gaat het vanzelfsprekend om meer dan louter aanbie-den van een lijst van voorzieningen, onderstreept de minister. De databank zal normaalgezien te raadplegen zijn op het centrale informatiepunt van de gemeente (via internet) waar ook meer duiding kan worden gegeven bij de beknopte informatie.

Het is nooit de bedoeling geweest om zeer vroege of late opvang te bestraffen, zegt de minister. Het is wel zo dat opvang als basisvoorziening gedefi-nieerd moet worden, waarbij – om misbruik te ver-mijden – de opvang die op één dag wordt aangere-kend, wordt beperkt. Het nieuwe ouderbijdragesys-teem zal naar alle waarschijnlijkheid vanaf 1 janua-ri 2001 in werking treden.

De achterliggende idee van opvangcheques is de fi-nanciële toegankelijkheid van de opvang te garan-deren door de gebruiker rechtstreeks te subsidië-ren. Het voorstel dat de Bond voor Jonge en Grote Gezinnen gelanceerd heeft, is een vorm van kin-derbijslag, zegt de minister. Per kind van 0 tot 3 jaar worden 100 cheques toegekend aan een prijs die afhangt van het inkomen van de ouders. De ou-ders kunnen zelf beslissen waarvoor ze de cheques aanwenden: voor opvang door de grootouders, de onthaalouder enz. Dat betekent echter dat de hui-dige middelen die nu over 55 à 60 percent van de opvang gespreid worden, over 100 percent gespreid zouden worden. Dat kan een mooi gebaar zijn voor de niet-werkende ouders, maar betekent een in-krimping van de middelen voor de opvang van kin-deren van bv. alleenstaande ouders die niet zonder opvang kunnen. Om hetzelfde aanbod te realiseren als nu zou een viervoudiging van het budget voor kinderopvang noodzakelijk zijn. Vanuit het oog-punt dat zuinig omgesprongen moet worden met overheidsmiddelen is daarvoor geen meerderheid te vinden. De minister wil wel laten onderzoeken of voor de particuliere sector de gebruikers niet ondersteund kunnen worden. Er zal worden nage-gaan of dit administratief beheersbaar is, efficiënt dus, en ook effectief kan worden georganiseerd, zeker voor de ouders die er nood aan hebben. Bij het subsidiëren van de voorzieningen speelt duide-lijk het Mattheuseffect. Voorzieningen subsidiëren die exclusief voor de minst begoeden openstaan,

creëert gettovorming, wat evenmin gewenst is. Een oplossing zou er kunnen in bestaan rechtstreekse bijdragen aan de ouders te geven. De minister geeft toe dat men op dit ogenblik nog geen oplossing heeft voor de ongewenste neveneffecten zoals mevrouw Becq die aanhaalde.

De opmerking van mevrouw Patricia Ceysens over de tweedeling is terecht, geeft de minister toe. Misschien moet het systeem van opvangcheques opengetrokken worden voor beide sectoren. Mevrouw Sonja Becq vindt het in dat geval belangrijk dat daaraan gelijkwaardige kwaliteitseisen gekoppeld worden voor beide sectoren. De minister en mevrouw Patricia Ceysens beamen dit. De heer Jacky Maes blijft gekant tegen opvangcheques als structureel instrument op lange termijn. Mevrouw Patricia Ceysens merkt op dat het hier in essentie om een andere organisatie van de financiering gaat en verschilt met het voorstel van de Bond.

2.2.8. Kwaliteit definiëren, stimuleren en bewaken

Dat het kwaliteitsdecreet geïmplementeerd wordt, is vanzelfsprekend, zegt mevrouw Simonne Janssens-Vanoppen. Het lid vraagt wel het kwaliteitsdecreet in de praktijk met de nodige souplesse toe te passen. Kwaliteit wordt immers niet alleen bepaald door meetbare elementen, maar ook door niet-meetbare zoals aandacht, sociale interactie enz. De heer Jacky Maes repliceert hierop dat meetbare kwaliteitseisen de niet-meetbare niet uitsluiten. De implementatie van het kwaliteitsdecreet in de particuliere sector moet begeleid en gefaseerd verlopen, oordeelt mevrouw Patricia Ceysens. De draagkracht van kinderen moet steeds het uitgangspunt zijn voor het bepalen van de kwaliteit.

Volgens mevrouw Sonja Becq maakt ook participatie deel uit van kwaliteit. De betrokkenheid van de ouders is in de praktijk echter niet evident, vooral in de buitenschoolse opvang. Mevrouw Ria Van Den Heuvel vraagt ouderparticipatie op te nemen in de subsidiëeringscriteria voor voorzieningen, als extra stimulant. De bepalingen over ouderparticipatie in de huidige reglementering zijn minimaal, stelt mevrouw Patricia Ceysens. Volgens het lid moet er wel een onderscheid gemaakt worden tussen kinderopvang en buitenschoolse opvang. Gezien de kortere duur van kinderopvang is betrokkenheid van de ouders moeilijker te realiseren. Volgens de heer Jacky Maes kan de participatie verhoogd worden door de ouders te betrekken bij het lokale overleg. Een mogelijkheid is ook de ouders toe te laten tot de vorming voor onthaalgezin-

nen zodat zij weten wat ze van de onthaalouders kunnen verwachten. Mevrouw Sonja Becq meent dat participatie moeilijk in criteria vast te leggen is.

Mevrouw Sonja Becq wil hier ook aandacht vragen voor de klachtenbehandeling, een belangrijk gegeven binnen de gebruikersrechten. Ouders kunnen nu terecht bij de ombudsdienst binnen Kind en Gezin. Het lid vraagt te bekijken hoe de klachtenbehandeling op een meer onafhankelijke wijze gerealiseerd kan worden. Vaak is ook onduidelijk welk gevolg gegeven wordt aan klachten en komt er voor de ouders niet onmiddellijk een oplossing uit de bus.

Ook mevrouw Ria Van Den Heuvel vindt dat er verder nagedacht moet worden over de gebruikersrechten in de kinderopvang. Net als haar collega Sonja Becq heeft het lid een voorstel van decreet over gebruikersrechten ingediend. Het lid pleit er ook voor een decretale regeling uit te werken voor alle voorzieningen die met kinderen werken. Op die manier kan er, vertrekkend vanuit het kinderrechtenverdrag, een basiskwaliteit geëist worden. Het lid overweegt met verloop van tijd een nieuw voorstel van decreet in te dienen.

De heer Jacky Maes onderstreept het belang van kwaliteitscontrole in de gehele sector. Het lid vraagt verder aandacht voor de opmerking van het VBJK op de hoorzitting over de lage scholingsgraad van het personeel in de kinderopvang. In tegenstelling tot de meeste Europese landen bestaat in België geen gespecialiseerde A1-opleiding voor kinderopvang. VBJK pleitte ervoor dat 60 percent van het personeel in de voorzieningen aan een diplomavereiste zou voldoen. Mevrouw Patricia Ceysens sluit zich daarbij aan en vraagt werk te maken van de opleiding en vorming van het personeel.

Op de vraag van mevrouw Janssens-Vanoppen antwoordt de minister dat een onderscheid moet worden gemaakt tussen het kwaliteitsdecreet en de kwaliteitscontrole. De vraag van het lid slaat duidelijk op de controle. Controle kan inderdaad soms te veel op materiële details gebaseerd zijn. De inspectie door Kind en Gezin verloopt echter meer en meer procesmatig. De aandacht gaat daarbij uit naar attitudes, individuele begeleiding enz. Het controlemechanisme dat Kind en Gezin ontwikkelde voor de kinderdagverblijven is dermate goed uitgewerkt dat het door verschillende Europese landen werd overgenomen. Bovendien bestaat ook reeds de inspectie volgens het visitatiemodel waarbij de inspecteur een halve dag in het kinderdagverblijf aanwezig is en op basis van de kwaliteitschaal beoordeelt. Voor de particuliere sector is er

de kwapoi-schaal dat ook een aantal inhoudelijke criteria bevat.

Het kwaliteitsdecreet daarentegen betreft het proces dat in de voorziening zelf gestart wordt om aan kwaliteit te werken. De voorzieningen worden geresponsabiliseerd. Het heeft inderdaad geen zin dikke handboeken vol details op te stellen. Wel moeten processen ten gunste van kwaliteit gestimuleerd worden. Het kwaliteitsdecreet is van onderuit gegroeid via sectoraal overleg. Ouderparticipatie zit daarin vervat als een van de basiscriteria voor kwaliteit in de kinderdagverblijven en de onthaalgezinnen. Zij bepalen zelf hoe ze dit invullen, rekening houdend met de noden van de ouders.

Wat de opleiding van het personeel betreft meent de minister dat vooral in de buitenschoolse opvang het personeel onvoldoende opgeleid is. Dit is inherent aan het gesco-systeem, waar het per definitie om laaggeschoolde en langdurig werklozen gaat. Bij de bespreking van het hoofdstuk over de buitenschoolse opvang werd overigens nog gevraagd om ook bestaansminimumtrekkers te kunnen tewerkstellen. Terecht wordt echter gepleit voor een hogere opleiding van het personeel. In het sectoraal overleg werd overeengekomen dat binnen negen jaar 60 percent van het personeel in de buitenschoolse opvang over een A2-diploma moet beschikken. Daaraan zal hard gewerkt moeten worden.

Wat gebruikersrechten aangaat merkt de minister op dat de ouders blijkbaar wel de weg vinden naar de klachtentelefoon bij Kind en Gezin. Is die ombudsdienst onafhankelijk? Ja en nee, vindt de minister. Kind en Gezin heeft als inspecterende overheid het voordeel dat bij een klacht de inspectie onmiddellijk te plaatse kan gaan kijken. In tegenstelling tot de raad van bestuur organiseert de administratie van Kind en Gezin niet zelf kinderopvang en is dus geen betrokken partij. De minister is van oordeel dat die ombudsdienst moet blijven bestaan. Daarnaast kan eventueel een ander orgaan opgericht worden. De minister waarschuwt er echter voor ombudsdiensten te idealiseren.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel beaamt dat laatste. Toch is het eigenaardig dat een organisatie die attesten toekent en subsidieert volgens bepaalde criteria, ook nog eens klachten behandelt over voorzieningen die zij goed genoeg heeft bevonden. De minister brengt daar tegen in dat binnen een organisatie openheid voor klachten van de gebruiker noodzakelijk is. Zij verwijst in dat verband ook naar de JO-lijn. Er zijn nooit genoeg inspecteurs om alles te detecteren. Mevrouw Ria Van Den

Heuvel stemt daarmee in, maar wenst daarnaast nog een afzonderlijk orgaan voor klachtenbehandeling op te richten. Volgens de minister ontstaan onafhankelijke klachtendiensten vaak vanuit vooroordelen ten aanzien van bestaande instanties. Mevrouw Ria Van Den Heuvel blijft erbij dat louter klachtenbehandeling via de instelling zelf onvoldoende de gebruikersrechten garandeert. De gebruiker moet zich rechtstreeks tot een onafhankelijke instantie kunnen wenden. Dit geldt niet alleen voor Kind en Gezin maar voor de hele welzijnssector. Mevrouw Sonja Becq sluit zich daarbij aan. Het lid geeft er de voorkeur aan van bemiddelingsfunctie te spreken in plaats van klachtenbehandeling en onderstreept dat ook feedback voor de organisatie zelf belangrijk is.

2.2.9. Diversiteit als inspiratiebron en toetssteen

Voor de bespreking van dit punt wordt tevens verwezen naar 2.2.7 : Toegankelijke en betaalbare kinderopvang.

Vanuit het gelijkheidsbeleid moet een ernstige poging gedaan worden om meer diversiteit in de begeleiding te realiseren. Mevrouw Ria Van Den Heuvel wijst erop dat vaderfiguren ontbreken in de kinderopvang doordat de opvang bijna een uitsluitende vrouwenaangelegenheid is.

Mevrouw Sonja Becq vraagt of er ook ondersteuning en initiatiefrecht mogelijk is van projecten vanuit de SIF- en buurtwerking die op bijzondere doelgroepen gericht zijn en nog niet in een bepaald circuit opgenomen zijn, zoals bv. ouders die Nederlands als tweede taal volgen. De minister beaamt dit en verwijst naar het laatste actiepoint in dit hoofdstuk. Bijzondere opvangprojecten met een meerwaarde die in een soort netwerken aanleunen bij gewone kinderopvang, kunnen ondersteund worden. Het is niet de bedoeling een afzonderlijk circuit te creëren, maar de initiatieven worden wel erkend in hun bestaansrecht.

Voor de opvang van gehandicapte kinderen pleit de heer Jacky Maes niet zozeer voor een financiële tegemoetkoming, maar wel voor de toekenning van twee kindplaatsen per kind. Een onthaalmoeder moet meer tijd besteden aan een gehandicapt kind. Voor allochtonen moet een grote inhaalbeweging gebeuren. Mevrouw Patricia Ceysens en mevrouw Sonja Becq steunen de geïntegreerde opvang van gehandicapte kinderen. Laatstgenoemd lid vindt het wel belangrijk dat de integratie consequent voortgezet wordt in het onderwijs.

2.2.10. Opvang en onderwijs : partners voor het kind

Bij dit hoofdstuk zijn geen opmerkingen.

De verslaggever,

Sonja BECQ

De voorzitter,

Patricia CEYSENS

BIJLAGE

Verslag over hoorzittingen
uitgebracht door mevrouw Ria Van Den Heuvel

INHOUD

Blz.

Vergadering van donderdag 23 maart	36
1. Inleidende uiteenzetting van mevrouw Patricia Ceysens, voorzitter	36
2.1. Uiteenzetting door de heer Lieven Vandenberghe, administrateur-generaal van Kind en Gezin ...	36
2.2. Bespreking	36
3.1. Uiteenzetting van mevrouw Annemie Drieskens, nationaal secretaris, van mevrouw Hilde Timmermans, medewerker studiedienst van de Bond van Grote en van Jonge Gezinnen	39
3.2. Bespreking	43
4.1. Uiteenzetting door de heer Leon Pierco, voorzitter overleggroep kinderopvang, Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten	44
4.2. Bespreking	46
5.1. Uiteenzetting door mevrouw Jeanine Vanden Broucke, stafmedewerker Vlaams Welzijnsverbond .	47
5.2. Bespreking	49
6.1. Uiteenzetting door mevrouw Dominique Berquin, stafmedewerker van de Werkgeversfederatie voor jeugdzorg (PPJ)	50
6.2. Bespreking	52
7.1. Uiteenzetting door de heer Jan Peeters, coördinator Vormingscentrum voor de Begeleiding van het Jonge Kind	53
7.2. Bespreking	56
8.1. Uiteenzetting door mevrouw Ankie Vandekerckhove, kinderrechtencommissaris	58
8.2. Bespreking	60
9.1. Uiteenzetting door de heer Antoine De Raes, directeur Vlaamse Dienst Kinderopvang (VDKO) .	61
9.2. Bespreking	63
10.1. Uiteenzetting door de heer Michel Vandebroeck, coördinator van het vormingscentrum voor Opvoeding en Kinderopvang (VCOK)	63
10.2. Bespreking	66
Vergadering van donderdag 30 maart 2000	67
1.1. Uiteenzetting door de heer Hugo Partous, voorzitter van het Vlaams Overleg Buitenschoolse Opvang (VOBO)	67
1.2. Bespreking	69
2.1. Uiteenzetting door mevrouw Danielle Biesemans, Overleg Vrije Initiatieven Buitenschoolse Kinderopvang (OVIBO)	69
2.2. Bespreking	72
3.1. Uiteenzetting door mevrouw Dany Depreitere, voorzitter Vlaamse Vereniging voor Particuliere Kinderopvang (VVPK)	74
3.2. Bespreking	78
4.1. Uiteenzetting door mevrouw Lisette Maes, voorzitter Werkgroep Vlaamse Diensten voor Opvanggezinnen (WVDO)	81
4.2. Bespreking	82
5.1. Uiteenzetting door de heer Gie Werkers, coördinator Verbond Sociale Ondernemingen (VSO)	85

Vergadering van donderdag 27 april 2000	85
1.1. Uiteenzetting door mevrouw Cathérine Van Acker, projectmanager van het Verbond van Kristelijke Werkgevers en Kaderleden (VKW)	85
1.2. Bespreking	87
2.1. Uiteenzetting door mevrouw Nelly Van de Pol, secretaris Vlaamse Belangengroep voor Opvanggezinnen (VBO)	90
2.2. Uiteenzetting door mevrouw Heidi Deceuninck, secretaris VBO	91
2.3. Bespreking	92

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gelijke Kansen hield hoorzittingen over het Beleidsplan kinderopvang – Blauwdruk voor een toekomstgerichte uitbouw van het kinderopvanglandschap in Vlaanderen, op 23, 30 maart en 27 april 2000.

Vergadering van donderdag 23 maart

1. Inleidende uiteenzetting van mevrouw Patricia Ceysens, voorzitter

Mevrouw Patricia Ceysens, voorzitter : We gaan van start met de heer Vandenberghe, administrateur-generaal van Kind en Gezin. Ondanks de aparte relatie die Kind en Gezin heeft met het beleid, hebben we toch op hun aanwezigheid aangedrongen. Minister Vogels stemde hiermee in. De interne werking en ervaring van Kind en Gezin kunnen ons immers heel wat leren.

2.1. Uiteenzetting door de heer Lieven Vandenberghe, administrateur-generaal van Kind en Gezin

De heer Lieven Vandenberghe : Kind en Gezin bevindt zich in een specifieke situatie. Kind en Gezin bereidt het beleid immers mee voor en doet terzake voorstellen aan de overheid en ontwikkelt mee de strategie. Eenmaal op politiek niveau een definitieve beslissing is gevallen, verandert de rol van Kind en Gezin. Van dat moment af voert Kind en Gezin de beslissing uit. Precies omwille van de moeilijke situatie waarin wij ons bevinden, valt het mij moeilijk een visie op dit beleidsplan te vormen. Wij geven er de voorkeur aan het politieke primaat te respecteren, zoals het een openbare instelling betaamt. In de loop van volgende week is er overleg gepland tussen minister Vogels en onze raad van bestuur over dit beleidsplan. Die raad van bestuur volgt hetzelfde standpunt : eenmaal beslist, is Kind en Gezin enkel nog bevoegd voor de uitvoering.

Dat verklaart waarom wij ons – in vergelijking met de andere organisaties – in een specifieke situatie bevinden. Ik wil er enkel nog op wijzen dat onze houding een positieve houding is. We volgen de regering loyaal. Ik ben uiteraard wel bereid op informatieve vragen te antwoorden.

2.2. Bespreking

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Ik baseer mijn vragen op het jaarverslag 1998. Ik veronderstel immers dat er geen jaarverslag is voor 1999. In het jaarverslag 1998 wordt melding gemaakt van een aantal interessante activiteiten. Een verslag daarover kan ons helpen dit beleidsplan te beoordelen.

Zo heeft Kind en Gezin een commissie Financiering kinderopvang opgericht, die een consistente financiering moet uitwerken. Welke concrete aanbevelingen heeft die commissie uiteindelijk naar voren geschoven ?

Ook de aanbevelingen vanuit de proefprojecten naadloze overgang tussen opvang en onderwijs kunnen ons van pas komen. Er zijn eveneens twee sectorale overleggroepen opgericht die zich over de minimale kwaliteitseisen en -plannen moesten buigen. Welke aanbevelingen hebben deze overleggroepen geformuleerd ?

Er werden kwaliteits- en zelfevaluatie-instrumenten voor de particuliere kinderopvang ontwikkeld. Welk resultaat hebben die instrumenten opgeleverd ? Zijn de projecten achtergestelde buurten opgevolgd ? Welke waren de conclusies ? Wellicht heb ik veel vragen gesteld, maar ze zijn belangrijk voor de verdere bespreking.

De heer Lieven Vandenberghe : Het rapport van de commissie Financiering kinderopvang, is meteen ook het eindrapport omdat de commissie ondertussen haar werkzaamheden beëindigd heeft. In dat rapport worden de geldstromen in kaart gebracht. Het rapport antwoordt ook op de vragen hoe de geldstromen zich tot elkaar verhouden en hoe ze beter op elkaar afgestemd kunnen worden. De aanbevelingen vinden we ook terug in het beleidsplan, meer bepaald in de passage over de buitenschoolse opvang en de mogelijke aanvullende financiering ervan door de Vlaamse Gemeenschap. Een van de aanbevelingen was ook de oprichting van een commissie Ouderbijdrage. Deze commissie is momenteel aan het werk.

De proefprojecten lopen nog. Het gaat om drie of vier projecten die moeten zorgen voor een naadloze overgang van opvang naar kleuteronderwijs. Onze verwachtingen zijn hooggespannen. De resultaten zijn echter nog steeds niet binnen. Wellicht zal dat gedurende de komende maanden gebeuren.

De sectorale groepen hebben in het kader van het kwaliteitsdecreet een rapport ingediend bij Kind en Gezin. De procedure is intussen met een jaar verschoven zodat de overleggroepen de rapporten kunnen herbekijken. De rapporten zullen voor de grote vakantie beschikbaar zijn. Er worden twee doelstellingen nagestreefd : een bijsturing van de kwaliteitsreglementering en een deregulering van de reglementering.

Er werd een kwaliteitsinstrument opgestart om de kwaliteitszorg in de particuliere sector te kunnen meten, het zogenaamde Kwapoi-instrument. Ik kan in dit verband verwijzen naar het rapport Kwaliteitsinstrument kinderdagverblijven en particuliere opvanginstellingen.

Er werd ook een zelfevaluatie-instrument opgestart. We willen de toepassing ervan uitbreiden tot de onthaalmoeders van de diensten. Een opvolging van alle individuele onthaalmoeders van de diensten is immers praktisch gezien onmogelijk.

Er is een eerste signaalrapport klaar voor wat betreft de POI's in het algemeen.

Er lopen verschillende kinderopvangprojecten in de achtergestelde buurten. Verscheidene kinderdagverblijven zijn in achtergestelde buurten gesitueerd. Daar wordt intensief gewerkt rond kansarmoede. Daarnaast zijn er projecten die niet binnen het rigide kader van de reglementering vallen. Zulke projecten lopen onder meer in Brussel, Gent en Antwerpen. Deze projecten werden geëvalueerd en verlengd. Dit jaar zullen ze geïntegreerd worden in de bestaande reglementering. Daaraan wordt momenteel volop gewerkt.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Is het mogelijk om de resultaten van het signaalrapport te krijgen ?

De heer Lieven Vandenberghe : Het rapport is beschikbaar.

Mevrouw Veerle Heeren : Kunnen we gegevens krijgen over de gemiddelde ouderbijdrage in de particuliere en de gesubsidieerde sector ? Hebt u een idee van het aantal aanvragen die momenteel binnen zijn voor de gesubsidieerde sector en voor de attesten van toezicht ?

De heer Lieven Vandenberghe : Voor de gemiddelde ouderbijdrage kan ik verwijzen naar het jaarverslag van Kind en Gezin van 1998. Voor de gesubsidieerde opvang gaat het om ongeveer 400 frank per dag ; voor de particuliere sector moet gemiddeld ongeveer 480 frank worden betaald. Deze bijdragen zijn momenteel wel wat gestegen.

We hebben eind vorig jaar een rondvraag gedaan bij gemeenten, OCMW's en voorzieningen die door Kind en Gezin erkend worden, naar uitbreidingen en nieuwe realisaties. Er zijn aanvragen binnen voor iets meer dan 5000 plaatsen, vanwege gemeenten en OCMW's. Voor de particuliere sector hebben we nog geen dergelijke rondvraag gedaan. In die sector gaat het immers niet zozeer om uitbreidingen, maar om nieuwe initiatieven. Potentiële nieuwe initiatieven kunnen moeilijk bevraagd worden.

De heer Jacky Maes : Het beleidsplan voorziet in een inhaalbeweging voor private onthaalmoeders. Vandaag stellen we in de praktijk een groot verschil vast op het vlak van vorming en kwaliteitsbewaking voor de diensten voor onthaalgezinnen ten opzichte van de particuliere onthaalgezinnen. Hoe zal in dat kader de vorming en kwaliteitsbewaking worden uitgevoerd ?

De heer Lieven Vandenbergh : Ook voor de particuliere onthaalmoeders bestaan er heel wat vormingsinitiatieven. We zullen deze initiatieven in de toekomst nog versterken. We zullen trouwens ook voor de onthaalmoeders van de diensten bijkomende inspanningen moeten doen.

De heer Jacky Maes : In de praktijk blijkt dat een onthaalmoeder van de diensten die om de een of andere reden niet voldoet aan de voorwaarden en die daarom uit het circuit wordt geweerd, haar werk voortzet als particuliere onthaalmoeder. Dat is niet bepaald motiverend voor de diensten.

De heer Lieven Vandenbergh : Dat probleem bestaat inderdaad. Het doet zich ook voor bij de Brusselse onthaalmoeders, die overstappen van L'Office de la Naissance et de l'Enfance (ONE) naar Kind en Gezin. Als er onthaalmoeders naar onze dienst overstappen, dan wordt dat wel altijd doorgegeven. In dat geval voeren we een bijkomende controle uit. Dit wordt opgevolgd. Het is niet altijd duidelijk waarom de diensten een onthaalmoeder opzeggen. Soms heeft dat niets te maken met de kwaliteit van de opvang, maar wel met de relatie tussen werknemer en werkgever.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Voor de invulling van de extra plaatsen in de begroting 2000, onder andere in de diensten voor opvanggezinnen, komt het signaal dat het erg moeilijk is aan opvangouders te geraken. Wat moeten we daaruit concluderen ? De open plaatsen raken moeilijk ingevuld. Hebt u zicht op de huidige stand van zaken ? Hoe kunnen we genoeg kindplaatsen garanderen ?

De heer Lieven Vandenbergh : Op dit moment is het moeilijker om onthaalouders te vinden dan enkele jaren geleden. Recent in de provincie Limburg waren er heel wat problemen. Het beleidsplan doet een aantal voorstellen en we zullen in die richting moeten gaan : hoe kunnen we de job aantrekkelijker maken ? Het is een uitdaging om mensen aan te trekken en potentieel aan te boren. Ook voor tewerkgesteld personeel wordt het moeilijker.

De heer Jacky Maes : Hebt u zicht op het aantal onthaalmoeders dat een statuut wil ?

De heer Lieven Vandenbergh : Neen. Er is ooit wel eens een bevraging geweest door de sector zelf, denk ik. Daaruit bleek dat de bereidheid verrassend laag was.

Mevrouw Patricia Ceysens, voorzitter : Ik wil zelf een punt aanbrengen dat over de procedure gaat. Wanneer een voorziening een attest van toezicht of een erkenning vraagt, dan gaat dat naar de raad van bestuur ?

De heer Lieven Vandenbergh : Niet een attest van toezicht. Dat wordt door de administratie geregeld.

Mevrouw Patricia Ceysens, voorzitter : Een erkenning gaat naar de raad van bestuur. Er komt een inspectie. De inspectie stelt voor om de erkenning of het attest van toezicht in te trekken. De mensen gaan daartegen dan in beroep bij de raad van bestuur of bij de administratie, al naargelang van wie het heeft toegekend.

De heer Lieven Vandenbergh : Wat het toezicht betreft zijn er twee vormen. Voor de onthaalmoeders, bepaalt het provinciaal afdelingshoofd op basis van de inspectieverslagen of een attest al of niet wordt toegekend. Het beroep wordt door de centrale administratie afgehandeld. Gaat het om een particuliere opvanginstelling, dan wordt het toezichtattest gegeven door het provinciaal comité van Kind en Gezin. Het beroep wordt behandeld door de raad van bestuur. Betreft het een erkenning, dan beslist de raad van bestuur en wordt het beroep behandeld door de commissie die door de minister is aangesteld.

Mevrouw Patricia Ceysens, voorzitter : Heeft u dan niet af en toe een moeilijke, dubbele positie ? U moet dan zowel de aanvragen behandelen en ze nadien eventueel de toekenning afnemen. Geeft dat geen problemen ? Ook het opnieuw toekennen van attesten moeten jullie doen. De nieuwe aanvraag moet dan vaak worden behandeld terwijl het onderzoek, dat volgt op de intrekking, nog loopt.

De heer Lieven Vandenbergh : Uiteraard kan iemand zijn erkenning altijd opnieuw krijgen, mits de nodige aanpassing. De vraag is dan alleen wat we met het dossier moeten doen. Als het dossier inmiddels in orde is, dan is er geen probleem. Is het niet in orde dan kan de erkenning niet. Dat spreekt vanzelf. Wat be-

langrijk is, is te vermijden dat men in dergelijke procedures verzeilt. Zaken die in beroep gaan, gaan over negatieve beslissingen. We moeten dus vermijden dat er negatieve beslissingen moeten worden genomen. Daaraan moet worden gewerkt, eerder dan aan de uitbouw van een procedure. Zit men in een positie waarin er veel negatieve beslissingen vallen, dan moet er preventief gewerkt worden. Vallen de meeste negatieve beslissingen in de particuliere sector, dan moet er in het bijzonder op de zwakke punten van die sector gewerkt worden.

Daarom werken we nu met signaalrapportering om het algemene probleem in kaart te brengen. Komen er systematisch dossiers met hetzelfde probleem, dan moet er gericht naar die problemen gewerkt worden.

Mevrouw Patricia Ceysens, voorzitter : Dat is één manier om eraan te werken, maar natuurlijk zit men wel met het gegeven dat men aan kwaliteitsbewaking moet doen. Botst men op onaanvaardbare zaken, dan moet er een procedure zijn die los van alle beschouwingen ingrijpt. Het is niet de bedoeling daar vandaag een discussie over op gang te brengen.

De heer Dirk De Cock : Betreffende de opleiding en de vorming van onthaalmoeders en de denkpijlers rond een statuut, werd vanuit het veld gevreesd dat de invoering van een statuut eisen zou stellen op het gebied van opleiding. Het is nu al moeilijk om nieuwe mensen te kunnen vinden. Voegt men nog wat extra eisen toe, dan wordt het nog moeilijker.

Als men gewag maakt van de nood aan bijkomende vorming, in hoeverre ziet u die nood dan gekoppeld aan de discussie over het statuut ?

De heer Lieven Vandenberghe : Bedoelt u dat er een soort basisopleiding zou moeten zijn ?

De heer Dirk De Cock : Ja. Die nood aan opleiding, hoe verzoent u die met het gebrek op het veld ?

De heer Lieven Vandenberghe : Er is nood aan vorming. Maar een diploma is natuurlijk iets helemaal anders.

3.1. Uiteenzetting van mevrouw Annemie Drieskens, nationaal secretaris, van mevrouw Hilde Timmermans, medewerker studiedienst van de Bond van Grote en van Jonge Gezinnen

Mevrouw Annemie Drieskens : Gezinnen stippelen vandaag op eigen tempo en op eigen maat een eigen route uit wat gezinsvorming, beroepsarbeid en gezinstijd betreft. Daardoor zijn wij genooddaakt een arsenaal van maatregelen uit te bouwen die elk gezin de kans geeft om een kwaliteitsvol levensproject en een kwaliteitsvol gezinsleven uit te bouwen.

Het uitgangspunt van de Bond is dat het gezin een vrije keuze moet hebben over de combinatie van arbeid en gezin ; ook gezinnen die niet voor opvang kiezen maken een legitieme keuze die moet worden ondersteund.

Kinderopvang is voor gezinnen met kinderen uiteraard een heel belangrijke oplossing binnen hun streven naar een harmonische combinatie tussen gezin en arbeid. De Bond is dan ook al jaren een actieve actor en een bevoorrechte gesprekspartner in het uitstippelen van een gezins- en kindgericht opvanglandschap en dito-beleid.

We zijn dan ook verheugd de inbreng van de gebruikers, ouders en kinderen, naar voren te kunnen brengen, al is het niet helemaal duidelijk wat de impact van deze inbreng is ten aanzien van een plan dat op regeeringsniveau wordt beslist.

We willen trouwens van de gelegenheid gebruik maken om onze zorg uit te drukken nopens de plaats die de inbreng van de gezinnen bij de uitstippeling van het beleid in de toekomst, krijgt. Enerzijds lezen we in de globale beleidsnota van de minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen dat ze de gebruikers meer gewicht wil geven in Kind en Gezin, maar anderzijds stellen we vast dat men de raden van bestuur

van de VOI's wil uitzuiveren en anders gaan oriënteren en daarbij van oordeel is dat er te veel betrokkenen zowel rechter als partij zijn. Welnu, deze kritiek is ten aanzien van de gezinsorganisatie onterecht, vermits de Bond, die enkel in de raad van bestuur van één VOI zetelt, met name Kind en Gezin, enkel en alleen vanuit de gebruikers de gezinnen mee bestuurt.

Het is zondermeer positief dat de minister in haar blauwdruk gepoogd heeft de veelheid van ontwikkelingen, behoeften en noden te vatten, wat haar plan erg ambitieus maakt. Er zullen zeker jaren voorbijgaan voor dit plan volledig geïmplementeerd kan worden. Het plan zal ook behoorlijk wat kosten, en vooral op dat vlak vinden we het engagement van de regering bepaald zwak en onduidelijk. In elk geval is het onaanvaardbaar dat de gezinnen met kinderen het gelag zouden moeten betalen, bijvoorbeeld via een globale verhoging van de ouderbijdragen voor het merendeel van de gezinnen.

Het voorliggende beleidsplan Kinderopvang heeft oog voor de vragen, noden en behoeften van de ouders. We waren wel enigszins verrast toen we in de inleiding van de tekst vaststelden dat de minister een antwoord heeft proberen te formuleren op heel wat knelpunten, maar dat ze daarbij vooral een luisterend oor heeft voor de aanbieders van de kinderopvang. In welke mate is er geluisterd naar de noden en de behoeften van de ouders en van de kinderen ?

Uit onze contacten en gesprekken met gezinnen en kinderen blijkt dat er drie criteria zijn waaraan de kinderopvang in de toekomst moet beantwoorden. Gezinnen wensen toegankelijke (dat wil zeggen voldoende), kwaliteitsvolle en betaalbare kinderopvang. Daarbij staat voor ons uiteraard het belang van het kind voorop. Uiteindelijk gaat het toch over hen. We zijn dan ook blij om die aandacht voor het belang en de draagkracht van het kind terug te vinden als uitgangspunt in het beleidsplan, maar het is niet duidelijk waar dat vertaald wordt in concrete maatregelen. Integendeel, terwijl men kan verwachten dat draagkracht onder meer verwijst naar een in uren beperkte opvang, zien we de ambitie om een opvangcircuit uit te bouwen waarop bedrijven kunnen rekenen voor de noden van hun werknemers en de tendens om soepel in te spelen op de vereiste flexibiliteit op de arbeidsmarkt.

We zijn er niet tegen dat men tracht aan de noden van de ouders tegemoet te komen en rekening houdt met de economische vereisten en ontwikkelingen, maar men toch steeds de links blijft leggen naar de algemene maatschappelijke ontwikkeling en principes, en de mens centraal laat staan. Hoe verbinden we de keuzes in het plan met de vraag naar onthaasting, de overdreven prestatiedruk, en de overdreven drang naar luxe en comfort ? De vraag rijst of de aandacht voor het belang en de draagkracht van het kind voldoende tot uiting komt in het beleidsplan. Bouwt men voldoende sleutels in de uitbouw van de kinderopvang in om de eerder negatieve maatschappelijke tendensen te remmen ? Het is wenselijk om het beleidsplan of bepaalde delen ervan te onderwerpen aan een kinder- en gezinseffectenrapportage zodat de mogelijke effecten voor gezinnen en kinderen duidelijk in kaart kunnen worden gebracht en er tijdig ingegrepen kan worden op de negatieve aspecten zolang het beleidsplan nog niet goedgekeurd is.

In het algemeen kunnen we stellen dat de voorstellen in het beleidsplan grotendeels aan onze verwachtingen tegemoetkomen, al zijn er nog heel wat vage en algemene opties waarvan de juiste impact en draagwijdte moeilijk in te schatten zijn. Er wordt in elk geval een betekenisvolle uitbreiding van het aanbod voorgesteld. Er is sprake van stimuli voor particuliere initiatieven die 'een zekere kwaliteit' waarborgen en het beleidsplan is een aanzet om de betaalbaarheid te bewaken, al lijkt het vooral te gaan over de betaalbaarheid voor de ouders. Daarnaast heeft het beleidsplan ook oog voor de leefbaarheid van de sector, vooral voor de onthaalgezinnen en de particuliere initiatieven.

Mevrouw Hilde Timmermans : We benadrukken dat er een onlosmakelijke verbondenheid bestaat tussen de principes van toegankelijkheid, kwaliteit en betaalbaarheid. Het is niet voldoende dat die principes in de opvangsector aanwezig zijn. We willen er ook over waken dat die uitgangspunten altijd samen gaan. Een verbetering op het vlak van het ene principe, bijvoorbeeld uitbreiding, mag geen negatieve gevolgen hebben voor een ander principe zoals de kwaliteit of de betaalbaarheid. We vrezen echter dat die verbondenheid niet gegarandeerd wordt.

Wat de toegankelijkheid in de particuliere sector betreft stellen we vast dat de minister de uitbreiding van het aanbod vooral binnen dat circuit wil realiseren. Die sector vormt een steeds groeiend segment in het opvanglandschap met een aanbod dat goed kan inspelen op flexibele opvangvragen en meestal ook kwali-

teitsvol is, mede dankzij de toenemende vormingskansen en de specifiek voor de sector ontwikkelde zelf-evaluatieschaal. Flexibele opvang is een reële vraag van ouders die onregelmatige uren moeten presteren. We zijn echter ook bekommerd om de draagkracht van het kind. Een toenemend flexibel aanbod mag voor werkgevers zeker geen alibi worden om geen aandacht te hebben voor de vaak gezinsonvriendelijke werkuren van jonge ouders.

Het gesubsidieerde aanbod wordt niet substantieel uitgebreid, tenzij om regionale witte vlekken op te vullen als tegengewicht voor de vrije prijsbepaling in de particuliere sector. Kan men dat verplicht opleggen? Welke garanties zijn er dat die vlekken effectief opgevuld worden? Het is niet duidelijk hoe het gesubsidieerde aanbod daadwerkelijk kinderen en gezinnen met specifieke zorgbehoeften zal opvangen. We vrezen dat een beperkte extra toelage niet zal volstaan voor de sector om ook effectief die eerder moeilijke want vaak onregelmatige klanten te bereiken. Zeker niet wanneer de voorzieningen kunnen putten uit de lange wachtlijst van gewone gebruikers. Het beleidsplan zegt ook weinig over hoe de in de regelgeving opgenomen prioriteiten, zoals gezinsondersteuning, hard kunnen worden gemaakt. Het zijn immers vooral de best geïnformeerden en die met een vaste betrekking die het eerst op de wachtlijsten komen. We pleiten ervoor dat de gesubsidieerde sector niet alleen regionale maar ook categoriale witte vlekken inkleurt.

Onder die witte vlekken valt ook de opvang voor de +12-jarigen. De minister vindt dat een opdracht voor het jeugdwerk. We willen daaraan geen afbreuk doen, maar we vinden dat een meersporenbeleid voor die doelgroep aangewezen is. Dat betekent echter niet dat de minister van Welzijn haar verantwoordelijkheid mag ontlopen. De opvang voor tieners kan bijvoorbeeld een vast onderwerp voor het lokale overleg buitenschoolse opvang worden.

De gesubsidieerde sector heeft vaak te kampen met een probleem van wachtlijsten. Zeker in de praktijk van de buitenschoolse opvang is er een probleem van overbezetting. Een structurele overbezetting komt niemand ten goede. We vragen dat er terzake meer controle uitgeoefend wordt om enerzijds wantoestanden te vermijden en anderzijds een signaalfunctie te vervullen.

Een ander toegankelijkheidsprobleem dat nog niet opgelost wordt, is hoe de kinderopvang in de toekomst zal omgaan met overheidsmaatregelen die ouders ondersteunen om tijdelijk zelf voor hun kinderen te zorgen, bijvoorbeeld ouderschapsverlof, loopbaanonderbreking en het zorgkrediet. Als voorzieningen hun contract met de ouders zomaar kunnen verbreken naar aanleiding van die mogelijkheden om gezin en arbeid te combineren, zijn die maatregelen een maat voor niets.

Een tweede uitgangspunt is de kwaliteit. Als we naar de particuliere sector kijken, vinden we dat het beleidsplan terecht stelt dat financiële stimuli voor particuliere opvanginstellingen onder toezicht gepaard moeten gaan met zekere kwaliteitseisen zoals kleinschaligheid en vorming. De vraag rijst hoe het zit met de kwaliteitsgaranties voor de particuliere opvang zonder toezicht.

Als het gaat om kwaliteit in de gesubsidieerde sector, denken we aan de plaats van de gebruiker. Terwijl die nadrukkelijk aan bod komt in de beleidsnota Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, vinden we er in deze beleidsnota maar een flauw afkooksel van. Het bevorderen van ouderparticipatie en een kindbelevingsonderzoek is niet meer dan vanzelfsprekend in de geest van de kwaliteitsdecreten. We wensen een sterkere vertegenwoordiging van de gebruiker binnen Kind en Gezin.

Een andere vraag is hoe ouders kunnen weten welke kwaliteit er geboden wordt. Kunnen labels en charters concreet naar de gebruikers vertaald worden? We willen nog eens benadrukken dat kwaliteit concreet dient ingevuld te worden op het terrein en vooral slaat op de interactie tussen kind en begeleider. Ouders vormen ook een belangrijke partner in het lokaal overleg. Dat moet de motor zijn van een lokaal kinderopvangbeleid, dat ruimer kijkt dan de buitenschoolse opvang en ook oog heeft voor specifieke noden. Deregulering is een goede zaak, maar een goede begeleiding van het lokaal overleg door bijvoorbeeld Kind en Gezin is erg nodig om gepolitiseerde toestanden te voorkomen.

Met betrekking tot een vlotte overgang tussen opvang en onderwijs zijn we geen voorstander van de verhoging van de instapleeftijd voor kleuters, maar we gaan akkoord met het voorstel om kleuterleidsters in te zetten in de kinderopvang en kinderverzorgsters in de kleuterklassen.

De minister beklemtoont terecht het belang van de informele opvang. We willen een rol spelen in het informeren en begeleiden van grootouders en andere familieleden die op vrijwillige basis kinderopvang op zich nemen.

Een derde criterium is de betaalbaarheid. Met het groeiende aanbod in de particuliere sector komt ook de betaalbaarheid van het aanbod voor de gebruiker enigszins in het gedrang in die zin dat er geen rekening gehouden wordt met de gezinsdraagkracht. Het idee van de opvangcheques dat de BGJG gelanceerd heeft, kan een eerste stap zijn op voorwaarde dat ze gebaseerd zijn op gezinsdraagkracht en voldoende ondersteunend zijn voor de lagere inkomens. Cheques kunnen echter nooit dezelfde impact hebben als de ouderbijdragschalen in de gesubsidieerde sector. Bovendien is de fiscale aftrekbaarheid terecht beperkt tot de particuliere initiatieven onder toezicht. De keuze van de overheid voor een uitbreiding van het particuliere aanbod heeft in elk geval een weerslag op de gebruiker. We hopen dat er geen kloof ontstaat tussen betaalbare opvang met kwaliteitsgaranties en duurdere opvang waar de geboden kwaliteit afhangt van de goodwill van de opvanginstantie.

Met betrekking tot de betaalbaarheid in de gesubsidieerde sector zijn we voorstander van een harmonisering van de ouderbijdragen tussen dag- en buitenschoolse opvang enerzijds en een globale verlaging van de ouderbijdragen anderzijds. We steunen het voorstel om gelijksoortige ouderbijdragschalen in beide opvangvormen te voorzien, gemoduleerd naar inkomen en kinderen ten laste. Met gelijksoortige schalen bedoelen we niet identieke schalen gezien het verschil in opvangvorm en de verschillen in de fiscale aftrek. We steunen het voorstel om te vertrekken van het bestaansminimum als referentiepunt waarmee de minimumouderbijdrage van 100 frank overeenstemt. We vinden het onaanvaardbaar om de meerkost die voortvloeit uit lagere bijdragen voor de lagere inkomens, te compenseren door aan de overige ouders meer te vragen. Een budgettaire nuloperatie mag geen uitgangspunt zijn van een overheid die beweert te streven naar een toegankelijke, betaalbare en kwaliteitsvolle opvang.

Mevrouw Annemie Drieskens : Algemeen beschouwd kunnen we een positief oordeel vellen over het beleidsplan voor de uitbouw van de kinderopvang in de toekomst. Er moeten evenwel nog heel wat zaken verder ingevuld en uitgeklaard worden. We wensen daarin een belangrijke stem te blijven hebben opdat de noden, de wensen en de behoeften van de gezinnen het uitgangspunt blijven. We herhalen dan ook onze eis om als volwaardige sociale partner erkend te worden en mee betrokken te worden in het sociaal overleg. We willen erop wijzen dat de Bond als beroepsfederatie van de particuliere initiatieven optreedt sinds de invoering van de kostenforfait.

Heel wat elementen uit de blauwdruk kunnen slechts worden geregeld mits medewerking van de federale overheid en de andere gemeenschappen. Ik denk aan de verhoging van de kostenforfaits en de onkostenvergoedingen, de verhoging van de fiscale aftrekbaarheid en het zorgkrediet. Hier wordt vooral een beroep gedaan op federale middelen, wat niet evident is in dit communautaire land.

Van essentieel belang is het dat zo spoedig mogelijk een dialoog wordt opgestart zodat het plan niet bij goede voornemens blijft.

Terecht wil de minister dat de buitenschoolse opvang in de toekomst volledig onder Welzijn valt. Er moet dan ook spoedig een regeling worden gevonden om de middelen vanuit het FCUD objectief te verdelen over de gemeenschappen zodat elke gemeenschap zijn aandeel krijgt. Voor Vlaanderen is een inhaaloperatie vereist gezien de opgelopen achterstand in de voorbije jaren. Kan niet worden gestreefd naar een communautarisering van het FCUD waarbij federale middelen over de gemeenschappen worden verdeeld ?

De Vlaamse regering heeft zich hier op een zeer onduidelijke manier financieel geëngageerd. Als men van kinderopvang een basisvoorziening wil maken op maat van elk gezin, dan moeten er voldoende budgettaire garanties zijn. De Bond vindt dat niet tegelijkertijd van kinderopvang als basisvoorziening en van een verhoging van de bijdrage van de ouders kan worden gesproken en is tegen de vooropgestelde budgettaire nuloperatie van een nieuwe ouderbijdrageregeling. De Bond roept de Vlaamse regering op haar verantwoordelijkheid op te nemen.

3.2. Bespreking

De heer Jacky Maes : Wat verwacht u van het gezinseffectenrapport ? Hebt u twijfels over het beleidsplan ?

Mevrouw Annemie Drieskens : De punten die we niet terugvinden in het plan, kunnen daar worden getoetst en verfijnd. Ik pleit ervoor dat bij het uitwerken van dit belangrijk onderwerp voor kinderen, het kindereffectenrapport niet overboord wordt gegooid. De waarde van kinderen wordt te pas en te onpas gebruikt in de regelgeving. Daar waar het over zulke grote aantallen kinderen gaat, moet zeker de oefening van het KER gemaakt worden.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Hoe wil u categorieën aanduiden zonder te stigmatiseren ? Welke categorieën voorziet u dan ? De plaats van de gebruiker kan worden verstevigd. Graag uw concrete aanbevelingen om in de verschillende ook particuliere voorzieningen, de plaats van de gebruiker hard te maken. Denkt u aan een klachtenprocedure ? Hoe wordt deze uitgewerkt ? Wat is het verschil tussen de gezinseffectrapportering en de kindereffectrapportering ? Deze worden steeds samen vermeld, al is het belang van het kind en dat van het gezin niet altijd hetzelfde. Moet er geen onderscheid tussen worden gemaakt ? Wat het chequesysteem betreft : dit is voor mij een te mijden systeem omdat zo ongelijkheid wordt ingebouwd.

Mevrouw Hilde Timmermans : Wij zijn geen voorstander van de categoriale benadering. Veel mensen moeten gebruik kunnen maken van kinderopvang. Sommige groepen vallen helaas uit de boot, zoals allochtonen, eenoudergezinnen en kansarmen. Het heeft te maken met te lange wachtlijsten.

Onze vraag is hoe het beleid dit wil oplossen. Dit staat ingeschreven op de prioriteitenlijst : voorrang aan ouders met een laag inkomen, aan ouders die omwille van sociale situaties opvang nodig hebben. Maar nergens staat hoe dit moet gebeuren. In de reguliere werking is dit niet goed opgenomen. Dat was onze bekommernis.

Het is zeker niet de bedoeling deze mensen in categorieën op te delen. Ook de categorie van +12-jarigen is voor ons een categorie die overal buiten valt. Wij zijn vragende partij om hier een oplossing voor te vinden.

Wat de klachten betreft, wij denken dat veel kan worden opgevangen door een juiste betrokkenheid van de ouders door de opvanginstelling of de dienst voor onthaalgezinnen. Overleg en betrokkenheid in alle stadia zijn voor ons de sleutel. Verder bestaan reeds kanalen om klachten op te vangen.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : De plaats van de gebruiker wordt onvoldoende gegarandeerd. Hoe kan die worden ingebouwd ? U vertegenwoordigt immers de gebruiker ?

Mevrouw Hilde Timmermans : Een sterke betrokkenheid in alle fases van het proces is erg belangrijk.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : En het verschil tussen het gezinseffectenrapport en het kindereffectrapport ?

Mevrouw Annemie Drieskens : Wij zijn als gezinsbeweging voorstander van het gezinseffectenrapport. Economisch lijkt het alsof gezinnen en kinderen een verschillend belang hebben. Gezinnen die functioneren als werknemer hebben soms andere vragen dan gezinnen die als ouder optreden. Het zijn geen tegenstrijdige maar complementaire belangen. Hoe kan worden gegarandeerd dat deze beide functies worden geharmoniseerd ? Daar streven wij naar.

Mevrouw Patricia Ceysens, voorzitter : Vandaag reserveren gebruikers soms een plaats bij kinderopvang, maar gaan er ad hoc mee om, al naargelang de behoefte. Hoe kan een grotere verantwoordelijkheidszin bij de gebruiker worden gestimuleerd ? Ik sta versteld hoe weinig plaats die gebruiker soms wil opnemen. De betrokkenheid wordt aangeboden door de aanbieder, maar de gebruiker geeft geen grote respons.

U zei als beroepsfederatie van de particuliere opvanggezinnen op te treden in het bedingen van een kostenforfait op federaal niveau. Kan u dit verduidelijken ?

Wat de betaalbaarheid betreft, is het zo dat in onze economie de prijs synoniem staat voor een waardenbeleving. Als die prijs steeds naar omlaag moet, bedenk ik dat er bij de hoge inkomens nog wat ruimte aanwezig is. Waardenbeleving gaat nog steeds samen met een prijs die voor iets wordt betaald.

Mevrouw Annemie Driescens : Ouders zijn wel bereid een prijs te betalen, maar in functie van de gezinsdraagkracht, niet alleen in functie van het inkomen maar ook in functie van het aantal leden dat van datzelfde inkomen moet leven.

De heer Fons De Neve, hoofd van de studiedienst BGJG : Wat de vraag over de beroepsfederatie betreft is het zo dat in 1988 een belastinghervorming plaatsvond, waarbij de fiscale aftrekbaarheid voor de kosten voor kinderopvang ingevoerd werd. Particuliere onthaalgezinnen die onder toezicht stonden, konden van dat ogenblik af een fiscaal attest afleveren. Maar vele onthaalgezinnen verkeerden fiscaal in een grijze zone. Zij moesten zich aansluiten bij een sociale verzekeringskas en hun verdiensten aangeven. Het gevolg was dat deze opvanggezinnen sociale bijdragen en belastingen moesten gaan betalen, zodat de bijdrage van de ouders grotendeels zou worden afgeroomd. Dat deed hen overwegen om er eventueel mee te stoppen.

Er was dus een grijze markt ontstaan omdat er geen regelgeving voorhanden was. Het gevaar bestond dus dat die sector in elkaar zou storten als een pudding. Dit was geen wenselijke situatie omdat duizenden gezinnen 5000 onthaalmoeders moesten missen. Dit is de voorgeschiedenis.

Eén van de mogelijke oplossingen was het afdwingen van een onkostenforfait bij de minister van Financiën en bij de bevoegde administratie, zoals dat ook bij bepaalde andere beroepen gebeurt, ik denk onder meer de kappers. Dat kan enkel wanneer een beroepsorganisatie deze vraag stelt. Daarom zijn we in het Franstalige landsgedeelte een partner gaan zoeken om samen met de BGJG bij de minister tussen te komen. Tussen de betrokkenen werd dan een collectief akkoord afgesloten waarbij een onkostenforfait voor de zelfstandige onthaalgezinnen werd vastgelegd. Ik denk dat het toen 290 frank was. Het is een paar keer verhoogd en vorig jaar zijn we er na herhaaldelijk aandringen in geslaagd dat nu op te trekken tot 430 frank. Ik weet niet of de juridische constructie van die aard is dat het uitgesloten is dat de minister zelf met de federale collega een akkoord afsluit. Dat zou men moeten laten onderzoeken. Ik wil alleen wijzen op de huidige situatie.

Mevrouw Patricia Ceysens, voorzitter : Hoe staat het met de responsabilisering van de gebruiker ?

De heer Fons De Neve : Ik denk dat het lokaal overleg een belangrijk forum kan zijn waar de gebruikers, weliswaar vertegenwoordigd langs een gezinsorganisatie, een rol kunnen spelen. De BGJG heeft echter nog maar in een beperkt aantal gevallen volwaardig meegedraaid in dat overleg. Dat kanaal moeten we meer exploiteren dan nu het geval is. We hopen dat onze vertegenwoordigers ondersteunend zullen optreden ten opzichte van de gebruiker in het lokaal overleg, waarvan we hopen dat het uitgroeit tot de motor van de hele opvang in een gemeente.

Inzake klachten wil ik aanstippen dat we in de eerste plaats zo veel mogelijk moeten streven naar een goede relatie met de opvanginstantie of -persoon. Duidelijke afspraken zijn ook zeer belangrijk : men gaat naar een bepaalde vorm van contract en men weet dus voor een stuk ook waaraan men zich moet houden. De mogelijkheden om klachten te ventileren, onder meer de ombudsfunctie van Kind en Gezin of de Vlaamse Ombudsman, zijn nog te weinig gekend. Ook de gezinsorganisaties moeten nog aan een sterkere sensibilisering doen opdat de mensen die kanalen zouden gaan gebruiken.

4.1. Uiteenzetting door de heer Leon Pierco, voorzitter overleggroep kinderopvang, Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten

De heer Leon Pierco : Ik stel u mevrouw Ann Lobijn voor. Zij is de stafmedewerker van VVSG voor alles wat te maken heeft met kinderopvang. Er is zeer recent, officieel vanaf 1 maart, binnen de VVSG een ondersteuningscel van start gegaan. Toch waren we al een paar maanden eerder van start gegaan omdat we gevat waren door een aantal vragen van Kind en Gezin over kinderopvang. Verder ook de heer Stephan

Plattiau van de dienst welzijn en sociale zaken in Ternat, die mee aan de wieg stond van deze overleggroep van de VVSG.

Onze vereniging bekijkt de kinderopvang uiteraard door de bril van de openbare initiatieven, namelijk de gemeenten en de OCMW's. Op basis van de statistieken van 1997 kunnen we zeggen dat er in 160 van de 308 gemeenten openbare initiatieven zijn.

Daarvan zijn er 100 gemeentelijke initiatieven, die vooral betrekking hebben op BKO en vanuit de OCMW's gaat het vooral om initiatieven naar de diensten voor opvanggezinnen. Dat maakt dus een derde uit van de gesubsidieerde sector.

Het overleg is de laatste tijd enorm belangrijk geworden. De gemeenten moeten dat coördineren.

Op dit ogenblik zijn er reeds 230 gemeenten gestart met dat overleg. Er zijn ook al 135 gemeenten die een beleidsplan voor kinderopvang hebben ingediend. Deze sector is dus niet onbelangrijk binnen het geheel van de kinderopvang.

Uit het beleidsplan van de minister neem ik de belangrijkste elementen. De details kan u in de tekst lezen. We zijn het eens met de uitgangspunten van het beleidsplan. We denken wel dat er, naast bijkomende te creëren plaatsen voor dagopvang ook aandacht moet zijn voor bijkomende plaatsen voor buitenschoolse en flexibele opvang. De kwaliteit blijft daarbij centraal staan. De toegankelijkheid moet gegarandeerd blijven, waarbij we vooral denken aan de betaalbaarheid voor de ouders.

De lokale besturen zijn prioritaire partners binnen het beleidsplan. Daarover kunnen we ons alleen maar verheugen. Daarnaast zetten ze ook eigen initiatieven op, ondersteunen ze initiatieven via een financiële inbreng, dit is via subsidiëring en via logistieke en andere steun en zorgen ze voor de coördinatie en de initiatie van het lokale overleg voor BKO. De minister pleit voor de jaarlijkse creatie van 2500 bijkomende plaatsen voor kinderopvang, vooral in de particuliere sector. De kwaliteitscontrole is op de twee niveaus wel nogal verschillend. Kwaliteit is echter controleerbaar, op welk niveau ook.

Kind en Gezin deed onlangs een bevraging om na te gaan wie nog bijkomende plaatsen wil creëren. Daaruit blijkt dat een derde van de uitbreidingsvragen afkomstig is van gemeentelijke initiatieven. De gemeenten zijn dus bereid tot inspanningen en ze zijn vragende partij. Er zijn overal wachtlijsten. Als men met de kinderen niet terecht kan in de particuliere sector, dan richt men zich tot de gemeenten en de OCMW's.

De VVSG pleit voor het behoud van het onderscheid tussen de bijdragen voor dagopvang en die voor buitenschoolse kinderopvang. De eerstgenoemde zijn inkomensgerelateerd. De laatstgenoemde, die onlangs aangepast zijn, zijn dat niet, en dat wensen we zo te houden om redenen die uitgebreid aan bod komen in onze tekst.

Wel zijn wij voorstanders van meer eenvormigheid en van een sociale correctie. De bijdragen relateren aan de inkomens zou echter zoveel administratief werk met zich meebrengen, dat het systeem zelf meer personeel zou gaan eisen dan er voor de opvang zou overblijven. Men moet namelijk beseffen dat 1 erkende plaats goed is voor 4 tot 7 wisselende gebruikers. De invoering van inkomensafhankelijkheid kan een grote uitstroom tot gevolg hebben, waardoor we weer in het ongewenste systeem van de sleutelkinderen terechtkomen. De gemeenten zelf zijn terzake tot een inspanning bereid.

Het systeem van de Weer-werkgesco's dooft uit, en dat is een goede zaak, want het was niet geschikt voor de kinderopvang. Wij pleiten voor een ander tewerkstellingssysteem, maar regularisatie mag niet leiden tot een meerkost voor de gemeenten en OCMW's.

Wat de opvanggezinnen betreft, is de discussie binnen de VVSG nog niet uitgewoed. De meningen over het statuut van de betrokkenen lopen nog steeds uiteen. Het is een feit dat heel wat goede onthaalmoeders niet geneigd zijn de overstap te maken naar een nieuw statuut. Op die manier dreigen ze dus uit de boot te vallen. Jongere opvanggezinnen denken dan weer aan de toekomst op lange termijn en wensen een behoorlijk statuut met een sociaal vangnet. Een en ander doet ons pleiten voor een tweesparenbeleid : de

goed werkende mensen mogen desgewenst het huidige statuut behouden (en dus de sociale gevolgen ervan accepteren), terwijl tegelijk de opvanggezinnen op termijn een nieuw sociaal statuut krijgen.

Atypische opvang is nodig voor zieke kinderen, onregelmatige werktijden, dringende gevallen enzovoort. Daarvoor moet echter geen nieuw instrument gecreëerd worden. Atypische opvang kan makkelijk georganiseerd worden binnen de bestaande mogelijkheden. De Vlaamse Gemeenschap moet wel voorzien in een aangepaste financiering, al moet het wel mogelijk zijn om bijvoorbeeld een vergoeding te vragen voor maaltijden in de dagopvang.

De enveloppenfinanciering die in het vooruitzicht wordt gesteld, is hopelijk niet bedoeld als besparingsmaatregel. De diensten voor opvanggezinnen moeten een administratievergoeding krijgen die evenwaardig is als die in de vroegere regeling, terwijl ze vrezen dat bij enveloppenfinanciering het tegendeel het geval zal zijn. Bovendien klagen wij aan dat de vergoeding voor werkingskosten geplafonneerd is sinds 1996.

Tegen de uitbreiding van het lokale overleg tot het hele werkveld hebben wij geen bezwaar, op voorwaarde dat de Vlaamse Gemeenschap daar ook middelen tegenover plaatst. De organisatie van overleg brengt namelijk administratieve kosten met zich mee. En er zijn inmiddels al heel wat taken van hogere naar lagere beleidsniveaus doorgeschoven.

4.2. Bespreking

De heer Jacky Maes : Waarom verkiezen opvanggezinnen het statuut van zelfstandige boven de aansluiting bij een dienst ?

De heer Leon Pierco : De ervaring is dat er zich problemen kunnen stellen met betrekking tot de opleiding.

Mevrouw Ann Lobijn : In sommige gemeenten is er geen dienst, en dan kan men de opvang alleen particulier organiseren. Wij stellen echter wel vast dat de onthaalmoeders die kunnen aansluiten bij een dienst, blij zijn met de ondersteuning en de regelmatige betaling waarvan zij genieten.

Mevrouw Ann De Martelaer : Moeten de gewenste middelen voor de ondersteuning van het lokale overleg dienen voor de betaling van het personeel ?

De heer Leon Pierco : Men zou een personeelslid moeten kunnen vrijstellen om het lokale overleg op gang te houden en te coördineren, zeker in grotere steden.

Mevrouw Ann De Martelaer : Willen de gemeenten daarvoor ook meer werkingsmiddelen ?

De heer Leon Pierco : Niet meteen, al zeggen wij natuurlijk nooit nee. Het is echter zo dat een vrijgesteld personeelslid al een kantoor heeft.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Subsidieerbaar is gelijk aan controleerbaar, zegt de heer Pierco. Omdat de particuliere opvang niet gecontroleerd wordt, verkiest hij gesubsidieerde voorzieningen. Stelt hij zijn standpunt bij, als ook voor de particuliere opvang een goed controlesysteem uitgebouwd wordt ?

De heer Leon Pierco : Dat is geen standpunt, maar een vaststelling. De gemeentelijke en OCMW-diensten worden door de gemeenten zelf gecontroleerd en vandaar door Kind en Gezin. Dat is een groot verschil, wat ook door de heer Vandenberghe werd toegegeven. Dat betekent echter nog niet dat wij ervoor zouden pleiten alles naar de gemeenten toe te schuiven, want dat is niet realistisch. Wel menen wij dat beide op dezelfde wijze zouden moeten worden gecontroleerd, wat toch volgt uit het centraal stellen van de kwaliteit. Dat is echter iets anders dan alleen nog een openbare sector overhouden.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : De minister heeft in haar toelichting ook gepleit om de verschillende plannen in de gemeenten, zoals plannen voor het SIF, het jeugdwerk, de kinderopvang en de buitenschool-

se opvang beter met elkaar in overeenstemming te brengen. Zijn de gemeenten uitgerust en in staat om dat overleg tot een goed eind te brengen ? Welke hulp kunnen ze daarbij gebruiken ?

Mevrouw Ann Lobijn : Het lokaal overleg heeft de bedoeling om het jeugdwerk te betrekken. Het zal dus om één beleidsplan gaan. Voor de afstemming op de SIF-plannen is nog veel werk aan de winkel. In de meeste gemeenten is dat lokale overleg immers nog niet gestart. In elk geval kunnen de gemeenten hulp gebruiken bij de vorming en begeleiding van het personeel en de kosten voor het personeel. Alle hulp is welkom.

De heer Leon Pierco : Overleg tussen het OCMW en het college is wettelijk verplicht. Dergelijke plannen moeten daarbij vanzelfsprekend ter sprake komen, want beide zijn betrokken bij het plan voor het SIF. Ook tussen de diensten moet er overleg komen, want de jeugddienst is niet alleen betrokken bij het jeugdwerkplan maar ook bij aspecten van het plan voor het SIF. Dan is overleg met de coördinator voor het SIF aangewezen.

Dergelijk overleg veronderstelt wel een andere bedrijfscultuur. Ook in het beleidsplan van de minister wordt er gepleit voor meer overleg, niet alleen voor kinderopvang, maar ook voor de sportkampen en de speelpleinwerking.

Mevrouw Veerle Heeren : Zijn er gemeenten waar op initiatief van het lokale overleg met nieuwe diensten wordt begonnen, bijvoorbeeld voor tieneropvang ? Hoe regelen de gemeenten dat ?

De heer Stephan Plattiau : Er zijn nog niet veel gemeenten die met een opvangdienst voor 12- plussers zijn begonnen. Er is wel vraag naar, bijvoorbeeld in Diest en in Ternat. Probleem is dat daarvoor geen subsidies worden uitbetaald en nog niets is geregeld. Daarom hebben we dat informeel geregeld met de mensen die betrokken zijn bij de jeugdwerkplannen.

Mevrouw Veerle Heeren : Komt de vraag voor dergelijke diensten alleen van mensen die gebruik maken van de buitenschoolse kinderopvang, of ook van anderen ?

De heer Stephan Plattiau : Omdat er geen subsidies worden uitbetaald, moeten de gemeenten dat zelf betalen. En dat valt duur uit, omdat men personeel en infrastructuur moet ter beschikking stellen. Het zijn vooral ouders die nu gebruik maken van de buitenschoolse opvang die zich afvragen wat het volgende jaar met hun kinderen moet gebeuren.

De heer Jacky Maes : Uiteindelijk is de opvang voor kinderen een grondrecht. Dan moeten de gemeenten niet wachten op subsidies, maar eventueel opvang zelf betalen uit hun eigen middelen.

De heer Leon Pierco : In principe heeft de heer Maes gelijk, maar er zijn zoveel grondrechten. Al die grondrechten realiseren, is gewoon onbetaalbaar.

De heer Jacky Maes : Men zou het kunnen betalen met zogenaamde trekkingsrechten op het Gemeentefonds.

De heer Leon Pierco : Vanzelfsprekend, maar dat zijn precies de gewone middelen van een gemeente. Het probleem stelt zich op zoveel vlakken en niet alleen voor kinderopvang of voor buitenschoolse kinderopvang. Als de gemeenten alle gesco's die in dienst werden genomen in het kader van de Weer-werkactie, moeten regulariseren, wordt dat een financiële ramp.

5.1. Uiteenzetting door mevrouw Jeanine Vanden Broucke, stafmedewerker Vlaams Welzijnsverbond

Mevrouw Jeanine Vanden Broucke : De sector kinderopvang van het Vlaams Welzijnsverbond verenigt 135 erkende kinderdagverblijven en 25 erkende diensten voor opvanggezinnen, verspreid over Vlaanderen en Brussel. Samen vangen deze diensten meer dan 5000 kinderen tussen 0 en 3 jaar op. Naast deze reguliere opvang bieden ze ook bijzondere diensten aan, zoals buitenschoolse opvang. Meerdere diensten of verblij-

ven bieden ook wat ik atypische dienstverlening noem, aan, zoals opvang buiten de werkuren, urgentie-opvang of opvang voor zieke kinderen. Sommige richten zich met een integrale opvang tot speciale doelgroepen die bijzondere zorgen behoeven, zoals kinderen met een handicap of kansarme kinderen. In sommige gevallen worden die extra diensten in een particuliere opvanginstelling verstrekt als aanvulling op de diensten waarvoor men erkend is.

De sector kinderopvang van het Vlaams Welzijnsverbond oordeelt gunstig over de blauwdruk van minister Vogels. We waarderen dat de minister een gecoördineerd en coherent beleid voor de hele sector wil uitwerken. Hiermee erkent zij hoe dynamisch de sector wel is, en probeert ze de fragmentering van de sector aan te pakken. Door die fragmentering worden de diensten in een strakke structuur gedwongen en zien de ouders door de bomen het bos niet meer. Voorts stellen we het op prijs dat ze het beleid van het verleden ook continueert. Het streven naar minder regelgeving, meer verantwoordelijkheid, meer kwaliteit, meer dienstverlening en multifunctionele diensten is intussen vanzelfsprekend geworden. Doordat ze dat streven bevestigt, geeft de minister te kennen dat ze de inspanningen van de laatste jaren waardeert.

Het belangrijkste is dat de minister aandacht heeft voor de leefbaarheid van de diensten en kinderdagverblijven. Dat is voor ons verbond het belangrijkste probleem. We zijn dan ook verheugd dat de minister bij de invoering van de zogenaamde enveloppenfinanciering rekening wil houden met de gelijkschakeling van de lonen, de noden inzake vorming en kwaliteitsmanagement, de verbetering van de werksituatie van de opvanggezinnen, de verhoging van de middelen van het VIPA. Omdat de minister ook van plan is de opvangdiensten minder afhankelijk te maken van werkgelegenheidsprojecten en het Fonds voor Collectieve Uitrusting en Diensten (FCUD), heeft de sector het vooruitzicht op vaste subsidies.

Na een uitbreidingsstop van vijf jaar wordt nu ruimte gecreëerd voor meer plaatsen in de gesubsidieerde sector. Op korte termijn zullen heel wat uitbreidings- en verruimingsprojecten gerealiseerd worden.

Het beleidsplan biedt zeker kansen aan de kinderopvang in het algemeen en aan de gesubsidieerde sector in het bijzonder. Toch zijn er voor ons een aantal voorwaarden en daarom is ons standpunt een voorlopig standpunt. Om de dienstverlening op een kwaliteitsvolle manier verder uit te bouwen en om nieuwe opdrachten uit te voeren, zijn bijkomende middelen en extra personeel nodig. De intentie is er. Vraag is of die intentie de reële kostprijs van de dienstverlening zal volgen. De structurele tekorten mogen we evenmin vergeten.

Daarnaast moet effectieve dereguleringsvoorzieningen de kans bieden een eigen beleid te voeren, aangepast aan de werkingsmogelijkheden en de lokale behoeften. Daarnaast willen we binnen het Vlaams Welzijnsverbond soepel inspelen op nieuwe vragen en op de sociale context. Dat alles vergt de nodige voorbereidingstijd. Onze kwaliteit en effectiviteiten zullen alleen maar lijden onder een al te strak tijdschema.

Ondanks bovengenoemde positieve elementen, heeft het Vlaams Welzijnsverbond nog een aantal vragen. In dit plan zitten een aantal terechte maatregelen die evenwel in combinatie met elkaar de kinderopvang in een commerciële sfeer brengen. Zo wordt de particuliere sector gesteund. Men denkt erover gebruikers van bepaalde voorzieningen te steunen. Ook kinderopvangcheques en herziene ouderbijdragen behoren daartoe. Gezonde concurrentie mag het beste van iedere voorziening naar boven brengen, meer niet. Zal de kwaliteit voldoende gegarandeerd zijn? Het is immers niet ondenkbaar dat een uitgesproken stimuleringsbeleid de druk op één bepaalde sector sterk zal verhogen, met alle risico's van dien voor de organisatie en de kwaliteit van die dienstverlening.

Voor ons moeten alle ouders toegang hebben tot de opvang. Het kan niet dat ouders kiezen op basis van de prijs. Een al te commerciële benadering kan tot prijsverschillen leiden die de keuzevrijheid van de ouders beknotten.

Ook wij willen de algemene toegankelijkheid van de voorzieningen verzekeren, maar een al te sterke nadruk op het commerciële zou tot een kinderopvang met twee snelheden kunnen leiden. Dat strookt niet met de maatschappelijke opdracht en rol van de kinderopvang.

Minister Vogels wil ruimere bevoegdheden van het lokale bestuur en overleg. Dat lijkt logisch – vooral vanuit het overleg over buitenschoolse opvang – maar deze visie kan ingrijpende gevolgen hebben voor de

kinderopvang in het algemeen en het vrije initiatief in het bijzonder. In een aantal gemeenten is het lokale overleg over de buitenschoolse opvang immers nog niet gestart. Bovendien heeft een HIVA-onderzoek aangetoond dat die samenwerking slechts in een klein aantal gemeenten positieve resultaten heeft opgeleverd. Is het bijgevolg gewenst dat daar ook over kinderopvang beslist wordt ?

Daar waar de gemeenten voorheen een louter coördinerende en logistieke rol te vervullen hadden, worden ze voortaan partners van de centrale overheid. Ze zullen mee de ontwikkeling van de kinderopvang sturen. Hoe verhouden beide opdrachten zich tot elkaar ? Omdat de meeste IBO's en veertig percent van alle erkende kinderdagverblijven openbare initiatieven zijn, zijn belangenconflicten niet denkbeeldig. Daarnaast dreigt de kinderopvang gepolitiseerd te raken, met alle negatieve gevolgen van dien voor de keuzevrijheid van de ouders.

In het beleidsplan wordt de kwaliteit van de kinderopvang terecht gestimuleerd. Kinderen en gezinnen hebben recht op de best mogelijke begeleiding. Wij stemmen ook in met de voorgestelde aanpak, de deregulering en de responsabilisering. Precies daarom betreuren wij de al te sturende rol van de overheid in het kwaliteitsdecreet. Kwaliteit is iets dat geleidelijk aan ingang moet vinden in ons denken. Die visie stemt niet overeen met de al te strikte sturing door Kind en Gezin. Wij moeten ons inderdaad beraden over onze doelgroep, functie en de kwaliteit van de zorg. Het volstaat voor de overheid daartoe het gepaste kader te creëren.

Het kwaliteitsmanagement vormen en ondersteunen is op zich een positieve maatregel. Wij vragen trouwens al langer bijkomende middelen voor kwaliteitszorg en vorming. De overheid daarentegen, lijkt nog verder te willen gaan. Zo zal Kind en Gezin de kwaliteit van de voorzieningen niet alleen controleren, maar ook begeleiden. We vragen ons niet alleen af of beide functies combineerbaar zijn, maar ook of de beheersautonomie van de voorzieningen niet in het gevaar komt. Wij vragen de nodige garanties zodat ieder initiatief haar eigen keuzes kan maken.

5.2. Bespreking

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Op welk vlak schiet het lokale overleg tekort om de voorgestelde taken uit te voeren ?

Het lokale bestuur zijn democratisch verkozen en bijgevolg een garantie tegen politisering. Uw redenering terzake komt bij mij eigenaardig over.

Mevrouw Jeanine Vanden Broucke : In sommige gemeenten zijn er moeilijkheden met de samenstelling van het overleg. Soms zijn niet alle betrokkenen vertegenwoordigd. Vaak zijn er grote verschillen in de grootte van de delegaties. In sommige gemeenten worden te veel bepaalde eigen belangen verdedigd. Misschien is het wel beter om te spreken over een belangenconflict dan over politisering.

Mevrouw Patricia Ceysens, voorzitter : U verwijst naar twee snelheden. Is het probleem momenteel niet juist dat er maar een snelheid is, namelijk die van de hoge inkomens ? Slechts vier vier percent van wie een beroep doet op de opvang zou kunnen genieten van de lage bijdrage voor lagere inkomens.

Is er momenteel ook geen sprake van een rechter-en-partijsituatie bij Kind en Gezin ?

U zegt dat uw organisatie 135 vrije erkende kinderdagverblijven groepeerd. Wat als niet erkende instellingen een aanvraag doen ?

Mevrouw Jeanine Vanden Broucke : Dat is in de praktijk al gebeurd. We staan daar open voor.

Het klopt dat de gemiddelde ouderbijdrage vrij hoog is. Vooral de hogere en de middenklasse maken gebruik van de kinderopvang. Wij hebben er geen enkel probleem mee als men een breder doelpubliek probeert te bereiken. Wij hebben er niets op tegen als de bijdragen van de hoogste inkomens wat verhoogd

worden en dat de lagere inkomens aangemoedigd worden via lagere bijdragen. We mogen echter ook niet in het andere uiterste belanden ; dat zal immers opnieuw leiden tot stigmatisering.

Ik ervaar de rechter-en-partijsituatie bij Kind en Gezin minder als een probleem, omdat Kind en Gezin dichter bij het centrale beleid staat ; er zijn minder tussenniveaus die tot misverstanden kunnen leiden. Ik kan me wel vergissen ; u zou uw vraag beter richten tot de direct betrokkenen.

6.1. Uiteenzetting door mevrouw Dominique Berquin, stafmedewerker van de Werkgeversfederatie voor jeugdzorg (PPJ).

Mevrouw Dominique Berquin : De beleidsnota is op heel wat vlakken innovatief. Het is positief dat er eindelijk werk wordt gemaakt van de flexibele opvangnaden, zoals de opvang van zieke kinderen thuis en de opvang buiten de traditionele kantooruren. Positief zijn ook de stimulansen voor kleinschalige POI's en het feit dat het forfait voor POI en POG wordt opgetrokken.

Het is verheugend dat de minister oog heeft voor een inclusief beleid om arbeid en gezin beter op elkaar af te stemmen. De minister stelt in dit verband een zorgkrediet voor, dat in grote lijnen overeenkomt met het loopbaankrediet dat voorgesteld wordt door het ABVV.

De beleidsnota suggereert dat de meeste bijkomende plaatsen in de particuliere sector zullen worden gerealiseerd. Waar zich 'witte vlekken' voordoen moet worden opgetreden. Welke verdeelsleutel zal gehanteerd worden bij de keuze tussen wel of niet gesubsidieerd ? Welke garantie is er voor een evenwichtig tweesporenbeleid ? Wat gebeurt er concreet op korte en middellange termijn voor de gesubsidieerde en de openbare sector ? Zullen er na de stap naar meer privatisering nog andere stappen volgen ? Zijn we op weg naar een privatisering van de kinderopvang ? Wat zijn de witte vlekken ? Hoe worden deze gedefinieerd ? Gaat het om de plaatsen waar geen vrij initiatief ontstaat ? Of plaatsen waar het bestaande aanbod te duur of veraf is ? Zoveel vragen waarop we geen antwoord krijgen.

Kinderopvang als basisvoorziening veronderstelt een stevige sokkel van gesubsidieerde kinderopvang.

PPJ is blij met het initiatief om de ouderbijdragen te actualiseren. De bijdragen die ouders moeten betalen in de gesubsidieerde sector zullen worden aangepast. Gezinnen uit de lagere inkomensklassen zullen minder bijdragen moeten betalen ; de maximumbijdrage zal echter lichtjes worden verhoogd. Schuilt hierin niet het gevaar dat de middengroep nog zwaarder zal worden belast ? Zal een aanpassing van de ouderbijdragen in de gesubsidieerde sector niet leiden tot een verschuiving naar de particuliere sector ?

Voor de berekening van de ouderbijdragen wordt momenteel alleen rekening gehouden met het netto-belastbaar inkomen. Waarom wordt niet uitgegaan van de werkelijke draagkracht ? Er moet ook rekening gehouden worden met factoren als een hoge alimentatie of een zware schuldaflossing. Ouders met hoge alimentatiekosten of schuldaflossing zitten met hun netto belastbaar inkomen vaak aan de hoogste ouderbijdrage, terwijl ze in werkelijkheid weinig financiële marge hebben. Waarom hier geen parameters inbouwen om de werkelijke draagkracht van een gezin te kennen ?

We pleiten ook voor een ontdubbeling van het statuut voor loontrekkenden en dat van zelfstandigen, als dat technisch haalbaar is.

In de financieringscommissie werd er vanuit verschillende invalshoeken, onder meer door de werkgevers, veeleer een sceptische houding aangenomen ten aanzien van de globale invoering van de opvangcheques. De invoering ervan voor lage inkomens of ter bestrijding van de werkloosheidsval is niet nodig en kan stigmatiserend werken. Om die stigmatisering te vermijden zou een bijpassing op het niveau van de werkloosheid een meer creatieve oplossing zijn. Wij zijn van oordeel dat het optrekken van de bijpassingen op het niveau van de VDAB voor bepaalde doelgroepen, die te maken krijgen met de werkloosheidsval, zorgt voor een gelijksoortig maar anoniem effect. In het spanningsveld tussen werkgelegenheid en kinderopvang

moet de zwaarste verantwoordelijkheid bij de werkgelegenheid worden gelegd. De VDAB kan deze verantwoordelijkheid gemakkelijk opnemen.

De minister wil meer investeren in de infrastructuur van gesubsidieerde kinderdagverblijven. Ook de openbare besturen moeten hier mee van kunnen genieten. Momenteel worden zij immers uitgesloten van de subsidies van het VIPA, hoewel zij ook onderworpen zijn aan werkgeversbijdragen. Dat is onrechtvaardig. De minister moet daar bij een harmonisatie van de openbaar-gesubsidieerde en privaat-gesubsidieerde sector rekening mee houden. Er moet een bekendmakingscampagne worden gevoerd binnen de gesubsidieerde sector voor kinderopvang omtrent de mogelijkheden voor het verkrijgen van een infrastructuursubsidie.

Kwaliteit is het sleutelwoord in het nieuwe plan voor kinderopvang. De minister wil ook de betrokkenen zelf aan het woord laten, via een zogenaamd kindbelevingsonderzoek. Een zeer positief initiatief. We constateren dat er in de POI's voornamelijk zelfstandigen of vrijwilligers werken en weinig reguliere medewerkers. Hoewel de POI's een norm hebben van één toezichter op zeven, staat nergens bepaald welk diploma die toezichter moet hebben. We vragen ons af of deze zelfstandigen en vrijwilligers wel zijn opgewassen tegen bijkomende opvoedkundige taken naast de huidige taken. Moet er voor de opvang van peuters tussen 18 maanden en drie jaar geen opvoedkundig profiel bijkomen ?

Om de kleinschalige POI's (tussen 8 en 22 opvangplaatsen) te stimuleren, wil minister Vogels een forfaitaire financiële ondersteuning voorzien van 15.000 frank per kind per jaar. Die is wel gekoppeld aan een aantal strikte voorwaarden inzake kwaliteit. Er is minimaal een attest van toezicht nodig. Daarbovenop gelden voorwaarden als opleiding van het personeel, de toepassing van een kwaliteitssysteem en een minimumscore op de KWAPOI-evaluatie.

Op zich is de ondersteuning van kleinschalige POI's een redelijke zaak. Prima kwaliteit is sowieso een must. Slagers, voedingsfirma's enzovoort moeten hun kwaliteit telkens opnieuw verantwoorden zonder dat ze daarvoor subsidies krijgen. Waarom niet de controle voor alle initiatieven die met kinderen bezig zijn invoeren, los van de vorm van subsidie ? We willen in dit verband signaleren dat de gesubsidieerde sector hogere kwaliteitseisen opgelegd krijgt via het kwaliteitsdecreet : hiervoor worden echter ook, ondanks de vele vragen, geen extra subsidies uitgetrokken.

Kiezen ouders voor opvang, dan is een goede kwaliteitscontrole op alle mogelijke opvanginitiatieven, zowel gesubsidieerd als privé, een must. Het valt ons op dat minister Vogels de inhoudelijke uitvoering van haar beleidspan bijna volledig in de handen legt van Kind en Gezin en de werkgroepen binnen Kind en Gezin. De kwaliteitscontrole, evenals de opdracht van toezicht, erkenning en allerlei vormingscursussen die ze voorstelt, laat de minister over aan een nog steeds gepolitiseerde instantie.

Ook het uitwerken van een systeem voor ouderbijdragen en eventuele financiële steun aan gebruikers die een beroep doen op de private sector, delegeert minister Vogels aan een werkgroep binnen Kind en Gezin. Dreigt hier geen monopoliepositie voor Kind en Gezin ?

Ouders die klachten hebben over de organisatie zelf of over voorzieningen erkend of onder toezicht van Kind en Gezin kunnen daar vaak nergens mee terecht. De angst om een klacht te formuleren is reëel omdat ook de ombudsdienst in Kind en Gezin is ingebed.

Er is duidelijk nood aan efficiënte en laagdrempelige klachtenprocedure, op voorzieningen- en op sectorniveau, los van Kind en Gezin. Daarnaast pleiten wij ervoor om de huidige inspectie om te vormen tot een volledig autonome inspectiecommissie die waakt over de kwaliteit binnen de sector. Deze commissie wordt samengesteld op basis van procedures, uitgewerkt door de politieke overheid. Op die manier wordt de vermenging tussen de rol van de erkenningsverlenende en subsidiërende overheid en de rol van de inspectie en de sanctioneringsgemachtigde uiteengetrokken. Een bijkomend voordeel hierbij zou zijn dat de burger, via zijn politieke afgevaardigden rechtstreeks vat heeft op de kwaliteit van de sector kinderopvang en op de sanctionering bij gebrek hieraan.

We vragen ons af of in het licht van de nieuwe politieke cultuur, het niet beter zou zijn indien Kind en Gezin een meer maatschappelijk gedragen invulling zou krijgen conform het huidige beleid ? De kiezer

heeft duidelijk gekozen voor het nieuwe beleid dat vandaag door de Vlaamse Regering wordt uitgevoerd. Wij constateren in de beleidsnota dat minister Vogels haar beleid bijna volledig in handen geeft van Kind en Gezin. Een probleem daarbij is dat de organisatie nog steeds wordt gedomineerd door ambtenaren en bestuurders, aangeduid vanuit vroegere politieke evenwichten. Bestaat het risico niet dat de personele samenstelling van Kind en Gezin geenszins een vertaling is van de huidige politiek-maatschappelijke sfeer? Het is niet aan de PPJ om hierop een antwoord te geven.

Wat de diensten voor opvanggezinnen betreft, zijn de aanpassingen van de kostenvergoeding voor onthaalouders, die in de beleidsnota worden voorgesteld, positief. Ze beantwoorden aan een noodzaak op korte termijn. Met de gewaarborgde onkostenvergoeding gaan wij in principe akkoord, met het voorstel in de nota, op voorwaarde dat het aantal kredietdagen ruim genoeg is, en dat er niets wordt aangerekend bij ziekte met doktersattest. Het is immers niet billijk dat ouders dubbele opvang moeten betalen, enerzijds aan het opvanggezin en anderzijds ook voor de dienst thuisopvang zieke kinderen. Kinderopvang is voor de meeste ouders nu al duur genoeg.

Een toekomstig statuut voor opvangouders dat sociale dekking voorziet is wenselijk, maar dan wel op basis van het principe dat wie rechten opbouwt ook bijdragen betaalt.

De gelijkschakeling van de werksituatie van particuliere opvanggezinnen en opvanggezinnen aangesloten bij een dienst, is in principe redelijk, maar er dient wel opgemerkt te worden dat de eisen gesteld aan een POG niet dezelfde zijn als die aan een DOG. Zelfs met de gelijkschakeling van de voorwaarden tot startopleiding, zijn er nog grote verschillen inzake kwaliteitsbewaking, permanente vorming en begeleiding; er is dus gevaar voor scheeftrekking van de situatie ten voordele van de private sector, zeker in combinatie met de invoering van opvangcheques en met het feit dat er in de beleidsnota geen verdeelsleutel is vastgelegd voor het invullen van het aantal uitbreidingsplaatsen.

Financieel schept het beleidsplan geen duidelijkheid. Heeft de Vlaamse regering er bij het opstellen van het Vlaams regeerakkoord rekening mee gehouden dat het installeren van kinderopvang als basisvoorziening geld zou kosten? Ging men er toen van uit dat die basisvoorziening zou worden gerealiseerd met bijkomende gesubsidieerde plaatsen?

In elk geval vinden we in de beleidsnota niets terug over het kostenplaatje. Opvallend is dat zelfs voor de buitenschoolse opvang geen concreet budget wordt genoemd. In zekere zin blijft deze beleidsnota, hoewel het een blauwdruk is, vrijblijvend. Wanneer geen Vlaams geld wordt vrijgemaakt, zal de uitbouw van de kinderopvang in Vlaanderen volledig via de POI's verlopen. Op zich hebben we daar geen probleem mee. Alleen vragen we ons af of de federale regering de factuur zal willen betalen. En wat als ze dat niet doet?

We besluiten dat de voorliggende blauwdruk kinderopvang ook door de PPJ heel positief onthaald wordt. We zijn zeer tevreden met grote delen van deze beleidsnota. Concrete antwoorden op vele vragen dringen zich op. We beseffen dat het hier slechts om een blauwdruk gaat en dat we op zaken als het kostenplaatje zullen moeten wachten op de begrotingsbesprekingen van 2001. De PPJ wenst constructief mee te werken aan de realisatie en de communicatie van deze lovenswaardige nota.

6.2. Bespreking

Mevrouw Trees Merckx-Van Goey : Via de nota van het Vlaams Welzijnsverbond hebben we kunnen inkijken wie de leden van de organisatie zijn en hoe ze gegroepeerd zijn. Kunnen we dat ook krijgen voor de PPJ?

Mevrouw Dominique Berquin : Die gegevens heb ik niet bij me, maar de PPJ beheert 13 procent van de voorzieningen van de gesubsidieerde kinderopvang.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Ik wil even terugkomen op een uitspraak van u, namelijk dat om de kwaliteit in de kinderopvang te garanderen, er steeds een stevige sokkel van gesubsidieerde opvang zal moeten zijn. Wat bedoelt u daar precies mee?

Mevrouw Linda Van Torre, lid van de werkgroep kinderopvang PPJ : Die stevige sokkel moet er volgens ons blijven omdat de gesubsidieerde kinderopvang concurreert op kwaliteit en dat komt de hele sector ten goede.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Wat volgens u, kan ouders ertoe bewegen om de keuze voor gesubsidieerde opvang te maken, los dan van de kwaliteit die er overal moet zijn ?

Mevrouw Linda Van Torre : Praktische overwegingen vaak. Ouders kennen vaak het onderscheid tussen de verschillende vormen van opvang niet eens. In de particuliere sector worden de prijzen vrij bepaald, in de gesubsidieerde sector is er een norm wat de prijs betreft.

Mevrouw Ria Van Den heuvel : Dan kiezen mensen dus voor de minst dure opvang ?

Mevrouw Linda Van Torre : Niet noodzakelijk. Praktische argumenten als de ligging geven vaak de doorslag.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Dan begrijp ik uw uitspraak nog steeds niet helemaal.

Mevrouw Linda Van Torre : De gesubsidieerde sector wordt onderworpen aan hogere kwaliteitseisen en aan meer controle. Globaal gezien is de kwaliteit in die sector hoger en daarin sleept ze de hele sector mee. Als de sector geprivatiseerd zou worden, dan vrezen wij voor een daling van de kwaliteit.

Mevrouw Patricia Ceysens, voorzitter : Wat denkt u over het lokaal overleg ? Heeft u daar ervaring mee ?

Mevrouw Linda Van Torre : Dergelijk overleg verloopt niet altijd even vlot. Dat is helaas de realiteit.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Ik heb ook nog een vraag over het opvoedkundig profiel van de opvang. Over een minimaal diploma. Heeft u daar zelf ideeën over ?

Mevrouw Linda Van Torre : Momenteel is er geen enkele eis. Scholing moet volgens ons verplicht zijn. Opvangs moeten op die manier op hetzelfde niveau worden gebracht.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Is de huidige VIZO-opleiding volgens u niet goed ?

Mevrouw Linda Van Torre : Dat heb ik niet gezegd, maar het punt is dat de opleiding niet verplicht is.

De heer Jacky Maes : U heeft kritiek op het lokaal overleg, maar zou het niet beter zijn eraan te werken in plaats van er zich van af te keren ?

Mevrouw Linda Van Torre : We stellen alleen vast dat het niet altijd vlot verloopt. Wij zijn ten volle bereid het een impuls te geven om het beter te laten functioneren.

7.1. Uiteenzetting door de heer Jan Peeters, coördinator Vormingscentrum voor de Begeleiding van het Jonge Kind

De heer Jan Peeters : Ik werk voor het Vormingscentrum voor de Begeleiding van het Jonge Kind (VBJK), dat een toelage krijgt van Kind en Gezin. We maken vormingsproducten voor iedereen die bij de opvang en de opvoeding van kinderen tussen 0 en 12 jaar betrokken is. Verder ondersteunen en adviseren we alle betrokkenen en zetten vernieuwingsprojecten op in de sector van de kinderopvang. We zijn niet alleen actief in Vlaanderen maar via allerlei projecten ook in Europa. Daarnaast ben ik voorzitter van het lokaal overleg in Gent. Ik spreek hier vandaag vanuit die twee functies.

De uitgangspunten van het beleidsplan sluiten goed aan bij de vernieuwende tendensen en evoluties die binnen de kinderopvang voelbaar zijn. Het is gebaseerd op een visie die nauw aansluit bij de thema's waar rond ons centrum de laatste jaren gewerkt heeft, met name multifunctionaliteit, toegankelijkheid, betrok-

kenheid en mondigheid van ouders, respect voor diversiteit, het belang en de rechten van het kind binnen de opvang, de samenwerking met andere voorzieningen in de buurt, het belang van vorming en opleiding van de medewerk(st)ers kinderopvang enzovoort. We zijn blij met de grote lijnen van het beleidsplan, maar we hebben toch een aantal bedenkingen.

De plannen van de minister met de particuliere sector hebben in de pers de meeste aandacht gekregen. We zijn het volmondig eens met de stelling dat die sector ondersteund moet worden. We hebben die doelstelling al proberen te realiseren door onder meer vormingsprogramma's op te zetten in samenwerking met Kind en Gezin, en het VIZO. In de VIZO-opleidingen is er een financieel luik voorzien. Daaruit blijkt dat het voor een zelfstandige beheerder van het particulier opvanginitiatief (POI) heel moeilijk is om het hoofd boven water te houden. De geplande financiële ondersteuning zal daarom voor veel beheerders een tegemoetkoming zijn en zal een aantal onder hen die momenteel alleen werken, ertoe overhalen om iemand aan te werven en op die manier de capaciteit uit te breiden.

We zijn ook verheugd dat niet alle POI's zomaar de premie per jaar en per kind zullen ontvangen. Het is zeer belangrijk dat de aanmoediging afhankelijk gemaakt wordt van kwaliteitsvereisten. We pleiten ervoor om de forfaitaire ondersteuning afhankelijk te maken van een gemiddelde score vijf op de Kwapoi-schaal in plaats van de score drie die momenteel vereist is om een attest van toezicht te bekomen. Volgens ons is die score onvoldoende om een behoorlijke basiskwaliteit te garanderen. Het is belangrijk om de financiële tegemoetkoming te gebruiken als een middel om de kwaliteit van de POI's te verbeteren. Het gaat immers om een zeer heterogene groep, met zowel zeer slechte als zeer goede initiatieven.

We zijn van mening dat er een fundamentele ingreep nodig is in de zogenaamde restsector van de particuliere opvanginstellingen. In Vlaanderen was er totnogtoe niets subsidieerbaar tussen aan de ene kant de kinderdagverblijven waarvoor de voorwaarden zeer streng zijn en aan de andere kant de opvanggezinnen aangesloten bij een dienst. Nochtans bewijst het groot aantal POI's dat jaarlijks in Vlaanderen opgestart wordt, dat creatieve en ondernemende organisaties en particulieren voortdurend bezig zijn om op het vlak van een kleinschalige groepsopvang initiatieven te nemen. In het buitenland heeft men vastgesteld dat op het terrein van die kleinschalige en veel goedkopere groepsopvang interessante vernieuwingen kunnen plaatsvinden. Een prachtig voorbeeld zijn de oudercrèches in Frankrijk. Dat is een goedkope vorm van kinderopvang waarbij de ouders een deel van het personeel betalen. We pleiten er daarom voor om een regeling te treffen zodat ook kleinschalige groepsopvang een toelage zou krijgen op voorwaarde uiteraard dat ze aan hoge kwaliteitseisen voldoet. Dat zou een stimulans zijn voor die initiatieven die kwalitatief goed werken.

We sluiten ons aan bij het standpunt van Peter Moss, de voorzitter van het vroegere netwerk Kinderopvang van de Europese Commissie, die stelt dat een niet-betoelaagde voorziening steeds ten koste is van een van de drie partijen, met name de kinderen omdat de kwaliteit slecht is, het personeel dat onderbetaald en/of overwerkt is of de ouders omdat de opvang te duur of ontoegankelijk is. Vanuit die opvatting hebben we ook bedenkingen bij het feit dat voor de programmatorische groei voornamelijk aan de particuliere sector gedacht wordt. Dat lijkt ons geen duurzaam beleid omdat er in de voorgestelde maatregelen geen sprake is van een ondersteuning die voldoende is om de kleinschalige initiatieven een kans te geven en ze voor alle ouders toegankelijk te maken.

Wat de POG's betreft zijn we het niet eens met de voorstellen van de minister. We zijn het uiteraard wel eens met een terechte verhoging van de vergoeding van alle opvanggezinnen, maar het lijkt ons geen goede beleidsoptie om naar een gelijkschakeling te streven met de opvanggezinnen die bij diensten aangesloten zijn. Een particulier opvanggezin is kwetsbaarder dan een opvanggezin dat van dichtbij gevolgd wordt door een dienstverantwoordelijke. Het kunnen behoren tot een netwerk is een belangrijke factor om met risicosituaties, zoals stress of moeilijke kinderen, overweg te kunnen. Op het internationale vlak bestaat er een grote consensus dat thuisopvang van kinderen omkaderd moet worden als het voldoende kwaliteitsgaranties wil bieden. De omkadering van particuliere opvanggezinnen door de sociaal verpleegkundigen van Kind en Gezin is volgens ons onvoldoende. Het lijkt ons beter om te investeren in een verbetering van de arbeidsvoorwaarden van de opvanggezinnen die bij een dienst aangesloten zijn. Op die manier zouden de particuliere opvanggezinnen gemotiveerd zijn om ook bij een dienst aan te sluiten.

Met betrekking tot de opvanggezinnen die bij diensten aangesloten zijn, gaan we akkoord met de behoedzame aanpak van de minister wat het uitwerken van een volwaardig statuut voor alle opvanggezinnen betreft. Het is niet mogelijk om allerlei voordelen te combineren met het huidige statuut, omdat men niet kan profiteren van voordelen als men er niet voor betaalt. We moeten evolueren in de richting van een statuut. In alle Scandinavische landen werken de opvanggezinnen in loondienst. Dat heeft zeer veel gevolgen zoals werktijdverkorting, opleidingsvereisten en een hoger ziekteverzuim, die het systeem vrij duur maken. We pleiten binnen de Vlaamse context wel voor een aantal experimenten waarbij een deel van de opvanggezinnen een arbeidsstatuut krijgt. Op die manier kan de overheid de gevolgen en de kostprijs beter inschatten en wordt de droom voor de opvanggezinnen iets realistischer.

Wat de buitenschoolse kinderopvang betreft zijn we het vanuit onze ervaringen in het lokale overleg buitenschoolse opvang eens met het specifiek op scholen toegespitst kwaliteitslabel. Het zou een belangrijke impuls kunnen zijn voor de opvangkwaliteit in de scholen. We gaan er ook mee akkoord dat er binnen het lokaal overleg meer aandacht besteed wordt aan het meersporenbeleid. We pleiten in dat verband voor middelen om de bestaande initiatieven te stroomlijnen en op elkaar af te stemmen, vooral in de grote steden.

Verder zijn we zeer enthousiast over het uitbreiden van het lokaal overleg naar de andere sectoren van de kinderopvang via pilootprojecten. Een goed idee is ook de prijs die gegeven zou worden aan gemeenten die grensoverschrijdend werken. Dat zal een stimulans zijn voor die gemeenten die veel in het lokaal overleg, toch wel een moeizame arbeid, geïnvesteerd hebben.

Wat de opvang van zieke kinderen betreft wijzen we erop dat het om een vrij dure opvang gaat, één dag opvang kost namelijk 8500 frank. Bovendien kan die moeilijk goed georganiseerd worden en is hij voor de kinderen niet echt optimaal. We pleiten ervoor om de ouders meer omstandigheidsverlof te geven. In plaats van ingewikkelde structuren op te zetten om voor zieke kinderen te zorgen, is beter om de ouders thuis te laten bij zijn of haar kind.

De toegankelijkheid voor kansarmen, allochtonen en werkzoekenden die snel een kinderopvangplaats nodig hebben, moet een topprioriteit zijn van het beleid. Er moeten binnen de bestaande instellingen voor kinderopvang plaatsen gecreëerd worden voor deze groepen. Wij zijn blij met de aandacht die hieraan in het beleidsplan gegeven wordt.

Het belang dat aan kwaliteit gehecht wordt is zonder meer positief te noemen. Door het accent te leggen op zelfevaluatie-instrumenten en op het aanpassen van de inspectiemethodiek bewijst de minister dat ze aanvoelt wat in de sector leeft. De minister stelt dat er nog een hele weg af te leggen is op het vlak van de opleidingen, maar dat wordt jammer genoeg niet concreet ingevuld. Dat verdient meer aandacht. Wij pleiten hier voor drie zaken : vooreerst het organiseren van een gespecialiseerde opleiding kinderopvang op A1-niveau, zoals die in bijna alle Europese lidstaten bestaat. Er werken in ons land honderden mensen met een A1-diploma in de kinderopvang, maar geen van hen heeft ook maar een cursus gehad over kinderopvang. Met het huidige personeelsbeleid zal het heel moeilijk zijn het kwaliteitsdecreet in te vullen. Een groot deel van de tegenkanting tegen het kwaliteitsdecreet heeft volgens mij te maken met het feit dat we niet beschikken over de mensen die daarop voorbereid zijn. Verder zijn we voorstander van het opleggen van een bepaald percentage mensen met diploma's in alle voorzieningen. Wij denken daarbij aan zestig percent. Nu is er bijvoorbeeld in de POI geen enkele diplomaverreichte voorziening. Dat is een merkwaardige situatie. De kwaliteitsvereisten zijn op dit ogenblik zo hoog dat dit niet meer kan. En ten slotte willen we het volgen van opleidingen via OSP (onderwijs voor sociale promotie) stimuleren. We zijn ook zeer blij met de bekommernis van de minister voor kinderopvangparticipatie.

Bijzonder interessant in het beleidsplan vonden we de standpunten over het omgaan met diversiteit. De kinderopvang in Vlaanderen staat ver op het vlak van het omgaan met kinderen uit andere etnische groepen. Onlangs was er een bijeenkomst rond dit thema en meer dan 600 mensen uit de gesubsidieerde kinderopvang hebben daaraan deelgenomen. Dat is bijna één op vier. Het is bemoedigend dat de minister de projecten die rond dit thema in Vlaanderen bestaan, zo duidelijk ondersteunt.

De basisschool en de buitenschoolse kinderopvang zouden meer moeten samenwerken. Wij pleiten ervoor om geen samenwerkingsverbanden op te leggen : men zou dat moeten doen via goed ondersteunde experi-

mentele projecten. Het is zeer positief dat de minister de opleidingsformules die leiden naar tewerkstelling en het onderwijs op elkaar wil afstemmen. Op dit ogenblik komen langdurig werklozen via tewerkstellingsprogramma's in de kinderopvang terecht. Ze volgen soms lange cursussen bij de VDAB, zonder daarmee een diploma te behalen. Deze opleidingen zouden via het onderwijs voor sociale promotie tot een passend diploma moeten kunnen leiden.

7.2. Bespreking

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : De heer Peeters heeft een aantal interessante tussenkomsten gedaan. Graag had ik bij bepaalde zaken wat meer toelichtingen. Hij zegt dat hij vragende partij is om een aantal opvanggezinnen, die aangesloten zijn bij een dienst, een arbeidsstatuut te geven. Hoe ziet u dat ?

De heer Jan Peeters : In Zeeuws-Vlaanderen heeft de Nederlandse overheid via een aantal diensten voor opvanggezinnen geëxperimenteerd met de mogelijkheid om nieuwe onthaalmoeders te recrutereren via een arbeidscontract. Ook een aantal diensten in Vlaanderen zouden de mogelijkheid moeten krijgen om daarmee te experimenteren. Men moet duidelijk opvolgen wat daarvan de gevolgen zijn. In Vlaanderen wil men vaak te snel veralgemenen.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Mijn vraag was heel concreet : een arbeidsstatuut, staat dat voor een arbeidscontract, of is dat gewoon een algemeen statuut ?

De heer Jan Peeters : Nee, het gaat niet om een arbeidscontract.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : De heer Peeters houdt een pleidooi voor een bepaald percentage aan diploma's in de voorzieningen. Stelt hij ook diplomaverenisten voor de opvanggezinnen ?

De heer Jan Peeters : Nu staat er in de regelgeving dat ze een basisopleiding moeten volgen. Elke dienst kan dat zelf invullen. Dat kan één avond zijn of één persoonlijk gesprek. Vorig jaar is er een groot internationaal congres geweest over opvang bij onthaalmoeders. Er is overal een evolutie naar veel langere startcursussen. Meestal gaat dat over enkele maanden en in de Skandinavische landen worden ze op termijn ook verplicht om een diploma te behalen, hoewel ik denk dat dat nog veraf is. De startopleiding zou in elk geval moeten worden uitgebreid. Bij ons gaat het in de meeste diensten over vier dagen. Dat is net genoeg voor een contactname met de sector, dat is geen opleiding.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Het Vormingscentrum voor de Begeleiding van het Jonge Kind : de naam verwijst naar de kinderen, de begeleiding van kinderen. Denkt de heer Peeters dat de gebruikers, de kinderen in dit beleidsplan een voldoende grote plaats krijgen ?

De heer Jan Peeters : Er werden bepaalde accenten gelegd, bijvoorbeeld op het belang van de participatie van het kind. Dat wordt niet erg concreet ingevuld. Misschien zal de Kinderrechtencommissaris dat straks doen. Ik denk dat het tijdstip echter nog niet gekomen is om dat concreet in te vullen. Voor de jonge kinderen tussen nul en drie jaar kan het standpunt van het kind ingevuld worden door de inbouw van kwaliteitsgaranties. Ik ben het ermee eens dat de andere gebruikers, de ouders, ook weinig aandacht krijgen. In Nederland heeft de overheid een project opgezet om zelf een belangenvereniging voor ouders in de kinderopvang op te zetten. Dat loopt zeer goed. In het lokaal overleg buitenschoolse opvang zijn het vaak thuiswerkende vrouwen die de ouders vertegenwoordigen. De ouders die baat hebben bij dergelijke initiatieven zijn er dus niet in vertegenwoordigd, precies omdat ze vaak te weinig tijd hebben. Misschien moet de overheid daarin investeren.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Indien mogelijk zou ik graag beschikken over wat meer gegevens over de belangenorganisaties voor ouders.

De heer Jan Laurys : De heer Peeters pleit voor een gespecialiseerde opleiding. Is dat echt nodig ? Soms heeft deze opvang meer te maken met vaardigheden dan met kennis. De kinderopvang, zeker in de projec-

ten BKO, werd georganiseerd via projecten voor langdurig werklozen, de Weer-werkwerklozen. Dat biedt dus kansen voor tewerkstelling voor een bepaalde doelgroep.

De heer Jan Peeters : Een diploma A1 zou men vooral kunnen vragen van de coördinatoren van de buitenschoolse kinderopvang, de leidinggevendenden van de kinderdagverblijven en de verantwoordelijken van de diensten voor opvanggezinnen. Er werken ook nog heel wat kleuterleidsters in de kinderdagverblijven. Alle mensen die in de kinderopvang werken, moeten eigenlijk al vanaf de eerste dag bijgeschoold worden. In andere landen is dat niet het geval. In Frankrijk is er bijvoorbeeld een opleiding *éducateurs jeunes enfants*. Mensen met een dergelijke opleiding zouden in de hele kinderopvang inzetbaar zijn. Men moet aan langdurig werklozen de kans bieden om ingezet te worden in de kinderopvang. Men kan de kinderopvang echter niet uitsluitend organiseren met langdurig werklozen die alleen een opleiding van zes weken hebben gevolgd, zoals dat in de BKO het geval is. Dat is om problemen vragen. Voor vele mensen in het buitenland is het een zeer rare situatie dat we hier een sector uitbouwen op basis van twee criteria : men moet langdurig werkloos zijn en men mag geen diploma hebben. Zeven of acht jaar geleden zijn we met deze vorm van opvang begonnen. Deze mensen hebben echter te weinig background om die job goed te kunnen doen. We moeten ze daarom stimuleren om een bijkomende opleiding te volgen.

De heer Jan Laurys : Wat moet ik mij bij de inhoud van zo'n opleiding voorstellen ?

De heer Jan Peeters : Zij krijgen gedurende drie jaar één dag per week een gespecialiseerde opleiding als opvoeder, met uitstuitend technische en dus geen algemene vakken, die leidt tot een diploma op A2-niveau. Dat op zich is al een goede zaak, want thans heeft bijvoorbeeld een weer-werker in een IBO geen rechten. Na een conflict met een coördinator is hij weer gewoon werkloos.

De heer Jacky Maes : Uw pleidooi is weliswaar zeer boeiend, maar het haalt een van de pijlers van de beleidsnota onderuit. Die kiest namelijk voor kwaliteitsbewaking, terwijl u opteert voor kwaliteitsopbouw.

De heer Jan Peeters : Ik ontken niet dat Kind en Gezin al heel wat heeft gedaan om kwaliteit te garanderen in de kinderopvang.

Mevrouw Sonja Becq : De kwaliteitsvereisten in de particuliere sector moeten naar omhoog als de middelen toenemen, vindt de heer Peeters. Wordt de kwaliteit in de particuliere sector anders gemeten dan in de kinderkribbes ? Wat zijn de genoemde Kwapi-criteria precies ? Is er een verschil tussen de methode voor instellingen en die voor opvanggezinnen ? Wordt er door de particuliere instellingen en opvanggezinnen ingegaan op de door uw centrum aangeboden opleidingen ?

De heer Jan Peeters : Mijn antwoord is voorzichtig, want ik vertegenwoordig Kind en Gezin niet. Zowel de schaal die gehanteerd wordt in de gesubsidieerde kinderdagverblijven, als die van de particuliere instellingen, is gebaseerd op een erkende Amerikaanse schaal waarop de kwaliteit van kinderopvangvoorzieningen kan gemeten worden. In het begin van de jaren negentig werkte Kind en Gezin samen met de KU Leuven een schaal uit voor de gesubsidieerde instellingen. De kwapi-schaal is iets makkelijker te hanteren, maar gaat van dezelfde kwaliteitscriteria uit. Het voordeel is dat de schaal niet exclusief geschikt is als inspectie-instrument maar ook als een middel om zichzelf te evalueren en meteen bij te stellen. Er gebeurt heel wat rond die methode, maar het probleem is dat de pedagogische criteria zo vaak uitgelegd moeten worden via vorming, alweer omdat blijkt dat te weinig pedagogisch opgeleide mensen actief zijn in de sector van de kinderopvang.

Mevrouw Sonja Becq : De lat moet hoger gelegd worden ?

De heer Jan Peeters : Ja. Men kan een score krijgen van 1, 3, 5 en 7. Wie 1 kreeg, moet de volgende keer beter scoren, want die presteerde onvoldoende. Wij zijn voorstander van het optrekken van de basiskwaliteit (niveau 3) tot een gemiddelde van 5. Bij de basiskwaliteit gaat het niet om kindermishandeling, maar toch om een kwaliteitsniveau waaraan de meesten van u hun kinderen niet zouden willen toevertrouwen. De financiële tegemoetkoming moet volgens ons afhankelijk worden gemaakt van dat niveau 5.

Mevrouw Patricia Ceysens, voorzitter : Mensen bestellen bij u vormingsproducten, maar u maakt er ook spontaan aan. Moet daarvoor betaald worden ? U sprak ook over drie universiteiten. Welke zijn dat ?

De heer Jan Peeters : Die van Gent, Leuven en Brussel.

Mevrouw Patricia Ceysens, voorzitter : U betreurt dat de particuliere opvanggezinnen niet zijn opgenomen in grotere netwerken. Helemaal alleen met de opvoeding van kinderen bezig zijn, zou niet zo goed zijn. Zou de veralgemening van de aansluiting bij de diensten beter zijn ? De particuliere initiatieven die toezicht aanvragen, worden toch gecontroleerd door Kind en Gezin ? Waarom moeten de diensten voor kinderopvang zelf ook weer door Kind en Gezin gecontroleerd worden ?

De heer Jan Peeters : Wat onze vormingsproducten betreft, is de situatie heel uiteenlopend. Sommige stellen wij spontaan en gratis tot ieders beschikking, zowel van de particuliere als van de gesubsidieerde sector. De POI-film is daarvan een voorbeeld. Voor andere producten, zoals tijdschriften, moet men abonnementsgeld betalen.

De sociaal verpleegkundigen van Kind en Gezin doen goed werk, maar zij hebben naast hun bezoeken aan zelfstandige onthaalmoeders nog heel wat andere taken. Zij kunnen de begeleiding onmogelijk overal even grondig doen. De diensten voor kinderopvang hebben gewoon heel wat voordelen, die men niet mag opgeven. De opvanggezinnen kunnen er bijvoorbeeld ook beroep op doen in noodgevallen. Wat moet een zelfstandige onthaalmoeder doen als een van de kinderen lelijk is gevallen ? Daarom mogen wij dat laatste sta-tuut niet te aantrekkelijk maken. Het is een illusie te geloven dat zelfstandig en op zijn eentje werken veel leuker is.

8.1. Uiteenzetting door mevrouw Ankie Vandekerckhove, kinderrechtencommissaris

Mevrouw Ankie Vandekerckhove : Het kinderrechtencommissariaat moet in Vlaanderen toezien op de uitvoering van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind. Wij moeten ook vanuit het perspectief van het kind voorstellen van de regering en het parlement tegen het licht houden. Dit beleidsplan is een voorbeeld. De drie groepen kinderrechten (provisie, protectie en participatie) moeten daarbij aan bod komen.

Het internationale verdrag legt inzake opvang verschillende verplichtingen op. Zo stelt artikel 3 dat bij maatregelen voor kinderen de belangen van het kind eerst moeten in overweging genomen worden. De overheid moet instaan voor het welzijn van de kinderen en rekening houden met de rechten en plichten van de ouders. Die belangen van de kinderen zijn vandaag te weinig aan bod gekomen ; er wordt alleen gesproken over de belangen van de overheid en de opvangdiensten, en terloops ook over die van de ouders, maar niet over die van de kinderen. Paragraaf 3 luidt als volgt : “de staten die partij zijn, waarborgen dat de instellingen, diensten en voorzieningen die verantwoordelijk zijn voor de zorg voor of de bescherming van kinderen voldoen aan de door de bevoegde autoriteiten vastgestelde normen, met name ten aanzien van de veiligheid, de gezondheid, het aantal personeelsleden en hun geschiktheid, alsmede bevoegd toezicht”. Artikel 18 bevestigt het principe dat de ouders als eersten verantwoordelijk zijn voor de opvoeding van hun kinderen. Het legt echter aan de lidstaten de verplichting op hen in deze taak te helpen en, meer bepaald, kinderopvang te organiseren voor kinderen van werkende ouders. Het spreekt vanzelf dat ook de andere rechten van kinderen, zoals het recht op bescherming tegen misbruik, het recht op gezonde voeding, het recht op ontwikkeling en ontplooiing, blijven gelden. Ouders staan al lang niet meer alleen in voor de opvoeding. Ook scholen, de media en de diensten voor kinderopvang zijn daarbij betrokken. Daarom is het de taak van de overheid om te zorgen voor diensten voor kinderopvang die de ouders en andere opvoeders helpen bij hun taak als opvoeders.

In het algemeen is ons oordeel van de blauwdruk gunstig. Wel moet men bij de definitie van het begrip kwaliteit in de eerste plaats rekening houden met de behoeften, vragen en noden van het kind. In de diensten voor dagopvang zitten echter kinderen die nog niet of nog niet voldoende voor zichzelf kunnen opkomen. Dat is op zich al een voldoende reden om de controle van de kwaliteit aan de overheid toe te vertrouwen. Goede opvang voor kinderen vereist dat men rekening houdt met hun ontwikkeling en capaciteiten, hun nood aan zorg, aan veiligheid, aan een vertrouwde omgeving en vertrouwde mensen, aan spelen, aan contact enzovoort, zoals artikel drie van het verdrag voorschrijft. Wanneer in de blauwdruk het woord kwaliteit valt, wordt er te weinig verwezen naar die noden van het kind. De aandacht gaat bijna alleen naar re-

gelgeving, de methoden om kwaliteit te controleren en een betere positie voor de mensen en diensten die kinderen opvangen. Zoals de heer Peeters terecht stelt, is het niet onmiddellijk duidelijk hoe men kwaliteit kan controleren wanneer het gaat om jonge kinderen. Nochtans lijkt een blauwdruk de uitgelezen plaats om daarover na te denken. We beseffen nu wel dat we niet alle kinderen tegelijk op het potje kunnen zetten of doen eten, zoals tien jaar geleden nog gebeurde. We kunnen dus wel leren over kwaliteit van kinderen. Ook een baby geeft tenslotte signalen.

De blauwdruk pleit voor meer flexibiliteit, maar we kunnen ons afvragen of dat in het belang is van het kind. Flexibele opvang, in functie van (al te) lange werkuren van de ouders, garandeert hun belangen niet altijd. Bijvoorbeeld, wanneer ik hier tot 's avonds laat aan een hoorzitting deelneem, is het goed dat er opvang is voor mijn kinderen, maar het is niet in hun belang dat ik zo lang moet werken. Ook voor zieke kinderen is het beter dat hun mama of papa aan hun bedje zit in plaats van een vreemde. Een organisatie van het werk die meer rekening houdt met de noden van het gezin en de kinderen is daarom een belangrijke eis.

Ook de beslissing om de zogenaamde capaciteitsregels van de POG en DOG gelijk te schakelen is misschien niet in het belang van kinderen. Gezinnen die bij een dienst zijn aangesloten krijgen materiaal en hulp en vorming of toch in grotere mate dan de zelfstandige opvanggezinnen. Dat doet vermoeden dat ze meer kinderen beter aankunnen dan een zelfstandig gezin. Reeds in 1994 waarschuwde de heer Peeters dat meer kinderen in een opvanggezin de kwaliteit die met zoveel moeite was gerealiseerd, in het gedrang kan brengen (Parl. St., Vlaamse Raad, 1993-1994, nr. 518, p. 48). Om de kwaliteit te garanderen, mogen kinderen alleen worden opgevangen door personen die de ontwikkeling van kinderen kennen en die zich tegenover kinderen met empathie en gevoel opstellen. Daarom legt de blauwdruk terecht veel nadruk op de nood aan vorming. Kinderopvang is werk voor professionals. Ook van leerkrachten verwachten we professionele vorming en permanente bijscholing. Niet alleen de vorm van de inspectie en de attitude van de inspecteurs die met de controle op de kwaliteit belast worden, moet aangepast worden; ook hun aantal moet in grote mate worden verhoogd.

We zijn het volledig eens met de stelling dat kinderopvang bedoeld is voor alle kinderen. Hoewel in de inleiding de voorwaarde dat ouders werken niet langer wordt gesteld, wordt die voorwaarde wel genoemd bij de concrete berekening van de plaatsen in de opvang. Daar wordt namelijk gesteld dat er meer plaatsen moeten komen opdat elk kind met werkende ouders zou worden opgevangen. Daartegen hebben we geen bezwaren, maar we willen daaraan uitdrukkelijk toevoegen dat kinderen met ouders die niet werken, ook terecht moeten kunnen bij de opvangdiensten. Ouders moeten inderdaad kunnen kiezen of ze al dan niet zelf hun kinderen opvangen. Die keuze is niet altijd vrij, omdat de ouders te weinig geld hebben of werkloos zijn. Ook ouders van kinderen die niet werken moeten een beroep kunnen doen op een opvangdienst. Die kan immers mogelijkheden bieden die ze nodig hebben voor hun ontwikkeling en die hun gezin niet altijd kan bieden. Nu onze gezinnen steeds kleiner worden, hebben kleine kinderen niet altijd voldoende contact met leeftijdgenootjes. Niet alle gezinnen kunnen voldoende fysieke en psychische ruimte bieden om te spelen. Niet alle ouders hebben op elk moment voldoende pedagogische knowhow om de diverse behoeften van hun jonge kind te voldoen. Opvang kan daarbij helpen.

Vooraf in de buitenschoolse opvang zal men het kind moeten erkennen als een volwaardige partner en daarbij rekening houden met zijn leeftijd. Ze moeten mee kunnen bepalen wat kwaliteit voor hen betekent, wat de activiteiten zijn enzovoort. Zo blijkt uit onderzoek dat kinderen het appreciëren dat ze na een hele dag op school zelf kunnen bepalen wat ze tijdens de opvang zullen doen: spelen, huiswerk maken, creatief bezig zijn of gewoon niets doen. Zelfs babys en peuters geven duidelijk te kennen, al dan niet verbaal, wat zij al dan niet aangenaam of wenselijk vinden.

De lokale inbedding is heel positief. Op die manier ontmoeten ouders niet alleen de buurtbewoners en opvangpersonen. Kinderen krijgen zo ook de kans elkaar te ontmoeten. Een goede opvang, is in de eerste plaats een opvang in de eigen buurt. Kinderen ontmoeten zo immers kinderen uit de eigen buurt.

Voor wat de kwaliteitswaarborgen betreft, sluit ik mij volledig aan bij wat de heer Peeters over de opleiding heeft gezegd. Wat voor het onderwijs geldt, moet ook voor de kinderopvang gelden. Als leerkrachten gediplomeerd en opgeleid moeten zijn, moeten de opvangpersonen dat ook zijn. Deze mensen staan namelijk in voor de ontwikkeling van kinderen op een uiterst cruciale leeftijd.

Wij beschouwen kinderopvang als een overheidsopdracht an sich, en dat moet zo blijven. Kinderopvang is een basisopvang waar kinderen recht op hebben. Het stimuleert hun verdere ontwikkeling. Kinderopvang is geen instrument in het tewerkstellingsbeleid. Het is zelfs meer dan een maatschappelijke behoefte. Kinderopvang is verdragsrechtelijk bepaald. Alle positieve gevolgen voor de tewerkstelling zijn mooi meegenomen, maar van secundair belang.

Ook de ouders moeten inzicht hebben in de manier waarop de kwaliteit gecontroleerd wordt. Uit de screenings zouden de ouders kunnen uitmaken of een bepaalde voorziening overeenkomt met hun opvoedingsideaal en met de noden van hun kind. Wij gaan ook niet akkoord met de stelling dat enkel de gesubsidieerde voorzieningen gecontroleerd moeten worden. Gezien de verdragsrechtelijke verplichtingen, moeten ook de private instellingen gecontroleerd worden.

We moeten er nauw op toezien dat de schaalvergroting niet enkel en alleen vanuit een economisch standpunt wordt bekeken. Het belang van de kinderen moet steeds de prioriteit zijn. Dat is ook ons algemeen besluit. Wij staan positief tegenover dit beleidsplan, maar bij het uitvoeren van de doelstellingen mogen we niet vergeten het kind als een volwaardige en actief betrokken partij te beschouwen. Nu hebben we immers de indruk dat ouders en opvangpersoneel meer gesteund worden dan de kinderen.

8.2. Bespreking

De heer Jan Laurys : U wil kinderopvang loskoppelen van het tewerkstellingsbeleid. Zal dat niet leiden tot financieringsproblemen ?

Mevrouw Ankie Vandekerckhove : Ik weet dat we beide onmogelijk volledig los kunnen koppelen. Wat ik wil, is een accentverschuiving. Ik blijf erbij dat we niet blijvend uit de groep laaggeschoolden of langdurig werklozen mogen graaien. Kinderopvang en tewerkstelling loskoppelen maakt deze basisbehoefte wellicht onbetaalbaar. Maar we mogen niet vergeten dat de overheid verdragsrechtelijk verplicht is middelen vrij te maken.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Enerzijds stelt u dat ouders inzicht moeten krijgen in de beoordeling van de voorzieningen, anderzijds wil u de voorzieningen ook openstellen voor kinderen van ouders die niet werken. U vergeet echter dat er nu al onvoldoende plaatsen zijn.

Kinderen worden vertegenwoordigd door hun ouders. Hoe kunnen ouders participeren aan de opvangcentra ?

Mevrouw Ankie Vandekerckhove : Mijn twee stellingen komen inderdaad niet overeen met de realiteit, maar het uitgangspunt van dit beleidsplan gaat wel in die richting. Het is nu aan de overheid om voldoende mensen en middelen te vinden. Opnieuw kunnen we vergelijken met onderwijs, dat ook een echte basisvoorziening is geworden.

We mogen inderdaad al blij zijn als we een plaats vinden, maar dat wordt opgelost door nieuwe opvangplaatsen te creëren. We moeten er wel voor zorgen dat niet uitsluitend de particuliere sector voor die bijkomende plaatsen zorgt. Als die sector te groot wordt, zullen de prijzen nog meer stijgen. Ik wil de gesubsidieerde opvang in stand houden om de keuzevrijheid en het inzagerecht te garanderen.

Mevrouw Sonja Becq : Kinderen uit kansarme milieus en migrantenvrouwen worden niet echt bereikt. Er zijn weliswaar een aantal projecten, maar misschien heeft u nog voorstellen om ook die groepen erbij te betrekken.

Mevrouw Trees Merckx-Van Goey : Hoe zou u de categoriale leemtes wegwerken ?

Mevrouw Ankie Vandekerckhove : Op het Kinderrechtencommissariaat hebben we daar geen zicht op. Ik denk dat Kind en Gezin beter in staat is u te informeren over de hiaten en de stand van bepaalde projecten.

Mevrouw Patricia Ceysens, voorzitter : Biedt de koppeling tussen basisvoorziening en tewerkstelling ook niet het voordeel dat de sociale partners weten hoeveel kinderopvang precies kost ? Als we beide loskoppelen, bestaat het risico dat de sociale partners alles overlaten aan de overheid.

Mevrouw Ankie Vandekerckhove : Dat hangt af van de manier waarop we een basisvoorziening definiëren. Is het een recht van het kind of een recht van de persoon die instaat voor de opvoeding ? Volgens ons is kinderopvang een kinderrecht waartoe de overheid zich verbonden heeft. We moeten durven erkennen dat de overheid ook verplichtingen heeft ten aanzien van haar minderjarige burgers.

9.1. Uiteenzetting door de heer Antoine De Raes, directeur Vlaamse Dienst Kinderopvang (VDKO)

De heer Antoine De Raes : De Vlaamse Dienst Kinderopvang is sinds de jaren negentig betrokken bij de sector vanuit de invalshoek van de buitenschoolse kinderopvang.

We hebben ons gefocust op drie punten : de vorming, de begeleiding en de specifieke situatie van de buitenschoolse kinderopvang in Brussel.

We hebben wel degelijk heel wat praktijkervaring. Wat de begeleiding van de buitenschoolse kinderopvang betreft, hebben we het voortouw genomen, samen met het VDKO, om de projecten BKO in West-Vlaanderen te promoten.

Samen met OMIBO hebben we de vrije initiatieven een kans gegeven om zichzelf te promoten en om ze te begeleiden. Op dit ogenblik zijn er 40 initiatieven actief, 25 gemeentelijke en 15 vrije initiatieven. Dit valt binnen het kader van het regionaal promoterschap.

Het intermediair zijn tussen de overheid : Kind en Gezin, het FCUD, kabinetten en administraties, enerzijds en het werkveld zelf anderzijds wordt als zinvol en nuttig omschreven. De samenwerkingsverbanden zijn immers blijvend en er wordt steeds meer gebruik van gemaakt.

We hebben voor onszelf een vijftal functies duidelijk omschreven. Eerst en vooral een begeleidingsfunctie. Wij steunen initiatieven die een kwalitatieve verbetering nastreven. Wij willen deze ondersteunen op vlak van pedagogische, agogische en organisatorische vaardigheden. Dit loopt parallel met wat door de blauwdruk wordt naar voor gebracht. We doen dit door middel van onder meer coördinatorenvergaderingen, begeleide intervisie voor coördinatoren of plaatselijke procesbegeleiding. Een belangrijk punt is dat steeds een beroep kan worden gedaan op mensen met deskundigheid.

Verder hebben we een infofunctie, verzamelen gegevens op organisatorisch vlak, stellen ze ter beschikking en verspreiden ze. Dit kan ook inhouden dat we bezoeken organiseren naar initiatieven in buitenschoolse kinderopvang, bijvoorbeeld in Nederland en binnenkort ook in Wallonië.

De cohesiefunctie is een niet te onderschatten functie in die zijn dat we formeel en informeel trachten initiatieven bij elkaar te brengen en netwerken uit te bouwen.

Wat de deskundigheidsfunctie betreft, verrichten wij studiewerk en ontwikkelen concepten. Bijvoorbeeld de combinatie buitenschoolse kinderopvang en flexibele opvang of opvang van zieke kinderen. We zoeken ook externe deskundigheid op, zoals het Reinaertprogramma, een computerprogramma ter ondersteuning van administratieve taken.

We hebben een signaalfunctie en wijzen de overheid op wat er in de sector leeft. Op die manier wordt nuttig en zinvol werk verricht voor de hele sector.

Wij willen dit zo verder blijven doen met behoud van het huidig personeelskader. Wij hebben na raadpleging vernomen wat allemaal leeft rond de buitenschoolse kinderopvang. Vanmorgen nog heeft de uitbreiding naar de categorie tot 12-jarigen voor de personenbelasting, een nieuwe schok veroorzaakt in de we-

reld van de buitenschoolse kinderopvang. Daartoe behoren eveneens de ouderbijdrage, deze beleidsnota enz.

De laatste tien jaar heeft de sector heel wat ups en downs gekend, ook veel dynamiek. Maar de mensen op het terrein vinden dat het nu tijd is om rust in te bouwen, te evalueren, de verworvenheden te behouden, te implementeren wat reeds bestaat.

Het statuut voor de begeleider(ster) in de buitenschoolse opvang zou verbeterd moeten worden, de jobs die nu voorhanden zijn moeten een volwaardig statuut krijgen. Er moet een vlotte doorstroming komen van het onderwijs naar de tewerkstelling. Wij ondersteunen dit. Ruimere aanwervingsmogelijkheden en subsidiëring werd ook reeds enkele malen aangehaald.

De ouderbijdrage kent een veelvuldige prijsverandering. Men wil op dit ogenblik liever wat stabiliteit. Men wil eerst evalueren wat vorig jaar werd geïmplementeerd. Men streeft naar een gelijkschakeling van de prijzen op verticaal niveau. Wij wensen de aandacht te vestigen op het horizontale niveau. Door een prijsverhoging zullen sectoren als de speelpleinen die geen buitenschoolse kinderopvang willen, meer belast worden. Ouders zullen hier dan immers meer voor kiezen. Maar buitenschoolse kinderopvang is niet de eerste bekommernis van de speelpleinen.

De administratieve druk ligt ons ook na aan het hart. De overheden eisen almaar meer administratieve rompslomp. Het ouderbijdragesysteem, de taak van coördinator wordt meer en meer administratief. Deze evolutie is alarmerend omdat de inhoudelijke functie eronder lijdt.

In het verslag van de commissie staat dat buitenschoolse kinderopvang ook een pedagogische taak kan hebben, maar met het huidige personeelskader en de administratieve druk is dit een onmogelijke zaak.

De kwaliteit van de locatie voor buitenschoolse kinderopvang is belangrijk, maar er moeten financiële middelen voor gevonden worden. De ervaring leert dat deze ontbreken. Er zijn voorstellen die gaan van goedkope leningen tot het huren van lokalen bij overheden. De plaatselijke behoeften dienen hierbij voorrang te krijgen op de plaatselijke regelgeving. Daarmee bedoelen we dat niet altijd moet gezocht worden naar aparte locaties. Als die voorhanden zijn bijvoorbeeld in een schoolgebouw is daar niets op tegen zolang zij aan de kwalitatieve normen voldoen. Ik denk hier bijvoorbeeld aan grootsteden als Gent, Antwerpen en Brussel.

Een tweede aspect is de vorming en opleiding in de buitenschoolse opvang. In het kader van de VDAB werden een 1500-tal vrouwen opgeleid. Dit initiatief, een doelgroep van laaggeschoolden opnieuw aan werk helpen, is een succes geworden. Er zijn wel een aantal kritische bemerkingen, maar deze mensen verrichten zinvol werk. De meeste onder hen doen dit werk trouwens met veel idealisme. De druk naar vorming neemt steeds toe. Op dit ogenblik werken we met 20 mensen op permanente basis. Deze mensen zijn overvraagd voor het geven van bijscholing, training en opleiding. De vraag naar vorming wordt ook steeds groter bij de kinderdagverblijven en de onthaalmoeders. De nood aan vorming is zeer acuut. Vooral speltechnieken, communicatievaardigheden, wat onze sterke kant is, wordt veel gevraagd. Er is nood aan een structureel kader voor deze vorming. We stellen voor dat een aantal vormingsinstellingen de kans wordt gegeven om zich op het gebied van kinderopvang te profileren waarbij een minimaal kader wordt voorzien voor de coördinatie, voor de administratie en voor de inhoudelijke invulling op pedagogisch vlak. Dit moet de continuïteit verzekeren, alsook de kwaliteit van het vormingskader voor kinderopvang. Het zou goed zijn als dit kader volledig onder Welzijn zou vallen en niet zoals nu, ten dele onder Cultuur of Jeugdwerk.

Dit minimale kader wensen we aan te vullen met een free-lancekader waar wordt ingespeeld op vraag en aanbod. De overheid zal allicht de kans geven aan initiatieven zowel op legistisch vlak als wat de financiële middelen betreft. Deze initiatieven moeten dan op hun beurt bewijzen dat de financiële middelen wel degelijk naar vormingswerk gaan. Dit zou strikt moeten worden opgevolgd.

Als medeorganisator sinds 1999 en als coördinerende vormingsorganisatie vanaf september 2000 kennen we ook de noden en behoeften van Brussel zeer goed. De problematiek van grote steden wordt in Brussel nog uitvergroot door de tweetaligheid, de Vlaams-Waalse verhoudingen en de kansarmoede. We hebben bijvoorbeeld een project in Woluwe. Om een beroep te kunnen doen op de middelen uit vanuit het FCUD

moeten we tot een samenwerkingsakkoord komen met alle scholen. Dat is in Woluwe echter politiek onmogelijk. Er moet dus gezocht worden naar een specifieke oplossing. Er is nood aan een commissie voor Brussel en de grootsteden. Deze zou voor september 2000 met haar bevindingen moeten klaar zijn. Voor september 2001 zou de regelgeving op maat van de grootsteden in werking moeten treden.

9.2. Bespreking

Mevrouw Trees Merckx-Van Goey : U hebt het beleidsplan beschreven vanuit uw werkveld. Komen begeleiding, vorming en opleiding volgens u voldoende aan bod in het beleidsplan ?

De heer Antoine De Raes : We staan positief tegenover het beleidsplan voor wat betreft de buitenschoolse kinderopvang. We willen op een positieve wijze meewerken aan het beleid. Ik heb tijdens mijn uiteenzetting wel enkele problemen gesitueerd, maar ik heb de indruk dat er een evolutie aan de gang is waarbij daar meer en meer rekening mee wordt gehouden.

De heer Jacky Maes : Uw antwoord is in strijd met uw nota. U pleit voor rust terwijl de sector schreeuwt om meer dynamiek.

De heer Antoine De Raes : In de sector van de buitenschoolse kinderopvang is de vraag naar meer rust groot. Ik kan niet spreken voor andere sectoren.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Ik neem aan dat u contacten hebt met mensen uit het lokale overleg in verband met de buitenschoolse kinderopvang. Hebt u zicht op de vormingsbehoeften van de lokale besturen ? Enerzijds kampen zij nog met leemtes in hun kennis en manier van werken, maar langs de andere kant krijgen ze nu toch een bijkomende opdracht.

De heer Antoine De Raes : Als lokale besturen informatie nodig hebben in verband met de buitenschoolse kinderopvang, dan gaan ze in de eerste plaats bij andere lokale besturen te rade. Vervolgens richten ze zich tot Kind en Gezin. Wij houden ons daarbij op de achtergrond.

Mevrouw Patricia Ceysens, voorzitter : Zijn uw initiatieven verspreid over heel Vlaanderen ?

De heer Antoine De Raes : Aanvankelijk richtten we ons vooral op West-Vlaanderen ; nu is ons werkterrein uitgebreid tot heel Vlaanderen en Brussel.

10.1. Uiteenzetting door de heer Michel Vandebroeck, coördinator van het vormingscentrum voor Opvoeding en Kinderopvang (VCOK)

De heer Michel Vandebroeck : Het VCOK spitst zich met zijn vormingsprojecten toe op de sectoren waarvoor er nog geen opleidingen bestaan in het reguliere circuit : de buitenschoolse kinderopvang en de onthaalmoeders. Daarnaast werken we aan begeleidingsprojecten voor pedagogische vernieuwing in de kinderopvang.

We zijn enthousiast over de algemene lijnen van het beleidsplan. Het is nieuw dat er zo veel aandacht wordt besteed aan toegankelijkheid en diversiteit in de kinderopvang. Kinderopvang heeft vanaf het begin twee functies gehad : een sociale en een tewerkstellingsfunctie. In de jaren tachtig is de nadruk vooral op het aspect tewerkstelling komen te liggen. Het rapport over de werking van het Mattheuseffect heeft aangetoond dat de sociale functie in de vergetelheid is geraakt. Dit beleidsplan probeert dat recht te zetten.

Toch hebben we ook enkele bedenkingen. Zo moet het gewaarborgd inkomen volgens het beleidsplan gewaarborgd worden door de ouders. Voor middenklasouders is dat geen probleem. Voor ouders met precarie arbeidsomstandigheden, die de ene dag wel werk hebben en de volgende misschien niet meer, komt echter de toegankelijkheid in het gedrang. Zodra men vaste contracten wil sluiten in verband met aanwezighe-

den haakt deze doelgroep af. Er wordt een drempel gecreëerd. De verantwoordelijkheid voor een gewaarborgd inkomen mag niet gelegd worden bij wie deze verantwoordelijkheid niet eens voor zichzelf kan opnemen.

Wat de buitenschoolse kinderopvang betreft, is het uiteraard toe te juichen dat er een kwaliteitslabel zal worden uitgewerkt dat toegespitst is op scholen. Het is onze ervaring dat de huidige regelgeving niet kan worden toegepast op de scholen en wij steunen de manier waarop dit beleidplan dat probleem wil aanpakken. Wij hebben ervaringen met bijscholingen van begeleiders die vooral in stedelijke context kinderen opvangen in bijvoorbeeld Brussel, Mechelen, Aalst en Gent. Daaruit blijkt dat de kwaliteit van die opvang enorm varieert : van onaanvaardbaar tot zeer goed. De scholen die goed zijn een label toekennen, zou ervoor kunnen zorgen dat zij zich daarmee kunnen profileren. Daarvoor is het inderdaad noodzakelijk dat het wordt aangepast aan de specifieke situatie van de scholen en dat de bevoegdheid voor het al dan niet toekennen van het label niet bij het lokale overleg berust.

Wij steunen ook de optie om de arrondissementele coördinatoren – ik noem ze liever pedagogisch begeleiders – meer en meer een pedagogische begeleidingsfunctie te laten opnemen. De traditionele taakin-vulling van deze begeleiders is door de realiteit achterhaald. Het VCOK werkt momenteel aan de implementatie van een nieuwe begeleidingsmethodiek om de pedagogische begeleiding een reële meerwaarde te geven en de eerste reacties daarop zijn heel positief. Het is vandaag nog steeds zo dat de hele sector bijna uitsluitend uit laaggeschoolden bestaat die een korte basisopleiding kregen. De discussie daarover is in de loop van de middag te veel in termen van een tegenstelling gevoerd. Het is volgens mij niet zo dat kwaliteit niet kan samengaan met de tewerkstelling van laaggeschoolden. Het is inderdaad niet ideaal om een hele sector te stoelen op de voorwaarden dat de personeelsleden langdurig werkloos moeten zijn en dat zij geen diploma mogen hebben. Toch zijn er mogelijkheden, ook voor die mensen zelf. Zij krijgen de gelegenheid vakkennis op te bouwen en aan hun gevoel voor eigenwaarde te werken. Een half jaar geleden waren er voor de opleiding gericht op die mensen 40 tot 50 afgestudeerden en een honderdtal anderen volgt ze nu. Het streefdoel is dat 60 procent van de tewerkgestelden geschoold moet zijn. Dat is een meerjarenplan. De instroom kan via de werkloosheid blijven gebeuren en de scholing kan bij de inschakeling gebeuren. Dat zou goed zijn, want mensen die op hun vijftigste tien jaar het beste van zichzelf hebben gegeven in de opvang, kunnen nu geen kant op als ze eruit willen stappen. Erkende opleiding zou dat kunnen veranderen. Een doordachte pedagogische begeleiding is gezien deze situatie noodzakelijk om de interne dynamiek op gang te brengen die door het kwaliteitsdecreet wordt gevraagd.

Momenteel worden de functies van de arrondissementele medewerkers betoelaagd met de middelen van het FCUD. Binnen het beheerscomité van het FCUD werd echter overeengekomen de middelen te plafonneren op het huidige aantal pedagogisch begeleiders. Deze beslissing heeft als gevolg dat arrondissementen of regio's die vroeger geen beroep deden op deze middelen, dat in de toekomst nooit zullen kunnen. Dit is de facto een discriminatie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Daar zijn de IBO's pas later van de grond gekomen. Zij kunnen nu dus geen beroep doen op de begeleidingsmiddelen waar hun Vlaamse collega's wel van genieten.

De opvang van plus twaalfjarigen verdient inderdaad ook aandacht. Het is een specifieke groep die zich niet meer goed voelt in de IBO-context, maar ook nog niet klaar is om het alleen te rooien. Kijken naar Nederland is een goede zaak, maar ik zou ook willen suggereren om eens naar Zweden te kijken, want ook daar hebben ze voor die leeftijdsgroep erg goede initiatieven ontwikkeld.

Gezien de opties van dit beleidsplan zal de groei met 2500 plaatsen per jaar voor een groot deel via de particuliere sector gebeuren. Wellicht zullen de middelen die beschikbaar zijn voor uitbreiding via kinderdagverblijven eerder beperkt zijn. Daarom willen we er sterk voor pleiten om in de programmatie de middelen voor kinderdagverblijven prioritair aan te wenden in de meest kansarme buurten. Deze buurten vragen immers een professionele kinderopvang waar kinderopvang een onderdeel is van een bredere dienstverlening waar buurtwerking en opvoedingsondersteuning deel van zijn. Dit is treffend uitgelegd onder de hoofding "bijzondere doelgroepen" in het beleidsplan. Het is niet wenselijk deze moeilijke taken zonder meer aan de particuliere sector over te laten. We moeten vermijden dat de nieuwe noden naar de zwakste sector worden toegeschoven. Overheidsinitiatief is hier aangewezen. Daarom zouden de middelen voor kinderdagverblijven prioritair moeten worden toebedeeld aan initiatiefnemers die in deze gebieden een doordachte dienstverlening uitbouwen.

Het Belgische systeem van FCUD-middelen lijkt ons een belangrijke optie om te continueren. De manier waarop vandaag alle werkgevers en werknemers proportioneel bijdragen om de bijzondere noden in de kinderopvang te lenigen, moeten volgens ons worden verder gezet. Dit systeem is uniek voor België. Kijk bijvoorbeeld naar Nederland, waar een dergelijke solidariteit niet bestaat. De investering wordt er aan individuele bedrijven overgelaten, waardoor de rekening erg hoog kan oplopen. Dat betekent dat de investeringen van werkgevers (en eventueel ook werknemers) zich bijna uitsluitend situeren in overheidsbedrijven en in economisch sterke sectoren. Mensen uit die sterke sectoren worden dan ook het best bediend. Het Belgische systeem is in dat opzicht veel beter sociaal te verantwoorden. We willen er wel op wijzen dat bepaalde groepen niet voor FCUD-subsidiëring in aanmerking komen, bijvoorbeeld asielzoekers en illegalen.

De optie van het beleidsplan dat de bijzondere noden moeten worden geïntegreerd in basisvoorzieningen, eerder dan er afzonderlijke instellingen voor uit te bouwen is volgens ons een correcte optie. Flexibele en occasionele opvang kunnen alleen kwalitatief uitgebouwd worden als zij geïntegreerd worden in bestaande groepen, zodat de draaglast gespreid wordt. In Nederland is, onder andere door Singer, onderzoek gedaan naar een oplossing voor het belangenconflict tussen de behoefte aan continuïteit in de opvang en urgentieopvang. Verschillende onderzoekers hebben er al op gewezen dat het beter is een vaste groep kinderen aan te vullen met een geplafonneerd percentage occasionele en flexibele opvang. De occasionele en flexibele kinderopvang afzonderen, raden zij af.

Verder is het een bijzondere verdienste van het beleidsplan om uitgebreid aandacht te besteden aan de toegankelijkheid en de diversiteit. Het is inderdaad dringend noodzakelijk dat maatregelen worden genomen om het Mattheuseffect te doorbreken. De optie om tot een coherent ouderbijdragenbeleid te komen, verdient ook alle steun.

We wijzen erop dat het Mattheuseffect nog te vaak als een fenomeen van de gesubsidieerde opvang voor 0 tot 3-jarigen gezien wordt. De praktijk toont vandaag al dat er heel wat voorbeelden zijn waaruit blijkt dat het effect zich ook in de IBO's voordoet. Zo treedt er in bepaalde agglomeraties een segregatie op waarbij zogenaamde middenklassekinderen in een IBO opgevangen worden, en allochtone en kansarme kinderen in SIF-projecten. Als er vandaag geen beleid ontwikkeld wordt dat het Mattheuseffect in de buitenschoolse kinderopvang doorbreekt, dan stellen we binnenkort vast dat de cijfers in die sector minstens even desastreus zijn dan nu voor 0 tot 3-jarigen het geval is.

Daarom houd ik een sterk pleidooi dat er ook in de buitenschoolse kinderopvang een ouderbijdrageregeling in functie van de draagkracht van de ouders komt. Het is vanzelfsprekend dat de administratieve last in de buitenschoolse kinderopvang groter is dan in de dagopvang voor de –3-jarigen omdat er meer kinderen per kindplaats zijn. Toch kan dat geen argument zijn om een uniforme ouderbijdrage te handhaven, ongeacht het inkomen. Anders bestaat het gevaar dat alleen tweeverdieners hun kinderen kunnen plaatsen.

Uit onze ervaring inzake begeleiding van opvanginitiatieven in kansarme buurten blijkt dat het effectief mogelijk is om op relatief korte termijn het Mattheuseffect te doorbreken. Uit de succesvolle pogingen die daartoe in de Vlaamse steden ondernomen werden, blijkt dat de verankering van de opvang in het buurt-netwerk inderdaad een belangrijke sleutel is, zoals het beleidsplan ook stelt. We pleiten er dan ook voor om van die netwerking geen vrijblijvende optie te maken, maar om dat principe te integreren in de minimale kwaliteitseisen die voor alle voorzieningen gelden. De instellingen die erin slagen om meer kansarme Belgen en/of allochtonen te bereiken, worden in het huidige subsidiëringssysteem gestraft. Vaak bevinden die mensen zich in een precaire situatie en kunnen af en toe niet komen. Als die instellingen de mensen begeleiden, wat een langzaam proces is, lopen ze het risico om daarvoor gestraft te worden. Een mogelijke oplossing is dat een aantal plaatsen gesubsidieerd worden, ook als ze niet gebruikt worden, in de instellingen die zich in kansarme buurten bevinden en die zich voor kansarmen en/of allochtonen openstellen. Een gelijksoortig systeem bestaat nu al voor gehoorgestoorde kinderen.

In de beleidsnota wordt er volkomen terecht een warm pleidooi gehouden voor vorming. Het wordt ingeroepen om de uitvoering van het kwaliteitsdecreet en de enveloppenfinanciering te ondersteunen en om het personeel te leren omgaan met de maatschappelijke diversiteit. We moeten er evenwel op wijzen dat het uitvoeren van dat voornemen in de huidige regelgeving problematisch is. Momenteel krijgen de meeste vormingsinstellingen een toelage van het ministerie voor Cultuur. De normen die daar gelden, maken dat

een uitbreiding van het gesubsidieerde aanbod niet mogelijk is, terwijl de vraag vandaag het aanbod al ver overtreft. Alle medewerkers van het VCOK bijvoorbeeld zijn momenteel een jaar vooraf volgeboekt en vormingen die specifiek over de uitvoering van het kwaliteitsdecreet gaan, zijn nu al voor drie jaar volgeboekt. Dat heeft tot gevolg dat alleen nog kan worden ingegaan op vragen buiten het gesubsidieerde kader, wat betekent dat de ene instelling tot de helft meer moet betalen voor dezelfde vorming dan de andere. Met het huidige aanbod is het daarom niet mogelijk om nieuwe en bijkomende vormingsvragen te beantwoorden.

Het is eerder wenselijk dat de vorming die het welzijnsbeleid ondersteunt, ook door het ministerie van Welzijn mee gefinancierd zou worden. Dat gebeurt het best niet door tijdelijke en plotse projecten zoals in het verleden af en toe gebeurde, bijvoorbeeld bij de nieuwe regelgeving van de buitenschoolse kinderopvang. Bij dergelijke projecten is het vaak niet mogelijk om de nodige deskundigheid op te bouwen. Bovendien hebben die projecten vaak als effect dat de reguliere markt er door ontwricht wordt. Dat kan het best gebeuren door een structurele financiering van hetzij de kinderopvanginstellingen, hetzij een beperkt aantal erkende vormingsinstellingen, hetzij van beide.

Ten slotte willen we ervoor waarschuwen om geen onrealistische verwachtingen te scheppen ten aanzien van de vorming. Dat is een uitstekend en noodzakelijk middel om nieuwe ontwikkelingen over te brengen en inzichten bij te brengen. Om daadwerkelijk iets te veranderen is er meer nodig. Vorming dient dan gepaard te gaan met begeleiding. Bij de uitvoering van het kwaliteitsdecreet dienen de ouders meer betrokken te worden. Dat kan alleen gebeuren als de cases op de teamvergaderingen besproken worden. Een ander voorbeeld is de omschakeling van de traditionele kribbe naar een sociale functie, wat ongeveer twee jaar duurt. Daarvoor is geen vorming nodig, maar wel plaatsgebonden onderzoek en begeleiding op basis van actie-onderzoek. De huidige financieringsmechanismen laten geen flexibele begeleidingsmodellen toe.

10.2. Bespreking

Mevrouw Sonja Becq : U pleit ervoor om kansarme groepen geïntegreerd op te nemen in de gesubsidieerde sector. Welk systeem is daarvoor het best ? Kan u ook iets meer vertellen over de tienercentra ?

De heer Michel Vandenbroeck : Er zijn momenteel een aantal projecten voor de zwakste groepen in de samenleving, onder meer het Elmer-project in Brussel en het Kinderdagverblijf de Sleepstraat in Gent, die aangetoond hebben dat het mogelijk is om opvang te organiseren. Wanneer een kinderopvanginitiatief de drempels verlaagt, blijkt de vraag naar en de behoefte aan opvang bij allochtonen groter te zijn dan men eerst had verwacht. In de praktijk kiezen veel allochtonen ervoor om hun kinderen door de kinderopvang te laten opvangen om verschillende redenen, zoals tewerkstelling, opleiding of de keuze om te breken met een bepaalde opvoedingstraditie.

Het slechte nieuws is evenwel dat de ervaring geconcentreerd is in geïsoleerde initiatieven. In de omgeving van bijvoorbeeld het Elmer-project is er geen gesubsidieerd kinderdagverblijf. Het is belangrijk om in moeilijke wijken een sterke basis te hebben. Men kan gesubsidieerde voorzieningen stimuleren om zich op een moeilijk publiek te richten. Het is mogelijk om dat op een termijn van ongeveer twee jaar te realiseren.

Wat de vraag over de tienercentra betreft gaat men er in Zweden vanuit dat er een schaalvergroting nodig is. Tieners hebben verschillende interesses : sommigen willen bijvoorbeeld volleybal spelen, terwijl anderen liever schaken. Om een keuze mogelijk te maken is het nodig dat er veel kinderen zijn. Ook is er voldoende infrastructuur nodig. De tienercentra in Zweden werken in meerdere gemeenten. Het jeugdwerk speelt daarin eveneens een rol.

Ook bij de tien- tot twaalfjarigen bestaat een soortgelijke problematiek. Deze groepen vragen iets meer technische leiding. Deze knowhow is wel aanwezig binnen het jeugdwerk, maar daar komen deze jongeren niet, want ze zitten in de buitenschoolse opvang en niemand kan hen daarheen brengen. Voor de oudere kinderen moet men dus de leemtes met elkaar verbinden. In een stedelijke context kan men niet elke school uitrusten met een knutselatelier. Men zou de mensen van het jeugdwerk middelen kunnen geven

om deze activiteiten te organiseren en wel bij voorkeur netoverschrijdend. We moeten dus creatiever zijn : we mogen niet binnen het carcan van de bestaande soorten instellingen blijven denken.

Mevrouw Patricia Ceysens, voorzitter : Ik heb nog enkele vragen. Ik heb de indruk dat de heer Vandebroeck de zaken niet enkel regionaal, maar ook categoriaal wil bekijken en dat hij op basis daarvan wil subsidiëren. Is er onderzocht wat de draagkracht van een kind is op een dag ? Bestaat er geen risico dat de projecten voor kansarmen tot gettovorming leiden wanneer men ze sterk in het buurtwerk inpast ? In Leuven is het duidelijk waar de twee projecten zijn van Kind en Gezin, De Wigwam en de Prutskes in de Ridderbuurt. Deze projecten nemen drempels weg, maar ze bedienen alleen die doelgroep. De begeleiders vinden het erg dat de kinderen niet met andere dingen in contact komen. Men maakt ook abstractie van de normen die gelden voor anderen. In de zogenaamde goede buurten wordt geen contact opgenomen met de Ridderbuurt om die sociale mix te realiseren.

De heer Michel Vandebroeck : Dat is een van mijn stokpaardjes en het is ook een antwoord op de eerste vraag over categoriaal denken. Het Mattheuseffect kan alleen doorbroken worden met beleidsgerichte impulsen. De laatste jaren zijn we zeer veel bezig geweest met leren omgaan met sociaal-economische en culturele diversiteit in de kinderopvang. Als men de opvang verandert om rekening te houden met diversiteit, dan wordt de opvang beter voor iedereen. In een project zoals het KDV van de Sleepstraat, wat volgens de SIF-atlas de armste buurt van Gent is en één van de armste buurten van Vlaanderen, is men zo ver gegaan met het omgaan met diversiteit dat het één van de beste kinderdagverblijven van Gent geworden is. Rekening houden met diversiteit betekent concreet het personaliseren van het contact en rekening houden met de opvoedingsgewoonten thuis. Het is een bewuste politiek van de leiding van het kinderdagverblijf om een quotum van vijftig percent Belgische kinderen na te streven, hoewel er slechts 25 percent Belgische kinderen in de buurt wonen. Ze hebben er geen probleem mee om dat quotum te realiseren. Men kiest een kinderdagverblijf namelijk op basis van intuïtie en van mond-aan-mondreclame. In de beleidsnota staat ook dat de kinderen van vandaag moeten leren omgaan met verschillende culturen : dat is vandaag een voorwaarde om te slagen in het leven. Meer en meer ouders zijn zich daarvan bewust. Daarom is het voor deze kinderdagverblijven niet moeilijk om een gemengd publiek aan te trekken. Een bepaalde groep autochtone Belgen van de hogere klasse kiest namelijk net voor een dergelijk project.

Ik ken de projecten in Leuven te weinig om me erover uit te spreken. Ik weet wel dat een aantal projecten werd opgezet met veel minder middelen. Daardoor laten de huisvesting en de brandveiligheid te wensen over. Deze kinderopvang is dus niet van gelijke kwaliteit. Ik meen dat men specifieke noden en specifieke doelgroepen niet mag uitbesteden aan een specifiek project. Dat is zeer nuttig geweest om knowhow op te bouwen, maar men moet die knowhow in de traditionele diensten implementeren.

De vraag over de draagkracht van een kind is moeilijk te beantwoorden. Wanneer kinderen lang in de opvang zitten, dan gaat het meestal niet om veel dagen per week. Soms ontstaat een dergelijke situatie ook door de opeenvolging van verschillende soorten opvang. De ervaring in kinderdagverblijven met lange openingsuren leert dat mensen alleen van de laatste uren gebruik maken wanneer het niet anders kan. Daar bestaan niet veel aberraties.

Vergadering van donderdag 30 maart 2000

1.1. Uiteenzetting door de heer Hugo Partous, voorzitter van het Vlaams Overleg Buitenschoolse Opvang (VOBO)

De heer Hugo Partous, voorzitter VOBO : Het VOBO is reeds vanaf het begin betrokken bij de projecten buitenschoolse opvang. Ik zal eerst even schetsen hoe de buitenschoolse opvang is ontstaan, en hoe ik zelf bij het VOBO betrokken ben geraakt. Destijds was ik schoolhoofd in een vrije school voor buitengewoon onderwijs. Ik was lid van de inrichtende macht van de school, waaronder meerdere scholen ressorteerden. Ik leerde internaat en externaat kennen, en was getuige van een maatschappelijke evolutie. Aanvankelijk plaatsten middenstanders die geen tijd hadden hun kinderen op internaat. Vervolgens wer-

den de internaten afgebouwd, maar er meldden zich steeds meer tweeverdieners met hun kinderen aan. In het begin werden externe kinderen van zeven uur tot zeven uur opgevangen door kloosterlingen, later door leken. Vaak ging het om vrijwilligers.

Na verloop van tijd werd dat toezicht een concurrentiemiddel voor de scholen. Scholen die niet over toezicht beschikten, klopten aan bij de overheid, in casu het gemeentebestuur, om dat toezicht te betalen. Het ging dan om bijkomende uren die aan onderwijskrachten werden betaald. De onderwijzers vonden echter na verloop van tijd dat dit toezicht voor en na de lessen niet meer tot hun taak behoorde. Men ging dan op zoek naar derden. Inmiddels was ik schepen van Onderwijs geworden en stelde ik vast dat men het toezicht overliet aan de schoonmaakster, die in één lokaal toezicht hield op veertig kinderen van drie tot twaalf jaar. Dit gebeurde ook tijdens de korte vakanties. Op dat ogenblik werd het toezicht onmiddellijk afgeschaft. Het kon niet dat kinderen op school meer tijd doorbrachten buiten de klas dan in de klas. We gingen dan ook op zoek naar degelijke opvang. Op dat moment ontstonden de initiatieven rond tewerkstelling van laaggeschoolden in de pedagogische sfeer. Zo ontstond de buitenschoolse opvang.

In het begin rees de vraag of de doelstellingen tewerkstelling en kwalitatieve opvang combineerbaar waren. Dat bleek inderdaad zo te zijn. Tot nu toe hebben wij nog maar één enkele keer iemand moeten ontslaan die, in weerwil van haar bijscholing, onbekwaam bleek om met kinderen om te gaan. De resultaten van de buitenschoolse opvang mogen worden gezien. Na plaatselijk overleg met alle betrokkenen beslisten wij in een deelgemeente van start te gaan. Inmiddels zou in de vijfde deelgemeente al een opvanglocatie kunnen worden opgestart, ware het niet dat er – helaas – geen personeel te vinden is.

De visie van het VOB op de blauwdruk heeft als uitgangspunt dat we in elk geval de terugkeer naar het schoolse toezicht moeten voorkomen. Destijds stuitte de opvang buiten de schoollokalen op weerstand vanwege het onderwijs. Wat we zelf doen, doen we beter, was hun parool. Dat is inmiddels veranderd. De scholen voeren nu de kinderen met bussen aan naar de locaties in de deelgemeenten met buitenschoolse opvang. Ze zijn daartoe verplicht omdat ze vroeger zelf in de eigen deelgemeente de oprichting van buitenschoolse opvang hebben tegengehouden omwille van de concurrentiestrijd. Nu geeft echter iedereen de voorkeur aan opvang buiten de school. Op dit moment vangen we tijdens de korte vakanties negentig kinderen op, in weerwil van het feit dat goedkopere alternatieven als speelpleinen en sportkampen bestaan. We zouden dat aantal nog kunnen verdubbelen indien we over meer personeel beschikten voor nieuwe locaties.

Volgens de blauwdruk moeten de subsidies veeleer naar de gebruikers dan naar de instellingen gaan. De kinderopvang moet inderdaad betaalbaar blijven, maar zonder bijkomende middelen zullen de lasten van de instellingen worden overgedragen naar de lokale besturen, waardoor het aanbod in gedrang dreigt te komen.

Het moet een prioriteit zijn voor de Vlaamse overheid om werk te maken van de statuten van tewerkgesteld personeel.

Het VOB richt zich voornamelijk naar de lokale overheden. Die bieden ons inziens immers de beste garantie voor een netoverschrijdend aanbod, in overleg met alle plaatselijke actoren. Aan welke instantie de bevoegdheid over en de organisatie van de projecten moet worden toegewezen, moet in dat overleg worden bepaald op grond van de gemeentelijke autonomie. De hogere overheid moet niet betuttelen. Stellen dat de organisatie van de buitenschoolse kinderopvang een specifieke bevoegdheid is van het domein Jeugd, is een aanfluiting van de gemeentelijke autonomie. Dit geldt eveneens voor de normen inzake infrastructuur, die het best door de lokale overheden worden opgelegd. De loonlasten moeten echter door de hogere overheid worden gedragen, naar analogie met de regeling voor het onderwijs.

De koppeling van een tewerkstellingsproject aan een opvoedingsproject slaagt als lokale overheden goed begeleid worden. Die begeleiding door de regionale coördinatoren houdt zowel administratieve ondersteuning als pedagogische begeleiding in. De opleidingen en de bijscholingen zelf worden weliswaar door de regionale coördinatoren voorbereid, maar zijn een specifieke opdracht van de opleidingsinstellingen.

De Vlaamse Gemeenschapscommissie moet middelen uit Vlaanderen krijgen om de kinderopvang in Brussel te ondersteunen.

Momenteel stellen we een sterke vraag vast om federale middelen over te dragen naar het Vlaamse niveau. De samenwerking met het Fonds voor Collectieve Uitrusting en Diensten (FCUD) verloopt echter vlot. Indien een Vlaamse instantie in de plaats treedt van het FCUD, moet die een even vlotte samenwerking kunnen waarborgen. Wat wel een probleem is, is het groot aantal instanties waar initiatieven of gemeenten mee te maken krijgen. Elke instantie legt daarenboven een dossier aan, vaak met betrekking tot identieke gegevens. Indien er een Vlaamse coördinatie zou bestaan, zou dat de initiatieven sterk ontlasten, zodat ze zich beter op hun pedagogische taak kunnen richten.

Samenvattend kan ik zeggen dat de Vlaamse overheid zeer degelijke voorstellen doet.

1.2. Bespreking

De heer Jacky Maes : Ik zou graag het standpunt van de heer Partous kennen met betrekking tot vorming en opleiding voor particuliere onthaalgezinnen.

De heer Hugo Partous : Daarmee heb ik geen ervaring.

Mevrouw Sonja Becq : Wat is de visie van het VOBO op de samenwerking met de scholen, onder meer op het vlak van infrastructuur. Zijn er andere mogelijkheden dan de bestaande formule van de IBO ?

Wat denkt de heer Partous over een specifiek kwaliteitslabel inzake buitenschoolse opvang voor scholen ?

De heer Hugo Partous : Aan elke vorm van buitenschoolse kinderopvang moet dezelfde kwaliteit worden gevraagd, of die nu wordt georganiseerd door scholen of niet.

Of de infrastructuur van de scholen moet worden gebruikt voor de organisatie van de buitenschoolse opvang, is iets waarover het lokaal overleg moet beslissen. Het lijkt me vanzelfsprekend dat het lokale niveau de buitenschoolse kinderopvang in aparte gebouwen organiseert.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Is het haalbaar om de buitenschoolse kinderopvang overal buiten de scholen te organiseren ?

Wie is het meest geschikt om een kwaliteitslabel toe te kennen aan de initiatieven ?

Ziet u een plaats weggelegd voor de jeugdverenigingen inzake buitenschoolse opvang ? Wordt er ook gedacht aan opvang van jongeren ouder dan twaalf jaar ?

De heer Hugo Partous : De opvang van +12-jarigen is bij ons nog niet aan bod gekomen.

Buitenschoolse kinderopvang buiten de scholen is iets wat geleidelijkaan tot stand moet komen. Samenwerking kan niet worden opgelegd aan scholen. Dit moet spontaan groeien. Ons inziens moeten de gemeenten verplicht worden voor voorzieningen te zorgen. Lokaal overleg is belangrijk.

De instanties bevoegd voor het toekennen van een kwaliteitslabel zijn omschreven in de regelgeving. Het lokale overleg zou best worden geraadpleegd.

2.1. Uiteenzetting door mevrouw Danielle Biesemans, Overleg Vrije Initiatieven Buitenschoolse Kinderopvang (OVIBO)

Mevrouw Danielle Biesemans, OVIBO : OVIBO werd als VZW opgericht op 4 maart 1998. De VZW is gegroeid uit de feitelijke vereniging Particulier Overleg Buitenschoolse Kinderopvang. Die laatste begon in 1996 met haar werking door het samenbrengen van diverse particuliere initiatieven die in Vlaanderen buitenschoolse kinderopvang organiseerden. Aanleiding daarvan was de beleidsbrief van toenmalig minister

Martens. Alle organisatoren van buitenschoolse kinderopvang streefden weliswaar één pedagogisch doel na, maar de middelen daartoe waren ontoereikend en onevenredig verdeeld. Daarom hebben de particuliere initiatieven zich verenigd. Deze vrije initiatieven werden vooral opgericht in gemeenten waar de overheid zelf geen buitenschoolse opvang organiseerde, uit desinteresse of uit geldgebrek.

De VZW OVIBO heeft haar zetel te Meise en groepeert 25 VZW-werkgevers. We werken ook met één vrijgesteld personeelslid.

De doelstellingen van de vereniging zijn het groeperen van de vrije initiatieven, het ondersteunen en vormen van de leden, een spreekbuis zijn bij de overheid, de belangenbehartiging van de leden. Daartoe onderhoudt de VZW structurele contacten met Kind en Gezin, met het FCUD en de kabinetten Welzijn en Tewerkstelling. De VZW neemt ook deel aan het sectoraal overleg en de werkgroep Ouderbijdragen. OVIBO werkt tevens samen met andere belangengroeperingen voor buitenschoolse opvang.

Ik kom tot onze visie op het beleidsplan, een visie die gebaseerd is op onze eigen ervaringen in de sector. Het beleidsplan noemt kinderopvang een basisvoorziening die uiterst belangrijk is in het gezinsleven. De kwantitatieve en kwalitatieve uitbouw van deze sector kunnen wij slechts toejuichen. Het aanbod zal daardoor verruimen en alle initiatieven zullen hun eigen pedagogisch concept kunnen ontwikkelen.

Het is ook positief dat men het hele opvanglandschap in kaart brengt en dat men rekening houdt met de behoeften van ouders, kinderen en opvangers. Er worden een aantal boeiende nieuwe accenten gelegd : multifunctionaliteit, meer samenwerking met onderwijs en jeugdwerk, schaalvergroting, aandacht voor specifieke doelgroepen, het centraal plaatsen van het kind, de enveloppefinanciering, één loket voor een eenvoudiger dossierbeheer, de uitbreiding van de overlegstructuur, een betere administratie en communicatie door gebruik van nieuwe technologieën, aansluitende normen en criteria, een verhoogd opvangaanbod, en een toegankelijker opvang.

Bij dit alles moet de kwaliteit vooropstaan. Daarom is het goed dat men al de initiatieven bij Welzijn onderbrengt en dat gestreefd wordt naar een reguliere tewerkstelling in de IBO (Initiatieven Buitenschoolse Kinderopvang). Eindelijk zal het IBO een volwaardige sector worden, iets wat wij al lang vragen.

We willen een aantal kanttekeningen maken bij het beleidsplan. Een eerste betreft de toegankelijkheid. Het harmoniseren van de ouderbijdrageregeling voor de hele kinderopvangsector is complexer dan op het eerste gezicht lijkt. Wij kunnen achter het gelijkheidsprincipe staan, zeker daar waar de keuze van ouders beperkt is doordat niet alle vormen van kinderopvang aangeboden worden en in het licht van het toegankelijker maken van de kinderopvang voor de laagste inkomens. Toch hebben we daar een aantal bedenkingen bij. Een eerste is dat de organisatorische werkvormen van kinderdagopvang en buitenschoolse kinderopvang zo verschillend zijn dat het toepassen van een eenvormig ouderbijdragensysteem niet onmiddellijk toepasbaar is. Een tweede bedenking is dat de administratieve werkdruk die het invoeren van een nieuw ouderbijdragensysteem met zich meebrengt, enorm zwaar weegt voor de leidinggevenden die nu al administratief overbelast zijn door de drie verschillende administratieve dossiers die ze moeten afleveren aan de erkennende en subsidiërende overheden. Het invoeren van een nieuw ouderbijdragensysteem vergt bijkomende administratieve functies in de buitenschoolse opvang. Ten derde vergt het invoeren van een inkomensgebonden ouderbijdragensysteem bijkomende administratieve verplichtingen voor de ouders, die daar op dit moment niet voor open staan. Ten vierde moet worden opgemerkt dat de settings waar kinderen vanaf 6 jaar terecht kunnen voor opvang veel ruimer zijn en niet allemaal onder de noemer kinderopvang vallen. Denk maar aan jeugdwerk, sportkampen, ateliers enzovoort. De discussie over de concurrentie met andere sectoren gaat hierdoor weer oplaaien. De laatste bedenking is dat de kosten voor kinderopvang van kinderen boven de 6 jaar niet fiscaal aftrekbaar zijn. De voorgestelde procentuele vermindering om dit te compenseren is niet toereikend.

Daarom vragen we om het invoeren van een inkomensgebonden ouderbijdragensysteem voorlopig uit te stellen voor de IBO-sector. We stellen voor om de ouderbijdragen van de dagopvang aan te passen, dit systeem in te voeren en na enkel jaren te evalueren. Het effect ervan is immers onvoorspelbaar. Het ouderbijdragensysteem van de buitenschoolse kinderopvang is nog maar net gewijzigd. De impact hiervan is nog niet duidelijk en er kunnen geen simulaties worden gemaakt van de effecten die dit heeft op de sector.

Daarom wenst OVIBO dat het huidige systeem behouden blijft en eveneens na enkel jaren geëvalueerd wordt. Dan kan men opnieuw de oefening te maken om het hele systeem te harmoniseren.

Het toegankelijker maken van de kinderopvangsector moet volgens ons ruimer bekeken worden dan alleen vanuit het financiële aspect. Er dient ook aandacht te worden besteed aan de problematiek van de kleine landelijke gemeenten en de grootsteden die kampen met problemen van infrastructurele aard en het gedecentraliseerd werken waarvoor de regelgeving niet aangepast is.

Een tweede kanttekening hoort bij het lokale overleg. De sterke valorisering van het lokale beleidsniveau is een belangrijk knelpunt voor OVIBO. Het uitbreiden van de huidige bevoegdheden van het lokale overleg naar de hele kinderopvang is nog aanvaardbaar, te meer omdat deze loodzware procedure op dit moment enkel geldt voor de IBO-sector. Dat het lokale overleg een adviserende functie heeft, is voldoende. Het toekennen van beslissingsbevoegdheid gaat te ver, zeker in het licht van de verdere uitbouw van de vrije sector. De gevaren die hierin schuilen zijn niet denkbeeldig. Zo kunnen gemeenten die om dogmatische of politieke redenen niets willen doen rond kinderopvang, vrije initiatieven beletten om een IBO-werking uit te bouwen. In gemeenten waar een vrij en een gemeentelijk initiatief naast elkaar bestaan, merken we in het huidige systeem al dat er partijpolitieke redenen meespelen en dat het vrije initiatief bij het verder multifunctioneel uitbouwen van haar werking door de gemeente wordt belemmerd. De sterkste trekt het laken naar zich toe.

De programmatie bij de uitbouw van de kinderopvangsector mag niet in handen worden gegeven van de lokale besturen maar moet een taak blijven van de Vlaamse overheid, zeker als men de aangekondigde uitbreiding wil doorvoeren, die gebaseerd is op een systeem dat in een regionale spreiding van de opvangplaatsen voorziet. De juiste informatie om een dergelijk systeem uit te werken, is niet voorhanden op het lokale niveau. Een gemeente kan geen rechter en partij tegelijk zijn.

Een derde kanttekening heeft te maken met het personeel. Het streven naar reguliere tewerkstelling in de IBO-sector is eveneens een bezorgdheid van de vrije initiatieven. We kunnen dit alleen toejuichen. OVIBO stelt de vraag hoe de overheid dit zal realiseren en of deze optie niet in tegenspraak is met de splitsing tussen bewaken/erkennen enerzijds en subsidiëren anderzijds. Binnen dit kader wil OVIBO nogmaals duidelijk de aandacht vestigen op de problemen die zich momenteel stellen rond het nijpend personeelstekort. Er moet dringend een tussentijdse oplossing worden gevonden. OVIBO wil erop aandringen een vaste structuur te creëren voor permanente vorming van de personeelsleden. Hiermee bedoelen we dat een degelijke financiële en personeelsondersteuning noodzakelijk is om een degelijk vormingsbeleid binnen een organisatie uit te bouwen.

Een vierde kanttekening maken we bij de regionale en arrondissementele coördinatoren. Het is verheugend dat in het beleidsplan te lezen staat dat taken worden toegekend aan arrondissementele coördinatoren, met name de sturing van de verdere kwalitatieve uitbouw van de opvang en de vorming van de begeleiders. OVIBO wil erop wijzen dat de invulling van deze functies niet beperkt mag blijven tot het louter pedagogische vlak. De invulling van deze functie moet zo ruim mogelijk gelaten worden. Kwaliteit van de opvang verhogen hangt nauw samen met een goede organisatorische, administratieve, pedagogische en infrastructurele werking. Dat de sector nood heeft aan een dergelijke ondersteuning is in meerdere regio's reeds bewezen.

Bij het kwaliteitsdecreet willen we eveneens een kanttekening maken. Het beleidsplan hecht veel waarde aan het stimuleren van een kwalitatieve werking, en dit vinden we een positieve zaak. OVIBO vindt het eveneens positief dat inrichters geresponsabiliseerd worden om hieraan te werken, maar responsabilisering moet in twee richtingen werken : zowel naar de inrichters als naar de overheid. Dat de overheid hierin een strikte sturing wil doorvoeren, rijmt niet met de basisfilosofie van kwaliteitszorg, dat in eerste instantie een bewustwordingsproces is, noch met de principes van deregulering. De overheid moet zich beperken tot het creëren van kaders en voorwaarden. In de beleidsnota lezen we : “de overheid kan het kader scheppen, de inrichters zullen het schilderij maken” en “de kerncompetentie vanuit de gemeenschapsbevoegdheid is het definiëren, stimuleren en bewaken van de opvangkwaliteit”.

Het controleren én coachen van dit proces wordt binnen de beleidsvisie toegekend aan Kind en Gezin. Zij krijgen terecht een belangrijke rol op het vlak van normering en het kwaliteitstoezicht, maar onterecht ook

in de begeleiding van de kwaliteitszorg. Kind en Gezin wordt hier ook rechter en partij. Kwaliteitszorg is een proces dat voortdurend in beweging is, dat voortdurend geëvalueerd en bijgestuurd moet worden. Het controleren van de kwaliteit is een taak voor Kind en Gezin, het begeleiden dient vanuit een andere instantie te gebeuren. In dit kader pleiten we voor een duidelijke scheiding tussen de wetgevende en uitvoerende macht. Ook hierin moet er transparantie zijn. De overheid maakt de wet, Kind en Gezin krijgt een taak in het uitvoeren van het beleid. De enveloppefinanciering biedt daartoe mogelijkheden, maar er moet over gewaakt worden dat enveloppefinanciering geen verkapte besparing wordt. De enveloppe dient zodanig samengesteld te worden dat er voldoende middelen kunnen worden vrijgemaakt om kwaliteitszorg ingang te doen vinden. Een consultatie van de sector is hierbij aangewezen.

Een volgende kanttekening wil ik maken bij de infrastructuur. Het beleidsplan bevat opties om een vast deel van de VIPA-middelen voor te behouden voor verbouwings- en vernieuwingswerken in de kinderdagverblijven. Ook de IBO-sector heeft dringend nood aan infrastructuurmiddelen. Daarom stelt OVIBO voor om een infrastructuurfonds op te richten voor IBO naar analogie met de DIGO (Dienst Investerings voor het Gemeenschapsonderwijs) : het VIBKO-fonds (Vlaams Infrastructuurfonds Buitenschoolse Kinderopvang), dat subsidies verleent voor infrastructuurwerken of waar leningen met gewestwaarborg kunnen worden afgesloten door VZW's.

Een laatste kanttekening betreft de stuurgroep die wordt genoemd in het beleidsplan. We willen een plaats vragen voor de vrije initiatieven binnen de stuurgroep die opgericht wordt om de lokale evoluties op te volgen en te evalueren. Ook de vrije initiatieven detecteren bijzondere opvangnaden, zeker daar waar enkel vrije IBO de zorg voor kinderopvang opnemen. Hier moet een dialoog ontstaan tussen alle sprekers op het veld.

2.2. Bespreking

Mevrouw Veerle Heeren : Hoe wordt het personeel opgeleid ? U wilt een vaste opleidingsstructuur. Kunt u ons terzake enkele aanwijzingen geven ?

Mevrouw Danielle Biesemans : Binnen de Vrije Initiatieven nemen wij ook zelf het initiatief medewerkers op te leiden. Omdat onze medewerkers gebonden zijn aan hun werk, kiezen we voor opleidingen op maat. De meeste van onze medewerkers hebben het attest Begeleider buitenschoolse kinderopvang behaald, maar worden toch gestimuleerd om zich bij te scholen. Meestal sluiten ze aan bij de regionale vormingsinitiatieven.

Mevrouw Veerle Heeren : Maar wilt u een volledig nieuwe vormingsstructuur starten ?

Mevrouw Danielle Biesemans : Neen, het is veel belangrijker een opleidingsbudget vrij te maken en er vervolgens ook gebruik van te maken. Het aanbod aan vormingsinstellingen is groot genoeg, we moeten er alleen op toezien dat onze medewerkers ook effectief bijscholing volgen. Enveloppefinanciering houdt het risico in dat er onvoldoende middelen worden uitgetrokken omdat we de middelen zelf mogen verdelen.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Welke instantie zou het kwaliteitslabel moeten toekennen ? Onder welke voorwaarden kan men een kwaliteitslabel krijgen ?

Welke plaats krijgen jeugdwerking en jeugdverenigingen in de opvang ? Hoe zien jullie die samenwerking ?

De heer Rudy Bollaert, OVIBO : Kind en Gezin lijkt ons de aangewezen instantie. Aan de hand van het decreet en enkele parameters kan Kind en Gezin nagaan wie kwaliteit levert. Mogelijke parameters zijn infrastructuur, personeel, opleiding en specifieke opleiding als met specifieke groepen wordt gewerkt. Het is perfect mogelijk enkele zinvolle parameters te vinden. Alleen denk ik dat we ze zo ruim mogelijk moeten interpreteren. Kwaliteit hangt niet af van het aantal vierkante meter.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Het verwondert me dat kinderen maar een kleine rol spelen in uw verhaal. Ook in de omschrijving van kwaliteit spelen zij maar een bijrolletje.

De heer Rudy Bollaert : De manier waarop kinderen kwaliteit ervaren, komt nu eenmaal op informele momenten naar voren. Als ze wenen wanneer de ouders ze ophalen, zijn ze blijkbaar graag waar ze zijn. De inspraakmomenten wanneer de programma's worden opgesteld en huiswerkbegeleiding zijn specifieke kinderparameters. We hebben dat inderdaad nog niet onderzocht, en moeten voortgaan op de reacties van de ouders en op enkele informele momenten. Er bestaat geen structureel ouderoverleg om de opvang te evalueren.

Mevrouw Danielle Biesemans : Jeugdverenigingen en de jeugdwerking in het algemeen werken op een specifieke manier en zitten niet in de IBO. We willen wel met de speelpleinwerking en de sportverenigingen samenwerken en streven naar concrete samenwerkingsverbanden. Een kind dat in de opvang blijft, moet net als een kind dat naar huis kan, gebruik kunnen maken van het bestaande aanbod.

Men is wel de mening toegedaan dat plustwaalfjarigen geen bevoegdheid zijn voor Welzijn en wel voor Jeugdwerk. Wij vinden dat men projecten moet opstarten die de overgang van kinderopvang naar jeugdwerk vlot laten verlopen. Sommige plustwaalfjarigen hebben inderdaad nog kinderopvang nodig, maar voor hen willen wij wel een aangepaste opvang.

Mevrouw Patricia Ceysens, voorzitter : Waarom staat u huiverachtig tegenover het gemeentelijke niveau ?

Mevrouw Danielle Biesemans : Onze vrees is niet nieuw. Wij vinden dat het lokale overleg te grote bevoegdheden heeft. Onze vrees wordt wel niet altijd bevestigd, want door het lokale overleg zijn al een aantal positieve zaken ontstaan. Zo zijn het vrije en het gemeentelijke initiatief vaak opnieuw naar elkaar toegroeid. Dat betekent niet dat we niet langer waakzaam zijn. Waar het lokale overleg te veel macht krijgt, schiet er voor het vrije initiatief niet veel meer over.

De heer Jacky Maes : Wat is dan het verschil tussen het gemeentelijke en het vrije overleg ?

Mevrouw Danielle Biesemans : Er is eigenlijk geen verschil. Ook het vrije initiatief neemt deel aan het lokale overleg. Enkel de inrichters en de promotoren van het gemeentelijke en het vrije initiatief verschillen. Ook de vrije initiatieven zijn bezig met kinderen en willen kwaliteit aanbieden. Ze worden ook erkend en gesubsidieerd. We werken dus beide op dezelfde manier. Maar als het lokale overleg atypische opvang voor zieke kinderen wil uitbouwen, dan zal het gemeentelijke initiatief die opvang naar zich toetrekken.

De heer Jacky Maes : Is dat een reden om er huiverachtig tegenover te staan ? Waarom moeten er in een kleine gemeente twee initiatieven naast elkaar werken ? Is het niet logisch dat ze elk bepaalde initiatieven naar zich toetrekken ?

Mevrouw Danielle Biesemans : We pleiten niet voor afzonderlijk overleg. Ook nu zitten de vrije en de gemeentelijke initiatieven samen met alle betrokken actoren om het beleid te bepalen. Wat we willen vermijden, is dat het lokale overleg een te grote bevoegdheid krijgt. Zo willen we liever niet dat het lokale overleg beslist wie wat zal uitwerken. Daarover een advies verlenen, kan voor ons wel.

Mevrouw Simonne Janssens-Vanoppen : Ik heb daar een andere mening over. Lokaal overleg is juist interessant omdat we het lokale niveau toch het beste kennen. Is uw huiver niet het gevolg van bepaalde echt lokale toestanden ? Soms zorgt lokaal overleg wel voor goede afspraken. Bovendien staat de gemeente ook het dichtst bij de mensen zodat de democratische controle daar het sterkst is.

De heer Rudy Bollaert : Er zijn inderdaad lokale verschillen. Maar u mag niet vergeten dat wij vaak als underdog zijn gestart. Wij zijn begonnen in die gemeenten waar er nog geen gemeentelijke opvang was door gebrek aan interesse. Vandaar wellicht ook ons wantrouwen ten aanzien van de gemeenten. Zij zijn geen neutrale partner. Ze hebben eigen belangen en een eigen agenda.

Voor ons kan het niet dat het lokale overleg weigert een mandaat toe te kennen aan het vrije initiatief. Op die manier speelt het lokale overleg – dat maar één keer om de twee maanden samenkomt – eigenlijk met

de werkgelegenheid in de vrije initiatieven. Er zijn evenwel een aantal gemeenten waar het lokale overleg dynamisch verloopt. De mensen in de initiatieven werken ook vlot samen.

Mevrouw Danielle Biesemans : We willen het lokale overleg niet afschaffen. We willen er alleen niet te veel bevoegdheden aan toekennen.

3.1. Uiteenzetting door mevrouw Dany Depreitere, voorzitter Vlaamse Vereniging voor Particuliere Kinderopvang (VVPK)

Mevrouw Dany Depreitere, VVPK : Voor het eerst wordt de Vlaamse Vereniging voor Particuliere Kinderopvang gevraagd haar mening op het beleid te formuleren. Wij zitten dus ook in een underdogpositie.

De titel van mijn tekst is : "Een gekregen paard in de bek kijken ?" en zo voel ik mij ook.

Wat de splitsing tussen erkenning en subsidiëring betreft, stelt de derde stelling in het beleidsplan kinderopvang : "De overheid zal normerend en controlerend optreden en de betoelaging bestemmen voor de gebruiker eerder dan voor de instellingen... De structuur van het opvanglandschap waarbij niet alle kinderen opvang nodig hebben, waarbij ook niet alle opgevangen kinderen in het formele circuit terechtkomen omdat grootouders voor hun opvang instaan, verhindert dat. Het zal er dus op aankomen vormen te vinden die zoveel als mogelijk een vraagsturend beleid ondersteunen, zonder dat ze het broze evenwicht in het kinderopvanglandschap tussen onder meer de formele en informele opvang ten gronde verstoren."

In feite wordt in die paragraaf geopperd dat de complexiteit van de opvang het niet toelaat verschuivingen te organiseren van de aanbod- naar de vraagzijde. We vragen ons af in welke zin de informele sector beïnvloed wordt door het wegnemen van subsidies aan gesubsidieerde kribben en het uitdelen van cheques aan ouders die voor formele opvang kiezen. Cynisch kan men stellen dat de benadeling alleen concreter wordt : in plaats dat de buurman subsidie krijgt via zijn kribbe, krijgt hij het rechtstreeks in de hand.

De beroepsvereniging heeft in een voorstel, waartegen hier grondig wordt gepleit, een verschuiving van de subsidiëring naar de gebruiker gevraagd. Ik geef toe dat we in een eerste versie geen rekening hebben gehouden met de gebruiker, maar we hebben dat rechtgezet in de tweede versie. We stellen dat de situatie bij de informele opvang verbeterd kan worden via andere kanalen zoals kinderbijslag en forfaitaire fiscale aftrek, zelfs in die mate dat het een denkweg opent voor de ouders die bewust kunnen kiezen voor de opvoeding van de eigen kinderen. Spreken van een verdunning van de middelen is een kaakslag voor alle particuliere initiatieven die goede kwalitatieve diensten leveren voor een veel lagere prijs. Waarom moeten middelen voor bepaalde ouders wel en voor andere initiatieven niet gelden ? Is er behoefte aan duurdere gesubsidieerde opvang of moeten alle ouders van opvangondersteuning kunnen genieten ? Binnen het huidige denken kan men stellen dat het beter is middelen naar enkele ouders te sturen zodat die er tenminste met volle teugen van kunnen genieten, dan de middelen eerlijker te verdelen onder alle ouders.

Hoe radicaal het plan ook gepresenteerd wordt, het pleit voor een bestending van de huidige situatie en van zeer ongelijke geldbronnen met als concreet doel het voornemen de geldstromen in kaart te brengen. We staan daar volledig achter. Het gesubsidieerde netwerk blijft ondertussen verder uitbreiden. Voor iedere bijkomende actie worden nieuwe financiële middelen vrijgemaakt bovenop de reeds bestaande. De beroepsvereniging is meer voorstander van creatieve en innovatieve acties die ruimte krijgen zich te ontwikkelen. In die zin bepleiten we een subsidiestop voor de erkende voorzieningen.

De splitsing van erkenning en subsidiëring zien we in een ander daglicht. De overheid dient ontegensprekelijk een controle uit te voeren waar de kinderen in het formele circuit opgevangen worden. De huidige werkwijze is aan een grondige herziening toe. De beroepsvereniging aanziet de instelling Kind en Gezin als rechter en partij. Het rechtstreekse contact met de sector en de beroepsprocedure bij intrekking van het attest van toezicht dienen dringend herbekeken te worden. De sector stelt zelfs de vraag naar meer kwaliteitsbewaking en ondersteuning aan de hand van de kwapoi-schaal, maar wel met de voorwaarde : een neutrale dienst en een constructieve dialoog. Een neutrale instantie moet de discriminatie in de inspectie weg-

nemen. Daarbij is het wenselijk de kwaliteitsbeoordeling niet alleen door de overheid te laten bepalen. De vraag rijst of we daarbij niet de twee belangrijkste actoren vergeten, namelijk de ouders en de kinderen.

In het beleidsplan is er geen sprake van deregulering, maar wel van een uitbreiding van de normering binnen de particuliere sector. Het vaststellen en stimuleren van kwaliteitswaarden zal efficiënter werken dan het opnieuw koppelen van kwaliteit aan opleiding en diploma's. Een uitbreiding van de reglementering wordt negatief onthaald en de kans is groot dat het de omgekeerde richting uitgaat. Bevestiging door de overheid kan alleen als alle, zowel grote als kleine, initiatieven voor hun kwalitatieve inzet ondersteund worden. Het kinderopvanglandschap op een kwantitatieve, kwalitatieve, transparante en evenwaardige manier uitbouwen is een gunstige basis. Onze grote vraag blijft echter hoe de reglementering, de toekenning van kwaliteitsattesten, de controle en de financiële input naar de voorzieningen, voor ieder verruimd aanbod, zich ten opzichte van elkaar zullen verhouden.

Voorts blijf ik even stilstaan bij de blinde vlekken. De opdracht in de blauwdruk is het creëren van 10.000 nieuwe plaatsen. In de beleidslijnen is het niet duidelijk waar en onder welk systeem die plaatsen zullen ontstaan. Momenteel is oversubsidiëring de reden van de lage vraagprijs in de particuliere sector en van financieel moeizaam werken in die sector. Een eerste vorm van ondersteuning zal een nieuwe impuls geven aan de starters. In hoeverre zal de overheid waken over de ruimte voor het particuliere initiatief? Waar ligt de grens bij de gesubsidieerde plaatsen? Zal de vreugdekreet binnen het gesubsidieerde circuit dat nog nooit een dergelijke kans had om plaatsen bij te creëren, gegrond zijn? Op die manier behoudt België haar vooraanstaande positie met het hoogste aantal gesubsidieerde opvangplaatsen in Europa. De blinde vlekken betekenen voor onze beroepsvereniging: plaatsen waar geen dagopvang of gespecialiseerde opvang aanwezig is. In het beleidsplan stelt men "waar het particuliere initiatief niet opduikt (/)" Als echter het invoegen van gesubsidieerde plaatsen alleen de bedoeling heeft de prijzen uit de particuliere sector in de hand te houden, dan gaan we op de weg verder die we nu al decennia volgen. Momenteel schommelen de prijzen van de particuliere opvang tussen de 500 en de 550 frank. Het is frustrerend om daarmee dezelfde kwaliteit te beogen. De blinde vlekken op lokaal vlak detecteren, schept grote gevaren, gelet op het huidige functioneren van de lokale overlegplatformen.

Keuzevrijheid van de ouders is zeker een onderdeel dat niet uit het oog mag worden verloren. We vrezen nochtans dat het verder subsidiëren van de initiatieven dat niet zal veranderen. Kansarmen, allochtonen en dergelijke moeten we verder blijven doorverwijzen naar gesubsidieerde opvang, die soms moeilijker bereikbaar is. Tenzij inderdaad als eerste fase een opvangcheque voor de ouders in de particuliere sector van toepassing wordt. We juichen een realisatie van een globale visie kinderopvang toe. Een onderscheid maken tussen de verschillende specifieke opvangvormen is zinloos en zeker niet sociaal bevorderlijk. Geïsoleerde initiatieven moeten minimaal blijven. Die visie gaat alleen op als ook in de nieuwe situatie de particuliere sector mee opgenomen wordt in de financiële ondersteuning.

Voorts ligt in het beleidsplan vooral de nadruk op de lokale besturen als prioritaire partner. De vraag rijst in hoeverre de huidige werking een juiste weergave kan bieden van de regionale situatie. Daarbij vragen we aandacht voor de vragenlijst die we in 1999 naar alle gemeenten hebben gestuurd. De algemene verwerking ervan vindt u terug als bijlage. Vooreerst is onze grote bezorgdheid de kennis bij het lokale overleg over de aanwezigheid en het bestaan van particuliere opvang in de regio. De vraag rijst bijvoorbeeld of er gemeenten zijn waar particuliere opvanggezinnen vertegenwoordigd zijn door een dienst. De gemeenten en steden kunnen onvoldoende het onderscheid maken tussen de verschillende sectoren in de formele sector. Een tweede vraag is in hoeverre de particuliere sector uitgenodigd wordt op het lokale overleg en verder aanwezig is bij de onderhandelingen. Een laatste jammerlijke vaststelling is de moeilijke positie van een onthaalgezin of een particuliere opvanginstelling-uitbater als gesprekspartner van grote organisaties zoals scholen, politieke belangenbehartigers, IBO enzovoort die alle een complete organisatie als achterban hebben. Zo wordt een onthaalmoeder aangesproken als vertegenwoordigster van de onthaalgezinnen, terwijl ze alleen kan spreken over de eigen opvang van vier kinderen.

Het HIVA-onderzoek geeft schrijnend weer welke positie de particuliere sector in dit overleg inneemt. Op dezelfde lijn verder werken en daarop de komende programmabepaling baseren is geen positief perspectief voor de particuliere sector die in de beleidslijnen toch een hand toegestoken wordt. De regelgeving die zich bekommerde om het meersporenbeleid en het bevestigen en ondersteunen van de bestaande buitenschoolse opvang, is volgens ons niet in zijn opzet geslaagd omdat opnieuw vanuit het perspectief van de

grote organisatie de blik gericht is op het verkrijgen van subsidies om alsnog een nieuw initiatief uit de grond te stampen of de IBO te officialiseren. De stem van de kleinschalige langdurende opvang, soms van kinderen van 0 tot 12 jaar, krijgt geen enkele kans.

We ondersteunen de aandacht van de minister voor het OESO-rapport. Dat opent verschillende perspectieven voor het lokale overleg waar alle partners aan tafel zitten en de samenwerking een vast item op de agenda moet worden. We staan achter het pleidooi van de OESO-delegatie voor deregulering.

Kunnen we begrijpen vanuit de blauwdruk dat het meersporenbeleid een écht meersporenbeleid wordt? Dat bij die uitbouw ook de kleinere en/of particuliere opvangvormen voor hun engagement ondersteund worden? In het beleidsplan stelt men dat in middelen zal worden voorzien voor specifieke initiatieven voor buitenschoolse opvang, die wel erkend kunnen worden maar die niet subsidieerbaar zijn. Is dat niet in tegenspraak met het tegengaan van aparte, specifieke opvangvormen? We vragen concrete acties voor geïntegreerde opvang.

Het meersporenbeleid in de volledige kinderopvang laten groeien vanuit het lokale overleg, is een ambitieus vooruitzicht. Dat vereist echter een regionaal beleid dat opgemaakt is op maat van de plaatselijke situatie. Zal men lokaal de handschoenen opnemen? Is een beloning van 750.000 frank geen magere erkenning? Zijn gemeenten vragende partij? Vanuit onze bezorgdheid voor de sector willen we een actieve deelname in de stuurgroep, die de lokale evoluties opvolgt en evalueert met het oog op de actualisatie van het ministerieel besluit.

De VVPK vindt het rapport van de Financieringscommissie geen basisstuk waarop beleidslijnen kunnen worden getekend. Tot op heden is de werkelijke kostprijs per kind in geen enkele opvangvorm gekend. Zoals men ook toegeeft, is er in de blauwdruk helemaal geen zicht op de kostprijs van de opvang ten opzichte van de verworven inkomsten. Er is geen balans opgemaakt van het kostenplaatje tegenover de voor de overheid goedkoopste vorm van kinderopvang.

Onder de bestaande besturen in de kinderopvang werd een werkgroep Ouderbijdragen samengesteld, met vertegenwoordigers uit de gesubsidieerde sector, de gezins- en verbruikersorganisaties, die tegen midden 2000 een ouderbijdragensysteem in de gesubsidieerde sector harmoniseert. Het voorstel is dat dezelfde werkgroep ook een systeem uitdoktert om de gebruikers van de particuliere sector financieel te ondersteunen. Het is volgens ons meer dan wenselijk dat ook de particuliere sector mee aan tafel zit bij deze besprekingen.

Dan wil ik het meer concreet hebben over beleidsacties en aandachtspunten voor de particuliere kinderopvang. In de beleidslijnen blijven de diensten het voorbeeld om de particuliere onthaalgezinnen (POG) op af te stemmen. Dat valt in de sector moeilijk. Er wordt ook gesteld dat men de vrije keuze krijgt om zich aan te sluiten bij een dienst. De keuze om bij een neutrale dienst aan te sluiten, is echter zeer miniem. Voor de sector is het niet duidelijk wat van opleiding en vorming zal worden verwacht. Het uitbreiden van de normering zal ook bij deze mensen als drukkend ervaren worden. Aanmoediging tot vorming, wat nu reeds bestaat, kent een positieve inslag. Het samengooien van beide sectoren voor de vorming kan plaatselijk een oplossing bieden, maar mag niet als algemene regel gelden.

In de blauwdruk heeft de minister het over een gelijkschakeling van het kostenforfait van het zelfstandig onthaalgezin aan de vergoeding die wordt gegeven aan de aangesloten onthaalgezinnen, wat neerkomt op een verhoging van 450 naar 508 frank. Verder wenst de minister de vergoeding voor de aangesloten gezinnen op te trekken naar 537 frank. Gaat het hier om de invoering van een nieuwe discriminatie of zal het kostenforfait van de onthaalgezinnen tweemaal worden verhoogd? Waar de gelijkschakeling van de capaciteit van het particuliere onthaalgezinnen aan dat van een onthaalgezin bij de dienst vooropgesteld wordt, pleiten wij ook voor kwartaalberekening. De flexibele werkstructuur van de ouders en daarbij regelmatig kortstondige overlappingsen zullen hun plaats moeten vinden in de vernieuwde reglementering van de capaciteitsbepaling en de daaraan gekoppelde controle. De zelfstandige sector zit constant geprangd tussen de nood van de ouder en de reglementering, en dat is niet houdbaar.

Inzake de particuliere opvanginstellingen (POI) begrijpen we de strikte nieuwe voorwaarden voor capaciteitsbepaling (8-22 plaatsen) niet, als het gaat over forfaitair belonen. Waarom wil men van de POI een totaal apart soort voorziening maken ?

Wat gebeurt er met de grotere POI ? Gaat het hier om een budgettaire denkpiste ? Is het de bedoeling dat deze zich ombouwen tot een erkende voorziening, en dat ze afzien van het zelfstandig statuut ? Worden op die manier initiatieven door de overheid gestraft omdat ze een goedkopere opvang bieden ? Moeten ze zich opsplitsen in twee kleinere POI ? De bedoeling van deze regel is niet duidelijk.

Ook voor de kleinere POI met ten hoogste zeven plaatsen is er geen duidelijkheid. Voor deze belangrijke groep instellingen is er geen voorstel tot financiële ondersteuning en ook dat doet vragen rijzen. Deze instellingen kennen dezelfde problematiek als de grotere. Ze hebben een bijkomende woning ingericht, meestal gehuurd, en komen volgens het beleidsplan op dezelfde voet als de onthaalgezinnen die werken in hun eigen gezinssfeer. De meerkost voor het aparte verblijf zal mensen ervan weerhouden om nog op een dergelijke manier te werken, want andere vormen bieden meer mogelijkheden. We zien geen mogelijkheden tot verbetering van het statuut van de onthaalgezinnen en de kleine POI wanneer ook hier niet in financiële steun wordt voorzien.

De kwartaalberekening is voor de POI een noodzakelijke aanpassing in de reglementering. Indien wordt gewerkt met een gemiddeldeberekening zoals in de gesubsidieerde sector nu het geval is, biedt dat voor de zelfstandige initiatieven een mogelijkheid om flexibeler te werken.

Het is een algemeen aanvaarde situatie dat ongeveer tachtig percent van de POI-uitbaters ook gebruik maken van het kostenforfait. Het voeren van een boekhouding is opnieuw een meerkost en een arbeidsintensieve activiteit. Daarom ijvert de beroepsvereniging al jaren voor het officialiseren van het kostenforfait, ook voor de POI.

Vanuit de beroepsvereniging zijn we vragende partij voor opleiding en vorming. We staan daar positief tegenover. Tegenover een ondersteuning staan echter opnieuw eisen en dat werpt een schaduw. Er kunnen bijkomende bepalingen worden toegevoegd met betrekking tot het administratief-juridisch statuut van het organiserend bestuur van een POI om in aanmerking te komen tot financiële ondersteuning. Deze financiële ondersteuning zou in eerste instantie de mogelijkheid moeten bieden om de opvang kwalitatief te versterken, maar de vrees wordt gewekt dat de tegemoetkoming zal opgesoupeerd worden door andere normeringen en verplichtingen.

De beroepsvereniging VVPK was ook vragende partij voor betaalbare tewerkstellingsprojecten in de kinderopvang. Momenteel circuleren er immers te veel arbeidskrachten in het grijze circuit.

Na tien jaar intensieve werking stoot het de beroepsvereniging ook tegen de borst dat er nu wordt opgeworpen dat er binnen Kind en Gezin een cel zal geïnstalleerd worden om de POI administratief-juridisch beter te kunnen voorlichten. Op dat vlak heeft de VVPK de laatste jaren baanbrekend werk verricht. Mede door een samenwerkingsverband met de neutrale middenstandsorganisatie AMV, waren wij altijd in staat de uitbaters van de POI, de starters en sinds vorig jaar ook de POG te informeren en te begeleiden. Bij Kind en Gezin kon men niet terecht voor vragen over fiscaliteit, zelfstandigheid, boekhouding en recht. Vorig jaar stelde Kind en Gezin een startbegeleiding vanuit het VIZO voorop. Ervaring leert echter dat de huidige begeleiding door de VIZO-adviseurs niet optimaal is. De overdracht van de functie van een beroepsfederatie, die kan steunen op een jarenlange vertrouwensrelatie met de sector, naar een overheidsdienst lijkt ons ongezond. Wij pleiten dan ook voor een totale overheid, voor samenwerking en voor een duidelijke afbakening van de opdrachten. Wanneer het gaat over de uitwerking van specifieke maatregelen voor de particuliere opvangsector, wenst de VVPK uitdrukkelijk bij de onderhandelingen aanwezig te zijn.

We willen ook van deze gelegenheid gebruik maken om nadrukkelijk een financiële input te vragen. De VVPK is een erkende beroepsvereniging die zich reeds tien jaar in een semi-professioneel kader beweegt. Het is een neutrale koepelorganisatie voor een aanzienlijk deel van de formele kinderopvang.

Onze uiteenzetting kunnen we als volgt besluiten. De Vlaamse overheid, die nadere regels kan bepalen inzake organisatie, en erkennings- en subsidiëringvoorwaarden, opent een poort naar de particuliere kinderopvang. Op deze manier bevestigt de overheid in zekere zin de waarde en de eigenheid van de sector.

De VVPK hoopt dat deze beleidslijnen worden bekeken in het kader van een overgangsfase, die leidt naar het volledig verschuiven van Vlaams overheidsgeld van de initiatieven naar de gebruikers. Slechts dan kan men voluit spreken van een basisvoorziening. In het plan zien we echter geen dergelijke langetermijnvisie.

De problematiek binnen de particuliere sector kan niet afzonderlijk worden bekeken voor POI en POG. In het beleidsplan vinden we geen globale oplossing voor het verbeteren van het zeer zwakke sociale statuut.

Het opvangaanbod wordt tot op zekere hoogte beïnvloed door het beleid van overheid en Kind en Gezin. Het gesubsidieerde aanbod is een direct gevolg van de aanpak van Kind en Gezin. Door de opsplitsing van erkenning en subsidiëring moet een muur opgetrokken worden tussen het onderhouden van vaak zuilgebonden structuren en de controlefunctie binnen één instelling, van waaruit de beleidsvorming ook komt.

De uitgebreide bevoegdheid van het lokaal overleg is een grote bevoegdheid van de VVPK, vermits de particuliere sector binnen dat lokaal overleg een zeer zwakke schakel is.

Een financiële input in de particuliere sector zal in eerste instantie gekoppeld worden aan bijkomende normering. Darbij rijst de vraag of er nog ruimte overblijft voor de primaire behoefte van het initiatief, namelijk de leefbaarheid.

De blauwdruk zet verwezenlijkingen voorop die hun oorsprong kennen op andere departementen. Alles hangt af van een constructieve dialoog met de andere ministeries.

De beroepsfederatie wenst zich te kunnen profileren als gesprekspartner.

Tot slot nog een kanttekening. Het landschap van de kinderopvang is een namenkluw. Het doorvoeren van hervormingen is een ideale gelegenheid om een doorzichtige naamaanduiding door te voeren. Dat zou alle personen, besturen en organisaties die met de sector van de kinderopvang te maken hebben ten goede komen.

3.2. Bespreking

Mevrouw Sonja Becq : Ik dank de spreekster voor haar uiteenzetting. Het is belangrijk dat de particuliere sector aan bod kan komen. De vragen die ik stel, doen geen afbreuk aan het feit dat sommige particuliere onthaalgezinnen kwaliteit bieden. Hetzelfde geldt voor de particuliere opvanginstellingen. Ik heb vernomen in de hoorzitting dat sommige particuliere opvanginstellingen trendsetter zijn geweest. Daarnaast zijn er ook zwakke partners binnen de particuliere opvanginstellingen, waar vragen kunnen worden gesteld bij de kwaliteit.

Eén van de heikele punten in de nota is de verhouding tussen de particuliere en de gesubsidieerde sector. We mogen dat niet uit de weg gaan. Kunt u uitleggen waarom een onthaalouder ervoor kiest een particuliere onthaalouder te blijven ? In de nota vinden we dat er onvoldoende neutrale opvangdiensten zijn. Ik ken echter veel gemeentelijke opvangdiensten. Ik plaats die diensten onder de neutrale diensten. Ik weet niet waar u ze plaatst. Daarnaast is er het argument dat het gesubsidieerde circuit afgesloten is : er zijn immers geen bijkomende erkenningen. Is er nog een potentiële markt ? Ik weet dat dat een lelijk woord is. Zijn er nog mensen die als zelfstandig onthaalgezin willen werken ? Ik denk daarbij in de eerste plaats aan onthaalgezinnen. Bij de POI's ligt dat anders.

Mevrouw Depreitere benadrukt steeds de kwaliteit. We denken dat de overheid kwaliteit kan vragen. De vraag is hoe die dan gegarandeerd wordt. Hoe zien jullie dat ? Het gaat om een ander structureel kader. Uit de hoorzittingen blijkt sterk dat er niet alleen vraag is naar vorming. Vorming gaat vaak over fiscaliteit, boekhouding en niet direct over de opvang van kinderen. Er is ook behoefte aan ondersteuning. De dien-

sten bieden die wel. De mensen van de diensten komen regelmatig langs en ze hebben regelmatig contact met elkaar. Dat vindt men minder binnen de particuliere sector. Op welke manier speelt dat ? Daarover is geen duidelijkheid. In de hoorzitting hoorde ik namelijk zeggen : geeft men aan de zwakste sector soms niet ook de zwakkere kinderen ? Ook de sociaal zwakke groepen moeten aan bod kunnen komen. Daarom is het niet aangewezen alleen een uitbreiding te voorzien naar de particuliere sector.

Een volgende vraag gaat over de prijs. Op dat vlak zijn er grote verschillen met de gesubsidieerde sector. Daar worden de prijzen bepaald naargelang het inkomen. Uit cijfers over gemiddelde bijdragen blijkt dat er toch wel een verschil is van honderd frank per dag tussen de kinderdagverblijven en de POI's. Het verschil is minder groot bij de onthaalgezinnen. Daar gaat het om twintig of dertig frank, geloof ik. Ik heb de bedragen nu niet bij. Mevrouw Depreitere heeft het over cheques. Dat is een ander systeem. Is dat realistisch implementeerbaar voor enkel de particuliere sector ? Of is het de bedoeling dat systeem te hanteren voor de particuliere en voor de gesubsidieerde sector ? Nochtans worden aan de ene sector kwaliteitseisen gesteld en aan de andere niet. Daar sta ik sceptisch tegenover. Bovendien biedt dit systeem geen enkele garantie dat de prijs binnen redelijke perken blijft. Er wordt geen maximumbijdrage vastgesteld voor onthaalgezinnen of particuliere onthaalinstellingen. Kan het dan een ouderbijdrage naar draagkracht zijn ?

Mevrouw Dany Depreitere : Ik begin bij de vraag waarom onthaalgezinnen zelfstandig zijn, blijven of worden. De particuliere onthaalgezinnen zijn pas sinds vorig jaar bij de beroepsvereniging aangesloten. Intussen hebben we provinciaal al twee keer een ronde van Vlaanderen gedaan. Sommige mensen stappen over van de gesubsidieerde naar de particuliere sector. Daarvoor zijn verschillende redenen. Vaak heeft het te maken met het feit dat het niet klikt met de verantwoordelijke of omdat ze zich te veel in een bepaalde richting gedwongen voelen door de normering. De mensen willen zich op een vrije manier kunnen profileren in de kinderopvang.

Mevrouw Sonja Becq : Wat bedoelt u met de uitdrukking binnen de normen ? Bedoelt u dan het aantal kinderen, de infrastructuur, het feit dat iemand van de dienst soms komt controleren, of de vorming ? Of bedoelt u iets anders ?

Mevrouw Dany Depreitere : Voor de mensen met wie ik gesproken heb, ging het meestal om de persoonlijke relatie met de verantwoordelijke, vooral over wat mag, wat moet en wat niet kan. We moeten ook bedenken dat de particuliere opvanggezinnen rechtstreeks worden gecontroleerd door de inspectieambtenaar van Kind en Gezin. Dat is niet het geval in de diensten. Er moeten hier vragen bij worden gesteld. De dienstverantwoordelijke moet controle uitoefenen bij de onthaalgezinnen. Er is geen enkele reden waarom er minder kwaliteit zou zijn bij de particuliere onthaalgezinnen : ze moeten voldoen aan een attest van toezicht.

Mevrouw Sonja Becq : Er moet toch een onderscheid worden gemaakt tussen de controle van Kind en Gezin en de ondersteuning door de diensten. Deze ondersteuning zou niet op dezelfde manier kunnen worden gerealiseerd in de particuliere opvang. Erkent u dat ? Of hebt u een eigen systeem voor deze ondersteuning ?

Mevrouw Dany Depreitere : Sedert vorig jaar hebben we de poorten van de beroepsverenigingen opengezet voor de particuliere onthaalgezinnen. Sindsdien is er een enorme vraag om ook vanuit de beroepsverenigingen een vormingsaanbod te krijgen. Deze vorming heeft ook betrekking op pedagogische aangelegenheden.

De inspectie volgt de kwaliteit op. Er moeten bepaalde basisvoorwaarden worden vervuld. Vervolgens kunnen onthaalgezinnen nagaan hoe ze die verder kunnen uitbouwen. Er is gebleken dat heel wat onthaalgezinnen zich zo kunnen profileren met een eigen pedagogische visie.

Mevrouw Sonja Becq : Tijdens de vorige hoorzitting bleek dat de vormingsorganisaties de norm van drie op de schaal van kwapoï die Kind en Gezin handhaaft, te laag vonden. Ze stelden dat een minimum van vijf zou moeten worden gehaald. Wat vindt u daarvan ?

Mevrouw Dany Depreitere : De vormingsinstellingen hebben de schaal mee opgesteld.

Mevrouw Sonja Becq : Er zijn geen problemen met de schaal op zich, maar sommigen stellen zich de vraag of de norm van drie voldoende is.

Mevrouw Dany Depreitere : Als de norm wordt verhoogd tot vijf, dan denk ik dat opvangcheques zeker nodig zullen zijn.

Mevrouw Sonja Becq : Als men de vrije markt zal laten spelen, zonder een maximale ouderbijdrage vast te stellen, hoe zal het systeem dan nog betaalbaar kunnen worden gehouden voor de ouders ?

Mevrouw Dany Depreitere : De gesubsidieerde sector zorgt sowieso voor een rem. Mensen baseren de vraagprijs niet op de kosten, maar op de gesubsidieerde prijs. We kunnen de prijs niet vaststellen op 1000 frank, zoals wel eens wordt beschreven.

Mevrouw Sonja Becq : Toch gebeurt dat soms in de praktijk.

Mevrouw Dany Depreitere : Dat zijn grote uitzonderingen. Er zullen altijd mensen zijn die een elite-opvang willen, maar dat zal een uitzondering blijven.

Mevrouw Sonja Becq : Zijn er momenteel nog veel kandidaten voor de particuliere opvangsector ?

Mevrouw Dany Depreitere : Voor de kinderdagverblijven is er een grotere vraag dan vroeger. Maar ook voor de onthaalgezinnen lijkt de vraag te zullen toenemen. Een groot probleem is dat een alleenstaande niet als onthaalgezin kan werken, omdat de sociale bijdragen veel te hoog zijn.

De heer Jacky Maes : Ik ken particuliere onthaalgezinnen die goed werken, maar soms gaat het ook anders. Ik denk dat iedereen het erover eens is dat het kind en de onthaalmoeder het beste moeten hebben. De normen voor vorming, begeleiding en controle in de particuliere opvang moeten dan ook even hoog worden gelegd als in de gesubsidieerde sector. Dat is nu helemaal niet het geval. Ik ken verschillende onthaalmoeders die van de gesubsidieerde naar de particuliere sector zijn overgestapt omdat ze niet voldeden aan de voorwaarden inzake vorming en controle. Als binnenkort meer gesubsidieerde opvang mogelijk is, dan zullen heel wat goede particuliere onthaalmoeders dringen om mee in te stappen in de gesubsidieerde opvang. Vandaag stappen juist een aantal mensen in de particuliere sector omdat het gesubsidieerde contingent vol zit. Ik ben het ermee eens dat particuliere onthaalgezinnen een kans moeten krijgen, maar enkel als vorming, begeleiding en controle van hetzelfde niveau zijn als voor de gesubsidieerde sector. Dat is nu helemaal niet het geval.

Mevrouw Dany Depreitere : Ik ben het ermee eens dat voldoende controle en kwaliteit noodzakelijk zijn. De overstap naar de gesubsidieerde sector gebeurt echter lang niet altijd omdat niet wordt voldaan aan de voorwaarden van de gesubsidieerde sector. Er zijn ook andere redenen. Zo vonden heel wat onthaalmoeders dat de vorming in de gesubsidieerde sector niet toereikend was.

De heer Jacky Maes : Zo zijn er inderdaad enkele gevallen.

De heer Felix Strackx : We mogen niet overdrijven. We moeten krediet geven aan de gebruikers van de particuliere opvang. Zij hebben een goed zicht op de aangeboden kwaliteit. Ik kan me moeilijk voorstellen dat ouders hun kinderen naar particuliere opvang brengen waarvan ze weten dat die niet goed is.

Mevrouw Dany Depreitere : Ik ben het daar volledig mee eens. Ook wij worden onderworpen aan kwaliteitscontrole. De mensen vragen zelf controle en ondersteuning. Een inspecteur die eenmaal per jaar gedurende enkele uren langskomt, krijgt een minder goed beeld van de kwaliteit van de opvang dan de ouders.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Onthaalmoeders zouden voor een stuk afhankelijk zijn van de eigen gezinssituatie, met name van het aantal eigen kleine kinderen, voor hun keuze om te werken als particulier of om aan te sluiten bij een gesubsidieerde dienst.

Mevrouw Dany Depreitere : Ik kan onze situatie moeilijk vergelijken met die van een dienst. Het is wel juist dat veel vrouwen met een onthaalgezin beginnen omdat ze zelf kleine kinderen hebben en geen aangepaste opvang vinden.

Mevrouw Patricia Ceysens, voorzitter : Stoppen deze moeders met de opvang zodra hun kinderen ouder worden ?

Mevrouw Dany Depreitere : Soms wel, maar niet altijd.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Als alleenstaande kan je het niet doen, zei u. Ik sluit me daarbij aan. Dit geldt ook voor onthaalgezinnen. Zonder kostwinner naast de onthaalmoeder lukt het niet.

4.1. Uiteenzetting door mevrouw Lisette Maes, voorzitter Werkgroep Vlaamse Diensten voor Opvanggezinnen (WVDO)

Mevrouw Lisette Maes, voorzitter WVDO : De opvanggezinnen, aangesloten bij een dienst, staan in voor 21,9 percent van de totale dagopvang. Dat betekent dat er via de diensten voor opvanggezinnen 28.628 kinderen worden opgevangen, een succes dat vooral te wijten is aan de kwaliteit van de opvang. Dienstverantwoordelijken selecteren grondig de kandidaat-opvanggezinnen en bieden hen een startcursus aan. Ze worden vervolgens individueel begeleid tijdens huisbezoeken en krijgen voorts ook gezamenlijke vorming. De dienst waakt erover dat de kinderen in optimale omstandigheden opgevangen worden. Er wordt ook gezorgd voor ouderparticipatie. De dienst houdt rekening met de wensen en de noden van ouders en kinderen. De dienst zorgt ervoor dat de ouders op geregelde tijdstippen bij haar terecht kunnen, en bemiddelt voor en tijdens de plaatsing. Onthaaldiensten plaatsen kinderen tussen 0 en 12 jaar in dag-, nacht en weekendopvang of buitenschoolse opvang. Ze verzorgen ook de opvang van kinderen die extra zorg vragen. Elke aanvraag wordt ernstig genomen, zonder onderscheid van ras, cultuur of afkomst.

De WVDO is een overkoepelend orgaan, samengesteld uit een vertegenwoordiging uit de Vlaamse provincies, de gemeentelijke diensten, de OCMW-diensten, VZW's, diensten van de Landelijke Beweging, KVLV, KAV, SVV en Solidariteit van het gezin. Een dergelijke samenwerking is uniek in België. Vanuit het streven naar kwalitatieve opvangmogelijkheden, wil de werkgroep noden en vragen van de diensten bij de overheid brengen. Knelpunten oplossen en signaleren, doen we in onderling overleg. Door degelijke informatie-uitwisseling kunnen de diensten regelmatig hun werking bijsturen.

We hebben het beleidsplan met interesse gelezen en hebben respect voor het geleverde werk. Ons commentaar is als volgt gestructureerd : elk probleem uit het werkveld wordt geconfronteerd met de oplossing die de minister in het beleidsplan in het vooruitzicht stelt en de daaraan gekoppelde bedenkingen van de WVDO.

Wat de werksituatie van de opvanggezinnen betreft, moeten we vaststellen dat we niet genoeg gezinnen kunnen recruterend, wat in de toekomst tot problemen zal leiden. In het huidige statuut is er geen evenwicht tussen rechten en plichten. Nochtans biedt de opvang in gezinnen veel mogelijkheden : soepel inspelen op de specifieke vragen van de ouders en op de specifieke behoeften van de kinderen, en zorgen voor dag- en buitenschoolse opvang van kinderen van 0 tot 12 jaar.

Op korte termijn wil de minister de onkostenvergoeding verhogen tot 537 frank. De dagdeling wil ze als volgt regelen : 40 percent voor een opvangperiode die korter is dan 3 uur, en 60 percent voor een periode die tussen drie en vier uur duurt. Tevens wil ze ijveren voor een vorm van gewaarborgd inkomen. Op lange termijn stelt ze overleg met de federale overheid in het vooruitzicht, om te komen tot een statuut, dat evenwel niet volwaardig zal zijn. De net genoemde voorstellen uit het beleidsplan vormen een absoluut minimum. Wij vragen 550 frank per dagdeel van maximum tien uur. Die regeling moet met terugwerkende kracht worden ingevoerd vanaf 1 januari 2000. De voorgestelde 537 frank is in de Franse en Duitse Gemeenschap nu al een feit, en toch vinden de betrokken onthaalgezinnen dat te weinig. Het voorstel is dus al achterhaald nog voor het werd gerealiseerd. Voor atypische opvang op vraag van de ouders (vroeg en late

uren, nacht- en weekendopvang, meer dan 10 uur) is een bijkomende vergoeding nodig. Dat geldt eveneens voor kinderen die extra zorg nodig hebben.

Op dit ogenblik is er nog geen regeling voor de maaltijden van de kindereeren van 6 tot 12. Kinderen van 0 tot 6 krijgen 1 maaltijd per halve opvangdag en 2 per volle opvangdag. We vragen een vergoeding voor de maaltijden voor buitenschoolse opvang. Tot slot willen we ook de verplichte vorming vergoed zien. Nu moeten de onthaalouders dat in hun vrije tijd doen. Wat de dagdeling betreft, willen we de 60-percentregeling beperken tot een periode van vijf in plaats van zes uur. De idee van een gewaarborgd inkomen is niet slecht, maar wat met ouders die werkloos of ziek worden? Op lange termijn opteren wij voor een sociaal vangnet met een gewaarborgd minimuminkomen. De gezinnen moeten wel de vrijheid behouden al dan niet in dat systeem te stappen.

Wat de geplafonneerde administratievergoeding betreft, is het thans zo dat de werkingsdagen en -onkosten van de diensten toenemen, terwijl de administratieve subsidie al sinds 1996 geblokkeerd is. Die moet trouwens vele kosten tegelijk dekken: het tekort aan personeelssubsidie, huur, vervoer, verzekering, vorming, opvang van slechte betalende, telefoon, briefwisseling enzovoort. De loonsubsidiëring is bovendien ondoorzichtig: we weten nu nog niet eens hoe groot die voor 1999 zal zijn. De enveloppefinanciering zorgt er immers voor dat loon en administratievergoeding in één enveloppe aankomen. In het beleidsplan van de minister wordt voorgesteld de hele subsidie te verhogen: zowel de lonen als bijkomend op grond van de parameters vorming en kwaliteitsmanagement. Ook wij vinden dat de subsidie voldoende groot moet zijn. We vinden de aanpak van de minister goed, maar onvolledig: ook de parameters automatisering, samenwerking, personeelsbeheer, uitleenmateriaal, speeltoestel, bibliotheek, verzekering en vervoerskosten moeten in rekening worden gebracht.

Het kwaliteitsdecreet is niet uitvoerbaar met de huidige omkadering. Het moet begeleid worden ingevoerd. Zonder vorming en ondersteuning is de slaagkans gering. Er is ook een probleem met de ouderbijdragen. De middengroep betaalt in verhouding vrij veel en de berekening van de dagprijs is te complex. De minister wil de lage inkomens minder en de hoge meer doen betalen. Wij zijn het eens met het eerste, maar vinden dat men voorzichtig moet zijn met het tweede. Als de bijdragen voor de hoge inkomens te fel stijgen, ontstaat het gevaar dat zij de sector verlaten, waardoor hun bijdragen niet langer de lagere zullen compenseren. De huidige solidariteit verdwijnt dan. Het minimuminkomen is niet gelijk aan het bestaansminimum en dat zou nochtans zo moeten zijn. We pleiten ook voor een eenvoudiger berekening.

De minister wil van de vorming een pijler van de enveloppefinanciering maken, terwijl die thans wordt betaald met de administratievergoeding. We zijn het met de minister eens, en dat geldt tot slot ook voor haar pleidooi voor loonharmonisering door de begeleide invoering van het enveloppesysteem. Op dit ogenblik zijn wij nog de slechtsbetaalden in de sociale sector.

4.2. Bespreking

Mevrouw Ria Van den Heuvel: Uw uiteenzetting was erg overzichtelijk. De diensten voor onthaalgezinnen zijn gewonnen voor een statuut, maar geldt dat ook voor de ouders? Velen blijven toch vragen stellen bij een dergelijk statuut?

Mevrouw Lisette Maes: De meeste onthaalgezinnen vragen een sociaal vangnet, en zijn wat huiveriger tegenover een volledig statuut. Men mag niet vergeten dat opvanggezinnen begonnen zijn met het oog op een aanvulling van het vaste inkomen van een van de partners. Deze mensen, die gewoon graag met kinderen bezig waren, werden langzamerhand vervangen door professionele mensen. We merken dat de oude garde het oude systeem verkiest, maar dat de jonge vrouwen een ander systeem verkiezen omwille van de inkomenszekerheid.

Voor alleenstaanden is het beroep inderdaad onhaalbaar. Het gebeurt soms dat vrouwen die jaren goed werk leveren als onthaalmoeder alleen komen te staan en dus plots moeten stoppen. Momenteel krijgen we vaak jonge vrouwen over de vloer die inlichtingen komen inwinnen en begeistert zijn, tot ze horen dat er eigenlijk geen statuut voor hen bestaat. Vaak haken ze dan af. Dit wordt een groot probleem.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Ik had graag informatie van u gekregen over de huidige klachtenprocedure. Als ouders klachten hebben, melden ze die vaak rechtstreeks bij Kind en Gezin en niet aan de dienst. Het is een mogelijke procedure, maar de diensten zijn er vaak niet gelukkig mee. Ze klagen dat ze dan worden uitgespeeld tussen het gezin en Kind en Gezin. Wat zou volgens u de ideale procedure zijn ?

Mevrouw Lisette Maes : Ik heb daar persoonlijk weinig mee te maken. Ik kan me inbeelden dat de diensten liever hebben dat de klachten bij hen terechtkomen. Wij geven de ouders vaak de raad de problemen eerst met de onthaalgezinnen zelf op te lossen, omdat dat de meest directe weg is. Daarnaast moet er wel een neutrale dienst zijn waar ouders die geen gehoor vinden, geholpen kunnen worden.

Mevrouw Ria van Den Heuvel : En die neutrale instantie kan voor u Kind en Gezin zijn ?

Mevrouw Lisette Maes : Ja, voor mij is dat geen enkel probleem.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Acht u het mogelijk dat er kwaliteitslabels worden toegekend aan opvanggezinnen, een beetje zoals bij de crèches ?

Mevrouw Lisette Maes : Op dit ogenblik werkt Kind en Gezin reeds met minimum kwaliteitseisen, die zeker gewenst zijn. Van daaruit kan het kwaliteitsdecreet de diensten duidelijk maken waaraan ze nog meer aandacht moeten besteden.

Mevrouw Ria Van Den heuvel : Hoe kunnen ouders zien wat kwaliteit is ? Daar is het mij om te doen.

Mevrouw Lisette Maes : De ouders zien het gezin waar ze hun kinderen naartoe brengen elke dag. Er is een direct contact met de onthaalmoeder. Nadat de plaatsing een tijdje aan het lopen is, worden de ouders gecontacteerd door de dienst met de vraag of alles naar wens verloopt.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Ik heb ervaring met het systeem. Ik weet dus hoe het werkt. Ik zoek naar een objectivering van de kwaliteit voor de gebruiker.

Mevrouw Lisette Maes : Daar kan ik niet direct op antwoorden.

De heer Jacky Maes : Ik wil het aan de hand van een recent feit hebben over het statuut van de onthaalmoeder. Binnenkort zullen we geconfronteerd worden met een rechterlijke uitspraak die gevolgen heeft voor de hele sector. Bij een bepaalde gemeentelijke dienst werkt al jaren een onthaalmoeder. Zij heeft een zoon die kampt met drugsproblemen. Deze wordt veroordeeld tot een gevangenisstraf. Een van de eerste voorwaarden om het beroep te mogen uitoefenen is dat men beschikt over een bewijs van goed zedelijk gedrag. De zoon houdt ook grote honden en slangen, en dat allemaal in hetzelfde huis als dat waar de kinderen zich bevinden. Al die dingen zorgen ervoor dat op een bepaald moment een gemotiveerd verslag vertrekt van de dienst naar de gemeente. De overeenkomst met de onthaalmoeder wordt vervolgens opgezegd. De onthaalmoeder gaat in beroep. Over een week of twee zal de rechter een uitspraak doen. De advocaat van de gemeente heeft laten weten dat de rechter van mening is dat er voldoende elementen zijn om te spreken van een arbeidsovereenkomst, en dat het bijgevolg gaat om de opzegging van een contract door de gemeente. Tot mijn grote verbazing zal de gemeente dus in het ongelijk worden gesteld en een schadeloosstelling aan de onthaalmoeder moeten betalen. Als die uitspraak er komt, zijn de gevolgen erg groot. Dit is een volledig nieuw element dat in de discussie over een statuut zeker niet mag ontbreken. Hoe denkt de dienst Overleg daarover ?

Mevrouw Lisette Maes : Dat zal zeker een groot probleem zijn. Binnen alle diensten gebeuren wel eens dingen die niet door de beugel kunnen, en dan wordt een onthaalmoeder inderdaad opgezegd. Dat speelt ook in andere sectoren, bijvoorbeeld in een groepspraktijk van verpleegkundigen waar een verpleegkundige alles regelt, en bijgevolg wordt beschouwd als de werkgever. Ook dit zit in diezelfde grijze zone. Als de betrokken dame in het gelijk wordt gesteld, dan zal dat een groot probleem zijn voor alle diensten. Waar staan wij, als het samenwerkingscontract met een onthaalmoeder wordt verbroken omdat ze niet goed functioneert ?

Mevrouw Sonja Becq : Mijn eerste vraag gaat over de kwaliteit. Kunnen ouders volgens u een beeld krijgen van de kwaliteit ? Men kan als ouder alleen kennis maken met de onthaalmoeder. In eerste instantie klikt het met haar of het klikt niet. Op termijn komen daar de eigen ervaring en de commentaren van andere ouders bij. Hoe ziet u de begeleiding van ouders die moeten kiezen tussen verschillende opvangplaatsen ?

Mevrouw Lisette Maes : Als ouders een keuzemogelijkheid hebben, krijgen ze van de diensten een aantal telefoonnummers van onthaalouders. Ze kunnen dan vrijblijvend kennismaken, en krijgen een praatpapier mee waarop allerlei rubrieken staan die van belang zijn. We raden ze meestal ook aan het kind mee te nemen, zodat ze kunnen zien hoe de onthaalouder op het kind reageert. Ze beslissen zelf waar ze hun kind plaatsen. Soms hebben ze echter geen keuze. Dat is geen goede zaak.

Mevrouw Sonja Becq : Mijn tweede vraag gaat over het vast of het zeker inkomen voor onthaalmoeders. Volgens uw voorstel wordt het probleem afgewenteld op de ouders. Zij moeten betalen, ook al komt het kind niet omdat het meegaat op vakantie of omdat het ziek is. Hoe wordt dat op dit ogenblik geregeld ? Bestaan er protocols of afspraken ?

Mevrouw Lisette Maes : De regeling voor de zomervakantie wordt meestal in de maand april gevraagd. In de andere gevallen moeten ouders ten laatste verwittigen op het uur dat het kind normaal wordt gebracht. Dat is heel krap. De onthaalmoeder heeft haar boodschappen dan al gedaan en alles is al geregeld.

Mevrouw Veerle Heeren : Heeft u er zicht op hoeveel onthaalmoeders met een normale bezetting momenteel verdienen en hoeveel ze netto overhouden ? Als het zo is dat het voor alleenstaande vrouwen onmogelijk is om in te stappen, wat moet ik mij daar dan aan cijfergegevens bij voorstellen ? Het is toch jammer dat een spaak gelopen huwelijk een onthaalmoeder kan verplichten om uit te stappen ? Wat vindt de Vlaamse dienst van een statuut ? Zit iedereen op dezelfde golflengte ?

Mevrouw Lisette Maes : Een alleenstaande vrouw kan hier zeker niet van leven. Onthaalouders worden immers enkel betaald als het kind ook echt komt. Een kind is echter al eens met vakantie, het is ziek of de onthaalmoeder wordt zelf ziek. In al deze situaties verliest de onthaalmoeder haar inkomen. Ze hebben ook geen pensioenverzekering of ziekteverzekering. Een onthaalmoeder die voltijds drie kinderen opvangt, houdt ongeveer 30.000 frank netto over.

De heer Jacky Maes : In de realiteit kiezen een aantal onthaalouders ervoor om niet volledig bezet te zijn. Bij een volledige bezetting bedraagt het inkomen een 44.000 tot 45.000 frank netto per maand.

Mevrouw Lisette Maes : Die maximale bezetting komt quasi nooit voor.

De heer Jacky Maes : Ik zou durven te zeggen dat er in de sector ook veel sprake is van zwartwerk. Men mag een bepaald aantal kinderen hebben, maar bij een controle blijkt dat er meer kinderen aanwezig zijn. Die worden dan verdeeld over de dagen dat er minder kinderen zijn.

Mevrouw Lisette Maes : Het is de taak van de dienstverantwoordelijke om in te grijpen.

De heer Jacky Maes : We moeten al eens iets door de vingers zien omdat er veel te weinig onthaalmoeders zijn. Wat is momenteel de wachttijd ? Moeten de ouders echt een jaar voor de geboorte inschrijven ?

Mevrouw Lisette Maes : Het heeft weinig zin zo lang op voorhand in te schrijven. Niemand kan immers vooraf zeggen wanneer er plaatsen vrij zullen komen. De meeste vrouwen schrijven zich in als ze vier maanden zwanger zijn.

De heer Jacky Maes : Is er inderdaad een wachtlijst, waardoor vrouwen zich al vanaf het begin van de zwangerschap moeten inschrijven ?

Mevrouw Lisette Maes : Dat komt inderdaad voor.

Mevrouw Veerle Heeren : Wat is volgens u een volwaardig statuut ? Volstaat een minimaal statuut met een ziekte- en pensioenverzekering, of ziet u de zaken veel ruimer ?

Mevrouw Lisette Maes : We willen in de eerste plaats een sociaal vangnet met pensioenverzekering, ziekteverzekering en gewaarborgd minimuminkomen. Later kan dat statuut eventueel worden uitgewerkt tot een volwaardig statuut.

Mevrouw Patricia Ceysens, voorzitter : Moeten de onthaalmoeders ook zelf hun bijdrage betalen ?

Mevrouw Lisette Maes : Daarover hebben we het nog niet gehad.

5.1. Uiteenzetting door de heer Gie Werkers, coördinator Verbond Sociale Ondernemingen (VSO)

Mevrouw Patricia Ceysens, voorzitter : De Sectoriële Commissie Welzijns- en Gezondheidszorg heeft tot op heden nog geen standpunt geformuleerd. Daarom krijgen de verschillende partners tijd om hun standpunt toe te lichten. Blijkbaar is alleen de heer Werkers aanwezig.

De heer Gie Werkers, coördinator VSO en voorzitter van de Sectoriële Commissie Welzijns- en Gezondheidszorg : Binnen de Sectoriële Commissie Welzijns- en Gezondheidszorg werd er tot op heden nog geen standpunt geformuleerd. Dit heeft enerzijds te maken met het feit dat uw vraag ons pas vrijdag heeft bereikt en anderzijds met het feit dat de sociale partners van de welzijnssector de laatste weken vooral actief waren in een ander dossier. Aanvankelijk was het de bedoeling dat alle partners afzonderlijk hun standpunt zouden toelichten, maar het kabinet heeft ons nog maar pas gevraagd een advies te formuleren. We hebben daartoe een werkgroep opgericht

In ons advies zullen we het beleidsplan vanuit twee invalshoeken benaderen. Enerzijds zullen we het beleidsplan evalueren als vertegenwoordigers van de werknemers en werkgevers binnen de sector. Anderzijds worden we binnen de welzijns- en gezondheidssector geconfronteerd met een grote groep mensen die een beroep doen op kinderopvang. Op een steeds krappere arbeidsmarkt zijn er meer en meer laaggeschoolden die binnen de welzijns- en gezondheidssector worden tewerkgesteld. Bovendien zijn voornamelijk vrouwen actief in de socialprofitsector. Vanuit deze invalshoek zijn we vragende partij voor een bereikbare en flexibele kinderopvang. Omdat wij ook laaggeschoolden kansen op werk bieden, vragen we aandacht voor hun bijdragen. Ik wens echter niet vooruit te lopen op ons definitieve standpunt.

Mevrouw Patricia Ceysens, voorzitter : We hebben daar alle begrip voor.

Vergadering van donderdag 27 april 2000

1.1. Uiteenzetting door mevrouw Cathérine Van Acker, projectmanager van het Verbond van Kristelijke Werkgevers en Kaderleden (VKW)

Mevrouw Cathérine Van Acker : Ik stel eerst even het VKW voor. De afkorting staat voor : Verbond van Kristelijke Werkgevers en Kaderleden. Wij zijn een onafhankelijke en interprofessionele werkgeversorganisatie die zich wil profileren als partner voor ondernemingen en ondernemers. Het VKW is in de eerste plaats een ideeënbeweging, die werkt vanuit de micro-economische realiteit. Duurzaam ondernemen is daarbij ons leidend principe.

Op de markt van de sociaal-economische thema's is onze organisatie een belangrijke speler. Enkele voorbeelden : wij stelden een charter voor diversiteit op, dat inmiddels door 186 ondernemingen werd ondertekend en al tal van projecten op de werkvloer genereerde. Wij werken rond leeftijdsbewust ondernemen en human resources management. In dat verband overhandigden wij de premier onlangs een intentieverklaring over financiële participatie. Ook flexibele in de plaats van lineaire verloning is daarbij een thema. In het kader van het project Onderwijs en Bedrijfsleven ontwikkelden wij een website : de Contactgids.

Voorts hebben wij projecten lopen rond ondernemen in Centraal- en Oost-Europa en in de ontwikkelingslanden. Enkele maanden geleden werd ook nog een studie over kinderopvang opgestart.

Onze houding tegenover het probleem van de kinderopvang is de volgende. Het VKW pleit voor een gezond evenwicht tussen de arbeids- en de leefsituatie. Zonder een dergelijke harmonie kan de toestand niet blijven duren. Werkgevers worden zich bewust van de nood aan hun actieve medewerking aan de oplossing van dat probleem en gaan de werknemers zien als partners. Sociaal verantwoordelijke werkgevers worden geconfronteerd met de moeilijkheid om nog werknemers te vinden, en met werknemers die zich niet ten volle kunnen inzetten. Zij willen zich engageren en vragen wat zij kunnen doen.

Door de toenemende arbeidsparticipatie van de vrouwen, zijn er steeds meer tweeverdieners. Het verlangen naar een stijgende financiële draagkracht leidt eveneens tot een stijgende activiteitsgraad en in elk geval tot de bereidheid daartoe. Door dat alles worden de werknemers ertoe gebracht betaalbare opvang te vragen. De werkgever wordt sinds een tot twee jaar geconfronteerd met een krappe arbeidsmarkt. Hij moet truken aanwenden om nog werknemers aan te trekken. Kinderopvang wordt daarbij een mogelijk extralegaal voordeel. Tegelijk vraagt de economische werkelijkheid een toenemende flexibiliteit en motivatie van de werknemers. Zij worden medewerkers. De werkgever, die niet langer alles zelf doet, wordt zelf ook vragende partij in het probleem van de kinderopvang.

Het huidige aanbod in de kinderopvang voldoet niet aan de behoeften. Helaas zijn de toekomstmogelijkheden van het informele circuit beperkt en heeft het formele circuit geen potentieel. De gesubsidieerde sector heeft met een kostprijs van 200.000 frank per plaats per jaar namelijk een plafond bereikt – we halen daarmee de tweede plaats in Europa, na Denemarken. Bovendien kan men weinig liefhebbers aantrekken, omdat de financiële vergoeding te laag is. Tot slot ontbreekt ook een sociaal statuut. Als men de doelgroep onthaalmoeders wil verruimen, zal men dus het privé-initiatief moeten ondersteunen. Dat kan men doen door mensen die nu aan de rand van die groep staan, te activeren.

Zoals eerder gezegd vormt de uitbouw van de gesubsidieerde kinderopvangsector geen valabele oplossing : de financieel verantwoorde limiet is reeds bereikt. Ook de verhoging van de belastingvrije vergoeding in de gesubsidieerde en de niet-gesubsidieerde sector, tot 537 en 508 frank per dag, biedt geen uitweg, omdat de verhoging te marginaal is om nieuw aanbod aan te trekken. Wel stimuleert zij diegenen die al in de sector werken. Verder roept ook het federaal voorgestelde sociaal statuut vragen op. De werkgevers- en werknemersbijdragen bieden immers onvoldoende zekerheid voor de financiering van de sociale zekerheid. Het geldt voorts eenzijdig voor de erkende onthaalmoeders. Zal een dergelijk initiatief voldoende aanbod realiseren ? Willen de betrokkenen eigenlijk wel zo'n statuut ? Werd dat onderzocht ? Is het wel werkbaar in een sector waar toch grote flexibiliteit vereist is ? Met zo een statuut zou men daarenboven het sociale aspect van het onthaalwerk wel wit maken, maar het fiscale blijft in een grijze schemerzone zitten.

Dan zijn er nog de bedrijfsgebonden oplossingen ad hoc. Op het eerste gezicht lijkt het oprichten van bedrijfs-crèches toe te juichen, maar bij nader toezien zijn er toch heel wat bezwaren. Zo zijn zowel werkgevers als werknemers bang voor een te grote vermenging van gezinsleven en werk. En is het wel verantwoord om met kleine kinderen tijdens de spitsuren op onze overvolle wegen in de file te staan ? Daarenboven wordt op die manier de kinderopvang losgerukt uit de thuisbasis. Voor de werkgever is er het bijkomende bezwaar van de kostprijs : de infrastructuurwerken voor een bedrijfs-crèche zijn voor de meeste bedrijven te duur. De werknemer van zijn kant vreest dat de kost zal worden doorgerekend op zijn loonbriefje via een afhouding op zijn voordelen in natura.

Wat zijn nu onze conclusies ? Toen de minister in haar beleidsnota aankondigde dat op vier jaar tijd 10.000 bijkomende opvangplaatsen zouden worden gecreëerd, waren wij zeer enthousiast. Bij de voorstellen vinden we echter niets terug dat voor een fundamentele verruiming van het aanbod kan zorgen. Het bedrijfsleven is vragende partij voor meer opvangplaatsen. De wil tot meewerken en het verantwoordelijkheidsbesef zijn er groot. Het is dan ook onbegrijpelijk dat de bedrijfswereld, die toch een essentiële partner is bij het hele debat, door de overheid buitenspel wordt gezet.

Welk alternatief stellen wij voor ? Zoals gezegd willen wij ook het aanbod van onthaalmoeders verruimen. Het werk moet dus aantrekkelijker worden gemaakt, onder meer door een substantieel hogere vergoeding met behoud van een forfaitaire kostenaf trek. Alle betrokken partners moeten rond de tafel gaan zitten om

oplossingen in die zin uit te dokteren. Aangezien overheid en bedrijfsleven allebei overtuigd zijn van de noodzaak om het aanbod van kinderopvang te verruimen voor de werknemers, moet de samenwerking tussen beide een evidentie zijn.

De bedrijfswereld zou onthaalmoeders kunnen afhuren voor zijn werknemers, onthaalmoeders die in ons voorstel 700 frank per dag en per plaats zouden moeten krijgen. De werkgever zou daarin een flink stuk voor zijn rekening nemen, met dien verstande dat zulke sociale voordelen een aftrekbare kost zijn voor het bedrijf. De bijdrage van de werknemer zou beperkt zijn, volledig aftrekbaar, en wat hij van de werkgever krijgt, zou vrij van belasting zijn. De overheid van haar kant zorgt voor een forfaitaire subsidie per dag en per kind. Zij staat ook in voor de werkingskosten, de reservatie van de plaatsen, de kwaliteit van de opvang en de opleiding van de onthaalmoeders.

Dit systeem biedt tal van voordelen. De zelfstandige onthaalmoeders ontvangen een substantieel hogere vergoeding. De lasten worden verdeeld tussen de overheid en het bedrijfsleven. De kost voor het bedrijfsleven is draaglijk, zodat men er de kans krijgt om initiatieven te nemen. De kost voor de werknemer wordt aanzienlijk verlaagd. De opvang wordt georganiseerd binnen de thuisbasis. De druk op de gesubsidieerde sector wordt verlaagd. Dank zij deze initiatieven zullen mensen makkelijker toetreden tot het arbeidscircuit en zal de werkloosheidsval minder spelen.

In onze optiek moet de overheid geen concrete initiatieven ontwikkelen. Zij moet slechts stimuleren en het kader scheppen waarbinnen initiatieven mogelijk worden. Heeft de Vlaamse overheid daartoe voldoende hefboomen? In elk geval dient elke beslissing vooraf gegaan te worden door een haalbaarheidsstudie inzake aanbod en financieel evenwicht. Het Verbond van Kristelijke Werkgevers wil bij dit alles als volwaardige partner worden betrokken.

1.2. Bespreking

De heer Jacky Maes : Ik heb het woord kind twee keer gehoord in heel het betoog. Kinderopvang gaat over kinderen en heeft niets te maken met het bedrijfsleven. Ik ben dan ook blij dat het bedrijfsleven afziet van kinderopvang binnen het bedrijf. Zo vermijden we dat de werknemer nog afhankelijker wordt van zijn werkgever.

U heeft het alleen maar over de particuliere opvang, over plaatsen huren en reserveren voor de bedrijven, maar over de inbreng van de bedrijven zelf rept u met geen woord. De lasten worden door de overheid gedragen. Ik had verwacht dat u gezien de krapte op de arbeidsmarkt bereid zou zijn mee te werken.

Mevrouw Cathérine Van Acker : Het bedrijfsleven wil gerust opvang buiten het bedrijf organiseren als dat mogelijk wordt. Momenteel is dat evenwel niet het geval.

Als u stelt dat het bedrijfsleven niet bereid is zelf een inbreng te doen, zijn een aantal zaken verkeerd overgekomen. Ik heb duidelijk gezegd dat wij bereid zijn voor opvang te zorgen in samenwerking met de onthaalmoeder, waarbij het bedrijf de onthaalmoeder gedeeltelijk vergoedt. Wij vragen de overheid om niet alle vergoedingen door te rekenen als een voordeel in natura. In dat geval gaan de werknemers met hun kinderen immers beter naar een gesubsidieerde instelling. Daarnaast vragen wij de overheid om subsidies om de gevraagde kwaliteitseisen te halen. Waarom denkt u eigenlijk dat wij een voorstel doen waaraan we zelf niets bijdragen?

De heer Jacky Maes : Maar wat het bedrijf zelf betaalt, zijn uiteindelijk sociale lasten en die zijn net zoals alle andere onkosten aftrekbaar. Op die manier komt alles toch op de rug van de belastingbetaler terecht?

Mevrouw Cathérine Van Acker : Als het bedrijf 400 van de 700 frank betaalt en de werknemer 300, dan is dat bedrag voor de werknemer fiscaal aftrekbaar. Voor het bedrijf zijn alle kosten fiscaal aftrekbaar.

De heer Jacky Maes : Uw voorstel is slechts een oplossing voor korte duur. Wat als het bedrijf beslist te verhuizen? We moeten ook voor niet-werkende ouders kinderopvang organiseren.

Mevrouw Cathérine Van Acker : Akkoord, maar wij kunnen enkel voorstellen doen voor de werknemers.

Mevrouw Patricia Ceysens, voorzitter : Dat is overigens een ander debat.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Ik was geschrokken toen u het volgende zei : werknemers die ervoor kiezen met tweeën te gaan werken, moeten daar ook de gevolgen van inzien. Volgens mij bekijkt u uw werknemers op die manier niet als een volledige persoon. Het is een te enge benadering.

Mevrouw Cathérine Van Acker : Ik heb ook gesteld dat de werkgever zich ervan bewust is dat deze enge benadering niet meer van deze tijd is. Als wij zeggen dat we in de eerste plaats initiatieven nemen voor onze werknemers, dan reageert men vaak dat we net zoals in de prehistorie huizen zullen bouwen voor onze werknemers. We doen dit echter vanuit sociale overwegingen : als zowel man als vrouw beslissen te gaan werken, moeten wij daaraan tegemoetkomen. De werknemers zijn op dat moment overigens vragende partij. Het bedrijf dringt hen niets op.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Als ik dit voordeel plaats in het geheel van voordelen die bedrijven aan hun werkgevers bieden, dan zie ik dat als een reden om te stellen dat het bedrijf inderdaad verantwoordelijk is voor kinderopvang.

Mevrouw Cathérine Van Acker : Ik sta daar ook achter.

Mevrouw Patricia Ceysens, voorzitter : U vindt dus dat geen enkele maatregel zal volstaan om het gewenste aantal plaatsen te creëren.

Mevrouw Cathérine Van Acker : Wij zijn die mening toegedaan. Wij willen alleen vragen of bij iedere beslissing werd nagegaan of ze het gewenste effect zou opleveren.

Mevrouw Patricia Ceysens, voorzitter : Het is goed dat u zegt dat de bedragen moeten verhogen als ook het aanbod hoger moet worden, omdat anders de onthaalmoeders niet meer geïnteresseerd zijn.

Mevrouw Cathérine Van Acker : Dan kunnen ze toch evengoed in de gesubsidieerde sector blijven.

Mevrouw Patricia Ceysens, voorzitter : Als ze daar tenminste binnenraken. Het voorstel om de bijdrage niet langer als een voordeel in natura door te rekenen, moet federaal uitgeklaard worden. Als dat goedgekeurd wordt, zijn de werkgevers bereid een deel van de kinderopvangkosten te dragen. U zal ook lokale akkoorden afsluiten met onthaalmoeders.

Mevrouw Cathérine Van Acker : We zullen wel met een centraal en coördinerend aanspreekpunt werken.

Mevrouw Patricia Ceysens, voorzitter : Het nadeel is wel dat de onthaalmoeders maar gedurende een korte periode met u kunnen samenwerken. Stel dat de jonge vrouw die voor u werkt uit uw bedrijf verdwijnt. Hoe garandeert u de onthaalmoeder dat u achteraf nog in die plaats geïnteresseerd bent ?

Mevrouw Cathérine Van Acker : Nu gaat u ervan uit dat maar één bedrijf een afspraak maakt met die onthaalmoeder. Bovendien kan de onthaalmoeder ons na drie jaar helpen bij het vinden van naschoolse kinderopvang.

Mevrouw Patricia Ceysens, voorzitter : De overheid moet enkel de opleiding subsidiëren.

Mevrouw Cathérine Van Acker : De werkingskosten, de opleiding en de reservatie.

Mevrouw Patricia Ceysens, voorzitter : Voor u is het dus belangrijk dat het voordeel in natura wegvalt.

Mevrouw Cathérine Van Acker : Voor ons is dat zelfs geen verkapt loon. Het is een voordeel dat beperkt is in de tijd en eigenlijk op elk moment kan wegvallen.

Mevrouw Veerle Heeren : Is uw voorstel vergelijkbaar met het Nederlandse systeem waar bedrijven plaatsen reserveren en er ook voor betalen ?

Mevrouw Cathérine Van Acker : Ik ken het Nederlandse systeem onvoldoende.

Mevrouw Patricia Ceysens, voorzitter : In Nederland is er nog een tussenniveau : een organisatie reserveert en betaalt voor de bedrijven.

De heer Jacky Maes : Hoe staat u tegenover de buitenschoolse opvang ?

Mevrouw Cathérine Van Acker : Wij hebben ons daar nog niet op gericht. Maar uiteindelijk kunnen wij de onthaalmoeders uit de thuisbasis inschakelen om naschoolse opvang op een flexibele manier te organiseren.

Mevrouw Patricia Ceysens, voorzitter : Tot slot wil ik nog een vraag stellen over de 0,05-percentbijdrage van de werknemers voor kinderopvang die nu gaat naar het Fonds voor Collectieve Uitrusting en Diensten (FCUD).

Mevrouw Van Acker zegt dat werkgevers bereid zijn een bijdrage te betalen voor onthaalmoeders. Staat deze bijdrage los van de 0,05 percent van de werkgeversbijdrage aan het FCUD ?

Mevrouw Cathérine Van Acker : Het is evident dat bedrijven uit solidariteitsoverwegingen nu een deel van de loonmassa afstaan voor kinderopvang. Op het moment dat zij zelf initiatieven nemen voor kinderopvang, door bijvoorbeeld aan de werknemers een voordeel toe te kennen, vinden zij het vanzelfsprekend dat dit deel van de loonmassa voor de eigen initiatieven gebruikt wordt.

Minister Mieke Vogels : Het is de buitenschoolse kinderopvang die met deze 0,05 percent wordt betaald. Wanneer dit geld nu gebruikt wordt voor bijkomende opvang van de 0 tot 3-jarigen, dan is dat niet meer beschikbaar voor de buitenschoolse opvang. Op die manier komt men geen stap verder.

Mevrouw Cathérine Van Acker : Als alle bijdragen voor de kinderopvang zouden worden gebruikt, dan zou men al een hele stap hebben gezet.

Minister Mieke Vogels : Ik heb de indruk dat u niet goed op de hoogte bent, want dat gebeurt ook. De 0,05 percent wordt gestort in het FCUD, een fonds dat werd opgericht door werkgevers en werknemers, die nauwgezet toekijken of het geld wel degelijk volledig naar de buitenschoolse opvang gaat.

Mevrouw Patricia Ceysens, voorzitter : Het gaat in feite om één pot die wordt verdeeld. En het is wel zo dat een deel van het geld tot voor kort naar andere zaken ging dan naar kinderopvang. Indien het bedrag groter wordt dan 0,05 percent, dan is dat zeker geen slechte zaak.

De heer Joannes Bresseleers, hoofd administratie VKW : Ik las in De Standaard dat subsidies vanuit het federale fonds voor allerlei zaken worden gebruikt, ook voor bejaardenzorg bijvoorbeeld.

Mevrouw Sonja Becq : Dat laatste was vroeger misschien zo, en dat had te maken met verplaatsingskosten en dergelijke, maar sinds de vorige legislatuur werden de zaken voldoende uitgezuiverd.

Minister Mieke Vogels : Mevrouw Van Acker sprak daarnet van een voordeel voor werknemers. Bedoelt zij daarmee een voordeel voor mannelijke of voor vrouwelijke werknemers ?

Mevrouw Cathérine Van Acker : Ik bedoel een voordeel voor iedereen. Ik zie niet in waarom men de mannelijke werknemers zou discrimineren.

Minister Mieke Vogels : We willen toch voorkomen dat men tweemaal profiteert van de toelage.

De heer Joannes Bresseleers : Wanneer man en vrouw in twee verschillende bedrijven werken, die een extra kinderbijslag toekennen, dan wordt er tweemaal deze bijslag uitbetaald. Werken zij in hetzelfde be-

drijf, dan wordt de kinderbijslag maar één keer uitbetaald. Maar dit probleem valt te bekijken, eventueel via een centrale organisatie.

2.1. Uiteenzetting door mevrouw Nelly Van de Pol, secretaris Vlaamse Belangengroep voor Opvanggezinnen (VBO)

Mevrouw Nelly Van de Pol : Eerst en vooral wil ik u danken dat wij als onthaalmoeders, de grootste opvangvorm in Vlaanderen, onze visie op het ons voorgelegde beleidsplan Kinderopvang mogen geven. Wij willen dat plan vanuit de praktijk benaderen.

Eerst en vooral sluiten we ons aan bij de Vlaamse Werkgroep voor Dienstverantwoordelijken. Deze werkgroep heeft zeer goed verwoord wat er op zeer korte termijn zou moeten gebeuren om ons beroep in een eerste fase een opwaardering te geven. Dit kan niet snel genoeg gebeuren ! Ook dit heeft te maken met de toekomst van ons beroep : de onthaalouders die het nu doen en graag doen een aanmoediging geven.

De rode draad doorheen deze uiteenzetting is dat onthaalmoeder zijn een volwaardig werk is dat dringend erkend moet worden. Wij betreuren het dat wij de term 'volwaardig werk' niet terugvinden in het beleidsplan. Wij willen dit aanhalen in het kader van deze commissie Welzijn, Volksgezondheid en Gelijke Kansen. Wij dragen zorg voor de samenleving, wij verwachten dan ook dat deze samenleving zorg draagt voor ons als het nodig is.

Ons werk is een dienst aan de samenleving en geen winstberoep. Dit verdient sociale bescherming, zodat wij bij problemen toch nog vooruitzichten hebben. Vooral bij echtscheiding wordt de situatie prangend. Ons inkomen is zo onzeker dat men als alleenstaande genoodzaakt is om ander werk te zoeken of zich tot het OCMW te wenden. En dit terwijl er tekort is aan kinderopvang en de onthaalmoeders hun werk meestal graag doen, erin gegroeid en gevormd zijn.

Ook ziekte kan dramatische gevolgen hebben. Wanneer er zware kosten zijn, valt het inkomen volledig weg. Ook een pensioenregeling is onbestaande : na een loopbaan van twintig, dertig jaar blijft men met lege handen achter.

De vrouw die ervoor kiest onthaalmoeder te worden, moet haar individuele rechten erbij inschieten. Zolang ons beroep niet als volwaardig wordt beschouwd, kan men niet van een eerlijke keuze spreken.

Wij hebben de indruk dat de samenleving verder emancipeert op de rug van vrouwen. Dit is eigenaardig in een samenleving die de slogan 'actieve welvaartsstaat' hoog in haar vaandel voert.

We lezen dat kinderopvang een essentieel instrument is bij het verwezenlijken van een actieve welvaartsstaat die mensen alle kansen wil geven op een zinvolle tewerkstelling. Maar nergens vinden we terug dat kinderopvang eveneens een volwaardig werk is. Integendeel, men schrikt ervoor terug om het als volwaardig te beschouwen. Op pagina 44 van het beleidsplan vinden we dat het niet evident is om een volwaardig statuut uit te werken voor het onthaalmoederschap, dat behoedzaamheid geboden is, want bij een volwaardig statuut horen de eisen in verband met opleiding en vorming.

Wij willen hierbij opmerken dat wij als onthaalmoeders die aangesloten zijn bij een dienst, geen ongeschoolde werkkrachten zijn. Wij volgen zeer geregeld bijscholing en aanvaarden een intensieve pedagogische begeleiding.

Wanneer we de vergelijking maken met het beroep van opvoeder dat een volwaardig statuut geniet, is de situatie in grote mate vergelijkbaar met de onze : men kan in het beroep stappen zonder specifieke vooropleiding. Bijscholing wordt nadien gevraagd. Bij het uitwerken van dit statuut heeft men niet gemeend dat behoedzaamheid geboden is. Onthaalmoeders dienen zich permanent bij te scholen en zijn daar graag toe bereid.

Wij vragen ons af of het onwil is om iets aan de situatie van de kleinschalige, maar meest voorkomende vorm van opvang te doen, dan wel of het een uiting is van totale onderwaardering van onze inzet voor een hoogstaande, kwalitatieve opvang.

Men pakt graag uit met een enquête onder onthaalmoeders, waaruit blijkt dat de meerderheid van de onthaalmoeders geen statuut willen. Maar niemand deed ooit de moeite om te zeggen dat sociale bescherming meer met zich mee brengt dan enkel belasting betalen. Het is volkomen normaal dat onthaalmoeders die nu, ondanks het harde werk dat ze leveren, en nog steeds onder het minimuminkomen verdienen, daar geen boodschap aan hebben. We ondervinden echter bij onze leden dat deze houding snel verandert omdat er meer genuanceerde informatie voorhanden is. Wij pleiten dan ook vanuit dezelfde contacten voor de invoering van een nieuw volwaardig statuut met inachtnaam van een overgangperiode die rekening houdt met alle onthaalmoeders. De huidige onthaalmoeders moeten kunnen kiezen tussen de huidige situatie of instappen in het statuut. Nieuwe onthaalmoeders zouden direct moeten beginnen in het nieuwe nog uit te werken statuut. Dat bedoelen we met het zogenaamde tweesporenbeleid. Dit tweesporenbeleid is nodig omdat sommige mensen door de lage verdienste nu andere sociale voordelen genieten zoals studiebeurzen, sociale huisvesting, en deze bij de plotse invoering van een statuut dreigen te verliezen. Dit is een zware financiële dobber aangezien de verdienste nooit groot was.

Bij de uitwerking van een statuut moet men wel rekening houden met onkostenvergoeding : de reële onkosten zijn vaak zeer hoog. Ik vraag dan ook om nogmaals rekening te houden met de vraag die de heer Maes en mevrouw Heeren reeds eerder stelden over het netto inkomen van de onthaalmoeders.

2.2. Uiteenzetting door mevrouw Heidi Deceuninck, secretaris VBO

Mevrouw Heidi Deceuninck : De vragen en de eisen omtrent kwalitatieve kinderopvang die in het beleidsplan naar voren komen, zitten reeds vervat in onze feitelijke werking. Blijkbaar heeft men wel weet van onze kwaliteiten, ook al worden wij niet genoemd. Wij onderschrijven het inzicht van het beleidsplan dat kinderopvang als basisvoorziening prioritaire aandacht vereist voor de kwaliteit van de pedagogische aanpak. Kwaliteitsbewaking kost echter geld, want het is arbeidsintensief werk : bij ons duren de onverwachte bezoeken door de diensten minstens een uur. En men kan niet volstaan met één bezoek per jaar om de pedagogische kwaliteit van de opvang te evalueren. Zo'n jaarlijks bezoek is goed voor de controle van de hygiëne- en veiligheidsnormen, maar daarmee meet men niet de essentie van de opvang, zijnde de pedagogische kwaliteit. In het beleidsplan heeft men het voortdurend over kwantificeerbare zaken als kwaliteitschalen en zelfevaluatie. De kwaliteit in de kinderopvang laat zich echter moeilijk meten in schalen. Belangrijker dan dat soort paperassen is het bieden van een luisterend oor en preventieve werking. Dat soort kwaliteitsbewaking bieden de diensten in de gesubsidieerde kinderopvangsector. Helaas werd ons goed werkende systeem niet als uitgangspunt voor een beter kwalitatief begeleid opvanglandschap gekozen.

Bij de hervorming en de uitbreiding van de kinderopvang moet rekening gehouden worden met flexibele opvang en opvang van zieke kinderen. Veel gebeurt informeel, maar de flexibele opvang die in het formele circuit plaatsvindt, wordt hoofdzakelijk door de opvanggezinnen uitgevoerd. Er is daarvoor echter helemaal geen vergoeding geregeld : zij wordt nergens vermeld in het beleidsplan. Het is onrechtvaardig dat tegenover die bijkomende belasting niets geplaatst wordt. Bij nader inzien zijn het uiteindelijk de onthaalmoeders zelf die voor de flexibiliteit betalen. Dat merkt men goed aan de uitstroom. De belangrijkste motieven voor het afhaken zijn de lange werkdagen, de toch blijvende onzekerheid en het erg lage inkomen. Vooraleer men nieuwe formules uitdenkt, zou men beter eerst de bestaande beter waarderen.

In het streven naar een goede combinatie van arbeid en gezin worden wij niet vermeld. Toch zijn ook wij vrouwen die zoeken naar een goede koppeling en tegelijk ons steentje willen bijdragen aan de samenleving. Wij zijn het ermee eens dat vormen van thuiswerk en flexibele werktijden verder ontwikkeld moeten worden. Wij zijn daarvan namelijk een concreet voorbeeld. Helaas is het zo dat wie als vrouw voor kinderopvang als baan kiest, daarvoor zijn individuele rechten opoffert. Om zichzelf te beschermen moet men soms ander werk gaan zoeken, en dat terwijl er geschreeuwd wordt om meer kinderopvang. Thuiswerk heeft nochtans veel troeven die onvermeld blijven. Wij werken binnen bestaande gebouwen en vragen

geen bijkomende ruimtelijke investering of subsidie. Wij belasten de wegen niet extra. Dat alles wordt nergens in rekening gebracht.

Op het vlak van de ouderparticipatie gebeuren heel wat inspanningen. De ouders hebben namelijk dagelijks contact met de persoon die voor de opvang van het kind instaat. In het dagelijkse praatje wordt heel wat informatie uitgewisseld. Ouders kunnen hun wensen formuleren en onthaalouders de haalbaarheid ter sprake brengen. Elk jaar verzorgt de dienst bovendien een thematische bijeenkomst waarop alle ouders en onthaalmoeders uitgenodigd worden.

Met deregularisering hebben wij geen problemen. We willen daarbij wel opmerken dat de basisregels niet eenvormig zijn in de hele sector van de kinderopvang. Momenteel zijn er bijvoorbeeld drie vormen van onthaalmoederschap. Elk heeft zijn eigen regelgeving terwijl het om hetzelfde beroep gaat. De basisregeling zou voor iedereen dezelfde moeten zijn. Neem bijvoorbeeld de capaciteitsregels. Die zijn overal verschillend, maar we zijn blij dat het beleidsplan de onze als uitgangspunt neemt. Die van ons zijn immers het meest aangepast aan de realiteit : vier voltijdse kindplaatsen met een maximum aanwezigheid tegelijkertijd van 6 kinderen onder drie jaar en 8 tot twaalf jaar.

Inzake vorming wordt bij ons goed kwalitatief werk geleverd door de bezoekende dienstverantwoordelijken. Ik vind overigens dat vastgestelde kwaliteitsverschillen ook als zodanig zouden gehonoreerd moeten worden. Wij leveren belangrijk pedagogisch werk. Wij geven ook tips aan de ouders, met preventief effect. Daarvoor moeten wij echter op voldoende omkadering kunnen terugvallen. In weerwil van dat alles worden wij echter stiefmoederlijk behandeld. Kwaliteit wordt niet bijkomend beloond : men moet echt een idealist zijn om bijkomende inspanningen te doen. Gelukkig zijn wij dat ook. Als men de opvanggezinnen echter niet beter gaat omkaderen, dan dreigt het gevaar dat het enthousiasme gaat verwateren.

Het beroep van onthaalmoeder moet dringend als een volwaardig beroep worden beschouwd, als men elke geïnteresseerde de kans wil bieden om in te stappen.

2.3. Bespreking

De heer Jacky Maes : Ik vermoed dat we het erover eens zijn dat particuliere onthaalmoeders en onthaalmoeders die bij een dienst aangesloten zijn, dezelfde kwaliteit moeten bieden.

Over het uitwerken van een sociaal statuut bestaat bij de onthaalmoeders zelf duidelijk onenigheid. Toch pleit ik ervoor dat alle nieuwe onthaalmoeders in het sociaal statuut zouden stappen.

In mijn gemeente stel ik vast dat onthaalmoeders maximum 42.000 frank per maand verdienen. Dat lijkt me weinig.

Pleit mevrouw Deceuninck voor een eindeloos rekbare flexibiliteit vanwege de onthaalmoeders ? Ik weet dat de druk van de ouders dikwijls groot is. Onthaalmoeders die bij een dienst zijn aangesloten, zullen makkelijker aan die druk kunnen weerstaan.

Mevrouw Heidi Deceuninck : Ik pleit zeker niet voor een ongelimiteerde flexibiliteit. Ik stel alleen vast dat veel onthaalmoeders zich erg flexibel opstellen en dat zulks niet beloond wordt. Dat is een onhoudbare situatie.

Mevrouw Nelly Van de Pol : Ik denk dat het cijfer van de heer Maes nog zeer optimistisch is. Ik ben al dertien jaar onthaalmoeder met een zogenaamd voltijdse bezetting. Soms is er wel eens een maand dat ik iets meer dan 40.000 frank verdien, maar meestal is dit een stuk minder. Op jaarbasis is 40.000 frank per maand echt geen haalbaar bedrag. Kinderen blijven dikwijls onverwacht thuis : ziek, oma wil nog eens oppassen, vakantie van ouders. De realiteit is dat ik over een heel jaar (1999) genomen een bruto onkostenvergoeding heb van gemiddeld ongeveer 33.000 frank per maand. Hiervan moet ik nog al mijn onkosten aftrekken. Voor voeding alleen al kan dit oplopen tot ongeveer 8.000 frank per maand. Hierbij komen nog alle

andere onkosten. Ik werk dus minimaal vijftig uur per week voor een inkomen dat, na aftrek van alle onkosten, nog een stuk lager ligt dan het bestaansminimum van een alleenstaande.

Mevrouw Sonja Becq : Wat is het gemiddelde maandinkomen van een Belgische onthaalmoeder ?

Mevrouw Nelly Van de Pol : Voor mij ligt dat bruto rond de 30.000 frank per maand, maar daarvan moeten nog alle onkosten worden afgetrokken. Bovendien gaat het om een zeer onzeker inkomen : ziekte, vakantie en dies meer kunnen het naar beneden halen. Ik weet van mijn dienstverantwoordelijke dat ik een bevoorrechte onthaalmoeder ben en dat de meesten heel wat minder hebben.

Mevrouw Heidi Deceuninck : In onze dienst bedraagt de gemiddelde maandelijkse onkostenvergoeding 28.000 frank. Nationaal zou het gemiddelde nog lager liggen : slechts tussen de 22.000 en 23.000 frank.

Mevrouw Veerle Heeren : Met de inkomenszekerheid van de onthaalmoeders is het dus bedroevend gesteld. Een oplossing zou er kunnen in bestaan om de ouders sowieso een vast aantal dagen per maand te laten betalen, ongeacht de aanwezigheid van het kind.

Voorts vraag ik me af wat verstaan wordt onder een volwaardig sociaal statuut.

Mevrouw Heidi Deceuninck : Over deze kwestie hebben we met onze leden al veel van gedachten gewisseld. Telkens blijkt dat er bij de grootste groep van onthaalmoeders een vraag om meer bescherming leeft - ze zijn bijvoorbeeld bang om ziek te worden- maar dat ze toch vragen dat het statuut rekening zou houden met de specificiteit van het beroep. Onthaalmoeders zijn nu eenmaal geen gewone werknemers. Ze oefenen hun beroep thuis uit. Ze willen hun flexibiliteit behouden evenals de vrijheid om kinderen te aanvaarden of te weigeren. Ouders en kinderen komen immers in de privé-sfeer van het onthaalgezin terecht, en die privé-sfeer moet gerespecteerd worden. De werkuren van de onthaalmoeder kunnen niet zomaar worden gestroomlijnd.

Mevrouw Nelly Van de Pol : De onthaalmoeders merken steeds op dat ze heel weinig verdienen, dus bij een statuut wensen ze minstens netto te behouden hetgeen ze nu ook netto overhouden. Ze willen niet dat daar nog eens een deel van wordt afgetrokken voor sociale bescherming. Ze zijn wel bereid voor deze bescherming te betalen indien ze meer zouden verdienen. Eigenlijk is hun huidig inkomen extreem laag in verhouding tot het aantal uren dat ze presteren.

Mevrouw Heidi Deceuninck : Als we een vast contract opstellen, moeten we ook met alle partners rekening houden. We mogen niet vergeten dat alle ouders ons hun kinderen brengen. Die ouders kunnen zowel onderwijzers zijn als verplegers of opvoeders. We moeten binnen de sector hiervoor een ernstige oplossing uitzoeken, rekening houdend met iedereen.

Mevrouw Veerle Heeren : Zijn er veel ouders die hun kinderen te pas en te onpas brengen ?

Mevrouw Nelly Van de Pol : De onthaalmoeders klagen hier allemaal over. Natuurlijk zal de situatie voor iedere onthaalmoeder verschillend zijn en afhankelijk van de ouders.

Of ouders nonchalant zijn met het brengen van hun kindje kan men bij de kennismaking moeilijk inschatten. Ik maak het wekelijks mee dat kinderen onverwachts worden afgebeld, vaak op het laatste nippertje. Soms zelfs duiken ze onverwachts op, op dagen dat de ouders niet gereserveerd hadden. Wij moeten daar flexibel op inspelen. De kindjes kunnen er toch ook niets aan doen. Ouders doen dit niet opzettelijk. Maar wij zijn zo goedkoop : 'niet brengen' is 'niet betalen'. Het is daarom dat we slechts aan een bezetting van ongeveer 75 percent komen. Veel onthaalouders haken wel af vanwege die onzekerheid.

Mevrouw Veerle Heeren : Zijn goede afspraken dan niet voldoende ?

Mevrouw Nelly Van de Pol : We hebben wel afspraken gemaakt, maar daar komt dikwijls weinig van terecht. We hebben namelijk geen bindend contract. Bovendien is de relatie met de ouders zeer persoonlijk en is het moeilijk om daarover opmerkingen te maken. De minste opmerking wordt vaak als een persoonlijke aanval beschouwd, terwijl wij de ouders in kwestie eigenlijk helemaal niet beoordelen maar wel even

willen wijzen op de gemaakte afspraken. Maar onze positie is nu eenmaal niet te vergelijken met die van onze collega's in de kinderdagverblijven.

Mevrouw Sonja Becq : Zijn de afspraken met de dienstverantwoordelijke een oplossing ?

Mevrouw Nelly Van de Pol : Die worden nu ook al gemaakt. Eigenlijk vragen wij Kind en Gezin al tien jaar om een bindend contract. Wij willen daar absoluut aan meewerken omdat we de sector heel goed kennen. Onze dienstverantwoordelijke is voorstander van het Nederlandse systeem waar gereserveerde plaatsen ook betaald moeten worden. Ook bij veel zelfstandige onthaalmoeders betaalt men in het begin van de maand het aantal gereserveerde dagen. Maar bij ons kan dit niet. De onthaalmoeders aangesloten bij een dienst dragen de volledige kosten voor de gevraagde flexibiliteit. Wij willen hiervoor dringend een oplossing.

Mevrouw Sonja Becq : U wil één basisregel voor alle onthaalmoeders. Wat moet er precies opgenomen worden in die basisregel ? Wat beschouwt u als details ?

Mevrouw Heidi Deceuninck : Voor ons is het belangrijk dat de capaciteitsregels voor iedereen gelijk zijn en bovendien gebonden zijn aan de persoon. Als kwaliteit echt belangrijk is, dan moeten we er ook inspanningen voor leveren. Daarom zijn we voorstander van een kwaliteitsomkadering via een overkoepelende dienst. Maar zo iets moet met de volledige sector besproken worden.

Mevrouw Nelly Van de Pol : Wij wensen onze zelfstandige collega's het allerbeste toe want uiteindelijk oefenen we hetzelfde beroep uit en staan zij er niet veel beter voor dan wij. Maar tegelijkertijd willen wij 'gelijke eisen voor gelijk werk'.

Mevrouw Sonja Becq : U pleit niet echt voor een werknemersstatuut en vertrekt eerder vanuit de bestaande vragen. Veel onthaalmoeders zijn evenwel in het beroep gestapt op een moment dat ze zelf moeder werden. Eenmaal hun eigen kinderen groot zijn, wensen ze terug te gaan werken. Is het omwille van die overstap niet aangewezen toch voor een werknemersstatuut te opteren ?

Mevrouw Nelly Van de Pol : Wij willen graag een volwaardig statuut, maar wij horen langs alle kanten dat hier geen geld voor is. Uiteraard zullen wij geen werknemersstatuut weigeren als we minstens hetzelfde netto inkomen blijven ontvangen, dit betekent indien men in het statuut rekening houdt met onze reële onkosten.

Mevrouw Heidi Deceuninck : Eigenlijk willen wij in de eerste plaats een goed en aangepast statuut. Bovendien willen we graag mee onderhandelen omdat we vanuit de praktijk de pijnpunten goed kennen.

Mevrouw Simonne Janssens-Van Noppen : Flexibiliteit heeft inderdaad gevolgen voor ouders en onthaalmoeder. Maar hoe denkt u het extreme voorbeeld aan te pakken ? Wij weten allemaal dat dergelijke voorbeelden eigenlijk uit het zwarte circuit komen, maar dat betekent niet dat we deze realiteit kunnen negeren. Het kind moet steeds op de eerste plaats komen en daarom kan het niet dat kinderen vaak om vier uur 's morgens gewekt worden om naar hun onthaalmoeder te vertrekken. Ik begrijp ook dat niet één onthaalmoeder die situatie lang volhoudt.

We moeten op zoek naar creatieve oplossingen als deeltijdse opvang of een wiegenwacht : iemand die komt inslapen en met het kind naar de opvang gaat als de ouders al zijn gaan werken. Heeft de sector zelf voorstellen ?

Mevrouw Nelly Van de Pol : Sommige onthaalmoeders werken in een soort ochtendploeg en beginnen zeer vroeg met de opvang van kindjes. Anderen beginnen later, maar werken ook later. Hun activiteiten als onthaalmoeder moeten haalbaar blijven, rekening houdend met hun gezinssituatie. De dienstverantwoordelijken coördineren de opvang en houden een toezien oog op zulke opvang. Kinderen die reeds om 4 uur 's nachts gebracht worden zijn zeer uitzonderlijk. Dergelijke gevallen zullen zich meer voordoen in en rond de steden of bij mensen die in ploegen werken. Het is uitzonderlijk dat papa en mama allebei in dezelfde ploegendienst werken.

Er zijn onthaalmoeders die kindjes opvangen in de weekenden en van ouders die in continudienst werken. Maar veel onthaalmoeders weigeren dit te doen. Wij worden hiervoor maar amper vergoed. En voor wat hoort toch wat.

Mevrouw Heidi Deceuninck : Een dergelijk systeem is maar haalbaar in diensten waar verscheidene onthaalmoeders werken. Dit vergt immers flexibiliteit. Dat geldt ook voor deeltijds werkenden. Ook dit vergt afspraken met de dienstverantwoordelijken.

Mevrouw Simonne Janssens-Vanoppen : Wat betekent deeltijds werk precies ? Minder kinderen of minder uren presteren ?

Mevrouw Heidi Deceuninck : In een zeldzaam geval werkt men van 7 tot 13 uur. Deeltijds werkende onthaalmoeders zorgen meestal voor twee in plaats van voor vier kinderen.

Deze vorm komt meer voor dan halve dagen werken (van 7 tot 13 uur).

Mevrouw Nelly Van de Pol : Er zijn ook onthaalmoeders, vooral onthaalmoeders met meerdere dienstjaren, die wat afbouwen door bijvoorbeeld de woensdag vrij te nemen. Dat is niet zonder risico. Sommige ouders vertrouwen om die reden hun kindjes niet meer toe omdat ze geen volledige opvang meer hebben.

Mevrouw Heidi Deceuninck : Deze vorm van deeltijds werken komt steeds meer voor.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Hoeveel tijd wordt er precies besteed aan de opvang ? Wordt de volledige tijd geteld van de aanwezigheid van het kind of wordt een deel als gezinstijd beschouwd ? Wat is het netto-inkomen van een onthaalmoeder ? Het zou goed zijn terzake een zuiver inzicht te krijgen.

Mevrouw Nelly Van de Pol : Een voltijds bezette onthaalmoeder houdt gemiddeld 7 tot 9 kindjes bij voor hele, halve en derde dagen. Veel echt huishoudelijk werk kan je daar niet bij doen. Inzake de prestatie moet er rekening mee worden gehouden dat wij niet alleen veel tijd besteden aan de kindjes maar ook aan de ouders. Het babbeltje 's avonds bijvoorbeeld. Van huishoudelijk werk tijdens de dag is weinig sprake. Ik doe mijn huishoudelijke taken 's avonds en in de weekenden.

Mevrouw Heidi Deceuninck : Er zijn rustige momenten, maar men is altijd met de kinderen bezig.

Mevrouw Nelly Van de Pol : Ook 's avonds en tijdens het weekend loopt ons werk voor de kinderopvang door. Het speelgoed moet in orde worden gebracht, bedjes dienen verversd te worden en er moet gewinkeld worden voor de volgende week. Deze arbeidstijd wordt ook niet aangerekend.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Houdt u bij het bepalen van het netto-inkomen rekening met het belastingvoordeel dat u geniet ?

Mevrouw Heidi Deceuninck : Daar wordt rekening mee gehouden. Maar het belastingvoordeel van 6.000 tot 7.000 frank is zeker niet voldoende om onze onkosten te dekken. We moeten bijvoorbeeld ook speelgoed vervangen, meer schoonmaken, meer energiekosten...

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : De onkosten mogen afgetrokken worden. De vergoeding wordt ook niet beschouwd als een inkomen. Dat is toch een voordeel. Wordt hiermee rekening gehouden bij het bepalen van het netto-inkomen ?

Mevrouw Nelly Van de Pol : Het belastingvoordeel wordt door de onthaalmoeders beschouwd als een compensatie voor het extreem lage inkomen. Ik herhaal dat ik bij een voltijdse bezetting, waarvan ik buiten mijn wil slechts 75 percent bezetting overhield, vorig jaar slechts aan een gemiddeld netto-inkomen van ongeveer 33.000 frank per maand kwam. 1999 was wel mijn beste jaar van de dertien werkjaren als onthaalmoeder. Tel hierbij het belastingvoordeel van 6.000 tot 7.000 frank, en dan kom ik ongeveer aan de 40.000 frank bruto onkostenvergoeding per maand. Hiervan moeten alle onkosten nog worden afgetrokken. Ik heb eens een berekening gemaakt van mijn gemiddelde netto inkomen en zonder overdrijven kom ik dan aan een gemiddeld inkomen van een kleine 25.000 frank. Hiervoor werk ik wel minimaal 50 uur per week.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Het verwondert me dat jullie niet hebben gepleit voor een goed statuut dat bijvoorbeeld de herinstap in het beroepsleven mogelijk en aantrekkelijk maakt, in feite een soort doorstromingsstatuut.

In maart hoorden we in de commissie de vertegenwoordigers van de Werkgroep Vlaamse Diensten van Opvanggezinnen. Wat is het verschil met de Vlaamse Belangengroep voor Opvanggezinnen, die jullie vertegenwoordigen ?

Mevrouw Nelly Van de Pol : Wij spreken vanuit de praktijk, het werkmilieu. De Vlaamse Werkgroep voor Dienstverantwoordelijkheden spreekt vanuit de diensten. Zij zorgt voor de coördinatie.

Natuurlijk zijn wij vragende partij voor een statuut dat ons toelaat opnieuw in de arbeidsmarkt te stappen.

Mevrouw Heidi Deceuninck : Het zou goed zijn als we naar de werkloosheid zouden kunnen terugkeren. Nu hebben we al onze individuele rechten opgegeven. Het werk als onthaalmoeder wordt nu vooral gepromoot als een kortstondige activiteit en niet als het uitbouwen van een loopbaan, terwijl het voor de meeste onthaalouders wel een loopbaan is.

De heer Jacky Maes : Hebben onthaalmoeders recht op vakantie ? Hoe wordt dit geregeld ?

Mevrouw Nelly Van de Pol : Er bestaat geen duidelijke regeling. De dienstverantwoordelijken spelen een coördinerende rol en proberen de ouders die dit wensen te helpen bij het vinden van een oplossing wanneer hun onthaalmoeder met vakantie is.

Mevrouw Patricia Ceysens, voorzitter : Bij loopbaanonderbreking behoudt u dus gedurende vijf jaar een vergoeding. In de particuliere sector is dat maar één jaar. Gedurende vijf jaar krijgen jullie dus elke maand nog een uitkering, die niet wordt meegerekend in het inkomen ?

Mevrouw Heidi Deceuninck : Inderdaad. Dat meetellen zou ook niet kunnen, want alleen de luxepaardjes onder de onthaalmoeders kunnen er gebruik van maken. Men noemt dat soms onrechtvaardig, omdat men de twee kan combineren, maar hoeveel kunnen er gebruik van maken ? In onze dienst geldt dat misschien voor twee jonge onthaalmoeders die aan het proberen zijn.

En dan is er het probleem van de korttijdigheid. Na vijf jaar valt de vergoeding van 12.000 frank per maand weg, dus de inkomenszekerheid en het sociaal statuut. Dat bevestigt het beperkte engagement van deze groep onthaalmoeders.
